

การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

The Use of Instructional Media for Islamic Studies Subject Area in Islamic
Private Schools, Chana District, Songkhla Province

สะอาด สอนยาแหละ
Sa-ard Sonyalah

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

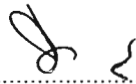
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Islamic Studies
Prince of Songkla University
2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผู้เขียน นายสะอาด สุนยาแหละ
สาขาวิชา อิสลามศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ดร.อับดุลฮาดี้ สะบูดิง)

คณะกรรมการสอบ

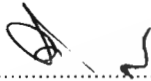

ประธานกรรมการสอบ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ดร.อับดุลฮาดี้ สะบูดิง)

กรรมการ
(ดร.อับดุลฮาดี้ สะบูดิง)

กรรมการ
(ดร.อับดุลฮาดี้ สะบูดิง)

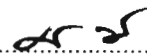

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมหมัดสกรี มั่นยูน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟาร์รุ่งสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ดร.อับดุลฮาดี สะบูดิง)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นายสะอาด สนยาแหละ)
นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ..... *No-ard* .....

(นายสะอาด สนยาแหละ)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์	การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นายสะอาด สนยาแหละ
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน (2) ศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน (3) ศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน (4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ และ(5) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามการวิจัยเป็นครูอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 132 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการตอบแบบสัมภาษณ์เป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 3 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test ค่า F-test และค่า χ^2

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ใช้อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย คือ ด้านวัสดุ ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านอาคารสถานที่ ส่วนด้านบุคคล ใช้อยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง

2) ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ปัญหาในภาพรวมเห็นด้วย ร้อยละ 46.2 เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงตามลำดับด้านที่เป็นปัญหามากไปน้อย พบว่า ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อมากที่สุด รองลงมาด้านการใช้สื่อ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการประเมินผล ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียนตามลำดับ

3) เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ครูอิสลามศึกษาที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อทุกด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีระดับการใช้สื่อด้านบุคคล และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีระดับการใช้สื่อด้านบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับที่สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อด้านบุคคล และด้านอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูอิสลามศึกษาที่มีรายวิชาหลักที่สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อด้านวัสดุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ครูอิสลามศึกษาที่มีอายุ ประสบการณ์สอน ระดับการศึกษาสามัญ และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน นอกจากครูอิสลามศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน และด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับที่สอนต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการใช้สื่อด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน นอกจากครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการใช้สื่อด้านอาคารสถานที่ต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการใช้สื่อ และด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

5) แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ได้แก่ ควรเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญและจิตวิทยาสูงเพื่อสามารถให้ครูอิสลามศึกษาได้พัฒนาทักษะการสอนให้ดียิ่งขึ้น โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอน ควรจัดอบรมครูอิสลามศึกษาให้มีทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ควรจัดสถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ปลอดภัย มีภูมิทัศน์ที่ดีเอื้อต่อการเรียนการสอน และควรมีห้องปฏิบัติการเฉพาะในกลุ่มอิสลามศึกษา ควรจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งาน ควรติดตั้งโปรเจ็คเตอร์ หรือ TV ในแต่ละห้องเรียน และมีระบบจัดการดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานเสมอ และควรจัดอบรมให้ครูอิสลามมีทักษะการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย และเน้นการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจริงให้กับผู้เรียน

Thesis Title	The Use of Instructional Media for Islamic Studies Subject Area in Islamic Private Schools, Chana District, Songkhla Province
Author	Mr. Sa-ard Sonyalah
Major Program	Islamic Studies
Academic Year	2018

ABSTRACT

The objective of this study were 1) to study the level of the using of the instructional media in learning and teaching 2) to study the problems of the process of using instructional media in learning and teaching 3) to study and compare the level of the using of the instructional media in learning and teaching based on sex, age, religious and general education level, teaching experience, class teaching, courses, size of the school 4) to study and compare the problems of using instructional media based on gender, age, religious and general education level, teaching experience, Teaching Level, core curriculum, School size and the use of media and 5) to study of the development of the using of the instructional media in learning and teaching of Islamic studies subject area in Islamic private schools, Chana District, Songkhla Province.

The samples were 132 of Islamic studies teachers and three of school administrators in Islamic private school in Chana district, Songkhla province. The instruments were questionnaires and interviews. The statistics used for analyzing the collected data included percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and χ^2

The results revealed that

1) The overall level of states of using instructional media in learning and teaching of Islamic studies subject area in Islamic private school in Chana district, Songkhla province found to be quite often. When considering each aspect, it was found that the use of instructional media in material, technical activity and procedures, tools and equipment and the building was quite often, while its use in personal aspect was found to be occasional.

2) The overall problem of using instructional media in learning and teaching of Islamic studies subject area in Islamic private school in Chana district, Songkhla province, was 46.2%. When considering each aspect by arranging frequency of the problem from the highest to the lowest level, it was found that as follows; adaptation, or design of the media, the use of media, analysis of characteristics of students, conducting evaluation, setting of objectives and the response of the students, respectively.

3) In the comparison of the using of the instructional media in learning and teaching of Islamic studies subject area in Islamic private school in Chana district, Songkhla province based on sex, age, and the school size revealed that there were no different levels of the use of instructional media. However, the use of instructional media by Islamic studies teachers based on their difference in the levels of religious education showed that their use is different in aspect of personal media and tools and equipment with statistically significant difference at the .05 and .01. The use of instructional media by Islamic studies teachers based on their different in levels of

general education, the result showed that their use of personal media only was different with statistically significant differences at the .05. Their use of instructional media based on their different in class level, the result showed their use in aspect of personal media and the settings side was statistically significant different at the .05. The use of instructional media by teachers based on their different in core subjects taught, the results revealed that there was different in aspect of materials with statistically significant difference at .01.

4) In the comparison of the problem of using instructional media in learning and teaching by teachers who teach Islamic studies subject area in Islamic private school in Chana district, Songkhla province based on their different in age, teaching experience, general education and school size revealed that there is no difference. Their problem of using the media based on their gender difference revealed that there were different in aspect of setting objectives with statistically significant difference at .05. Their problem of using the media based on their difference in the level of religious education revealed that there were different in aspect of analyzing learner characteristics and choice of adapting or designing instructional media with statistically significant differences at .05 and .01. Their problem of using the media based on class level taught revealed that there were different in aspect of stipulating learner response with statistically significant differences at .05. However, their problem of using the media based on their different in personal media, materials, tools and devices, technical activity and procedures, and methods revealed that there were no different, with the exception of their use based on the setting sides, in which the results showed that there were different in aspect of using instructional media and the choice of adapting or designing instructional media with statistically significant differences at .05 and .01, respectively.

5) Guidelines for development of the Islamic studies subject area in Islamic private school in Chana district, Songkhla province are as follows; Islamic studies subject teachers should invite external lecturer who are expert equipped with psychological knowledge to exchange experiences in order to improve the teachers in their teaching skills. Schools should support the budget for the procurement of instructional media and teachers should have the ability to use new teaching materials as well. Schools should be a safe place for learners and be an ideal landscape conducive for teaching and learning. There should be a laboratory in each subject. The equipment should be sufficient to be used by the teacher. The projector or TV should be installed in each classroom and are available. There should be training for teachers. The focus should be on teaching to develop practical skills for learners and encourage them to use contents learned in their daily life.

عنوان البحث	استخدم الوسائل التعليمية قسم العلوم الشرعية بالمدارس الأهلية الإسلامية في منطقة شانأ ولاية سونجكلا
الباحث	سعد سونيالح
البرنامج الرئيسي	الدراسات الإسلامية
العام الدراسي	١٤٤٠ هـ.

مستخلص البحث

يهدف هذا البحث إلى: (١) دراسة مستوى استخدام الوسائل قسم العلوم الشرعية بالمدارس الأهلية الإسلامية في منطقة شانأ ولاية سونجكلا. (٢) التعرف على أهم مشكلات عملية استخدم هذه الوسائل التعليمية. (٣) مقارنة مستوى استخدام هذه الوسائل التعليمية من خلال تقسيم الجنس والعمر والمؤهل العلمي الدين والعصري والخبرات التعليمية ودرجة التدريس ورئيسية التدريس ونوعية المدرسة. (٤) مقارنة مشكلات عملية استخدم هذه الوسائل التعليمية من خلال تقسيم الجنس والعمر والمؤهل العلمي الدين والعصري والخبرات التعليمية ودرجة التدريس ورئيسية التدريس ونوعية المدرسة ومستوى استخدام الوسائل. (٥) الكشف على طرق تعزيز استخدام هذه الوسائل التعليمية وتطويرها. وتمثل عينات البحث من معلمي القسم الشرعي في تلك المدارس، وعددهم ١٣٢ عينة، بالإضافة إلى ثلاثة من مدراء المدارس الأهلية الإسلامية. واستخدم أداة الاستبانة كأداة رئيسة بجانب المقابلة الشخصية، ووفق المعطيات المدونة في الجداول، تم فرزها بواسطة برنامج الحزم الإحصائي في تحليل البيانات إلى القيم الإحصائية بما فيها النسبة المئوية وقيمة الوسط الحسابي وقيمة الانحراف وقيمة اختبار دلالة الفروق بين متوسطين (t-test) و اختبار قيمة دلالة التباين (F-test) واختبار النسبة المئوية (χ^2). وتوصل الباحث إلى النتائج التالية:-

(١) أن مستوى استخدام الوسائل التعليمية قسم العلوم الشرعية بالمدارس الأهلية الإسلامية في منطقة شانأ ولاية سونجكلا _بصفة عامة_ شبه مستقرة نوعاً ما، وأحياناً تندر استخدامها. وتتجلى هذه الموازنة واضحة من عدّة جوانب أهمها جانب المواد المقررة وآليات التعليم بجانب الأنشطة التعليمية.

(٢) أن مشكلات عملية استخدم هذه الوسائل التعليمية _بصفة عامة_ فقد سجلت بمستوى عالٍ تقدر بنسبة (٤٦.٢). ويعود السبب في ذلك قلة إلمام المعلم في اختيار وتصميم

الوسائل التعليمية تُعدُّ في المرتبة الأولى، والسبب التالي قلة الخبرة في الاستخدام، ويتضح من ذلك تأثير عوامل أخرى مثل عدم وضوح الأهداف التعليمية، وقلة التفاعل الصفّي بين المعلم والطالب.

٣) أن المعلمين باختلاف الجنس والعمر والخبرات التعليمية ودرجة التدريس ونوعية المدرسة لا تختلف مستوهم نحو استخدام هذه الوسائل التعليمية، أما المعلمون الذين اختلف فيهم المؤهل العلمي الذين تختلف فيهم مستوى استخدام الوسائل التعليمية التي جانب الأشخاص، تشير إلى وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠٥) وجانب آليات التعليم وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠١) وأما الذين المؤهل العلمي العصري تختلف فيهم مستوى استخدام الوسائل التعليمية التي جانب الأشخاص، تشير إلى وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠٥) وأما الذين درجة التدريس تختلف فيهم مستوى استخدام الوسائل التعليمية التي جانب الأشخاص، تشير إلى وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠٥) وأما الذين رئيسية التدريس تختلف فيهم مستوى استخدام الوسائل التعليمية التي جانب المواد المقررة، تشير إلى وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠١)

٤) أن المعلمين باختلاف العمر والخبرات التعليمية والمؤهل العلمي العصري ونوعية المدرسة لا تختلف مستوهم نحو مشكلات عملية استخدام هذه الوسائل التعليمية، أما المعلمون الذين اختلف فيهم الجنس تختلف فيهم مشكلات عملية استخدام الوسائل التعليمية التي جانب أهداف الدولة، تشير إلى وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠٥) وأما الذين المؤهل العلمي الذين تختلف فيهم مشكلات عملية استخدام الوسائل التعليمية التي جانب تحليل خصائص المتعلم، تشير إلى وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠٥) وجانب اختيار، تعديل، من مواد التصميم وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠١) وأما الذين درجة التدريس تختلف فيهم مشكلات عملية استخدام الوسائل التعليمية التي جانب يتطلب استجابة المتعلم، تشير إلى وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠٥) وأما الذين مستوى استخدام الوسائل تختلف فيهم مشكلات عملية استخدام الوسائل التعليمية التي جانب استخدام الوسائل، تشير إلى وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠٥) وجانب اختيار، تعديل، من مواد التصميم وجود دلالة إحصائية معنوية مهمة (.٠١)

٥) أما طرق تعزيز استخدام هذه الوسائل التعليمية _فيرى الباحث_ إقامة دورات ومخيمات مكثفة بمشاركة مشرفين متخصصين في مجال التربية لرفع كفاءة المعلم وتزويده بالمعارف والمعلومات والخبرات ليحسن من أدائه المهاري والنفسي. وتخصيص ميزانية من قبل إدارة المدرسة لدعم إعداد الوسائل التعليمية المناسبة، مع توفير دورات في طريقة إعدادها واستخدامها. وهذا يؤكد ما آلت إليه الدراسة في تعزيز وتطوير المجال التعليمي.

กิตติกรรมประกาศ

การสรรเสริญการสรรเสริญทั้งหมดเป็นเอกสิทธิ์ของอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงอภิบาลแห่งสากลโลก การประสพพรและความสันติจงประสบแด่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผู้เปี่ยมล้นด้วยบุคลิกภาพและจริยธรรมอันสูงส่ง และเป็นแบบอย่างแก่มวลมนุษยชาติ

อัลฮัมดุลิลลาฮ์ ด้วยความช่วยเหลือและความโปรดปรานจากเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร.อับดุลฮาดี สะบูดีง และดร.อับดุลฮาكيم เอ็งเปีย อาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ให้กำลังใจ และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ การ์รีนา รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยีสุนทร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ ที่ได้ให้แนวคิด คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ และขอขอบคุณกรมสอบวิทยานิพนธ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดสกรี มันยูนู เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ดิชม และตรวจทานแก้ไขเพิ่มเติม จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา คุณรัชนี นิมา ที่ได้อำนวยความสะดวกและให้การช่วยเหลือในติดต่อประสานงานอย่างดี

ขอขอบคุณนายซาฟารี เหาะไบ นายศราวูดี บิลเหล็ม และนายมุตตาบา หมุดเส็ม ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ขอขอบคุณนายศิริวัฒน์ หะยีเลาะ สำหรับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่มาตลอด และขอขอบคุณคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนอิสลามศึกษา และผู้ประสานงานทุกท่าน ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนาศาสตร์มุลินี ที่ให้โอกาสและอำนวยความสะดวกในการศึกษา ขอขอบคุณนายฮาหมัด สนยาแหละ (บิดา) นางสาวลิตีอามีนะ หมัดอาหมิน (มารดา) นางนารีรัตน์ ลูกสะเดา (มารดาภรรยา) และนางสาวฟารินดา ลูกสะเดา (ภรรยา) ผู้ซึ่งเป็นที่รัก และคอยสนับสนุนอำนวยความสะดวกอย่างดียิ่ง รวมทั้งญาติพี่น้อง และเพื่อน ๆ ที่คอยให้กำลังใจมาโดยตลอด ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ที่มีส่วนในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

สุดท้ายผู้วิจัยขอพรจากเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้โปรดประทานความเมตตา ความโปรดปราน และความปลอดภัย แก่บุคคลดังกล่าวด้วยเทอญ และผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกท่าน อามีน

สะอาด สนยาแหละ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT	(7)
مستخلص البحث.....	(9)
กิตติกรรมประกาศ.....	(11)
รายการตาราง.....	(16)
รายการภาพประกอบ	(22)
ตารางเปรียบเทียบพหุคูณ.....	(23)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา	1
1.2 อัลกุรอาน อัลฮะดีษ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
1.2.1 อัลกุรอานที่เกี่ยวข้อง	5
1.2.2 อัลฮะดีษที่เกี่ยวข้อง.....	7
1.2.3 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
1.3 วัตถุประสงค์	11
1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย.....	12
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	12
1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	12
1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	13
1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่.....	13
1.5.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	14
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น	15
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	17
บทที่ 2 การใช้สื่อการเรียนการสอน	19
2.1 หลักสูตรอิสลามศึกษา.....	19
2.1.2 หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546.....	23
2.1.3 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2	สื่อการเรียนการสอน..... 45
2.2.1	ความหมายของสื่อการเรียนการสอน..... 46
2.2.2	ประเภทสื่อการเรียนการสอน..... 47
2.2.3	คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน..... 53
2.2.4	เทคนิคการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน..... 55
2.3	การใช้สื่อการเรียนการสอน..... 58
2.3.1	การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน..... 58
2.3.2	การกำหนดวัตถุประสงค์..... 58
2.3.3	การเลือก ตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ..... 59
2.3.4	การใช้สื่อ..... 59
2.3.5	การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน..... 60
2.3.6	การประเมินผล..... 60
2.4	ปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน..... 62
2.4.1	ตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน..... 62
2.5	แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนในอิสลาม..... 63
2.5.1	แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในอัลกุรอาน..... 63
2.5.2	แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในอัลฮะดีษ..... 66
2.5.3	แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในของนักวิชาการอิสลาม..... 68
บทที่ 3	วิธีการดำเนินการวิจัย..... 70
3.1	ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง..... 70
3.1.1	ประชากร..... 70
3.1.2	กลุ่มตัวอย่าง..... 70
3.2	แบบแผนการวิจัย..... 73
3.3	เครื่องมือในการวิจัย..... 74
3.3.1	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 74
3.4	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 77
3.5	การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติ..... 78
3.5.1	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	81
บทที่ 4 ผลการวิจัย	85
4.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	85
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
4.2.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	86
4.2.2 ส่วนที่ 2 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	89
4.2.3 ส่วนที่ 3 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	95
4.2.4 ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่ สอน และขนาดโรงเรียน	105
4.2.6 ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัด สงขลา.....	149
4.2.7 ส่วนที่ 7 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการ เรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอ จะนะ จังหวัดสงขลา	162
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	170
5.1 สรุปผลการวิจัย	171
5.2 อภิปรายผล	188
5.3 ข้อเสนอแนะ	194
บรรณานุกรม	196
ภาคผนวก	199
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	200
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	207
ภาคผนวก ค ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	223

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	233
ภาคผนวก จ บทสัมภาษณ์การวิจัย	235
ภาคผนวก ฉ นิพนธ์ต้นฉบับ	242
ประวัติผู้เขียน	283

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายการตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546.....	27
2.2	การกำหนดเวลาเรียนของหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	38
3.1	ผลการคำนวณจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูอิสลามศึกษา ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา.....	72
4.1	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม.....	86
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียน การสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>ภาพรวมและจำแนกรายด้าน</u>	89
4.3	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียน การสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>ด้านบุคคล</u>	90
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียน การสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>ด้านวัสดุ</u>	90
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียน การสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>ด้านอาคารสถานที่</u>	92
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียน การสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์</u>	93
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียน การสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ</u>	94
4.8	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>เฉลี่ยในภาพรวมและรายด้าน</u>	95

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.9	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ใน <u>ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน</u>	96
4.10	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ใน <u>ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์</u>	97
4.11	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ใน <u>ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ</u>	98
4.12	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ใน <u>ด้านการใช้สื่อ</u>	99
4.13	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ใน <u>ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน</u>	102
4.14	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ใน <u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>	103
4.15	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของ กลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	104
4.16	แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา <u>จำแนกตามเพศ</u> ..	105
4.17	แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา <u>จำแนกตามอายุ</u> ..	106
4.18	แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา <u>จำแนกตาม</u> <u>ระดับการศึกษาศาสนา</u>	107

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.19	แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>จำแนกตาม</u> <u>ระดับการศึกษาสามัญ</u>	110
4.20	แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>จำแนกตาม</u> <u>ประสบการณ์สอน</u>	112
4.21	แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>จำแนกตาม</u> <u>ระดับที่สอน</u>	113
4.22	แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>จำแนกตาม</u> <u>รายวิชาหลักที่สอน</u>	116
4.23	แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา <u>จำแนกตาม</u> <u>ขนาดโรงเรียน</u>	118
4.24	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของ กลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัด สงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน <u>จำแนกตามข้อมูลทั่วไป</u>	119
4.25	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของ กลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัด สงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ <u>จำแนกตามข้อมูลทั่วไป</u>	122
4.26	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของ กลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัด สงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ <u>จำแนกตามข้อมูลทั่วไป</u>	125
4.27	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของ กลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัด สงขลา ด้านการใช้สื่อ <u>จำแนกตามข้อมูลทั่วไป</u>	128

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.28	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน <u>จำแนกตามข้อมูลทั่วไป</u>	131
4.29	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวัดและประเมินผล <u>จำแนกตามข้อมูลทั่วไป</u>	134
4.30	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน <u>จำแนกตามระดับการใช้สื่อ</u>	137
4.31	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ <u>จำแนกตามระดับการใช้สื่อ</u>	139
4.32	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ <u>จำแนกตามระดับการใช้สื่อ</u> ..	141
4.33	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ <u>จำแนกตามระดับการใช้สื่อ</u>	143
4.34	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน <u>จำแนกตามระดับการใช้สื่อ</u>	145
4.35	แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวัดและประเมินผล <u>จำแนกตามระดับการใช้สื่อ</u>	147
4.36	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านบุคคล.....	149

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.37	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านวัสดุ.....	150
4.38	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่.....	152
4.39	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์.....	153
4.40	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ.....	154
4.41	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัด สงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน.....	155
4.42	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัด สงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์.....	157
4.43	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัด สงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ.....	158
4.44	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัด สงขลา ด้านการใช้สื่อ.....	159
4.45	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัด สงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน.....	160

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.46	ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัด สงขลา ด้านการประเมินผล.....	161

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายการภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
2.1	ภาพโครงสร้างเวลาเรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	37
2.2	ภาพหลักสูตรอิสลามศึกษามีการกำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนอิสลามศึกษา จำแนกตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระ.....	39
2.3	ภาพกรวยประสบการณ์ของ เอ็ดการ์ เดล และเปรียบเทียบกับลักษณะสำคัญในการ เรียนรู้ของบรุนเนอร์.....	51
2.4	ภาพแบบจำลอง “The ASSURE Model”.....	61

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางเปรียบเทียบพยัญชนะ

ตารางปริวรรตพยัญชนะอาหรับ-ไทย
วิทยาลัยอิสลามศึกษา ฉบับปรับปรุง 2558

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ء ใ	อะลีฟ/ ฮัมซะฮฺ	อ ในกรณีเป็นพยัญชนะ และ ฮ ในกรณีเป็นตัวสะกดสุดท้าย
ب	บ่า	บ
ت	ต่า	ต
ث	ซ่า	ซ
ج	ญีม	ญ (จญ ในกรณีเป็นตัวสะกด)
ح	ฮ่า	ฮ
خ	ค่อ	ค
د	ดาล	ด
ذ	ซาล	ซ
ر	ร่อ	ร
ز	ซัย	ซ
س	ซีน	ส มีข้อยกเว้น เช่น มูซา อีซา ยาซีน เป็นต้น
ش	ชีน	ช
ص	ศอด	ศ
ض	ฎอด	ฎ
ط	ฏอ	ฏ
ظ	ศอ	ศ
ع	อัยน	อ
غ	ฮัยน	ฮ
ف	ฟ่า	ฟ
ق	กอฟ	ก

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ك	กาฟ	ก
ل	ลาม	ล
م	มีม	ม
ن	นูน	น
هـ	ฮำ	ฮ ในกรณีเป็นพยัญชนะ และ ฮ ในกรณีเป็นตัวสะกดสุดท้าย
و	วาว	ว
ي	ยาอ์	ย
الفتحة	อัลฟัตฮะฮฺ อ่านสระข้างบน	ะ (ในกรณีมีตัวสะกด เช่น มัรวาน อาดัม ฯ) ะ, ะ-ะ อี ในกรณีมีตัวสะกด) ละสระในบาง กรณี เช่น อะลี บะนี ฯ)
الكسرة	อัลกัศเราะฮฺ อ่านสระข้างล่าง	ะ
الضمة	อัสสุมมะฮฺ อ่านสระข้างหน้า	ุ
الفتحة الممدودة	อัลฟัตฮะฮฺ อัลมัมดูดะฮฺ	า (อ ในกรณีมีตัวสะกด เช่น อัลฟา ร็อบฯ)
الكسرة الممدودة	อัลกัศเราะฮฺ อัลมัมดูดะฮฺ	ะ
الضمة الممدودة	อัสสุมมะฮฺ อัลมัมดูดะฮฺ	ุ
ال-الشمسية	อลิฟ ลาม อักซัมซียะฮฺ	อั-ตามด้วยพยัญชนะตัวแรกของคำต่อไป เช่น อัตติน อักกุ๊นฯ
ال-القمرية	อะลิฟ ลาม อัลเกาะมะรียะฮฺ	อัล ตามด้วยคำต่อไปโดยไม่ต้องเว้นวรรค เช่น อัลกุรอาน อัลลอฮ์ อัลอิสลาม ฯ
ة	ตาอ์มัรบูฎะฮฺ	ฮ์ เป็นเสียงเดียวกับ ฮ กรณีอ่านหยุดเป็นเสียง ฮ์ กรณีอ่านต่อเนื่องเป็นเสียง ต
ي	ยาอ์ มุค็อฟพะพะฮฺ	อ่านและสะกดตามการเขียน เช่น ฟี
ي	ยาอ์ นิสบะฮฺ หรือ ยาอ์ มุซัดดะฮฺ	สะกดยาอ์สองตัว เช่น ยะ อักซาฟียะฮฺ

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-อังกฤษ
ของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ا	อลีฟ	a
ب	บ่า	b
ء	ฮัมซะฮฺ	'a, 'i, 'u
ت	ต่า	t
ث	ซ่า	th
ج	ญีม	j
ح	हाँ	h
خ	คอฮฺ	kh
د	ดาล	d
ذ	ซาล	dh
ر	ร่า	r
ز	ซาย	z
س	ซีน	s
ش	ชีน	sh
ص	ศอด	ṣ
ض	ฎอด	ḍ
ط	ฏอฮฺ	ṭ
ظ	ซอฮฺ	ẓ
ع	อัยน	'a, 'i, 'u
غ	ฆอยน	gh
ف	ฟา	f
ق	กอฟ	q
ك	กาฟ	k

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ل	ลาม	l
م	มีม	m
ن	นูน	n
هـ	ฮ่าฮ์	h
و	วาว	w
ي	ย่าฮ์	y
ة، ة	ตาฮ์	h,t
(الفتحة)	اَ , اِ , اُ	a ,ay, aw
(الفتحة الممدودة)	اَ	ā
(الكسرة)	اِ	i
(الكسرة الممدودة)	اِ	ī
(الضمة)	اُ	u
(الضمة الممدودة)	اُ	ū
ال-شمسية		al-_ (al-Tirmidhiy)
ال-القمرية		al-_ (al-'Islāmiyah)
الكسرة المشددة		iyy
الضمة المشددة		uww

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา เพื่อเรียนรู้หลักการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีแห่งอิสลาม โดยการแสวงหาวิชาความรู้เป็นความประเสริฐและเป็นสิ่งที่มีค่ายิ่ง ซึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ทรงยกย่องระดับมนุษย์ที่ศรัทธาและมีความรู้ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿...يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

ความว่า “...อัลลอฮ์จะทรงยกย่องเทิดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้า และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น และอัลลอฮ์ทรงรอบรู้อย่างยิ่งในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ”

(อัลมุนาอะละฮ : 11)

จากโองการดังกล่าว อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงยกย่องให้เกียรติในตำแหน่งที่สูงหลายชั้นในสวนสวรรค์แก่บรรดาผู้ศรัทธาที่ปฏิบัติตามคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ และเราะฮ์สุล ﷺ และบุคคลที่มีความรู้ในหมู่พวกเขาโดยเฉพาะ (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย, ม.ป.ป. 1460)

การเรียนการสอนถือเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ซึ่งอิสลามได้เน้นย้ำและให้ความสำคัญ ดังที่ปรากฏในโองการแรกที่ถูกประทานลงมาให้กับท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿أَفْرَأَىٰ أَلَّذِي خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿١﴾ أَفَرَأَىٰ أَلَّذِي خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾ أَفَرَأَىٰ أَلَّذِي خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٣﴾ أَفَرَأَىٰ أَلَّذِي خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٤﴾ أَفَرَأَىٰ أَلَّذِي خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٥﴾﴾

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้”

(อัลอะลัก : 1-5)

จากโองการดังกล่าวคำว่า “จงอ่าน” เป็นคำแรกของอายะฮ์แรกเป็นประโยคคำสั่งที่มีเนื้อหาครอบคลุมโดยไม่เจาะจงและปราศจากกรรมรองรับตามหลักการใช้ภาษาทั่วไป ทั้งนี้ยังถือ

เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ ตามทัศนะอัลกุรอานความรู้และอิสลามนั้นเป็นสิ่งเดียวกันที่ไม่สามารถแยกออกจากกัน ความรู้และอิสลามคือสัจธรรมของศาสตร์แห่งการดำเนินชีวิตที่มีมาตั้งแต่ปฐมคำสอนจนถึงคำสอนสุดท้ายของอิสลาม และจะคงเป็นเช่นนี้ (อิสมาอีลลูตฟี จะปะเกีย, 2554 : 1-2) ดังนั้น การอ่าน ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานของการเรียนรู้ การศึกษา การแสวงหาความรู้

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนทั้งภาคสามัญ (โดยใช้หลักสูตรการศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการทุกประการ) และภาคศาสนา โดยใช้หลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ เริ่มแรกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหรือที่เรียกกันว่า โรงเรียนปอเนาะ ได้เปิดการเรียนการสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 เปิดสอนควบคู่กันระหว่างรายวิชาศาสนากับรายวิชาสามัญ โดยแบ่งเวลาเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน และได้รับงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลมาช่วยในการบริหารจัดการในโรงเรียนเหมือนกับโรงเรียนเอกชนทั่วไป ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายแห่งได้ขยายหลักสูตรการเรียนการสอนในหลายๆ ระดับ เช่น ระดับบริหาร ปฐมวัย ประถมศึกษา (ทัศนีย์ ผลชานิก, ม.ป.ป.)

หลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมี 2 หลักสูตร คือ

- 1) หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535
- 2) หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อับติดาอียะฮฺ) หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัชชีฎะฮฺ) พุทธศักราช 2540 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวียะฮฺ) พุทธศักราช 2523 และมีการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 1-2) ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา จะต้องจัดบูรณาการกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตั้งแต่วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัวชี้วัดในบางสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการวัดและประเมินผลที่อาจใช้ร่วมกันในการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน (หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, ม.ป.ป. : 11) กลุ่มอิสลามศึกษา มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานข้างต้น ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 8 สาระ ดังนี้ 1) อัลกุรอาน 2) อัลฮะดีษ 3) อัลอะกีดะฮฺ 4) อัลฟิกฮฺ 5) สาระอัตตารีค 6) อัลอัคลาก 7) ภาษามลายู และ 8) ภาษาอาหรับ (หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, ม.ป.ป. : 11)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาและหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความ

ยึดหยุ่นสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และในระบบสารสนเทศ มาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 13)

สื่อการเรียนการสอน นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากประการหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอนนอกเหนือจากตัวผู้สอน ผู้เรียน และเทคนิควิธีการต่าง ๆ บทบาทของสื่อการเรียนการสอน ก็คือ เป็นตัวกลางหรือพาหนะ หรือเครื่องมือ หรือช่องทางที่ให้นำเรื่องราว ข้อมูลความรู้หรือสิ่งบอกกล่าว (Information) ของผู้ส่งสารหรือผู้สอนไปสู่ผู้รับหรือผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้หรือการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันสื่อมีหลายประเภท หลายรูปแบบ ให้ผู้สอนได้พิจารณาเลือกใช้ตามความเหมาะสมของสื่อแต่ละประเภทที่มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติเฉพาะตัวของมันเอง (ชวลิต แข่งทอง, ม.ป.ป.) การใช้สื่อการเรียนการสอน ถือเป็นเทคนิคการสอนที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สอนบรรดาเศาะฮาบะฮ์ ﷺ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น และเห็นภาพพร้อมด้วยคำอธิบายในเวลาเดียวกัน ชัยน มุฮัมมัด ชะฮาดะฮ์ (ม.ป.ป. : 81) กล่าวว่า ภาษาแม้ว่าจะจะเป็นสื่อหลักที่ใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น แต่ในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารมิใช่ทำได้แค่เพียงการใช้ภาษาที่เป็นเสียงหรือคำพูดเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีสื่อแขนงอื่น ๆ เกิดขึ้นอีกมากมายหลายชนิด ซึ่งภาษาก็ยังมีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม และสื่อแขนงที่ไม่ใช่ภาษาก็มีบทบาทสำคัญเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเข้ามาในรูปของการสนับสนุนสื่อที่เป็นภาษาหรือเข้ามามีบทบาทในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างออกไปจากเดิม ทั้งนี้ นักวิชาการได้แบ่งสื่อที่แสดงออกถึงการเคลื่อนไหวของร่างกายที่สามารถนำมาเป็นสื่อในการสื่อสารออกเป็นหมวดหมู่ไว้มากมาย เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการพูด การเดินเข้าหา หรือขยับตัวห่างออกไป การแสดงท่าทางประกอบการสัมผัส เครื่องมือ เสื้อผ้า สัมผัสร่างกาย การแสดงออกทางสีหน้า การปรับระดับสูงต่ำของน้ำเสียง เป็นต้น (อ้างถึงใน ยุทธนา เกื้อกุล, 2550 : 153-154) ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน โดยท่านได้บรรยายและใช้สื่อโดยการแสดงท่าทางประกอบ ดังที่มีรายงานจากท่านอบู มุซา อัลอะชะรีย์ ﷺ เล่าว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า “(ความสัมพันธ์ระหว่าง) มุอ์มินกับมุอ์มินเปรียบประหนึ่งอาคารที่ยึดติดซึ่งกันและกัน” และ (ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ) ได้ประสานนิ้วมือของท่านเข้าด้วยกัน” (บันทึกโดย al-Bukhariyy, 1981 : 2446)

อำเภอจะนะ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลา ที่คุณภาพด้านการพัฒนาสังคม เป็นเมืองที่มีประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราที่เหมาะสม ประชาชนได้รับการศึกษาทั้งภาคบังคับและนอกโรงเรียน เน้นหนักให้ประชาชนพัฒนาระดับจิตใจคนในสังคมเกื้อกูลกัน มีการนำหลักธรรมทางศาสนา มาใช้ในการดำรงชีวิต และแก้ไขปัญหาในสังคมหมู่บ้านได้ด้วยตนเอง (ที่ว่าอำเภอจะนะ, 2556) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอจะนะ ส่วนใหญ่ได้เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนสภาพจากสถาบันปอเนาะ รองรับนักเรียนหอพัก และมีการเรียนการสอนนอกเหนือเวลาสำหรับนักเรียนประจำ (นักเรียนประจำหอพักของโรงเรียน) ในช่วงเวลายามัฆริบ-อิซา แต่ยังมีนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้ใช้เวลาว่างให้ความสนใจกับการทบทวนวิชาความรู้ โดยเฉพาะนักเรียนที่ไป-กลับ โดยทำให้เกิดปัญหาการเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาการอิสลามศึกษาและขาดความเข้าใจที่ถ่องแท้ ไม่มั่นใจในความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากเรียนการสอน ซึ่งตัวช่วยที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการเรียนการสอน นอกจากเทคนิคการสอนในรูปแบบต่าง ๆ คือ สื่อการเรียนการสอน อันเป็นเครื่องมือกระตุ้นความสนใจ และความเข้าใจในบทเรียนต่าง ๆ (ปิยะ นินหลี, 2559)

ที่ผ่านมาข้อค้นพ้นจากผลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในด้านสื่อการเรียนการสอน ถือว่าเป็นเรื่องที่ประสบปัญหาในระดับต้น ๆ และต้องมีการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดทำมีการอบรมครู แนะนำวิธีการใช้สื่ออย่างถูกต้อง และการใช้สื่อการเรียนการสอนยังต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้การอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ เช่น งบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนมียังมึระดับการใช้สื่อที่น้อย และครูผู้สอนมีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย หากมองถึงกระบวนการใช้สื่อการสอน ที่มีตัวอย่างการศึกษาของครูอิสลามศึกษาโรงเรียนประถมศึกษจังหวัดสตูล โดยเรียงตามระดับปัญหานั้นมีการเจาะลึกในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ซึ่งทุกด้านยังคงต้องการกระบวนการในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาต่อไปอีก ซึ่งดังกล่าวเป็นการศึกษาการใช้สื่อของโรงเรียนประถม (โรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา) แต่ยังไม่มึปรากฏในผลวิจัยที่ผ่านมาในอดีต ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน เฉพาะกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จึงมีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อไปในอนาคต

1.2 อัลกุรอาน อัลอะดีษ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 อัลกุรอานที่เกี่ยวข้อง

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾﴾

ความว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย พึงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด และจงแสวงหาสื่อไปสู่พระองค์ และจงต่อสู้และเสียสละในทางของอัลลอฮ์เถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ”

(อัลมาอิดะฮฺ : 35)

คำว่า อัลวะสียะฮ์ ในโองการอัลกุรอานดังกล่าว หมายถึง สิ่งที่เป็นสื่อกลางเพื่อนำไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ และหมายถึงวิชาความรู้ที่นำไปสู่ที่พำนักในสรวงสวรรค์ (Ibn Kathīr, 1999 : 103) และอบุล อะลา มาดูดี, (2551 : 459) กล่าวว่า คำว่า อัลวะสียะฮ์ นั้นคือ คำสั่งที่ให้ผู้ศรัทธานั้นแสวงหาหนทางทุกอย่างที่จะช่วยให้ใกล้ชิดอัลลอฮ์ ﷻ และได้รับความโปรดปรานจากพระองค์

ดังนั้นการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการแสวงหาความรู้ตามบทบัญญัติของอัลลอฮ์ ﷻ และเป็นสื่อกลางที่สอดคล้องกับโองการดังกล่าว อีกทั้งการนำเสนอสื่อเพื่อเป็นหนทางที่นำไปสู่การยำเกรงและสรรเสริญถึงความยิ่งใหญ่ต่ออัลลอฮ์ ﷻ นั้นมีตัวอย่างที่ปรากฏในอัลกุรอาน เช่นดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سَوْءَ أَخِيهِ قَالَ يُوزِلْنِي أَعْجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوْرِي سَوْءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾﴾

ความว่า “แล้วอัลลอฮ์ก็ได้ส่งอิกาทัวหนึ่งมาคู้ยดินเพื่อจะแสดงให้เขาเห็นถึงการฝังศพน้องชายของเขา เมื่อเห็นดังนั้นแล้ว เขาก็ร้องออกมาว่า ‘วิบัติแน่แล้วตัวฉัน ฉันไม่สามารถที่จะทำอย่างเช่นอิกาทัวได้ทำเพื่อกลบฝังศพน้องชายของฉันกระนั้นหรือ’ หลังจากนั้น เขาก็ตรอมใจในสิ่งที่เขาทำไป”

(อัลมาอิดะฮฺ : 31)

จากอายะฮ์ดังกล่าว อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงเตือนลูกผู้ทำผิดของอาดัมให้รู้ถึงความโง่เขลาโดยทางอิกาทัว และทันทีที่เขารู้ถึงความเป็นจริงว่าอิกาทัวรู้วิธีการฝังศพดีกว่าเขาเสียอีก เขาจึงไม่

เพียงแต่จะตรอมใจเท่านั้นแต่ยังเริ่มรู้สึกว่าเขาได้ทำชั่วไปโดยการฆ่าน้องชายของเขา นี่คือความหมายในข้อความที่ว่า “หลังจากนั้น เขาก็ตรอมใจในสิ่งที่เขาได้ทำไป” โดยเรื่องราวของลูกชายทั้งสองของอาดัมได้ถูกนำมาเล่าตรงนี้ก็เพื่อที่จะกล่าวดำหนิติเตียนพวกยิวในลักษณะที่แยบยลสำหรับการที่พวกยิวคิดวางแผนที่จะฆ่าท่านเราะสูล ﷺ และสาวกคนสำคัญ ๆ ของท่านบางคน (อบุล อะลา เมาดูดี, 2551 : 456) ซึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ ۖ أَن يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿۱۱﴾

ความว่า “บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงรำลึกถึงความโปรดปรานของอัลลอฮ์ที่มีต่อสุเจ้าเมื่อชนหมู่หนึ่งได้ตั้งใจที่จะทำร้ายสุเจ้า แต่พระองค์ได้ทรงยังมีมือของพวกเขาจากสุเจ้า ดังนั้น จงสำรวมตนต่ออัลลอฮ์ และอัลลอฮ์เท่านั้นที่ปวงผู้ศรัทธาควรต้องไว้วางใจ”

(อัลมาอิดะฮฺ : 11)

จากอายะฮ์ดังกล่าว เป็นการอ้างถึงเหตุการณ์ที่เล่าโดยอับดุลลอฮฺ บิน อับบาส กล่าวคือพวกยิวกลุ่มหนึ่งได้วางแผนที่จะฆ่าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และสาวกคนสำคัญของท่านบางคน ทั้งนี้เพื่อเป็นการทำลายอิสลาม คนพวกนี้ได้ออกอุบายเชิญท่านนบี ﷺ ไปกินอาหารเย็น แต่ด้วยความกรุณาของอัลลอฮ์ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้รู้ถึงแผนการนี้เสียก่อน ท่านจึงไม่ไป (อบุล อะลา เมาดูดี, 2551 : 443-444)

และอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَىٰ الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿۱۷﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿۱۸﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿۱۹﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿۲۰﴾

ความว่า “(พวกเขาไม่ศรัทธา) พวกเขาไม่พิจารณาอูฐหรือว่ามันได้ถูกสร้างมาอย่างไร . และดูท้องฟ้าว่ามันได้ถูกยกสูงอย่างไร . และดูภูเขาว่ามันได้ถูกตั้งมันอย่างไร และดูว่าแผ่นดินได้ถูกแผ่ขยายอย่างไร”

(อัลซอซียะฮฺ : 17-20)

จากอายะฮ์ดังกล่าว เป็นการเน้นย้ำแก่ผู้ที่ปฏิเสธถึงการมีอยู่จริงในโลกหน้า นรก และสวรรค์ โดยแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่มีอยู่ในโลกนี้มันเกิดขึ้นได้อย่างไรหากไม่มีผู้ทรงสร้างมันขึ้นขึ้นมา สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดเกิดขึ้นโดยปราศจากผู้ออกแบบที่ทรงอำนาจและปรีชาญาณกระนั้นหรือ คนที่มี

ความคิดจะไม่ตอบคำถามนี้ไม่ในทางปฏิเสธได้เป็นอันขาด ถ้าหากเขาไม่ต้องเริ่มต้นทุจริต เขาจะต้องยอมรับว่าสิ่งเหล่านี้แต่ละสิ่งไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นได้เลยถ้าผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงปรีชาญาณได้สร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาแล้ว มันก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะถือว่าโลกหน้าเป็นเรื่องห่างไกลจากเหตุผลและเป็นไปไม่ได้ (อบุล อะลา เมาดูตี, 2553 : 3369)

จากอายะฮ์ข้างต้นที่ยกมาทั้งหมด ถือเป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงการนำเสนอสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแสวงความพึงพอใจจากอัลลอฮ์ ﷻ มีตัวอย่างการนำเสนอสื่อโดยใช้วิธีการสาธิตเกี่ยวกับวิธีการฝังศพให้แก่ลูกชายของท่านนบีอาดัม عليه السلام และกล่าวถึงการใช้สิ่งที่มีอยู่รอบตัว เช่น อูฐ ท้องฟ้า ภูเขา และผืนแผ่นดิน เป็นต้น เพื่อเป็นการเน้นย้ำในเดซานุภาพของอัลลอฮ์ ﷻ ผ่านการกระบวนกรมองเห็น และคิดไตร่ตรอง ถึงการมีอยู่จริงของโลกหน้า นรกและสวรรค์

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ที่เน้นการสอนเพื่อนำไปสู่ความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ และการปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ โดยวิธีการนำเสนอความรู้บทบัญญัติอิสลามผ่านการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนและหวังจากอัลลอฮ์ ﷻ ถึงผลตอบแทนที่ดียิ่งทั้งโลกนี้ และโลกหน้า ด้วยความพยายามในการปลูกฝังวิชาความรู้ศาสนาอิสลาม ในสภาวะสังคมที่พัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง

1.2.2 อัลฮะดีษที่เกี่ยวข้อง

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน โดยท่านได้บรรยายและใช้สื่อโดยการแสดงท่าทางประกอบ ดังที่มีรายงานจากท่านอับู มูซา อัลอะชะรีย رضي الله عنه เล่าว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า

((الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ))

ความว่า “(ความสัมพันธ์ระหว่าง) มุอ์มินกับมุอ์มินเปรียบประหนึ่งอาคารที่ยึดติดซึ่งกันและกัน” และ (ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ) ได้ประสานนิ้วมือของท่านเข้าด้วยกัน”

(บันทึกโดย al-Bukhariyy, 1981 : 2446)

ฮะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สื่อประกอบการสอนบรรดาเศาะฮาบะฮ์ رضي الله عنهم โดยเป็นสื่อที่ช่วยเสริมการบรรยายของท่าน ดังที่ท่านได้กล่าวว่า “มุอ์มินกับมุอ์มินเปรียบเสมือนอาคารที่ยึดติดซึ่งกันและกัน” โดยท่านได้อาบน้ำมาประสานให้เข้ากัน เป็นการบ่งบอกให้รู้ว่ามุอ์มินกับมุอ์มินนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดังนิ้วมือที่ประสานกันโดยไม่มีการห่างเหินแต่อย่างใด และการประสานนิ้วมืองดกล่าวเป็นสื่อการสอนในการตอกย้ำคำพูดของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมุอ์มินกับมุอ์มินเพิ่มขึ้น

มีรายงานจากท่านอะลี บิน อปีฏอลิบ رضي الله عنه เล่าว่า

((أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرِيرًا بِشِمَالِهِ، وَذَهَبًا بِيَمِينِهِ
ثُمَّ رَفَعَ بِهِمَا يَدَيْهِ، فَقَالَ: إِنَّ هَذَيْنِ حَرَامٌ عَلَيَّ ذُكُورِ أُمَّتِي حِلٌّ
لِلنِّسَاءِ))

ความว่า “ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ถือผ้าไหมไว้ในมือขวาและ
ทองคำไว้ในมือซ้าย แล้วท่านได้กล่าวว่า ‘แท้จริงทั้งสองอย่างนี้
เป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับประชาชาติของฉันที่เป็นชาย และเป็นสิ่งที่
อนุมัติสำหรับสตรีของพวกเขา’”

(บันทึกโดย Ibn Mājah, 1905 : 3595)¹

จากอัลอะดิษข้างต้น เป็นตัวอย่างการใช้สื่อการเรียนการสอน ในเรื่องการสวมใส่
เสื้อผ้า และเครื่องประดับที่เป็นข้อห้ามสำหรับผู้ชาย โดยท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ใช้ผ้าไหมและทองคำ
เป็นสื่อในการเรียนการสอน

1.2.3 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการเรียนการสอนมีตัวอย่าง
วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย ดังนี้

1.2.3.1 ฮาसानีะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการ
ใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล (States and Problems
of the Process of Using Teaching Aids in Islamic Studies of Primary School Teachers
in Satun Province) ผลการวิจัยพบว่า “สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของ
ครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
ทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการ
สอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่
และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพปัญหา
กระบวนการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า
ด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหา
สื่อ ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ นักเรียนไม่มีความพร้อมในเนื้อหาที่ครูสอน
ด้านการตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สื่อมีน้อยไม่หลากหลาย ด้านการใช้สื่อ
การสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ชำนาญและสื่อมีไม่เพียงพอ ด้านการ

¹ อัลอับบานีย์ หุคมอะดิษ เคาะฮิห

กำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ นักเรียนสนใจเรียนในระยะเวลาสั้นๆ ด้านการประเมินผล ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สร้างเครื่องมือประเมินสื่อไม่ถูกต้อง สำหรับข้อเสนอแนะการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐจังหวัดสตูลพบว่า ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในผลิตสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรมีการผลิตสื่อ หรือดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้ครูควรดัดแปลงหรือประยุกต์สื่อที่มีอยู่ให้ทันสมัยและเหมาะสมยิ่งขึ้น สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะในการใช้สื่อทางด้านเทคโนโลยี”

1.2.3.2 อีสมาดอล หลีเส็น, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล (States and Problems of Teaching and Learning of Islamic Studies in Satun Province) ผลการวิจัยพบว่า “แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ให้มี การแจ้งจุดประสงค์และบอกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ให้นักเรียนล่วงหน้า เพราะสิ่งนี้ถือว่าการวางแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ก่อนที่จะมีการเรียนและ นักเรียนจะได้เตรียมตัวและรู้ถึงขอบเขตของการเรียนและให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคนเพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันให้มี การจัดตารางสอนแบ่งวิชาให้ครูแต่ละคนอย่างเหมาะสมตามวิชาที่ตนถนัดให้มีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนในห้องมีกฎระเบียบข้อตกลงร่วมกัน การใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนยังน้อยอยู่ ต้องเพิ่มให้มากขึ้น ให้มีการนำเสนอสื่อที่ทันสมัยเช่น สื่อมัลติมีเดีย ส่วนด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผล ต้องเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในปัจจุบันการประเมินของครู ยังขาดความหลากหลาย ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอให้มี การประเมินผลที่เหมาะสม กับสถานการณ์ในปัจจุบัน ต้องมีการพัฒนาการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา”

1.2.3.3 อัสมัดซาคี มาหามะ, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา (States and Problems of Learning and Teaching Arabic in Islamic Private School in Muang District, Yala Province) ผลการวิจัยพบว่า “ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้โดยขาดความร่วมมือกับบริหาร การวิเคราะห์ จากปัญหาดังกล่าวได้รับข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขจากครูผู้ภาษาอาหรับคือ ควรเลือกหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 และความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยการสร้างกิจกรรมกับนักเรียนจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน และควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอน”

1.2.3.4 ชูมายยะห์ สะแมตัม, (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา (States and Problems of Learning and Teaching Administration of Islamic Studies' Teachers in Primary Schools) ผลการวิจัยพบว่า “หลักสูตรอิสลามศึกษาต้องปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับวัย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีความหลากหลาย ควรมีการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรสนับสนุนสื่ออิสลามศึกษาที่เป็นภาษาไทย ให้กับโรงเรียน ควรวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และควรจัดให้มีการอบรมด้านการพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษา”

1.2.3.5 นางสาวนุรีซัน ดอลาะ, (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี (Conditions and Problems of Islamic Education Provision in Primary Schools in Pattani Province) ผลการวิจัยพบว่า “ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานีพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีน้อย ไม่มีความหลากหลายและขาดความทันสมัย จากปัญหาดังกล่าวได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข คือ จัดให้มีการอบรมวิทยากรอิสลามศึกษาในเรื่องการจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา พร้อมทั้งแนะนำวิธีการใช้สื่ออย่างถูกต้อง”

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ได้ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านการเรียนการสอนที่มีการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบหลัก ดังนี้

ก. สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล

ข. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล

ค. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ง. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

จ. สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

จากผลงานวิจัยข้างต้น พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในด้านสื่อการเรียนการสอน ถือเป็นเรื่องที่ประสบปัญหาในระดับต้น ๆ และต้องมีการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดให้มีการอบรมครู แนะนำวิธีการใช้สื่ออย่างถูกต้อง และการใช้สื่อการเรียนการสอนยังต้องได้รับ

การพัฒนาส่งเสริมให้การอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ เช่น งบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนมียังมีระดับการใช้สื่อที่น้อย และครูผู้สอนมีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย หากมองถึงกระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่มีตัวอย่างงานวิจัยที่ได้ศึกษาสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยเรียงตามระดับปัญหานั้นมีการเจาะลึกในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผน และการผลิตสื่อการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลง หรือออกแบบสื่อใหม่ และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ซึ่งทุกด้านยังคงต้องการกระบวนการในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาต่อไปอีก ซึ่งดังกล่าวเป็นการศึกษาการใช้สื่อของโรงเรียนประถม (โรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา) แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ในผลวิจัยที่ผ่านมาในอดีต ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน เฉพาะกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จึงมีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อไปในอนาคต

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1.3.2 เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1.3.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสพการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดของโรงเรียน

1.3.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสพการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดของโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ

1.3.5 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1.4.1 ได้ทราบระดับ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

1.4.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเฉพาะกลุ่มอิสลามศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4.3 หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยมาพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอบรมครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.4.4 ใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อต่อยอดทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

1.4.5 เพื่อเป็นประสบการณ์ในการทำวิจัยแก่ผู้วิจัย

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” เพื่อให้วิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1.5.1.1 หลักสูตรอิสลามศึกษา

- ก. การพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- ข. หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546
- ค. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

1.5.1.2 สื่อการเรียนการสอน

- ก. ความหมายของสื่อ
- ข. ประเภทสื่อการเรียนการสอน
- ค. คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน
- ง. เทคนิคและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

1.5.1.3 การใช้สื่อการเรียนการสอน

- ก. การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน
- ข. การกำหนดวัตถุประสงค์
- ค. การเลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อ

- ง. การใช้สื่อ
- จ. การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน
- ฉ. การประเมินผล

1.5.1.4 ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.5.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของนักวิชาการอิสลาม

- ก. แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในอัลกุรอาน
- ข. แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในอัลฮะดีษ
- ค. แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในของนักปราชญ์และนักวิชาการอิสลาม

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.2.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลได้มาจากการเก็บข้อมูล คือ กลุ่มอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เรียกว่า ครูอิสลามศึกษา จำนวน 196 คน และ จากสถานศึกษา 16 โรง²

1.5.2.2 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

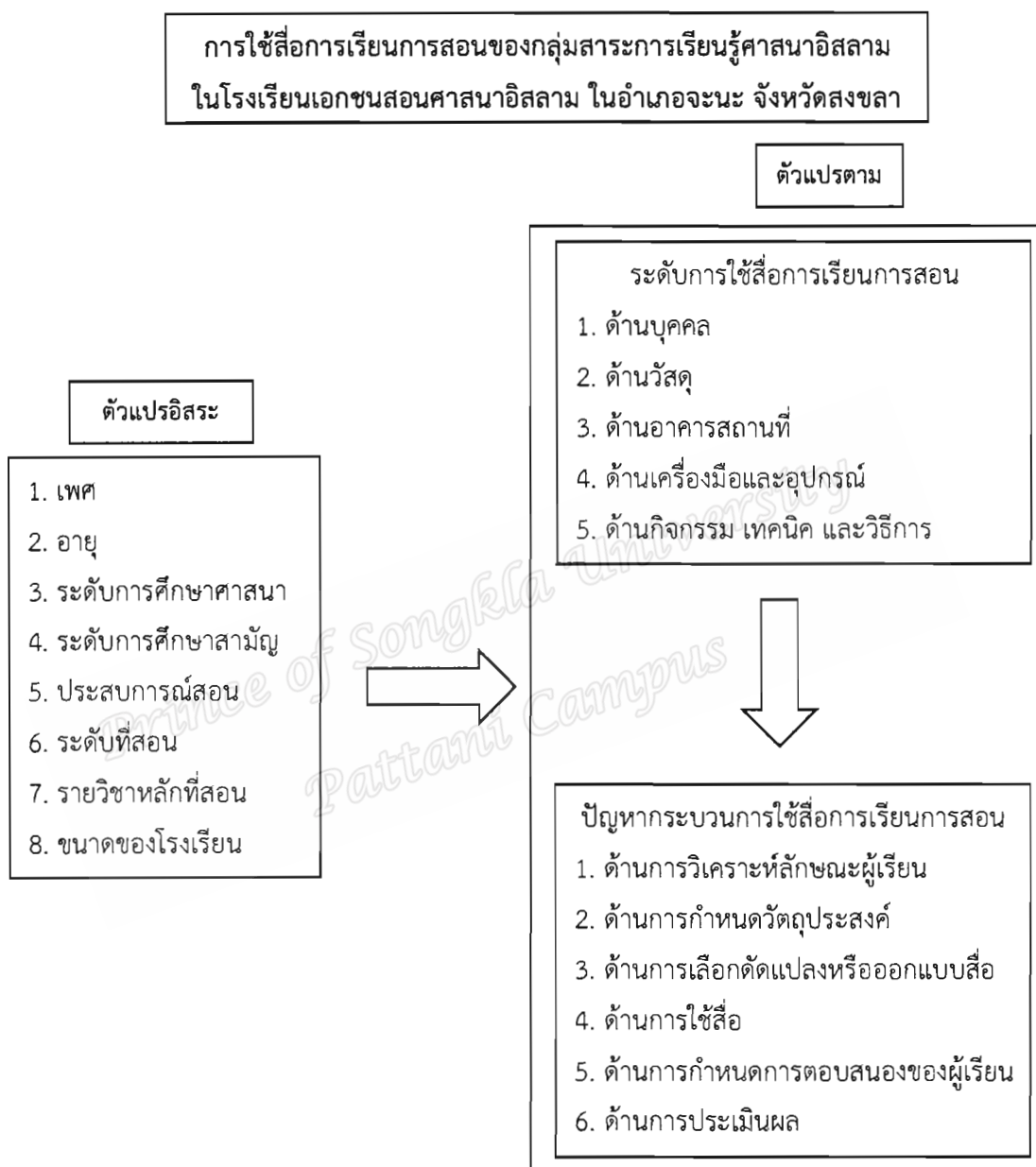
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557 : 45) ได้จำนวนทั้งหมด 132 คน

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่กำลังเปิดการเรียนการสอน ในปีการศึกษา 2559

² ตารางข้อมูลแสดงอัตรากำลังครูผู้สอน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2559) สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา

1.5.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยข้างต้นแสดงถึงผู้วิจัยต้องการศึกษา การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะะ จังหวัดสงขลา แบ่งตามตัวแปรต้น และตัวแปรตามได้ ดังนี้

1.5.4.1 ตัวแปรต้น เป็นครูอิสลามศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน

1.5.4.2 ตัวแปรตามมี 2 ประเด็น กล่าวคือ

ก. ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดจากการจำแนกสื่อการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) อีลี (Ely) (ดวงแสง ณ นคร, 2555 : 15)

ข. ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน และด้านการประเมินผล โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดจากรูปแบบที่เรียกว่า “The ASSURE Model” (Heinich and others, 1982 : 34-57 อ้างถึงใน ยศะวี วายทองคำ, 2555 : 44-47)

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ ดังนี้

1.6.1 การอ้างอิงอัลกุรอ่านจะใช้มาตรฐานการอ้างอิง โดยระบุชื่อสุเราะฮ์และลำดับอายะฮ์ เช่น (อัลฟาติหะฮ์ : 7) หมายถึง สุเราะฮ์ อัลฟาติหะฮ์ อายะฮ์ ที่ 7

1.6.2 การอ้างอิงอัลฮะดีษจะปรากฏชื่อผู้บันทึกหะดีษ ปีพิมพ์ และหมายเลขหะดีษ เช่น (บันทึกโดย al-Bukhāriyy, 1981 : 153)

1.6.3 การแปลความหมายอายะฮ์อัลกุรอ่านเป็นภาษาไทย จะยึดคัมภีร์อัลกุรอ่านพร้อมความหมายของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย ซึ่งจัดพิมพ์และเผยแพร่โดยศูนย์กษัตริย์พะฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอ่านแห่งนครมะดีนะฮ์ มุเนาวาเราะฮ์

1.6.4 การตีพิมพ์ (หนังสือสำหรับอธิบายอายะฮ์อัลกุรอ่าน) จะใช้ควบคู่กับข้อตกลงเบื้องต้น 1.6.3 เช่น หนังสือตีพิมพ์อัลกุรอ่าน ซึ่งเขียนโดยเมาลานา ซัยยิด อบูล อะลา เมาดูดี แปลโดยบรรจง บินกาซัน สำนักพิมพ์ศูนย์หนังสืออิสลาม กรุงเทพฯ หรือตีพิมพ์ อิบนู กะซีร์ เป็นต้น

1.6.5 การแปลตำราหนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะแปลความหมายโดยภาพรวม และจะคงรักษาความหมายของข้อความเดิมอย่างสมบูรณ์ที่สุด

1.6.6 การปริวรรตอักษรจะใช้ตารางปริวรรตอักษร อาหรับ – ไทย ของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ฉบับปรับปรุง 2558 และตารางปริวรรตอักษร อาหรับ – อังกฤษ ของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

1.6.7 การอ้างอิงแหล่งข้อมูลในเนื้อหาจะใช้อ้างอิงแบบนาม – ปี

1.6.8 การอธิบายเพิ่มเติมในเนื้อหาจะใช้อ้างอิงเชิงอรรถ

1.6.9 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1.6.9.1 สัญลักษณ์ 𐄎 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “สุษานะฮฺ วะตะอาลา” หมายถึง “มหาบริสุทธิ์แด่พระองค์และความสูงส่ง” เป็นคำที่ใช้กล่าวสรรเสริญและยกย่องอัลลอฮ์ 𐄎 หลังจากที่ได้เอ่ยนามของพระองค์

1.6.9.2 สัญลักษณ์ 𐄏 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “คือลัลลลอฮฺ อะลัยฮิ วะสัลลิม” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ 𐄎 ทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแด่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าว ยกย่องท่านเราะสูล 𐄎 หลังจากที่ได้เอ่ยนามของท่าน

1.6.9.3 สัญลักษณ์ 𐄐 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “อะลัยฮิสสะลาม” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ 𐄎 ทรงประทานความความสันติแด่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องท่านนะบี ต่างๆ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของท่าน

1.6.9.4 สัญลักษณ์ 𐄑 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮูอันฮฺ” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ทรงโปรดปรานแก่เขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติเศาะฮาบะฮฺ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของเขา

1.6.9.5 สัญลักษณ์ 𐄒 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮูอันฮา” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ 𐄎 ทรงโปรดปรานแก่หล่อน” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติเศาะหาบียะฮฺ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของหล่อน

1.6.9.6 สัญลักษณ์ 𐄓 เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮูอันฮุม” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ 𐄎 ทรงโปรดปรานแก่พวกเขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติบรรดาเศาะฮาบะฮฺ หลังจากที่ได้เอ่ยนามของพวกเขา

1.6.9.7 สัญลักษณ์ ﴿...﴾ วงเล็บปีกกาจะใช้สำหรับตัวบทอายะฮ์อัลกุรอาน

1.9.9.8 เครื่องหมาย ((...)) วงเล็บคู่จะใช้สำหรับตัวบทอะดีซ

1.6.9.9 เครื่องหมาย (...) วงเล็บเดี่ยวจะใช้สำหรับการเขียนอ้างอิง และการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ

1.6.9.10 เครื่องหมาย “...” อัณประกาศจะใช้สำหรับการแปลอัลกุรอาน อัลอะดีซ ชื่อหนังสือและคำพูดของคนสำคัญ

1.6.9.11 เครื่องหมาย ‘...’ อัณประกาศเดี่ยวจะใช้เขียนเป็นอัณประกาศซ้อนในข้อความที่มีอัณประกาศอยู่แล้ว

1.6.9.12 เครื่องหมาย ... จุดไข่ปลา 3 จุด ใช้ละข้อความที่ไม่จำเป็นหรือไม่ต้องการกล่าวถึง เพื่อแสดงว่าตัดตอนข้อความนั้นมาเพียงบางส่วน

1.7 นวัตกรรมเฉพาะ

1.7.1 การใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การนำเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ เทคนิค และวิธีการที่ใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ทักษะ กระบวนการ ประสบการณ์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

1.7.1.1 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้

- ก. ด้านบุคคล หมายถึง บุคลากรที่นำมาประกอบการสอน
- ข. ด้านวัสดุ หมายถึง วัสดุในรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น หนังสือ สไลด์ และแผ่นซีดี เป็นต้น
- ค. ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง สถานที่ต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม โรงงาน และพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น
- ง. ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง ทรัพยากรทางการเรียนรู้ เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
- จ. ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ หมายถึง กิจกรรมการดำเนินการสอน เทคนิคและวิธีการ เพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป การสอนแบบแก้ปัญหา และการบรรยาย เป็นต้น

1.7.1.2 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคหรือความขัดข้องที่เกิดขึ้นจากกระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งมี 6 ด้าน ดังนี้

- ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน หมายถึง การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนในเรื่องทั่วไป เฉพาะ และรูปแบบการเรียนรู้ เช่น อายุ สภาพสังคมและวัฒนธรรม พื้นฐานความรู้ และความสามารถทางสติปัญญาและภาษา เป็นต้น
- ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง การกำหนดความคาดหวังว่าผู้เรียนสามารถบรรลุถึงสิ่งใดหรือมีความสามารถใหม่อะไรบ้างในการเรียนการสอน และครอบคลุมขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ พุทธพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และสัมพันธทักษะพิสัย
- ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ หมายถึง การจัดหาสื่อที่เหมาะสมในการเรียนการสอน จากสื่อที่มีอยู่แล้ว จากการตัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น และจากการออกแบบสื่อใหม่

ง. ด้านการใช้สื่อ หมายถึง การดำเนินการใช้สื่อตามวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ตั้งไว้

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน หมายถึง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และเปิดโอกาสให้มีการตอบสนองกับสื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้

ฉ. ด้านการประเมินผล หมายถึง การประเมินกระบวนการสอน การประเมินผลสำเร็จของผู้เรียน และการประเมินสื่อและวิธีการสอน

1.7.2 กลุ่มอิสลามศึกษา หมายถึง กลุ่มอิสลามศึกษาที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน 8 รายวิชาหลัก ได้แก่ อัลกุรอาน อัลฮะดีษ อัลอะกีดะฮ์ อัลฟิกฮ์ อัดตารีค อัลอัศลาฮ์ ภาษาอาหรับ และภาษามลายู

1.7.3 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง สถานศึกษาเอกชนที่มีการเปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเปิดสอนเฉพาะมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โดยสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2559

1.7.4 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งต้องเข้าใจเรื่องหลักสูตรอิสลามศึกษา และการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.7.5 ครูอิสลามศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอน และได้รับมอบหมายให้สอนของกลุ่มอิสลามศึกษา

1.7.6 ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนหรือสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549

1.7.6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1 – 120 คน)

1.7.6.2 โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121 – 600 คน)

1.7.6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 601 – 1,500 คน)

1.7.6.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1,501 คน ขึ้นไป)

บทที่ 2

การใช้สื่อการเรียนการสอน

การศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อ ดังนี้

- 2.1 หลักสูตรอิสลามศึกษา
- 2.2 สื่อการเรียนการสอน
- 2.3 การใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2.4 ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของนักวิชาการอิสลาม

2.1 หลักสูตรอิสลามศึกษา

หลักสูตรอิสลามศึกษาถือเป็นหลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการ ที่โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียนรัฐ หรือโรงเรียนสามัญต่าง ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศาสนาอิสลาม ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ กล่าวคือ แบบรายชั่วโมง และแบบเข้ม สำหรับแบบรายชั่วโมงให้โรงเรียนทำการสอนตามเอกสารการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งสังกัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนแบบเข้มให้โรงเรียนทำการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ซึ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใช้เป็นส่วนใหญ่ และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาบางโรงเรียนนำไปใช้บูรณาการสอนโดยเฉพาะระดับประถมศึกษา

การนำเสนอหลักสูตรอิสลามศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอภาพรวมของหลักสูตรอิสลามศึกษาพอสังเขป ดังนี้

2.1.1 การพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

หลักสูตรนั้นเปรียบเสมือนกับธรรมนูญในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรถือว่าเป็นพื้นฐานอันมั่นคงยิ่งต่อการพัฒนาทางวิชาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีหลายหลักสูตร โดยสามารถแบ่งได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1.1 กลุ่มหลักสูตรวิชาอิสลามศึกษา มี 19 หลักสูตร คือ

ก. หลักสูตรกิตาบ เป็นหลักสูตรดั้งเดิมที่โต๊ะครูเป็นผู้สอน โดยใช้หนังสือที่เรียกกันว่า กิตาบ ในการเรียนการสอน จะพบเห็นในปอเนาะแบบดั้งเดิม ในปัจจุบันก็ยังมีอยู่

ข. หลักสูตรตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมปอเนาะ
ในภาคการศึกษา 2 พ.ศ. 2504 (อับตาดอฮ์-ฆานะวีย์-อาลีย์)

ค. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อับตาดอฮ์เยฮ) พ.ศ. 2523

ง. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัสสิฎาะฮ) พ.ศ. 2523

จ. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ฆานะวีย์เยฮ) พ.ศ. 2523

ฉ. หลักสูตรอิสลามศึกษาอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ช. หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533)

ซ. หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2521 (ฉบับ
ปรับปรุง 2533) (พิสุทธิ์ บุญเจริญ, 2538 : 51)

ฌ. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อับตาดอฮ์เยฮ) พ.ศ. 2540

ญ. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัสสิฎาะฮ) พ.ศ. 2540

ฎ. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น ช่วงชั้นที่ 1 (อับตาดอฮ์เยฮ) พ.ศ. 2546

ฏ. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น ช่วงชั้นที่ 2 (อับตาดอฮ์เยฮ) พ.ศ. 2546

ท. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง ช่วงชั้นที่ 3 (มุตะวัสสิฎาะฮ) พ.ศ. 2546

ฑ. หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย ช่วงชั้นที่ 4 (ฆานะวีย์เยฮ) พ.ศ. 2546

ณ. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อับตาดอฮ์เยฮ)

ด. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัสสิฎาะฮ)

ต. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (ฆานะวีย์เยฮ)

2.1.1.2 กลุ่มหลักสูตรวิชาสามัญ มี 5 หลักสูตร คือ

ก. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2530

ข. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ค. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

(พิสุทธิ์ บุญเจริญ, 2538 : 51)

ง. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

จ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

2.1.1.3 หลักสูตรบูรณาการ มี 2 หลักสูตร คือ

ก. หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2535

ข. หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2535

2.1.1.4 หลักสูตรอิสลามศึกษาสำหรับตาดีก พ.ศ. 2536 (พิสุทธิ์ บุญเจริญ, 2538 : 51)

กล่าวโดยรวมมีหลักสูตรทั้ง 4 กลุ่ม จำนวน 27 หลักสูตร นับว่ามีความหลากหลาย และจากการศึกษาการพัฒนาการใช้หลักสูตรต่าง ๆ แล้วนั้นเห็นว่าพอจะจัดลำดับขั้นแห่งการพัฒนาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาได้เป็น 9 ชั้น ดังนี้

ก. หลักสูตรกิตาบ

ข. หลักสูตรตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมปอเนาะในภาคการศึกษา 2 พ.ศ. 2504 (อับติดาอีย์-ฆานะวีร์-อาลีย์ หรือ 4 : 3 : 2)

ค. หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2523 (อับติดาอีย์ยะฮ-มุตะวัสลิฎาเยฮ-ฆานะวีร์ยะฮ หรือ 4 : 3 : 3)

ง. หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2523 ควบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2530

จ. หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2523 ควบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ฉ. หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2535 (หลักสูตรบูรณาการ) (พิสุทธิ์ บุญเจริญ, 2538 : 51)

ช. หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2540 ควบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ซ. หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 ควบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

ณ. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

การพัฒนาการใช้หลักสูตรทั้ง 9 ชั้นนั้น พอจะกล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

ชั้นแรก เริ่มนับได้จากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม คือการสอนแบบโดยมี โต๊ะครูเป็นผู้สอน ใช้หนังสือที่เรียกกันว่า กิตาบ เป็นหลักในการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันก็ยังอยู่ตาม สถาบันศึกษาปอเนาะหลายแห่ง

ชั้นที่สอง ในปี พ.ศ. 2504 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในภาคการศึกษา 2 พ.ศ. 2504 ได้กำหนดหลักสูตรวิชาการศาสนาอิสลามออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนต้นเวลาเรียน 4 ปี ตอนกลางเวลา 3 ปี และ ตอนปลายเวลาเรียน 2 ปี

1581

2561

ขั้นที่สาม ต่อมาเมื่อปอเนาะได้รับการปรับปรุงเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2523 (อับตาดอัยยะฮฺ-มุตะวัสสิฎาะฮฺ-ฆานะวียะฮฺ)

ขั้นที่สี่ จากนั้นต่อมาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายโรงก็ประกาศใช้หลักสูตรวิชาสามัญ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2530 ควบคู่กันไปกับหลักสูตรอิสลามศึกษา

ขั้นที่ห้า เป็นขั้นแห่งการประกาศรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หรือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ควบคู่ไปกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2523 ลักษณะการใช้หลักสูตรในขั้นที่สามและสี่นี้นักเรียนที่เรียนจบตามหลักสูตรจะได้รับใบประกาศนียบัตร หรือ รบ. จำนวน 2 ใบ คือ ใบประกาศนียบัตร (รบ.)ระดับมัธยมศึกษา 1 ใบ และใบประกาศนียบัตร (อด.) ทางศาสนาอีก 1 ใบ เพราะหลักสูตรในขั้นที่สามและขั้นที่สี่ดังกล่าว จะแยกนักเรียนออกเป็นสองสาย คือ นักเรียนที่เรียนสายสามัญและครูสามัญกับนักเรียนที่เรียนสายศาสนาและครูศาสนา แสดงข้อมูลบนป้ายสถิติการมาเรียนคนละป้ายกัน

ขั้นที่หก ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 แล้วกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2535 และหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2535 เพื่อใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และหลักสูตรดังกล่าวมีจุดเน้นสำคัญคือ

(1) เป็นหลักสูตรที่หลอมรวม หรือเรียกตามหลักวิชาการว่า หลักสูตรบูรณาการ ซึ่งได้รวมหลักสูตรวิชาสามัญและหลักสูตรอิสลามศึกษาเข้าไว้ในหลักสูตรเล่มเดียวกัน ไม่ได้แยกเป็นหลักสูตรสามัญและหลักสูตรอิสลามศึกษาต่อไป

(2) นักเรียนหลักสูตรนี้ทุกคนนับเป็นรายหัว เพื่อขอรับเงินอุดหนุนจากรัฐทุกคน

(3) ครูสอนศาสนาก็ยังมีบทบาทมีหน้าที่อันงดงามในการสอนการจัดการกิจกรรมเช่นเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ

(4) โต๊ะครู ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ หรือครูใหญ่ ก็ยังดำรงหน้าที่ มีบทบาท มีความสำคัญเช่นเดิม

(5) นักเรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาอบรมสั่งสอนในส่วนสำคัญทั้งส่วน คือ วิชาสามัญ วิชาศาสนา และวิชาชีพ (พิสุทธิ์ บุญเจริญ, 2538 : 56)

ขั้นที่เจ็ด เนื่องจากหลักสูตรบูรณาการ พ.ศ. 2535 เป็นหลักสูตรที่มีวิชาอิสลามศึกษาเพียง 2 ระดับเท่านั้น คือ ตอนต้น (อับตาดอัยยะฮฺ) และตอนกลาง (มุตะวัสสิฎาะฮฺ) ทำให้นักเรียนต้องเรียนระดับตอนปลาย (ฆานะวียะฮฺ) อีก 3 ปี จึงมีการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2540 ขึ้น

มาใหม่ใน 2 ระดับ คือ ตอนต้น (อิบติดาอียะฮฺ) และตอนกลาง (มุตะวัสสิฎาะฮฺ) ส่วนตอนปลายได้นำมาใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2523

ชั้นที่แปด การจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 ได้แบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้นเรียน คือช่วงชั้นที่ 1 (อิบติดาอียะฮฺ) 3 ปี ช่วงชั้นที่ 2 (อิบติดาอียะฮฺ) 3 ปี ช่วงชั้นที่ 3 (มุตะวัสสิฎาะฮฺ) 3 ปี และช่วงชั้นที่ 4 (ฆานะวียะฮฺ) 3 ปี จึงทำให้นักเรียนได้เรียนได้เรียนหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 พร้อม ๆ กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และยังสามารถเรียนจบได้พร้อม ๆ กันด้วยทั้ง 2 หลักสูตร

ชั้นที่เก้า เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรบางประเด็น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ปรับให้เหมาะสมและชัดเจนมากขึ้น พร้อมได้จัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนของการพัฒนาการใช้หลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้ง 9 ชั้นนั้น ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาตัวเองของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงส่วนนี้

2.1.2 หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546

ก่อนที่จะมีหลักสูตรนี้ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมี 2 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535 และ 2) หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮฺ) หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัสสิฎาะฮฺ) พุทธศักราช 2540 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ฆานะวียะฮฺ) พุทธศักราช 2523 แต่ทั้ง 2 หลักสูตรไม่เอื้อในการจัดการเรียนการสอนให้สมบูรณ์

หลักสูตรข้างต้นได้กำหนดเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่สามารถจะยืดหยุ่นได้จึงเป็นปัญหาสำหรับการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นเมื่อหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ประกาศใช้แล้ว ปรากฏว่าหลักสูตรดังกล่าวมีโครงสร้างยืดหยุ่นได้ทั้งด้านสาระเวลา และการจัดเรียนรู้นั้น เพื่อให้การเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรขั้นพื้นฐานดังกล่าว จึงจำเป็นต้องปรับปรุงทั้งหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2535 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น ตอนกลาง พุทธศักราช 2540 และตอนปลาย พุทธศักราช 2523 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสร้างสรรค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน

ให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 2)

รายละเอียดของหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 มีดังนี้

2.1.2.1 หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาอิสลามศึกษามีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้จัดการศึกษาเน้นความรู้คู่คุณธรรม จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรอิสลามศึกษา ไว้ดังนี้

ก. เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอิสลามศึกษาที่มุ่งให้มุสลิมทุกคนได้รับการศึกษาด้านอิสลามศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ข. เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนถือปฏิบัติหลักการอิสลามในการดำรงชีวิต

ค. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ง. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

จ. เป็นหลักสูตรจัดการศึกษาทุกรูปแบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 3)

2.1.2.2 จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรอิสลามศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

ก. มีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์และเราะซูล ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ข. สามารถให้ความคิดเห็นและเหตุผลในการวินิจฉัย พิจารณาปัญหาต่าง ๆ โดยปราศจากความงมงาย มีความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง ชุมชน และประเทศชาติ

ค. มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในวิชาศาสนา ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และวิทยาการต่าง ๆ สามารถยกระดับความเป็นอยู่ของสังคมมุสลิมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ง. มีความภูมิใจในความเป็นมุสลิมที่ดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริตอดทน และเสียสละเพื่อส่วนรวม

จ. มีความสามัคคี รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสันติสุข

ฉ. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักการอิสลาม

ช. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพ และบุคลิกภาพที่ดี
 ฉ. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม
 ญ. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรัก
 การค้นคว้า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 3)

2.1.2.3 โครงสร้าง

เพื่อให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรของสถานศึกษา
 จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา ดังนี้

ก. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน มีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น ปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น ปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง ปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย ปีที่ 1-3

ข. กลุ่มสาระการเรียนรู้

กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546
 ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม
 จริยธรรมของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ประกอบด้วย 3 กลุ่มสาระ ดังนี้

(1) กลุ่มสาระศาสนาอิสลาม ประกอบด้วยรายวิชา ดังนี้

- อัลกุรอานและตัฟซีร์ (อัลกุรอานและอรรถาธิบายอัลกุรอาน)
- อัลฮะดีษ (วจนะของท่านศาสดา)
- อัลฟิกฮ (ศาสนบัญญัติ)
- อัลอะกีดะฮ (หลักศรัทธา)

(2) กลุ่มสังคมศึกษาและจริยธรรม ประกอบด้วยรายวิชา ดังนี้

- อัตตารีค (ประวัติศาสตร์อิสลาม)
- อัลอัคลาก (จริยธรรม)

(3) กลุ่มภาษา ประกอบด้วยรายวิชา ดังนี้

- ภาษาอาหรับ
- ภาษามลายู

(4) กลุ่มสาระเพิ่มเติม สำหรับหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮ)

ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6) ประกอบด้วยรายวิชา ดังนี้

- กอวาอิดุลสุเมาะห์

- อัตตัจญ์วิต

สำหรับหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มตะวัสติฎาฮฺ) ช่วงชั้นที่ 3 (ม. 1-

3) ประกอบด้วยรายวิชาดังนี้

- นะฮฺและเคาะรอฟ

สำหรับหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (ชานะวียะฮฺ) ช่วงชั้นที่ 4 (ม. 4-6)

ประกอบด้วยรายวิชาดังนี้

- นะฮฺและเคาะรอฟ

- หลักการพิจารณาอัลกุรอาน

- หลักการพิจารณาอัลหะดีษ

- ภาษาอาหรับเพื่อการสื่อสาร

- อุกุลฟิกฮฺ

ค. กิจกรรม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 3 กลุ่ม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) กิจกรรมแนะแนว

(2) กิจกรรมนักเรียน

ง. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาอิสลามศึกษา เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาอิสลามศึกษา

(2) มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ อิสลามศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 6 อิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 3 และอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 3

จ. เวลาเรียน

เวลาเรียนตามหลักสูตรมีดังนี้

(1) ช่วงชั้นที่ 1 (อิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3) มีเวลาเรียนประมาณปี

ละ 350-500 ชั่วโมง

(2) ช่วงชั้นที่ 2 (อิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 4-6) มีเวลาเรียนประมาณปีละ 350-500 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 2-2.5 ชั่วโมง

(3) ช่วงชั้นที่ 3 (อิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1-3) มีเวลาเรียนประมาณปีละ 500-650 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 2.5-3 ชั่วโมง

(4) ช่วงชั้นที่ 4 (อิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 1-3) มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าปีละ 650 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่าวันละ 3 ชั่วโมง (กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ตารางที่ 2.1 โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อับตอฮ์ยะฮ์)						ระดับอิสลามศึกษา ตอนกลาง (อับตอฮ์ยะฮ์)			ระดับอิสลามศึกษา ตอนปลาย (ฆาละวียะฮ์)
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 1-3
1. อัลกุรอานและฮาดิษ	80	80	80	80	80	80	80 (2 นก)	80 (2 นก)	80 (2 นก)	240 (6 นก)
2. อัลฮะดีษ (วจนะ)	40	40	40	40	40	40	40 (1 นก)	40 (1 นก)	40 (1 นก)	120 (3 นก)
3. อะกีดะฮ์ (หลักศรัทธา)	40	40	40	40	40	40	40 (1 นก)	40 (1 นก)	40 (1 นก)	120 (3 นก)
4. อัลฟิควะฮ์ (ศาสนบัญญัติ)	40	40	40	40	40	40	40 (1 นก)	40 (1 นก)	40 (1 นก)	120 (3 นก)
5. อัตตารีค (ศาสนประวัติ)	40	40	40	40	40	40	40 (1 นก)	40 (1 นก)	40 (1 นก)	120 (3 นก)
6. อัคลาควะฮ์ (จริยธรรม)	40	40	40	40	40	40	40 (1 นก)	40 (1 นก)	40 (1 นก)	120 (3 นก)
7. ภาษาอาหรับ	80	80	80	80	80	80	80 (2 นก)	80 (2 นก)	80 (2 นก)	240 (6 นก)
8. ภาษามลายู	40	40	40	40	40	40	40 (1 นก)	40 (1 นก)	40 (1 นก)	120 (3 นก)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	400	400	400	400	400	400	400 (10 นก)	400 (10 นก)	400 (10 นก)	1,200 (30 นก)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	20	20	20	20	20	20	20	20	20	60
รายวิชา/กิจกรรมที่ สถานศึกษาลดเพิ่มเติมตามความ พร้อมและจุดเน้นของสถานศึกษา	ปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง						ปีละไม่เกิน 230 ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า 720 ชั่วโมง
รวมเวลาเรียน ทั้งหมด	ไม่เกิน 500 ชั่วโมง/ปี						ไม่เกิน 650 ชั่วโมง/ปี			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 1,980 ชั่วโมง

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, 2546

2.1.3 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ทั้งนี้หลักสูตรอิสลามศึกษาได้พัฒนาการอย่างเป็นระยะโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการที่ใช้ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่นักเรียนประมาณร้อยละ 50 นับถือศาสนาอิสลาม โดยจัดให้อยู่ในหมวดสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและสร้างลักษณะนิสัย และจัดเป็นวิชาหมวดสังคม ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการใช้การเรียนรู้อิสลามศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพทั้งในด้านความรู้ ประสบการณ์ปฏิบัติจริง และการมีคุณธรรม จริยธรรม ที่ว่าด้วยหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักคุณธรรมในอิสลาม โดยมีเป้าหมายสำคัญให้เป็นคนดี มีศรัทธาและยำเกรงต่อพระเจ้า นักเรียนสามารถประมวลความรู้ แนวคิด และปฏิบัติตามหลักการอิสลาม สามารถทำโยชน์ต่อสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมที่หลากหลายทางวัฒนธรรมได้ ถึงหลักสูตรดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้จัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาให้กับผู้เรียน แต่ชุมชนและท้องถิ่นยังต้องการให้จัดการเรียนรู้อิสลามศึกษามีความเข้มข้นขึ้นตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง เพราะการจัดเวลาเรียนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ประมาณ 2 ชั่วโมง/สัปดาห์เท่านั้น อีกทั้งยังไม่ได้รับวุฒิการศึกษาด้านศาสนาเพื่อนำไปศึกษาต่อด้านศาสนาหรือใช้ในการประกอบอาชีพได้ ในขณะที่ผู้เรียนได้จบการศึกษาในแต่ละระดับไปแล้ว ทั้งนี้การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551 และการสนับสนุนตามนโยบายของรัฐบาลที่ให้มีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการและวัฒนธรรมของชุมชนที่ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานได้เรียนรู้วิชาการสามัญควบคู่กับวิชาการศาสนา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรนี้มาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามความพร้อมด้านทรัพยากร แหล่งการเรียนรู้ การที่ชุมชนมีส่วนร่วม และความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนของท้องถิ่นเป็นสำคัญ ให้สถานศึกษาทุกแห่งเลือกนำไปดำเนินการโดยมิได้บังคับแต่ประการใด การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ต้องจัดให้บูรณาการกับหลักแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเริ่มตั้งแต่วิद्यาศึกษา หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัวชี้วัดในบางสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการวัดและประเมินผล ในการพิจารณานำมาใช้ร่วมกันเพื่อการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 1)

2.1.3.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอดรับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อันจะมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนที่เป็นกำลังของชาติในอนาคตให้เป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่มีจิตสำนึกดี มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม ยึดมั่นระบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ รวมถึงการประกอบอาชีพ อันมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ ยังมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีศรัทธามั่นต่ออัลลอฮ์ ﷻ เป็นผู้มีบุคลิกภาพตามแบบอย่างนบีมุฮัมมัด ﷺ มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดี เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม อันก่อให้เกิดความสันติสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 3)

2.1.3.2 หลักการ

หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ยึดหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 4) ได้กำหนดไว้ 6 ประการดังนี้

ก. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

ข. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

ค. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

ง. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

จ. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ฉ. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

และกระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 4) ได้กำหนดให้หลักสูตรอิสลามศึกษา เพิ่มเติมหลักการ ไว้ 3 ประการดังนี้

ก. มุ่งเน้นพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลามเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

ข. เป็นการศึกษาที่มุสลิมทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

ค. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

2.1.3.3 จุดมุ่งหมาย

จุดหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ยึดตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา มีความสุข เป็นคนดี มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดเป็นจุดหมายที่ให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อได้จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 5)

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 5) ได้กำหนดไว้ 5 ประการดังนี้

ก. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง พร้อมทั้งมีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

ค. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย

ง. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จ. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 5) ได้กำหนดให้หลักสูตรอิสลามศึกษา เพิ่มเติมจุดมุ่งหมายไว้ 4 ประการดังนี้

ก. มีความศรัทธาต่อศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ และปฏิบัติตามแบบอย่างของนบีมุฮัมมัด ﷺ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม

ข. มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการอ่านอัลกุรอาน และสามารถนำหลักคำสอนไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

ค. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีเหตุผลในการวินิจฉัย พิจารณาปัญหาต่าง ๆ โดยยึดหลักการอิสลาม

ง. มีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิมที่ดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ สุจริต อุดม เสียสละเพื่อส่วนรวม เห็นคุณค่าของตนเอง สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อน มนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสันติสุข

2.1.3.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 6) ได้กำหนดไว้ 5 ประการดังนี้

ก. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

ข. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

ค. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ บนพื้นฐานของหลักเหตุผลในการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีหลักการ เหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ รวมไปถึงสามารถเข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ สังคม มีการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหา และการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงผลกระทบที่อาจเกิดต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

ง. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวัน และผู้เรียนทำการศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถการทำงาน และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สภาพแวดล้อม รวมไปถึงการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น

จ. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 6) ได้กำหนดให้หลักสูตรอิสลามศึกษา เพิ่มเติมสมรรถนะ คือ ความสามารถในการอ่านอัลกุรอาน เป็นความสามารถของผู้เรียนในการอ่านอัลกุรอานตามหลักการ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม เพื่อพัฒนาตนเองด้วยการยึดมั่นศรัทธา การปฏิบัติศาสนกิจ การมีคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสมและสันติสุข

2.1.3.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรมุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 7) ได้กำหนดไว้ 8 ประการดังนี้

- ก. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ข. ซื่อสัตย์ สุจริต
- ค. มีวินัย
- ง. ใฝ่เรียนรู้
- จ. อยู่อย่างพอเพียง
- ฉ. มุ่งมั่นในการทำงาน
- ช. รักความเป็นไทย
- ซ. มีจิตสาธารณะ

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 7) ได้กำหนดให้หลักสูตรอิสลามศึกษา เพิ่มเติมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 5 ประการดังนี้

- ก. รักการอ่านอัลกุรอาน
- ข. รักการละหมาด
- ค. รักความสะอาด
- ง. มีมารยาทแบบอิสลาม
- จ. มีความรับผิดชอบ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษาแต่ละแห่งได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 7)

2.1.3.6 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรอิสลามศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนทั้งความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม ทักษะและกระบวนการ นำสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล โดยคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 8) ได้กำหนดไว้ 8 สารการเรียนรู้ดังนี้

- ก. อัลกุรอาน
- ข. อัลฮะดีษ
- ค. อัลอะกีดะฮ์ (หลักศรัทธา)
- ง. อัลฟิกฮ์ (ศาสนบัญญัติ)
- จ. อัตตารีค (ศาสนประวัติ)
- ฉ. อัลอัคลาก (จริยธรรม)
- ช. ภาษาอาหรับ
- ซ. ภาษามลายู/ภาษาอาหรับเสริม

เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ ซึ่งมาตรฐานการเรียนรู้ได้ระบุถึงสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรม และสามารถปฏิบัติได้ รวมถึงค่านิยมอันพึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกเหนือจากนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ โดยมาตรฐานการเรียนรู้สามารถสะท้อนให้ทราบถึงความต้องการ การสอน และประเมินผล โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ได้อย่างไร รวมถึงเป็นเครื่องมือสำหรับตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่ใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้รวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพว่าการจัดการศึกษาสามารถนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้เพียงใด (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2553 : 8)

2.1.3.7 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดเป็นการระบุถึงสิ่งที่ผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นพึงทราบ ปฏิบัติได้ และมีคุณลักษณะสำคัญสามารถสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ที่มีความเป็นรูปธรรม และเฉพาะเจาะจงนำไปใช้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ กำหนดขอบเขตเนื้อหาการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และใช้เป็นเกณฑ์สำคัญในการวัดประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน โดยหลักสูตรอิสลามศึกษาได้กำหนดตัวชี้วัดชั้นปี อันมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในระดับอิตาดายะฮ์ (ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น) ระดับมุตะวัสสิฎะฮ์ (ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง) และระดับขานะวียะฮ์ (ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนปลาย) อันเป็นเป้าหมายในการให้ผู้เรียนได้รับพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านต่าง ๆ ไว้ในแต่ละกลุ่มสาระ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 9)

ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 9-10) ได้กำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรอิสลามศึกษา เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

ก 1 อด.1/2

อด.1/2 ตัวชี้วัดอิสลามศึกษาตอนต้น (อิตาดายะฮ์) ชั้นปีที่ 1 ข้อที่ 2

1 หมายถึง มาตรฐานข้อที่ 1

ก หมายถึง สาระอัลกุรอาน

ร 1 อก.2/3

อก.2/3 ตัวชี้วัดอิสลามศึกษาตอนกลาง (มตะวัสลิฎะฮฺ) ชั้นปีที่ 2 ข้อที่ 3

1 หมายถึง มาตรฐานข้อที่ 1

ร หมายถึง สาระภาษาอาหรับ

ต 1 อป.3/4

อป.3/4 ตัวชี้วัดอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานะวียะฮฺ) ชั้นปีที่ 3 ข้อที่ 4

1 หมายถึง มาตรฐานข้อที่ 1

ต หมายถึง สาระอัตตารีค

2.1.3.8 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 16-24) ได้กำหนดมาตรฐานหลักสูตรอิสลามศึกษา
การเรียนรู้ไว้ 8 สาระ จำนวน 9 มาตรฐานดังนี้

ก. สาระอัลกุรอาน

มาตรฐาน ก 1 เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักการอ่าน และหลักการ
อรรถธิบายอัลกุรอาน สามารถท่องจำ อรรถธิบาย เห็นคุณค่า และนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่าง
สันติสุข

มาตรฐาน ก 2 ยึดมั่นในบทบัญญัติของอัลกุรอาน และนำไปปฏิบัติเพื่อ
การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

ข. สาระอัลอะดีษ

มาตรฐาน ห 1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญ หลักการ หลักคำสอน
ท่องจำอัลอะดีษ ยึดมั่น และนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

ค. สาระอัลอะกิดะฮฺ

มาตรฐาน อ 1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญ และหลักฐานของหลัก
ศรัทธา ยึดมั่น และนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ง. สาระอัลฟิถฮฺ

มาตรฐาน ฟ 1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และปฏิบัติตามกฎ หลักการ บทบัญญัติ
อิสลามเกี่ยวกับอิบาดาต มุอามาลาต มุนากาฮาต และญินายาต เพื่อเป็นแนวทางในปฏิบัติศาสนกิจ
และการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

จ. สาระอัตตารีค

มาตรฐาน ต 1 เข้าใจประวัติ ความเป็นมา ความสำคัญของแต่ละยุคสมัยทางประวัติศาสตร์อิสลาม สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และเกิดความตระหนักในการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข

ฉ. สาระอัลอัคลาภ

มาตรฐาน ล 1 เข้าใจยึดมั่น และปฏิบัติตามจริยธรรมอิสลามในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ช. สาระภาษาอาหรับ

มาตรฐาน ร 1 รู้และเข้าใจกระบวนการฟัง พูด อ่าน และเขียน มีทักษะเห็นคุณค่าในการใช้ภาษาอาหรับเพื่อการเรียนรู้ สื่อความหมาย ค้นคว้าบทบัญญัติของศาสนาอิสลามอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

ซ. สาระภาษามลายู

มาตรฐาน ย 1 รู้และเข้าใจกระบวนการฟัง พูด อ่าน และเขียน มีทักษะและเห็นคุณค่าในการใช้ภาษามลายูเพื่อการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

2.1.3.9 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรอิสลามศึกษา กำหนดกิจกรรมเพิ่มเติมจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมีการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมในหลักสูตรอิสลามศึกษา ทั้ง 8 สาระ โดยให้สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีรูปแบบ วิธีการ และเป้าหมายที่เหมาะสม พร้อมทั้งนำผลการประเมินในการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามไปใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง โดยกระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 25-26) กำหนดใน 3 ลักษณะ ดังนี้

ก. กิจกรรมแนะแนวและพัฒนาจริยธรรมอิสลาม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต มีการเรียนรู้เชิงพหุปัญญา วุฒิภาวะทางอารมณ์ และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี เน้นการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง โดยสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ถูกต้องและมีคุณภาพ เช่น กิจกรรมเข้าค่าย การให้อบรมนักเรียนหลังละหมาด การฝึกปฏิบัติศาสนกิจ การฝึกคุณธรรม จริยธรรม และการพัฒนาบุคลิกภาพ ตลอดจนการฝึกให้รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ข. กิจกรรมชมรม / ชุมนุมทางศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริงอย่างครบวงจร ตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ชมรม/ชุมนุมกอรี (นัก

อ่านอัลกุรอาน) ชมรม/ชุมนุมอะนาซีต และชมรม/ชุมนุมบรรยายธรรมหรือปาฐกถา เป็นต้น โดยให้ผู้เรียนกำหนดขึ้นร่วมกับสถานศึกษา

ค. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม เป็นต้น

2.1.3.10 ระดับการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 27) ได้จัดระดับการศึกษาในหลักสูตรอิสลามศึกษา เป็น 3 ระดับ ดังนี้

ก. ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิตดาอียะฮฺ)

เป็นการศึกษาระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น (ชั้นปีที่ 1-6) ที่เน้นการพัฒนาความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาเรียนรู้ศาสนาอิสลามเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเน้นทักษะกระบวนการพื้นฐานความเป็นมนุษย์

ข. ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัสสิฎะฮฺ)

เป็นการศึกษาระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง (ชั้นปีที่ 1-3) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้รู้ในสาระที่มีรายละเอียดเพิ่มขึ้น พร้อมกับเน้นการพัฒนาทางบุคลิกภาพส่วนตน และทักษะในการดำเนินชีวิตแห่งวิถีอิสลาม ให้ผู้เรียนมีอยู่ในสังคมอย่างมีความรับผิดชอบ มีความสมดุลทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และเป็นมุสลิมที่มีความภูมิใจในตนเอง

ค. ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ฆานะวียะฮฺ)

เป็นการศึกษาระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชั้นปีที่ 1-3) โดยมุ่งเน้นทักษะและการเพิ่มพูนความรู้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามวิถีอิสลาม ควบคู่กับความรู้และความคิด ตลอดจนความรับผิดชอบต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

2.1.3.11 การจัดเวลาเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 32) ได้กำหนดกรอบโครงสร้างขั้นต่ำในหลักสูตรอิสลามศึกษา สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้สถานศึกษาที่มีความพร้อมและต้องการนำเสนอจุดเน้นสามารถเพิ่มเติมการจัดเวลาเรียน โดยสามารถปรับให้มีความเหมาะสมตามสภาพของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา ดังนี้

ก. ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียน 360 ชั่วโมงต่อปี ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนประมาณสัปดาห์ละ 9 ชั่วโมง

ข. ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง มีเวลาเรียน 480 ชั่วโมงต่อปี ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนประมาณสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิตใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

ค. ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 480 ชั่วโมงต่อปี ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิตใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

2.1.3.12 โครงสร้างเวลาเรียน

กรอบโครงสร้างเวลาเรียนสำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดโครงสร้างเวลาเรียน ดังภาพที่ 2.1

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4-6
• กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160	120	120	120	240
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160	(3 นก.)	3 นก.)	(3 นก.)	(6 นก.)
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80	(3 นก.)	3 นก.)	(3 นก.)	(6 นก.)
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	(120)	(120)	(120)	(120)	(120)	(120)	160	160	160	320
- ประวัติศาสตร์	40	40	40	40	40	40	(4 นก.)	(4 นก.)	(4 นก.)	(8 นก.)
- ศาสนา	40*	40*	40*	40*	40*	40*	1 นก.)	1 นก.)	1 นก.)	2 นก.)
- หน้าที่ เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์	40	40	40	40	40	40	1 นก.*	1 นก.*	1 นก.*	2 นก.*
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80	2 นก.)	2 นก.)	2 นก.)	4 นก.)
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80	80	80	80	120
การทำงานอาชีพ และเทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80	2 นก.)	(2 นก.)	(2 นก.)	(3 นก.)
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	80	80	80	120
							(2 นก.)	(2 นก.)	(2 นก.)	(3 นก.)
							120	120	120	240
							(3 นก.)	(3 นก.)	(3 นก.)	(6 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	840	840	840	840	840	840	880	880	880	1,640
	(840:40)*	(840:40)*	(840:40)*	(840:40)*	(840:40)*	(840:40)*	(22:1 นก.)*	(22:1 นก.)*	(22:1 นก.)*	(41:2 นก.)*
• กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120	120	120	120	360
	(120:80)*	(120:80)*	(120:80)*	(120:80)*	(120:80)*	(120:80)*	(120:80)*	(120:80)*	(120:80)*	(360 : 240)*
• รายวิชา/กิจกรรม ที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและคุณ สมบัติ	ปีละไม่เกิน 40 ชั่วโมง (อิสลามศึกษา 40 ชั่วโมง)*						ปีละไม่เกิน 200 ชั่วโมง (อิสลามศึกษา 160 ชั่วโมง)*			ไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง (อิสลามศึกษา 520 ชั่วโมง)*
เห็นชั่วโมงอิสลามศึกษา สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง	200 ชั่วโมง/ปี						200 ชั่วโมง/ปี			600 ชั่วโมง/3 ปี
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี						ไม่เกิน 1,400 ชั่วโมง/ปี			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 4,200 ชั่วโมง
* เวลาเรียนที่ใช้จัดการเรียนรู้นับรวมทั้ง 2 หลักสูตร คือ เวลารวมหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน : เวลาเรียนหลักสูตรอิสลามศึกษา										

ภาพที่ 2.1 ที่มา : หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หน้า 29

การจัดเวลาเรียนตามกรอบโครงสร้างหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถจัดการเรียนรู้ตามเวลาเรียนร่วมกันได้ทั้งสองหลักสูตร และมีเวลาเรียนในการจัดกิจกรรมเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในกรอบโครงสร้างหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การกำหนดเวลาเรียนของหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น ฐาน พุทธศักราช 2551

การกำหนดเวลาเรียน จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551			
กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรม/กิจกรรม	ระดับชั้นอิสลามศึกษา		
	ตอนต้น	ตอนกลาง	ตอนปลาย
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	40 ชั่วโมง/ปี	40 ชั่วโมง/ปี	80 ชั่วโมง/3ปี
วิชา/กิจกรรมตามความพร้อมและจุดเน้นที่สถานศึกษาจัด	40 ชั่วโมง/ปี	160 ชั่วโมง/ปี	520 ชั่วโมง/3ปี
สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเพิ่มเติมจากกรอบโครงสร้างเวลา เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	200 ชั่วโมง/ปี	200 ชั่วโมง/ปี	600 ชั่วโมง/3ปี
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ให้จัดบูรณาการทั้งสองหลักสูตร)	80 ชั่วโมง/ปี	80 ชั่วโมง/ปี	240 ชั่วโมง/3ปี
รวม	360 ชั่วโมง/ปี	480 ชั่วโมง/ปี	1,440 ชั่วโมง/3ปี

จากตารางที่ 2.2 กระทรวงศึกษาธิการได้การกำหนดเวลาเรียนของหลักสูตรอิสลาม ศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีความสอดคล้องกันและทำ การจัดการเรียนการสอนที่สามารถบูรณาการเข้ากันได้อย่างเป็นระบบชัดเจน

หลักสูตรอิสลามศึกษามีการกำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนอิสลามศึกษา จำแนกตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระ ไว้ภาพที่ 2.2

สาระ	เวลาเรียน										
	อิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮฺ)						อิสลามศึกษาตอนกลาง (มุดะวัสลิฎะฮฺ)			อิสลามศึกษาตอนปลาย (ฆานะวีเยฮฺ)	
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 1-3	
สาระพื้นฐาน											
สาระที่ 1 อัล-กุรอาน	60	60	60	60	60	60	80	80	80	240	
สาระที่ 2 อัล-หะดีษ	20	20	20	20	20	20	40	40	40	120	
สาระที่ 3 อัล-อักษะฮฺ (หลักศรัทธา)	40	40	40	40	40	40	40	40	40	120	
สาระที่ 4 อัล-ฟิถุฮฺ (ศาสนบัญญัติ)	40	40	40	40	40	40	40	40	40	120	
สาระที่ 5 อัล-ตารีค (ศาสนประวัติ)	20	20	20	20	20	20	40	40	40	120	
สาระที่ 6 อัล-อัคราก (จริยธรรม)	20	20	20	20	20	20	40	40	40	120	
สาระที่ 7 ภาษาอาหรับ	40	40	40	40	40	40	80	80	80	240	
สาระที่ 8 ภาษามลายู/ ภาษาอาหรับเสริม	40	40	40	40	40	40	40	40	40	120	
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	80	80	80	80	80	80	80	80	80	240	
รวมเวลาเรียน	360 ชั่วโมง						480 ชั่วโมง			รวม 3 ปี ทั้งหมด 1440 ชั่วโมง	

ภาพที่ 2.2 ที่มา: หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หน้า 31

โครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดในระดับอิบติดาอียะฮฺ (ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนต้น) สถานศึกษาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากพัฒนาการตามบริบทของสถานศึกษาและศักยภาพของผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด สำหรับระดับมุดะวัสลิฎะฮฺ (ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลาง) และระดับฆานะวีเยฮฺ (ระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนปลาย) ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดให้เป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียนและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

2.1.3.13 การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติทั้งหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรอิสลามศึกษา ซึ่งมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร เป็นเป้าหมายที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการให้ผู้เรียนมีการพัฒนาคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร โดยผู้สอนต้องคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่

หลักสูตรได้กำหนดไว้ รวมถึงปลูกฝังการฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้เกิดแก่ผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 32)

ก. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ และความสามารถตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักการว่า ผู้เรียนนั้นมีความสำคัญที่สุด และเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญในการความรู้ควบคู่กับคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 32)

ข. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 32-33)

ค. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเข้าใจในมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกและการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ทั้งนี้ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2553 : 33)

ง. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 33) ได้จำแนกการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

(1) บทบาทของผู้สอน

- ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จากนั้นนำข้อมูลใช้สำหรับการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายต่อความสามารถผู้เรียน

- กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ หลักการ ความสัมพันธ์ และทักษะกระบวนการอันนำไปสู่ความคิดรวบยอด ทั้งมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงพัฒนาการทางสมอง อันนำไปสู่เป้าสำคัญของผู้เรียน

- จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

- จัดเตรียมสื่อ และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

- ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา และระดับพัฒนาการของผู้เรียน

- วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

(2) บทบาทของผู้เรียน

- กำหนดแผน เป้าหมาย และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

- เสาะแสวงหาความรู้ มีแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ มีความสามารถที่จะวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ และแนวทางแก้ปัญหาในวิธีการต่าง ๆ ได้

- ลงมือปฏิบัติจริง สรุปจำกัดความจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

- มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มแลผู้สอน

- ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ การเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ ให้มีกระบวนการและวิธีการอันหลากหลาย โดยคำนึงถึงพัฒนาการผู้เรียนในทุกด้าน และผู้สอนต้องให้วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ รวมทั้งความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

จ. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 34) ได้ระบุว่า สำหรับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาในแต่ละระดับมีจุดเน้น จำแนกออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

(1) ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮ)

มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนภาษามลายู/ ภาษาอาหรับ อ่านและท่องจำอัลกุรอาน ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยให้ผู้เรียนสามารถอ่านอัลกุรอาน จบ 30 ญุซอ โดยใช้การสอนในรูปแบบที่หลากหลาย และเน้นการสอนทักษะพื้นฐานสำหรับมุสลิมเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวัน ตลอดจนให้เรียนรู้ภาษาอาหรับ/ภาษามลายู เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ศาสนาอิสลามและการสื่อสาร

(2) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มตะวัสตีญาฮฺ)

มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตนเองรวมถึงการพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถ ทักษะการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตตามหลักการอิสลาม ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความดีงาม ความคิด และความรับผิดชอบในสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตัว ชุมชน และใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ควรเน้นโครงการในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น เพื่อมุ่งให้เกิดความเข้าใจของผู้เรียนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้มากขึ้น พร้อมทั้งสามารถพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณ

(3) ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานะวียะฮฺ)

การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสู่การศึกษาเฉพาะสาขามากขึ้น เน้นทักษะความสามารถ ความถนัด และสามารถคิดพิจารณาที่มีวิจารณญาณในระดับสูง มีเป้าหมายให้สามารถปฏิบัติศาสนกิจเป็นกิจนิสัย มีวิถีคิดแบบอิสลามต่อการตัดสินใจของตนในการดำเนินชีวิต เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

2.1.3.14 สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ มีทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร เน้นสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อธรรมชาติ สื่อธรรมชาติ และเครือข่ายการเรียนรู้ในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนตามระดับพัฒนาการ และการเรียนรู้ การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อได้เอง หรือปรับปรุงเลือกใช้สื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและการสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างพอเพียงโดยสถานศึกษาให้การสนับสนุน อีกทั้งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 35) ได้กำหนดให้สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

ก. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ใช้เป็นแหล่งในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น สังคม โลก

ข. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน และจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

ค. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม มีคุณภาพ มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างผู้เรียนระหว่างบุคคล

ง. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้ได้อย่างเป็นระบบ

จ. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

ฉ. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อ รวมถึงการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะและสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความสอดคล้องกับหลักสูตร การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหามีความถูกต้องทันสมัย การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ และไม่กระทบความมั่นคงของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 35)

2.1.3.15 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผู้เรียนต้องได้รับการวัดและประเมินผลที่ตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การประเมินผู้เรียนเพื่อพัฒนาและตัดสินผลการเรียน และผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ การประเมินและพัฒนาผู้เรียนตรงตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ อีกทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่บ่งบอกถึงพัฒนาการความก้าวหน้า และความสำเร็จของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 36-37) ได้กำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ก. การประเมินระดับชั้นเรียน

เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ เป็นต้น โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่ผ่านตัวชี้วัด

ให้มีการสอนซ่อมเสริม การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อย เพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอน ใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

ข. การประเมินระดับสถานศึกษา

เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน เป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผล ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการ เรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับชาติ ผลการประเมินระดับ สถานศึกษา สามารถเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำสู่การปรับปรุงหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน โครงการ หรือนโยบาย และเพื่อให้สถานศึกษาได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามแนวทางการ ประกันคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งมีการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการ สถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

ค. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐาน การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วย ความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด โดยการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ ยังได้จากการตรวจสอบ และทบทวนข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

ง. การประเมินระดับชาติ

เป็นการประเมินคุณภาพระดับชาติของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ใน หลักสูตร โดยสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ จัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนตามหลักสูตรอิสลามศึกษาในที่สุดท้ายของแต่ละระดับ คือ อิบติดาอียะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น) มตะวัสสิฎะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง) และฆานะวียะฮฺ (ระดับ อิสลามศึกษาตอนปลาย) ได้เข้ารับการประเมิน ซึ่งการประเมินสามารถนำผลจากไปใช้เป็นข้อมูล สำหรับการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษา และเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนให้กับผู้เรียนสามารถได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐาน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ประกอบด้วย กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม และกลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วถึง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตร เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 37)

2.2 สื่อการเรียนการสอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ระบุว่า “การศึกษา” คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ยศระวี วายทองคำ, (2555 : 2) กล่าวว่า จากความหมายดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ เพื่อให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ โดยให้ความสำคัญในเรื่องเทคโนโลยีการศึกษามากซึ่งมีบัญญัติไว้ในหมวดที่ 9 ว่าด้วย “เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา” เพราะในอนาคตข้างหน้าเทคโนโลยีการศึกษาจะเป็นปัจจัยหลักในการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนในลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษาที่เน้นการใช้สื่อการเรียนการสอนร่วมกับการนำเทคนิคและรูปแบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา

ดังนั้นทั้งผู้สอน ผู้เรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องมีความเข้าใจในรายละเอียดของสื่อแต่ละประเภทให้ดีเสียก่อน จึงจะทำให้การประยุกต์ใช้สื่อกับการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2.2.1 ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

คำว่า สื่อ (medium, pl. media) เป็นคำมาจากภาษาลาตินว่า “medium” แปลว่า ระหว่าง (between) หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลสารสนเทศ หรือเป็นตัวกลางให้ข้อมูลส่งผ่านจากผู้ส่งหรือแหล่งส่งไปยังผู้รับเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีการให้ความหมายไว้มากมายส่วนหนึ่งคือ

2.2.1.1 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่าสื่อ และสื่อการศึกษาไว้ดังนี้

ก. สื่อ (กริยา) หมายถึง ติดต่อกันถึงกัน เช่น สื่อความหมาย ชักนำให้รู้จักกัน สื่อ (นาม) หมายถึง ผู้หรือสิ่งที่ติดต่อกันถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกัน เช่น เขาใช้จดหมายเป็นสื่อติดต่อกัน เรียกผู้ที่ทำหน้าที่ชักนำให้ชายหญิงได้แต่งงานกันว่า พ่อสื่อ หรือ แม่สื่อ และศิลปะ วัสดุต่าง ๆ ที่นำมาสร้างงานศิลปกรรม ให้ความหมายตามแนวคิด ซึ่งศิลปินประสงค์แสดงออกเช่นนั้น เช่น สื่อผสม

ข. สื่อการศึกษา (นาม) หมายถึง วิธีการ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นสื่อการศึกษา

2.2.1.2 กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 139) ได้ระบุว่า “สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน”

2.2.1.3 ยศระวี วายทองคำ, (2555 : 3) กล่าวว่า สื่อคือเครื่องมือในการส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ หรือเนื้อหา ในการติดต่อสื่อสารจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่งซึ่งมีองค์ประกอบร่วมกัน 4 ส่วน คือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร โดยสื่อจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือข้อมูลต่าง ๆ

2.2.1.4 สกล สมจิต, (2556 : 2) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนหรือสื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นตัวกลางทั้งที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ ที่ใช้ในการดำเนินการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติในการเรียนการสอน และกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนให้ได้รับความรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนได้วางไว้

2.2.1.5 สำลี รักสุทธี, (2553 : 9) กล่าวว่า สื่อคือตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ แพล หรือช่วยทำเนื้อหาที่ยากให้เป็นง่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนอย่างเป็นรูปธรรมแบบง่าย ๆ ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่เรียน สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ ทำให้การ

จัดการศึกษาเป็นไปด้วยความสะดวกราบรื่น บรรลุเป้าหมายได้ง่ายกว่าสะดวกกว่า นำนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.2.1.6 ชลฤทัย ผลวาทิต, (2553 : 23) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ เครื่องมือ และวิธีการ ที่จะเป็นตัวกลางช่วยถ่ายทอดความรู้ เนื้อหาสาระ แนวความคิดจากผู้สอน ไปสู่ผู้เรียนตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.1.7 ยุทธนา เกื้อกุล, (2550 : 157) กล่าวว่า สื่อเป็นตัวเชื่อมหลักที่สำคัญที่จะ นำผู้เรียนไปสู่การเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน และทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนสามารถดำเนินไปด้วยดี และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า คำว่า สื่อ มีความหมายหลักที่บ่งบอกถึงการ เป็นตัวกลางหรือตัวเชื่อม ระหว่างกัน ได้แก่ บุคคล วัสดุ สถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์ และวิธีการต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับสารสนองตามเจตนาารมณ์ของผู้ส่งสาร

ดังนั้น ความหมายของสื่อการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมาย เพื่อสนองวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นหลัก โดยคำนึงถึงสภาพบริบท และความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียนเป็นหลักผ่านกระบวนการสื่อที่เหมาะสมตามศักยภาพ พร้อมทั้งนำผลจากการตอบสนองของผู้เรียน และการประเมินมาพัฒนากระบวนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

2.2.2 ประเภทสื่อการเรียนการสอน

เนื่องจากสื่อมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นสื่อที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน จึงมีอยู่มากมายหลายชนิด ซึ่งสื่อแต่ละประเภทจะมีลักษณะและคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะ นำเสนอการแบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอน กล่าวคือ การแบ่งประเภทของสื่อตามลักษณะของ สื่อ และการแบ่งประเภทของสื่อตามวิธีการใช้ และการแบ่งประเภทสื่อตามนักรวิชาการศึกษา เพื่อเป็น พื้นฐานในการทำความเข้าใจเกี่ยวสื่อการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.2.1 การแบ่งประเภทของสื่อตามลักษณะของสื่อ

ถ้ามาพิจารณาในเรื่องลักษณะของสื่อแบ่งได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

ก. เครื่องมือหรืออุปกรณ์ (Hardware) เป็นสื่อที่เป็นตัวผ่านให้สารหรือ ความรู้ที่อยู่ทั้งในรูปวัสดุ ของจริง หรือสถานการณ์จริงได้ถ่ายทอดออกมาให้ผู้รับ ได้แก่ สื่อประเภทที่ ประกอบด้วยกลไกไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายประเภทต่าง ๆ เครื่องเสียง วิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งเครื่องเล่นช่วยสอนและคอมพิวเตอร์ หรือเรียกว่า “สื่อประเภทหนัก”

ข. วัสดุ (Software) เป็นสื่อที่บรรจุเนื้อหาหรือความรู้ไว้ในตัว ได้แก่ สื่อ ประเภทที่สามารถถ่ายทอดหรือให้ความรู้ได้โดยตัวของมันเองเช่น ของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ ป้าย

นิเทศ เป็นต้น และสื่อที่ต้องอาศัยสื่อประเภทหนึ่งมาช่วยในการถ่ายทอดหรือให้ความรู้ เช่น फिल्म ภาพยนตร์ แผ่นสไลด์ ม้วนเทปบันทึก เป็นต้น หรือเรียกว่า “สื่อประเภทเบา”

ค. เทคนิคหรือวิธีการ (Techniques or Methods) เป็นสื่อในลักษณะนามธรรม เป็นแนวความคิด หรือการสื่อความหมายหรือการถ่ายทอดประสบการณ์ในรูปของกิจกรรม คือ รวมเอาทั้งเครื่องมือ วัสดุ และวิธีการเข้าด้วยกัน แต่มุ่งเน้นเทคนิคหรือวิธีการเป็นสำคัญ เช่น การใช้เทคนิควิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ การสาธิต ศูนย์การเรียน การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

2.2.2.2 การแบ่งประเภทของสื่อตามวิธีการใช้

การแบ่งประเภทของสื่อตามวิธีการใช้แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก. Motivation media เป็นสื่อที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นมาเพื่อสร้างความตื่นตัว (awareness) สร้างกระแสความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความต้องการความเปลี่ยนแปลงและร่วมแก้ไขปัญหที่กำลังประสบอยู่นอกจากนี้ ยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการทราบข้อมูลและความคิดเห็นเพิ่มเติม สื่อประเภทนี้ไม่ได้มุ่งเน้นในการนำเสนอเนื้อหาเป็นหลัก แต่ต้องการสร้างความคิดเห็น และทัศนคติของแต่ละบุคคลหรือของส่วนรวมเป็นหลัก สื่อประเภทนี้ได้แก่

(1) วัสดุสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น โบสเตอร์ แผ่นปลิว แผ่นพับ จดหมายข่าว การ์ตูน เรื่องและเอกสารเผยแพร่อื่น ๆ ที่ไม่ได้มุ่งเน้นเนื้อหาเป็นหลัก

(2) โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น फिल्मภาพยนตร์หรือเทปโทรทัศน์ สปอตโฆษณา

(3) สื่อเฉพาะอย่าง เช่น สื่อพื้นบ้านชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

ข. Instructional media เป็นสื่อที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการสอนมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในด้านความคิดรวบยอด (concept) การบวนการ วิธีการที่เป็นขั้นตอน เป็นสื่อที่ช่วยในการถ่ายทอดเนื้อหาสำคัญ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเรื่องความรู้ ทักษะความชำนาญเฉพาะด้าน ได้แก่ โสตทัศนวัสดุทุกชนิด และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในรูปของวัสดุประกอบการเรียนการสอน เช่น หนังสือ คู่มือ สไลด์ ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ ชุดการเรียน ซึ่งมีเนื้อหานำหนักไปทางด้านวิชาการ

ค. Follow-up media เป็นสื่อที่นำมาช่วยเสริมการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้แข็งแกร่งถาวรมากขึ้นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และพัฒนาก้าวหน้าไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านอื่น ๆ ต่อไป เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการเผยแพร่แก่บุคคลที่ผ่านการเรียนไปแล้วเพื่อเป็นเอกสารอ้างอิง ย้ำเน้น หรือเตือนความทรงจำให้กลุ่มเป้าหมายกระทำพฤติกรรมนั้นต่อไปอย่างต่อเนื่อง (ยศระวี วายทองคำ, 2555 : 5-13)

2.2.2.3 การแบ่งประเภทของสื่อตามเดอ คีฟเฟอร์ (De Kieffer)

เดอ คีฟเฟอร์ ได้แบ่งสื่อออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะที่ใช้เรียกว่า โสตทัศนูปกรณ์ (Audio-Visual Aids) ได้แก่

ก. สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย (Projected Aids) เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส เป็นต้น

ข. สื่อประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย (Nonprojected Aids) เช่น รูปภาพ แผนสถิติ ของจริง ของจำลอง เป็นต้น

ค. สื่อประเภทเครื่องเสียง (Audio Aids) เช่น เทปเสียง แผ่นซีดี เครื่องบันทึกเสียง วิทยู เป็นต้น

2.2.2.4 การแบ่งประเภทของสื่อตามเอ็ดการ์ เดล (Edgar Dale)

เอ็ดการ์ เดล ได้จัดแบ่งสื่อการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้และการใช้สื่อ แต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้ด้วย โดยพัฒนาความคิดของบรุนเนอร์ (Bruner) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยา นำมาสร้างเป็น “ กรวยประสบการณ์ ” (Cone of Experiences) โดยการแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ก. ประสบการณ์ตรง เป็นประสบการณ์ขั้นที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดโดยการให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ โดยตรงจากของจริง สถานการณ์จริง หรือด้วยการกระทำของตนเอง เช่น การจับต้องและการเห็น เป็นต้น

ข. ประสบการณ์รอง เป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเรียนจากสิ่งที่ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด ซึ่งอาจเป็นของจำลองหรือการจำลองก็ได้

ค. ประสบการณ์นาฏกรรมหรือการแสดง เป็นการแสดงบทบาทสมมติหรือการแสดงละคร เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในเรื่องที่มีข้อจำกัดด้วยยุคสมัย เวลา และสถานที่ เช่น เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์หรือเรื่องราวที่เป็นนามธรรม เป็นต้น

ง. การสาธิต เป็นการแสดงหรือกระทำประกอบคำอธิบายเพื่อให้เป็นลำดับขั้นตอนของการกระทำนั้น

จ. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับและเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ภายนอกสถานที่เรียน อาจเป็นการเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ การสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ เป็นต้น

ฉ. นิทรรศการ เป็นการจัดแสดงสิ่งของต่าง ๆ การจัดป้ายนิเทศ ฯลฯ เพื่อให้สารประโยชน์ และความรู้แก่ผู้ชม เป็นการให้ประสบการณ์แก่ผู้ชมโดยการนำประสบการณ์หลายอย่างผสมผสานกันมากที่สุด

ข. โทรทัศน์ โดยใช้ทั้งโทรทัศน์การศึกษาและโทรทัศน์การสอนเพื่อให้ ข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนหรือผู้ชมที่อยู่ในห้องเรียนหรืออยู่ทางบ้าน และใช้ส่งได้ทั้งในระบบวงจรเปิด และวงจรปิด การสอนอาจจะเป็นการสอนสดหรือบันทึกลงวีดิทัศน์ก็ได้

ค. ภาพยนตร์ เป็นภาพที่บันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ลงบนฟิล์มเพื่อให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ ทั้งภาพและเสียง โดยใช้ประสาทตาและหู

ง. การบันทึกเสียง วิทยู ภาพนิ่ง การบันทึกเสียงอาจเป็นทั้งในรูปแบบ แผ่นเสียงหรือเทปบันทึกเสียง วิทยูเป็นสื่อที่ให้เฉพาะเสียง ส่วนภาพนิ่งอาจเป็นรูปภาพ สไลด์ โดย เป็นภาพวาด ภาพถ่าย หรือภาพเสมือนจริงก็ได้ข้อมูลที่อยู่ในสื่อชั้นนี้จะให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนที่ ถึงแม้จะอ่านหนังสือไม่ออก แต่ก็สามารถจะเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวที่สอนได้ เนื่องจากเป็นการนับหรือดู ภาพเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องอ่าน

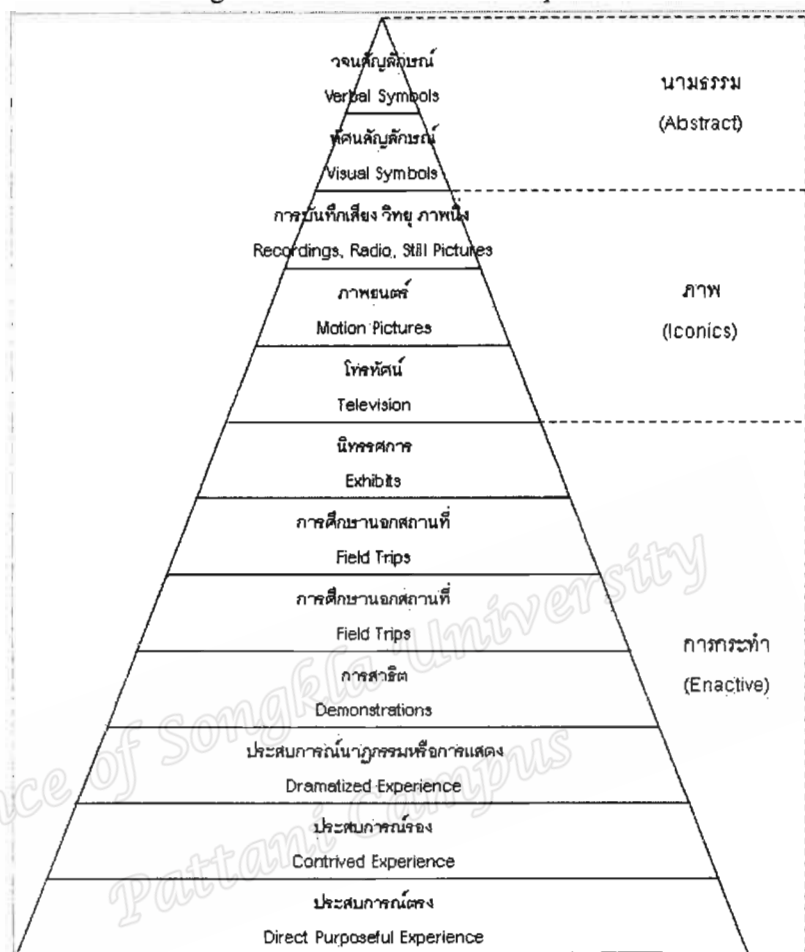
จ. ทัศนสัญลักษณ์ เช่น แผนที่ แผนภูมิ แผนสถิติ หรือเครื่องหมายต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ หรือข้อมูลที่ต้องการให้เรียนรู้

ฉ. วจนสัญลักษณ์ เป็นประสบการณ์ขั้นที่เป็นนามธรรมมากที่สุด ได้แก่ ตัวหนังสือในภาษาเขียนและเสียงของคำพูดในภาษาพูด

การใช้กรอบประสบการณ์ของเดลจะเริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอยู่ใน เหตุการณ์หรือการกระทำจริง เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงเรียนรู้โดยการเฝ้า สังเกตในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นขั้นต่อไปของการได้รับประสบการณ์รอง ต่อจากนั้นจึงเป็นการ เรียนรู้ด้วยการรับประสบการณ์โดยผ่านสื่อต่าง ๆ และท้ายที่สุดเป็นการให้ผู้เรียนเรียนจากสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

นักจิตวิทยาท่านหนึ่ง คือ เจโรม บรุนเนอร์ (Jerome Bruner) ได้ออกแบบ โครงสร้างของกิจกรรมการสอน ไว้รูปแบบหนึ่ง โดยประกอบด้วยมโนทัศน์ด้านการกระทำโดยตรง (Enactive) การเรียนรู้ด้วยภาพ (Iconic) และ การเรียนรู้ด้วยนามธรรม (Abstract) เมื่อ เปรียบเทียบกรวยประสบการณ์ของเดลกับลักษณะสำคัญ 3 ประการ ของการเรียนรู้ของบรุนเนอร์ แล้ว จะเห็นได้ว่ามีลักษณะที่ใกล้เคียงและเป็นคู่ขนานกัน เมื่อพิจารณาจากกรวยประสบการณ์ของ การเรียนรู้ของบรุนเนอร์แล้ว จากฐานของกรวยขึ้นไป 6 ขั้นตอน จะเป็นการที่ผู้เรียนเรียนโดยการ ได้รับประสบการณ์ด้วยตนเองจากการกระทำ การมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ ของประสบการณ์ที่เป็น จริงและ การสังเกตจากของจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเปรียบเทียบได้กับการเรียนรู้ด้วยการ กระทำ ในขั้นตอนที่ 7-9 เป็นการที่ผู้เรียนสังเกตเหตุการณ์หรือรับประสบการณ์จากการถ่ายทอดโดย สื่อประเภทภาพและเสียง เช่น จากโทรทัศน์และวิทยู เป็นต้น เสมือนเป็นการเรียนรู้ด้วยภาพ และใน 2 ขั้นตอนสุดท้าย เป็นขั้นตอนของการที่ ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์จากสัญลักษณ์ในรูปแบบของ ตัวอักษร เครื่องหมายหรือคำพูด ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมมากที่สุด ดังภาพที่ 2.3

Edgar Dale's "The Cone of Experience"

ภาพ 2.3 ภาพกรวยประสบการณ์ของ เอ็ดการ์ เดล

และเปรียบเทียบกับลักษณะสำคัญในการเรียนรู้ของบรูเนอร์

ที่มา : http://3jantane54040620.blogspot.com/2011/07/edgar-dale_11.html

อย่างไรก็ตามการแบ่งขั้นตอนของกรวยประสบการณ์มิใช่เป็นการแบ่งตามลำดับความยากง่าย แต่เป็นการแบ่งลำดับขั้นความแตกต่างของประสบการณ์ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน ตัวอย่างเช่น ในรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนของการจัดประสบการณ์ภาพและเสียงให้แก่ผู้เรียน รายการโทรทัศน์ที่จัดขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น วจนสัญลักษณ์ พจนสัญลักษณ์ ประสบการณ์จำลอง การสาธิต ฯลฯ อยู่ในรายการนั้นด้วย เป็นต้น

2.2.2.5 การแบ่งประเภทของสื่อตามอีลี (Ely)

สกล สมจิตต์, (2556 : 7-11); ดวงแสง ณ นคร, (2555 : 15) และยศระวี วายทองคำ, (2555 : 7-10) กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับการแบ่งประเภทของสื่อตามอีลี ซึ่งได้จำแนกสื่อการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) โดยแบ่งได้เป็นสื่อที่ออกแบบขึ้นเพื่อ

จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (by design) และสื่อที่มีอยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (by utilization) โดยทำการแบ่งประเภทสื่อเป็น 5 ประการดังนี้

ก. คน (People) ในทางการศึกษาโดยตรงนั้น หมายรวมถึง บุคลากรที่อยู่ในระบบของโรงเรียน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้แนะนำการศึกษา ผู้ช่วยสอน หรือผู้ที่อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วน “คน” ตามความหมายของการประยุกต์ใช้นั้น ได้แก่ คนที่ทำงานหรือมีความชำนาญงานในแต่ละสาขาซึ่งมีอยู่ในวงสังคมทั่วไป คนเหล่านี้นับเป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งถึงแม้จะมีชั้นักการศึกษา แต่ก็สามารถจะช่วยอำนวยความสะดวกหรือเชิญมาเป็นวิทยากร เพื่อเสริมการเรียนรู้ได้ในการให้ความรู้แต่ละด้าน อาทิเช่น ศิลปิน นักการเมือง นักธุรกิจ ช่างซ่อมรถยนต์ เหล่านี้เป็นต้น

ข. วัสดุ (Materials) วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน โดยรูปแบบของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผนที่ แผ่นซีดี เป็นต้น หรือสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรัพยากรในโรงเรียนและได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียน การสอน ส่วนวัสดุที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนั้นจะมีลักษณะเอกเช่นกับวัสดุสำหรับใช้ในทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพียงแต่ว่าเนื้อหาที่บรรจุอยู่ในวัสดุนั้นส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง เช่น เกมคอมพิวเตอร์ หรือภาพยนตร์สารคดีชีวิตสัตว์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มักถูกมองไปในรูปของความบันเทิง แต่ก็สามารถให้ความรู้ได้เช่นกัน

ค. อาคารสถานที่ (Settings) หมายถึง ตัวตึก ที่ว่าง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับทรัพยากร รูปแบบอื่น ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวม เช่น ห้องเรียน หอประชุม ห้องสมุด และสนามเด็กเล่น เป็นต้น ส่วนสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนก็สามารถประยุกต์ใช้เป็นทรัพยากรสื่อการเรียนได้เช่นกัน เช่น ตลาด โรงงาน พิพิธภัณฑ์ และสถานที่ต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ง. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tools and Equipment) เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้ สามารถช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ โดยส่วนมากมักเป็นเครื่องมือด้านโสตทัศนูปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่ตะปูไขควง เหล่านี้เป็นต้น

จ. กิจกรรม (Activity) โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมที่กล่าวถึงมักเป็นการดำเนินงานที่จัดขึ้นเพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น การสอน แบบโปรแกรม เกม และการจำลอง การจัดทัศนศึกษา ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ที่ตั้งขึ้น มีการใช้วัสดุการเรียนเฉพาะแต่ละวิชา หรือมีวิธีการพิเศษในการเรียนการสอน

2.3.3 คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนนับว่ามีคุณค่าและประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากมาย ประการ สกล สมจิตต์, (2556 : 12-14) ได้กล่าวสรุปคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนจากแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ดังนี้

- 2.3.3.1 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้นจากประสบการณ์ที่มีความหมายในรูปแบบต่างๆ
  - 2.3.3.2 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาที่กำหนด
  - 2.3.3.3 ช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียน
  - 2.3.3.4 ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในการเรียนรู้
  - 2.3.3.5 ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจัง และมีความหมายที่ชัดเจนต่อผู้เรียน
  - 2.3.3.6 สามารถลดการพูด ลดเวลาอธิบายได้เนื่องจากสื่อมีความเป็นรูปธรรมทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายได้รวดเร็วขึ้น
  - 2.3.3.7 สามารถให้ประสบการณ์ที่เป็นจริงกับผู้เรียนได้ดี ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอีกทั้งทำให้การเรียนเป็นรูปธรรมมากขึ้น
  - 2.3.3.8 ช่วยทำให้ผู้เรียนสำเร็จได้ง่ายขึ้น และเรียนรู้ในปริมาณมากขึ้น
  - 2.3.3.9 ช่วยให้อาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ ในการเรียนรู้ได้ดังนี้
    - ก. ทำสิ่งซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
    - ข. นำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น
    - ค. ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วดูช้าลง
    - ง. ทำสิ่งที่ใหญ่มากให้ย่อเล็กลงได้
    - จ. นำสิ่งที่เล็กมาขยายให้ใหญ่โตขึ้นได้
    - ฉ. นำสิ่งที่เกิดในอดีตมาศึกษาในปัจจุบัน
    - ช. นำสิ่งที่อยู่ไกลมาศึกษาในห้องเรียนได้
- และสามารถจำแนกคุณค่าสื่อการเรียนการสอนที่ต่อผู้เรียนและผู้สอน ไว้ดังนี้

2.3.3.10 สื่อกับผู้เรียน

ก. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาเรียนที่ยุกยากซับซ้อนได้ง่ายในเวลาอันสั้น และสามารถทำให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้ถูกต้องและรวดเร็ว

ข. สื่อช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจกับผู้เรียน

ค. การใช้สื่อทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันและเกิดประสบการณ์ในวิชาที่เรียน

ง. ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น

จ. ช่วยเสริมลักษณะที่ดีในค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากใช้สื่อเหล่านั้น

ฉ. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล

2.3.3.11 สื่อกับผู้สอน

ก. การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ช่วยให้บรรยากาศในการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น

ข. สื่อช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งผู้เรียนศึกษาเนื้อหาได้จากสื่อเอง

ค. เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวในการเตรียมและผลิตสื่อการสอนตลอดจนเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และน่าสนใจขึ้น

ง. สามารถปรับความรู้พื้นฐานของผู้เรียนให้เท่าเทียมกันได้

จ. ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอน ทำให้พูดน้อยลงและเปลี่ยนบทบาทผู้สอนอีกทั้งยังสอนได้ปริมาณมากขึ้นในเวลาอันสั้น

ฉ. ช่วยเสริมทักษะทางด้านการคิดของผู้เรียน และการแก้ปัญหาให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยตนเอง

ดังนั้น สื่อการเรียนการสอน ถือเป็นตัวช่วยสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยมีการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมทั้งกับผู้สอนและผู้เรียน รวมไปถึงเป็นสิ่งที่จะช่วยกระตุ้น สร้างความสนใจเกิดความคิดสร้างสรรค์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ในการมีส่วนร่วมการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

2.2.4 เทคนิคการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

การเลือกสื่อ คือ การพิจารณาในการตัดสินใจ คัดเลือก หรือเจาะจงในการนำสื่อ นั้น ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์และตรงตามวัตถุประสงค์ โดยคาดหวังว่าเมื่อนำสื่อ นั้น ๆ มาใช้แล้วย่อมบรรลุผลที่คาดหวังไว้เป็นอย่างดี โดยเมื่อมีการเลือกสื่อไปใช้ทางด้านการศึกษาแล้วก็มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป เช่น การเลือกสื่อการสอน การเลือกสื่อการศึกษา และการเลือกสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภทดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นการเลือกใช้สื่อ จึงมีความสำคัญมากซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้เลือกที่ต้องพิจารณาเลือก และนำสื่อไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของตนเองอย่างเหมาะสมต่อไป ดังนั้น ผู้เลือกจะต้องมีความเข้าใจในเนื้อหา วัตถุประสงค์ และสภาพผู้เรียน แล้วจึงกำหนดวิธีการสอนที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางสำหรับการเลือกสื่อและกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

2.2.4.1 จุดมุ่งหมายของการเลือกสื่อการเรียนการสอน

การพิจารณาเลือกใช้สื่อเพื่อนำมาใช้ทางด้านการเรียนการสอน จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียน ผู้สอน สถานการณ์ และสภาพแวดล้อมต่อการเรียนรู้ เป็นต้น ดังนั้นในการเลือกสื่อการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำเป็นขั้นตอนแรกเพื่อจุดมุ่งหมายในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ก. เพื่อให้มีหรือได้มาซึ่งสื่อที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา
- ข. เพื่อการวางแผนและเตรียมการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพ
- ค. เพื่อวางแผนการออกแบบ การผลิต การดัดแปลง หรือพัฒนาสื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
- ง. เพื่อการออกแบบพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
- จ. เพื่อการวางแผนงานบริหารและจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอน
- ฉ. เพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการสอนของผู้สอน

2.2.4.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเลือกสื่อการเรียนการสอน

- ก. ช่วยให้การเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ
- ข. เป็นการใช้ทรัพยากรทางด้านสื่ออย่างมีคุณค่าและประหยัด เพราะมีการเลือก การดัดแปลง การผลิต และพัฒนาอย่างเป็นระบบ
- ค. เป็นการวางแผนการเรียนรู้ที่ดี สอดคล้องตามหลักวิชาการ และย่อมนำไปสู่ความสำเร็จ

ง. เป็นการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า สร้างความเชื่อมั่น และประกันความสำเร็จในการสอนของผู้สอน

จ. เป็นเสริมสร้างการสร้างนิสัยการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า เพื่อเอื้อประโยชน์ทั้งในส่วนของผู้สอนและผู้เรียน

2.2.4.3 เกณฑ์การเลือกสื่อการเรียนการสอน

จากแนวความคิดจุดมุ่งหมายของการเลือก และประโยชน์ที่ได้รับจากการเลือกสื่อการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

ก. เลือกสื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผู้สอนควรตั้งจุดประสงค์การสอนแต่ละครั้งว่าต้องการให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมอย่างไรซึ่งต้องแสดงออกมาให้เห็นภายหลังจากมีการใช้สื่อ มีเงื่อนไขหรือสภาวะการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนควรครอบคลุมด้านใดด้านหนึ่งใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธานุภาพ จิตพิสัย ทักษะพิสัย เช่น บทเรียนเรื่องคอมพิวเตอร์ ผู้สอนมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนบอกความแตกต่างของคอมพิวเตอร์แต่ละประเภทได้ ดังนั้นผู้สอนต้องพิจารณาว่าจำเป็นหรือไม่ที่จะใช้ สื่อของจริงมาแสดง คือ การนำคอมพิวเตอร์แต่ละประเภทมาแสดงให้ผู้เรียนเห็น และเปรียบเทียบกัน จากนั้นใช้แผนภูมิเพื่อสรุปความแตกต่าง เป็นต้น

ข. เลือกสื่อตรงกับเนื้อหา

โดยพิจารณาที่ตัวสื่อว่ามุ่งให้ข้อมูลด้านใด ให้เนื้อหาสาระครอบคลุมตามเนื้อหาที่จะสอน หรือให้ข้อเท็จจริงถูกต้องมีรายละเอียดเพียงพอหรือไม่ ไม่ซับซ้อนเกินไป ที่ความทันสมัย ให้ความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง สามารถรู้โดยตรงไปตรงมาและโดยง่าย

ค. เลือกสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ต้องพิจารณาเลือกสื่อให้เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น สติปัญญา ความสามารถ ความต้องการ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันใน 4 ด้านหลัก ๆ คือ 1) ด้านทั่ว ๆ ไป เช่น เพศ วัย หรืออายุ 2) ด้านพื้นฐานการศึกษา เช่น การใช้ภาษา การเขียน ทักษะและประสบการณ์เดิม 3) ด้านสังคม เช่น วัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจ อาชีพ พื้นฐานครอบครัว 4) ด้านจิตใจ เช่น ความสนใจ ความเชื่อ ทศนคติ เป็นต้น จากความแตกต่างเหล่านี้จะส่งผลต่อความสามารถในการรับรู้จากสื่อเดียวกันได้แตกต่างกัน เช่น สื่อการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาต้องเป็นภาพการ์ตูนที่มีสีสันสวยงาม แต่สื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาควรเป็นภาพเหมือนจริง เป็นต้น

ง. เลือกสื่อให้สัมพันธ์กับขนาดของกลุ่มผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนต้องพิจารณาว่ากลุ่มผู้เรียนว่ามีจำนวนเท่าใด เพื่อสามารถจัดการสอน และเลือกสื่อการสอนได้ถูกต้อง กลุ่มผู้เรียนสามารถแบ่งได้ คือ กลุ่มใหญ่ มักใช้การสอนแบบบรรยาย อธิบาย สื่อที่ใช้จึงเป็นพวกเครื่องฉายต่าง ๆ เครื่องเสียง วัสดุกราฟิก เป็นต้น กลุ่มย่อย มักใช้การสอนแบบอธิบาย บรรยาย ถามตอบ สื่อที่ใช้เป็นพวกชุดการสอน วัสดุกราฟิก อาจใช้พวกเครื่องฉาย เครื่องเสียง เป็นต้น ส่วนการเรียนการสอนรายบุคคลซึ่งเป็นการเรียนค้นคว้ารายบุคคล สื่อที่ใช้จึงเป็นพวก บทเรียนแบบโปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น ดังนั้น กลุ่มและขนาดของผู้เรียนจะเป็นตัวกำหนดสื่อการเรียนการสอนได้อีกวิธีหนึ่ง

จ. เลือกสื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

ผู้สอนต้องสำรวจสภาพแวดล้อมหรือสถานที่ก่อนการใช้สื่อ เพื่อเป็นการเตรียม หรือเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เช่น การใช้สื่อประเภทเครื่องฉายต้องใช้ห้องเรียนที่จัดเครื่องฉาย หรือนำเครื่องฉายเข้ามาใช้ได้ เครื่องฉายสไลด์ต้องใช้ห้องที่มีการควบคุมแสงได้ ตลอดจนเรื่องขนาดห้องเรียนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน และความสะดวกในการซื้อในสถานที่นั้น ๆ

ฉ. เลือกสื่อที่น่าสนใจ

โดยพิจารณาด้านขนาด รูปทรง สี สัน รูปแบบ และขนาดตัวอักษร ความประณีต สิ่งเหล่านี้จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ช่วยส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ให้ดำเนินไปด้วยบรรยากาศที่สนุกสนาน และมีความพึงพอใจ

ช. เลือกสื่อที่สะดวกต่อการใช้และเก็บรักษา

สื่อที่เหมาะสมต่อการสอนจะต้องมีวิธีใช้ที่ไม่ยุ่งยาก สะดวกต่อการเก็บรักษา สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อที่ใช้ทั่วไปในแวดวงการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและสอดคล้องกับลักษณะการใช้งาน ซึ่งสื่อแต่ละประเภทมีคุณลักษณะเด่นที่แตกต่างกัน

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน สามารถสรุปประเด็นสำคัญของการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ดังนี้

- (1) ด้านผู้เรียน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ขนาดผู้เรียน
- (2) ด้านสื่อ ต้องคำนึงถึงการออกแบบ การผลิต การพัฒนา และการนำไปใช้
- (3) ด้านเนื้อหา ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ความถูกต้องของเนื้อหา

ความเหมาะสมของบทเรียน

- (4) ด้านสภาพแวดล้อม ต้องคำนึงถึงการใช้งานร่วมกัน สามารถส่งเสริม

ให้ทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

2.3 การใช้สื่อการเรียนการสอน

การใช้สื่อเพื่อประกอบการเรียนการสอนนั้น ผู้ใช้สื่อต้องมีการวางแผนการใช้สื่ออย่างรัดกุมและเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด ตามความสามารถของแต่ละบุคคล และตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ การใช้สื่อการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดของ “วิธีระบบ” ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบจำลองที่เรียกว่า “The ASSURE Model” (Heinich and others, 1982 : 34-57 อ้างถึงใน ยศะวี วายทองคำ, 2555 : 44-47) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.3.1 การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน (Analyze Learner Characteristics)

การวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน เพื่อทราบคุณลักษณะผู้เรียนที่มีความพร้อมในการเรียนนั้นมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะการที่จะใช้สื่อให้ได้ผลดีจะต้องเลือกสื่อให้มีความสัมพันธ์กับลักษณะของผู้เรียนด้วย โดยผู้สอนต้องคำนึงถึงคุณลักษณะทั่วไป ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน และรูปแบบการเรียนรู้ ดังนี้

2.3.1.1 คุณลักษณะทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับความรู้ สภาพทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของผู้เรียนแต่ละคน เป็นข้อมูลที่จะช่วยผู้สอนตัดสินใจระดับบทเรียน และตัวอย่างของเนื้อหาให้เหมาะสม

2.3.1.2 ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน หมายถึง พื้นฐานระดับความรู้กับเนื้อหาบทเรียน ทักษะทัศนคติที่ผู้เรียนแต่ละคนมีมาก่อน ซึ่งเป็นความสามารถที่มีส่วนสำคัญโดยตรงกับเนื้อหาบทเรียน

2.3.1.3 รูปแบบการเรียนรู้ เป็นทักษะเฉพาะของผู้เรียน ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ เช่น ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถด้านภาษา เป็นต้น

2.3.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (State Objectives)

วัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อคาดหวังว่าผู้เรียนสามารถบรรลุถึงสิ่งใดหรือมีความสามารถใหม่อะไรบ้างในการเรียนนั้น การตั้งหรือกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนนี้ เพื่อผู้สอนจะได้ทราบการเรียนการสอนนั้นมีวัตถุประสงค์อะไร เพื่อสะดวกในการเลือกสื่อและกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกัน เพื่อช่วยในการประเมินผลผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง และช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าเมื่อเรียนบทเรียนนั้นแล้ว จะสามารถเรียนรู้หรือทำอะไรได้

2.3.2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ ควรประกอบด้วย

ก. ข้อความที่แสดงการกระทำ (Performance) เป็นสิ่งที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถทำอะไรได้บ้างหลังจากการเรียนแล้ว ซึ่งการกระทำนั้นต้องเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ เช่น อธิบาย ระบุ และวิเคราะห์ เป็นต้น

ข. ข้อความที่แสดงถึงสภาพการณ์ (Conditions) เป็นสภาพที่กำหนดไว้ภายใต้การกระทำนั้น ๆ

ค. ข้อความที่บอกเกณฑ์ (Criteria) เพื่อเป็นการตัดสินการกระทำนั้นว่า เป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ เช่น นักเรียนสามารถเตรียมและฉายแผ่นใสได้อย่างถูกต้องอย่างน้อย 5-6 ภาพ ภายใน 5 นาที

2.3.2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์นั้น จะต้องครอบคลุมขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 ด้าน ดังนี้

ก. พุทธิพิสัย (Cognitive Learning) เป็นวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อวัดการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญา และการพัฒนา เป็นต้น

ข. จิตพิสัย (Affective Learning) เป็นวัตถุประสงค์ทางด้านความคิด ทัศนคติ ความรู้สึก ค่านิยม และการเสริมสร้างทางปัญญา

ค. ทักษะพิสัย (Motor skill Learning) เป็นวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการกระทำ การแสดงออก หรือการปฏิบัติ

ง. สัมพันธทักษะพิสัย (Interpersonal skill Learning) เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การทำงานเป็นทีม เป็นต้น

2.3.3 การเลือก ดัดแปลงหรือออกแบบสื่อ (Select, Modify, of Design Materials)

การที่จะมีสื่อวัสดุที่เหมาะสมในการเรียนการสอนสามารถได้ 3 วิธี ดังนี้

2.3.3.1 เลือกจากสื่อที่มีอยู่แล้ว โดยตรวจสอบดูว่ามีสิ่งใดที่จะใช้เป็นสื่อได้บ้าง และเลือกให้ตรงกับลักษณะของผู้เรียน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง วิธีการสอนในบทเรียน และข้อจำกัดตามสถานการณ์การเรียนการสอนด้วย

2.3.3.2 ดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยขึ้นอยู่กับเวลาและงบประมาณในการดัดแปลงสื่อเหล่านั้นด้วย

2.3.3.3 การออกแบบสื่อใหม่ ในกรณีที่ไม่มีสื่อเดิมอยู่และไม่สามารถนำสื่อที่มีอยู่แล้วมาใช้ได้ตามความต้อง ผู้ใช้สื่อต้องออกแบบสื่อใหม่โดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ออกแบบให้ถูกต้องตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนและลักษณะของผู้เรียน มีงบประมาณในการจัดทำเพียงพอหรือไม่ มีเครื่องมือและผู้ชำนาญในการจัดทำสื่อหรือไม่เหล่านี้ เป็นต้น

2.3.4 การใช้สื่อ (Utilize Materials)

เป็นขั้นปฏิบัติการที่ผู้สอนจะต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.3.4.1 ดูหรืออ่านเนื้อหาในสื่อเหล่านั้นก่อนเป็นการเตรียมตัว เช่น ดูสไลด์ หรือวิดีโอทัศน์เพื่อศึกษาเนื้อหาให้แม่นยำก่อนนำไปสอน หรืออ่านบทวิจารณ์ เกี่ยวกับเรื่องนั้น

2.3.4.2 จัดเตรียมสถานที่ ที่นั่งเรียน อุปกรณ์เครื่องมือ และสิ่งต่าง ๆ เพื่อความสะดวกเรียบร้อย ก่อนการสอน และควรต้องทดลองอุปกรณ์ที่จะใช้ก่อนว่าใช้ดีหรือไม่

2.3.4.3 มีการเตรียมตัวผู้เรียนโดยการใช้สื่อ นำเข้าสู่บทเรียน หรือถ้ามีการฉาย วิดิทัศน์ หรือภาพยนตร์ให้ชม ก็ควรจะต้องสรุปเนื้อหา เรื่องที่จะชมให้ผู้เรียนทราบเสียก่อนว่า เกี่ยวข้องกับบทเรียนอย่างไรบ้าง เป็นการแนะนำล่วงหน้าและเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน

2.3.4.4 ควบคุมชั้นเรียนชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีความสนใจในสื่อที่นำเสนอ

2.3.5 การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน (Require Learner Response)

การให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียน และเปิดโอกาสให้มีการตอบสนองนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งขึ้นซึ่งผู้เรียนจะมีการตอบสนอง หรือไม่และมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับสื่อที่นำมาใช้ สื่อบางชนิดเมื่อใช้แล้วจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากกว่าสื่อชนิดอื่น เช่น การให้ดูภาพจะทำให้ผู้เรียน มีการอภิปรายจากสิ่งที่เห็นนั้น เป็นการตอบสนองโดยการพูดหรือเขียนออกมา การท่องจำหรือคิดในใจเมื่อผู้เรียนมีการตอบสนองแล้ว ผู้สอนควรให้ผลย้อนกลับทันทีเพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าตนมีความ เข้าใจถูกต้องหรือไม่

2.3.6 การประเมินผล (Evaluation)

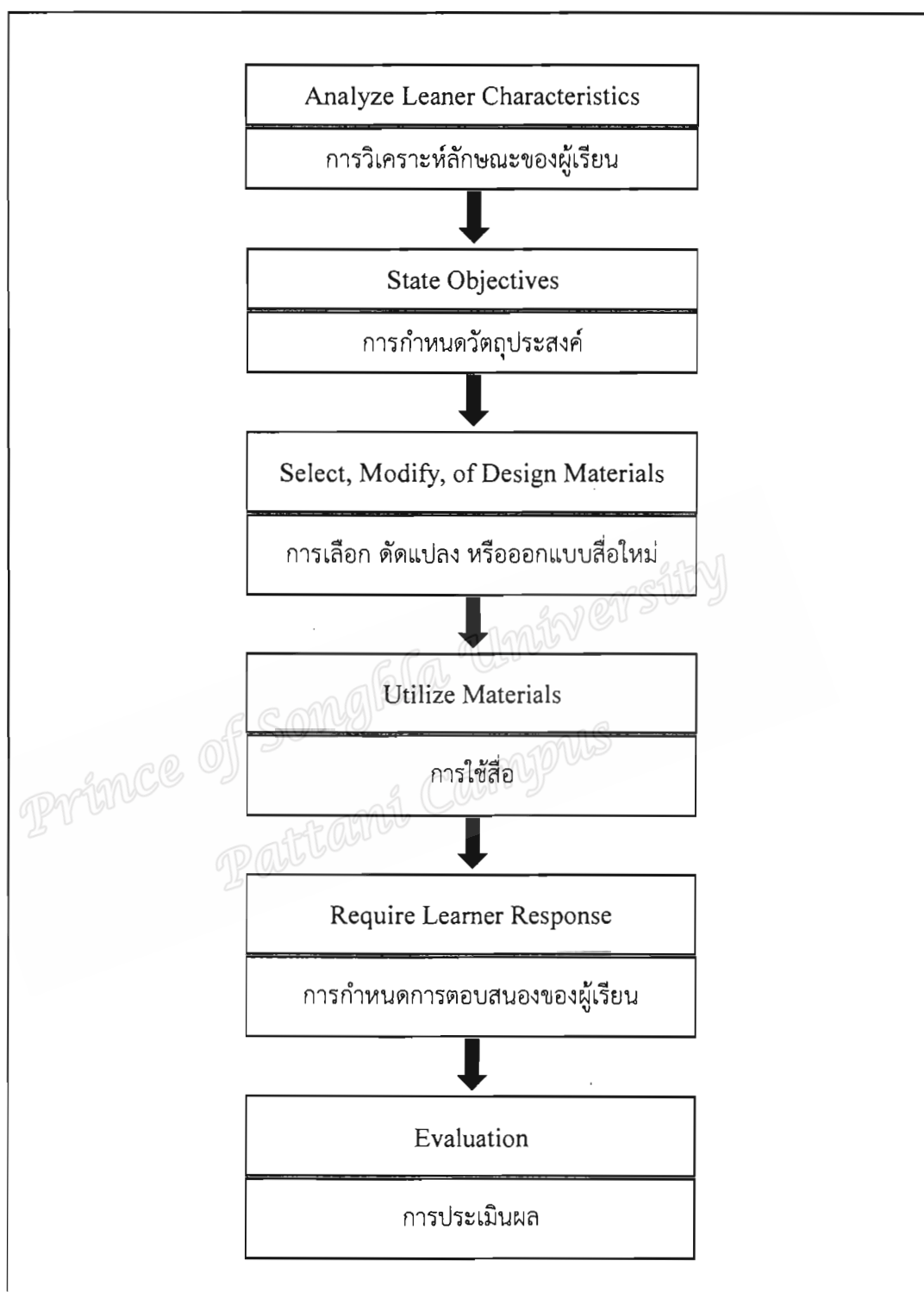
กระทำได้ใน 3 ลักษณะ ดังนี้

2.3.6.1 การประเมินผลกระบวนการสอน เพื่อเป็นการวัดดูว่าสามารถบรรลุได้ตาม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ ทั้งในด้านผู้สอน สื่อที่ใช้ และวิธีการสอน โดยในการประเมินผลนี้ สามารถทำได้ในระยะก่อน ระหว่าง และหลังการสอน

2.3.6.2 การประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่ามี เกณฑ์เท่าใด การวัดผลอาจทำได้ด้วยการทดสอบ สอบปากเปล่า ดูจากผลงานของผู้เรียน หรือสังเกต จากการปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียน

2.3.6.3 การประเมินผลสื่อและวิธีการสอน โดยการให้ผู้เรียนมีการอภิปรายและ วิจารณ์การใช้สื่อและเทคนิควิธีการสอนว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

ดังนั้นการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพตามรูปแบบจำลอง “The ASSURE Model” ดังแผนภาพที่ 2.4 ต่อไปนี้

ภาพที่ 2.4 แบบจำลอง “The ASSURE Model”

2.4 ปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน

การใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นถือเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในระยะเวลาอันสั้น แต่กระนั้นการใช้สื่อยังต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ จากศึกษาผลงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

2.4.1 ผลการวิจัยเรื่อง กระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล

อาสนาน๊ะ จิเหม, (2557 : 151-152) กล่าวว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า ครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล มีปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาดังนี้

2.4.1.1 ด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอน มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อ ส่วนข้อเสนอแนะ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่น จัดทำโครงการโดยของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษาให้สามารถนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนอิสลามศึกษาควรมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนทางด้านอิสลามศึกษาร่วมกัน ซึ่งจะให้มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย

2.4.1.2 ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ นักเรียนไม่มีความพร้อมเนื้อหาที่ครูสอนส่วนข้อเสนอแนะ ครูผู้สอนควรมีการผลิตสื่อ หรือดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้โดยอาจจะหาผู้เชี่ยวชาญในการผลิตสื่อในแต่ละด้าน เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และผู้เรียน

2.4.1.3 ด้านการดัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สื่อมีน้อยไม่หลากหลาย ส่วนข้อเสนอแนะ ครูควรดัดแปลงหรือประยุกต์สื่อที่มีอยู่ให้ทันสมัยและเหมาะสมยิ่งขึ้นให้สอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมให้ความรู้และพัฒนาครูอิสลามศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนและประโยชน์ของการใช้สื่อการเรียนการสอน

2.4.1.4 ด้านการใช้สื่อการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ชำนาญและสื่อมีไม่เพียงพอ ส่วนข้อเสนอแนะ สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะในการใช้สื่อทางด้านเทคโนโลยี นอกจากนั้นสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางด้านอิสลามศึกษาอย่างหลากหลาย และเพียงพอ

2.4.1.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ นักเรียนสนใจเรียนในระยะเวลาสั้นๆ ส่วนข้อเสนอแนะ ครูอิสลามศึกษาผู้สอน ควรจัดหาสื่อที่ทันสมัย จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามศักยภาพของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.4.1.6 ด้านการประเมินผล ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สร้างเครื่องมือประเมินสื่อไม่ถูกต้อง ส่วนข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดอบรมการสร้างเครื่องมือประเมินสื่อและประเมินผลการใช้สื่อ โดยใช้เครื่องมือในการประเมินผลที่หลากหลาย ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนหรือเพื่อนครูได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ และขั้นตอนในการประเมินเพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับชั้น ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือสังกัดสำนักงานที่เกี่ยวข้อง และระดับชาติ โดยเฉพาะการรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น นำมาพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนในอิสลาม

2.5.1 แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในอัลกุรอาน

อัลกุรอานถือเป็นปฐมบทที่มีความครอบคลุมในทุกมิติของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับสื่อในอัลกุรอานได้แสดงถึงการให้ความหมายและการแสดงถึงปรากฏการณ์ที่เป็นอุทาหรณ์ ที่สามารถนำมาประยุกต์เป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์อิสลาม ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอพอสังเขปได้ดังนี้

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَأَبْغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

ความว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย พึงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด และจงแสวงหาสื่อไปสู่พระองค์ และจงต่อสู้และเสียสละในทางของอัลลอฮ์เถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ”

(อัลมาอิดะฮ : 35)

คำว่า อัลวะสีละฮ์ ในโองการอัลกุรอานดังกล่าว หมายถึง สิ่งที่เป็นสื่อกลางเพื่อนำไป สู่ เป้าประสงค์ที่ต้องการ และหมายถึงวิชาความรู้ที่นำไปสู่ที่พำนักในสรวงสวรรค์ (Ibn Kathir, 1999 : 103) และอบุล อะลา เมาตุดี, (2551 : 459) กล่าวว่า คำว่า อัลวะสีละฮ์ นั้นคือ คำสั่งที่ให้ผู้ศรัทธานั้น แสวงหาหนทางทุกอย่างที่จะช่วยให้ใกล้ชิดอัลลอฮ์ ﷻ และได้รับความโปรดปรานจากพระองค์

ดังนั้นการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการ แสวงหาความรู้ตามบทบัญญัติของอัลลอฮ์ ﷻ และเป็นสื่อกลางที่สอดคล้องกับโองการดังกล่าว อีกทั้ง การนำเสนอสื่อเพื่อเป็นหนทางที่นำไปสู่การยำเกรงและสรรเสริญถึงความยิ่งใหญ่ต่ออัลลอฮ์ ﷻ นั้นมี ตัวอย่างที่ปรากฏในอัลกุรอาน เช่นดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سَوَاءَ أَخِيهِ
قَالَ يَبْرَأِي لِي أَخْبَرْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوْرِي سَوَاءَ أَخِي
فَأَصْبَحَ مِنَ التَّائِبِينَ ﴿٣١﴾

ความว่า “แล้วอัลลอฮ์ก็ได้ส่งอีกาตัวหนึ่งมาคุ้ยดินเพื่อจะแสดงให้เห็น เขาเห็นถึงการฝังศพน้องชายของเขา เมื่อเห็นดังนั้นแล้ว เขาก็ร้อง ออกมาว่า ‘วิบัติแน่แล้วตัวฉัน ฉันไม่สามารถที่จะทำอย่างเช่นอีกา ได้ทำเพื่อกลบฝังศพน้องชายของฉันกระนั้นหรือ’ หลังจากนั้น เขาก็ตรอมใจในสิ่งที่เขาทำไป”

(อัลมาอิดะฮ์ : 31)

จากอายะฮ์ดังกล่าว อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงเตือนลูกผู้ทำผิดของอาดัมให้รู้ถึงความโง่เขลาโดยทางอีกา และทันทีที่เขารู้ถึงความเป็นจริงว่าอีกายังรู้วิธีการฝังศพดีกว่าเขาเสียอีก เขาจึงไม่ เพียงแต่จะตรอมใจเท่านั้นแต่ยังเริ่มรู้สึกว่าเขาได้ทำชั่วไปโดยการฆ่าน้องชายของเขา นี่คือความหมาย ในข้อความที่ว่า “หลังจากนั้น เขาก็ตรอมใจในสิ่งที่เขาได้ทำไป” โดยเรื่องราวของลูกชายทั้งสองของ อาดัมได้ถูกนำมาเล่าตรงนี้ก็เพื่อที่จะกล่าวตักเตือนพวกยิวในลักษณะที่แยบยลสำหรับการที่ พวกยิวคิดวางแผนที่จะฆ่าท่านเราะสูล ﷺ และสาวกคนสำคัญ ๆ ของท่านบางคน (อบุล อะลา เมาตุดี, 2551 : 456) ซึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَنْ
يَسْطُورُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

ความว่า “บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงรำลึกถึงความโปรดปราน ของอัลลอฮ์ที่มีต่อสุเจ้าเมื่อชนหมู่หนึ่งได้ตั้งใจที่จะทำร้ายสุเจ้า แต่

พระองค์ได้ทรงยังมีมือของพวกเขาจากสุเจ้า ดังนั้น จงสำรวจตน
ต่ออัลลอฮ์ และอัลลอฮ์เท่านั้นที่ปวงผู้ศรัทธาควรต้องไว้วางใจ”

(อัลมาอิดะฮ : 11)

จากอายะฮดังกล่าว เป็นการอ้างถึงเหตุการณ์ที่เล่าโดยอับดุลลอฮ บิน อับบาส
กล่าวคือพวกยิวกลุ่มหนึ่งได้วางแผนที่จะฆ่าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และสาวกคนสำคัญของท่านบางคน
ทั้งนี้เพื่อเป็นการทำลายอิสลาม คนพวกนี้ได้ออกอุบายเชิญท่านนบี ﷺ ไปกินอาหารเย็น แต่ด้วยความ
กรุณาของอัลลอฮ์ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้รู้ถึงแผนการนี้เสียก่อน ท่านจึงไม่ไป (อบุล อะลา เมาดูดี,
2551 : 443-444)

และอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾
وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ ﴾

ความว่า “(พวกเขาไม่ศรัทธา) พวกเขาไม่พิจารณาอูฐหรือว่ามันได้
ถูกสร้างมาอย่างไร . และดูท้องฟ้าว่ามันได้ถูกยกสูงอย่างไร . และ
ดูภูเขาว่ามันได้ถูกตั้งมันอย่างไร และดูว่าแผ่นดินได้ถูกแผ่ขยาย
อย่างไร”

(อัลฆอซียะฮ : 17-20)

จากอายะฮดังกล่าว เป็นการเน้นย้ำแก่ผู้ที่ปฏิเสธถึงการมีอยู่จริงในโลกหน้า นรก
และสวรรค์ โดยแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่มีอยู่ในโลกนี้มันเกิดขึ้นได้อย่างไรหากไม่มีผู้ทรงสร้างมันขึ้นขึ้นมา
สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดเกิดขึ้นโดยปราศจากผู้ออกแบบที่ทรงอำนาจและปรีชาญาณกระนั้นหรือ คนที่มี
ความคิดจะไม่ตอบคำถามนี้ไม่ในทางปฏิเสธได้เป็นอันขาด ถ้าหากเขาไม่ตั้งมั่นตนที่จริง เขาจะต้อง
ยอมรับว่าสิ่งเหล่านี้แต่ละสิ่งไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นได้เลยถ้าผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงปรีชาญาณได้สร้างสิ่ง
เหล่านี้ขึ้นมาแล้ว มันก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะถือว่าโลกหน้าเป็นเรื่องห่างไกลจากเหตุผลและเป็นไปไม่ได้
(อบุล อะลา เมาดูดี, 2553 : 3369)

จากอายะฮข้างต้นที่ยกมาทั้งหมด ถือเป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงการนำเสนอสื่อในรูปแบบ
ต่าง ๆ เพื่อแสวงความพึงพอใจจากอัลลอฮ์ ﷻ มีตัวอย่างการนำเสนอสื่อโดยใช้วิธีการสาริตเกี่ยวกับ
วิธีการฝังศพให้แก่ลูกชายของท่านนบีอาดัม عليه السلام และกล่าวถึงการใช้สิ่งที่มีอยู่รอบตัว เช่น อูฐ
ท้องฟ้า ภูเขา และผืนแผ่นดิน เป็นต้น เพื่อเป็นการเน้นย้ำในเดซานุภาพของอัลลอฮ์ ﷻ ผ่านการ
กระบวนการณ์มองเห็น และคิดไตร่ตรอง ถึงการมีอยู่จริงของโลกหน้า นรกและสวรรค์

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ที่เน้นการสอนเพื่อนำไปสู่ความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ และการปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านบีมุฮัมมัด ﷺ โดยวิธีการนำเสนอความรู้หบทบัญญัติอิสลามผ่านการใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนและหวังจากอัลลอฮ์ ﷻ ถึงผลตอบแทนที่ดีงามทั้งโลกนี้ และโลกหน้า ด้วยความพยายามในการปลูกฝังวิชาความรู้ศาสนาอิสลาม ในสภาวะสังคมที่พัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง

2.5.2 แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในอัลฮะดีษ

อัลฮะดีษถือเป็นที่มาหลักรองจากอัลกุรอาน ที่สามารถอธิบายเพื่อให้ความกระจ่างในบทบัญญัติต่าง ๆ ซึ่งเป็นคำพูด การกระทำ และการยอมรับของท่านบีมุฮัมมัด ﷺ ครองคลุมในการดำเนินชีวิตที่ผู้ศรัทธานำมาเป็นแบบอย่างที่สำคัญในด้านการเรียนการสอนของท่านนั้น มีปรากฏในหลาย ๆ ฮะดีษ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอพอสังเขป ดังนี้

ท่านบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน โดยท่านได้บรรยายและใช้สื่อโดยการแสดงท่าทางประกอบ ดังที่มีรายงานจากท่านอุมมู มุซา อัลอ์ซอริยฺ ﷺ เล่าว่า

ท่านบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ))

ความว่า “(ความสัมพันธ์ระหว่าง) มุอ์มินกับมุอ์มินเปรียบประหนึ่งอาคารที่ยึดติดซึ่งกันและกัน” และ (ท่านบีมุฮัมมัด ﷺ) ได้ประสานนิ้วมือของท่านเข้าด้วยกัน”

(บันทึกโดย al-Bukhariyy, 1981 : 2446)

ฮะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่าท่านบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนบรรดาเศาะฮาบะฮฺ ﷺ โดยเป็นสื่อที่ช่วยเสริมการบรรยายของท่าน ดังที่ท่านได้กล่าวว่า “มุอ์มินกับมุอ์มินเปรียบเสมือนอาคารที่ยึดติดซึ่งกันและกัน” โดยท่านได้นำนิ้วมาประสานให้เข้ากัน เป็นการบ่งบอกให้รู้ว่ามุอ์มินกับมุอ์มินนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดั่งนิ้วมือที่ประสานกันโดยไม่มีการห่างเหินแต่อย่างใด และการประสานนิ้วมืองดั่งกล่าวเป็นสื่อการเรียนการสอนในการตอกย้ำคำพูดของท่านบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมุอ์มินกับมุอ์มินเพิ่มขึ้น

มีรายงานจากท่านอะลี บิน อับีฏอลิบ ﷺ เล่าว่า

((أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرًا بِشِمَالِهِ، وَذَهَبًا بِيَمِينِهِ ثُمَّ رَفَعَ بِيَمَانِيَّتَيْهِ، فَقَالَ: إِنَّ هَذَيْنِ حَرَامٌ عَلَيَّ دُكُورِ أُمَّتِي حِلٌّ لِيِنَّائِهِمْ))

ความว่า “ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ถือผ้าไหมไว้ในมือขวาและ
ทองคำไว้ในมือซ้าย แล้วท่านได้กล่าวว่า ‘แท้จริงทั้งสองอย่างนี้
เป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับประชาชาติของฉันที่เป็นชาย และเป็นสิ่งที่
อนุมัตสำหรับสตรีของพวกเขา’”

(บันทึกโดย Ibn Mājah, 1905 : 3595)³

จากอัลอะดิษข้างต้น เป็นตัวอย่างการใช้สื่อการเรียนการสอน ในเรื่องการสวมใส่
เสื้อผ้า และเครื่องประดับที่เป็นข้อห้ามสำหรับผู้ชาย โดยท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ใช้ผ้าไหมและทองคำ
เป็นสื่อในการเรียนการสอน

มีรายงานจากสะอีด บิน มุสยิบ จากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

((إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ كَذَلِكَ أَمَرْنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ بِقَدْرِ عَقُولِهِمْ))

ความว่า : “พวกเรา เป็นบรรดานบี (ศาสนทูต) ที่ถูกกำชับให้
พูดคุยหรือบอกกล่าวต่อเพื่อนมนุษย์ให้เหมาะสมกับสติปัญญาของ
พวกเขา”

(Abu al-Hasan : 27)⁴

จากอะดิษข้างต้น จะเห็นได้ว่าการพูดคุย การบอกกล่าวหรือการสอนต้องคำนึงถึง
ความแตกต่างของผู้ฟังหรือผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสติปัญญาความรู้ความสามารถของแต่ละ
บุคคลแตกต่างกัน ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรที่จะจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความ
สนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ ท่านนบีมุฮัมมัด
ﷺ ได้วางรูปแบบอันเป็นแบบอย่างของมารยาทในทางปฏิบัติ ที่มุสลิมทุกคนสมควรนำมาเป็นแนวทาง
แห่งการดำรงชีวิตเป็นอย่างยิ่ง ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ดำรงไว้ซึ่งแบบอย่างที่ได้ทำการเรียกร้องจนไม่
สามารถแบ่งแยกได้ระหว่างการดำเนินชีวิตจริงกับการแสดงให้ดูเป็นตัวอย่างตามที่ท่านได้เรียกร้อง
คุณลักษณะอันประเสริฐของท่านครอบคลุมในทุกๆ ด้านของการดำเนินชีวิต นอกจากนั้นแนวทางของ
ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้หยิบยื่นขอบข่ายการศึกษาให้แก่เราไว้อย่างครบถ้วนอีกด้วย แนวทางของท่าน
เพียบพร้อมไปด้วยการปลูกฝังพื้นฐานการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยที่ท่านน
บีได้ให้ความสำคัญต่อระดับและฐานันดรของผู้เรียนและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีอยู่ใน
ตัวของผู้เรียน (เชน มุฮัมมัด ซาฮาดะฮฺ, ม.ป.ป : 6-7)

³ อัลอัลบานีย์ หุคมอะดิษ เศาะฮิหฺ

⁴ หุคมอะดิษญะอะฮฺ เนื่องในสายรายงาน มีบักรฺ บิน अबดุลลอฮฺซึ่งเป็นญะอะฮฺอะดิษ ที่มา :
http://library.islamweb.neuhadith/display_hbook.php?bk_no=1557&pid=347620&hid=27

2.5.3 แนวคิดการใช้สื่อการเรียนการสอนในของนักปราชญ์และนักวิชาการอิสลาม

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของมีนักวิชาการอิสลามหลายท่านที่ได้แนะนำวิธีการสอน และเทคนิคการสอน ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอเพียงบางส่วนเท่านั้น ดังนี้

2.5.3.1 อัลฆะฆะซาลี (al-Ghazāliyy)

อัลฆะฆะซาลี มีทัศนะว่าครูที่ดีต้องรู้จริงในเนื้อหาที่สอน และการสอนทุกครั้งต้องมีการเตรียมแผนการสอนล่วงหน้า มิฉะนั้นแล้วการเรียนการสอนก็จะมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นท่านยังเชื่ออีกว่าผู้สอนที่ไม่มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า เขาผู้นั้นได้ปฏิบัติในสิ่งที่เป็นอธรรมต่อผู้เรียน (Khan, 1986 : 83 อ้างถึงใน อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2556 : 136)

นอกจากนี้ อัลฆะฆะซาลี ยังให้ความสำคัญกับความรู้เดิมของนักเรียน ท่านเชื่อว่าความรู้เดิมจะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก การศึกษาจากสิ่งที่ย่างไปสู่สิ่งที่ยาก และท่านยังเสนอให้ผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน นอกจากนั้นท่านยังได้เสนอแนะให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วย (Khan, 1986 : 83 อ้างถึงใน อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2556 : 136)

2.5.3.2 อัลมาวาริตี (al-Mawardiyy)

ท่านได้เน้นวิธีการสอนแบบการใช้คำถาม (Asking Question) เพราะท่านเชื่อว่าการตั้งคำถามนั้นไม่ได้หมายความว่าเนื้อหาที่กำลังเรียนนั้นไม่ชัดเจน แต่กลับตรงกันข้าม การตั้งคำถามถือเป็นกุญแจดอกสำคัญสำหรับการได้มาซึ่งความรู้ ส่วนเทคนิคในการสอนตามทัศนะมาวาริตีพอจะสรุปได้ดังนี้

ก. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข. ต้องสร้างบรรยากาศของการเรียนการสอนให้เหมาะสม

ค. ต้องเรียนจากเรื่องทั่ว ๆ ไปสู่เรื่องเฉพาะ

ง. ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เรียน (กีลानी, 1978 : 140-143 อ้างถึงใน อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2556 : 130)

2.5.2.3 เคาะฎิบ อัลบัฆดาดี (Khatīb-al-Baghdādiyy)

เคาะฎิบ อัลบัฆดาดีได้ชี้ให้เห็นถึงหน้าที่ของครูเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน และกล่าวว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นจะต้องสอดคล้องกับผู้เรียน ซึ่งท่านเสนอวิธีการสอนแบบอภิปราย และแบบทบทวน โดยท่านมักจะทบทวนเนื้อหาที่เรียนแล้ว เพื่อประเมินว่านักเรียนเข้าใจบทเรียนมากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปราย แม้ว่าจำนวนผู้เรียนจะน้อยก็ตาม ส่วนเทคนิคการสอนต่าง ๆ ของเคาะฎิบ อัลบัฆดาดี อ้างถึงในอิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, (2556 : 131) พอจะสรุปได้ดังนี้

- ก. ครูต้องยอมรับความแตกต่างของปัจเจกบุคคล และเคารพต่อพวกเขาทั้งหมด
- ข. ครูต้องทำให้ผู้เรียนว่าง ปลอดภัยจากเรื่องอื่น ๆ ทั้งหมด แล้วให้ตั้งใจต่อบทเรียน
- ค. ลงโทษและให้การเสริมแรง
- ง. ยอมรับบุคลิกภาพของนักเรียนแต่ละคน
- จ. เลือกสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอน
- ฉ. ให้รับประทานอาหารเช้าที่มีคุณค่า
- ณ. ครูต้องเตรียมการสอนล่วงหน้า

จากแนวคิดของนักวิชาการอิสลามข้างต้น โดยภาพรวมได้เน้นหนักกับการให้ความสำคัญต่อการมีอะมานะฮ์ต่อผู้เรียน เข้าใจสภาพของผู้เรียนแต่ละคนและยอมรับความแตกต่าง โดยครูผู้สอนจะต้องปรับวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนเป็นหลัก และการนำเสนอบทเรียนจะต้องมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน เริ่มจากความรู้ที่เป็นพื้นฐานไปสู่ความรู้ที่เฉพาะทาง อีกทั้ง ครูผู้สอนต้องมีความรู้อย่างถ่องแท้ในเนื้อหา และมีความรับผิดชอบในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมอันนำไปสู่การเรียนการสอน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และมันพัฒนาการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อ ปัญหากระบวนการใช้สื่อ เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อและปัญหากระบวนการใช้สื่อ และแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้อิสลามศึกษาในสถานศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 แบบแผนการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติ

3.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร⁵

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เรียกว่า ครูอิสลามศึกษา จำนวน 196 คน⁶ และผู้บริหารจำนวน 16 คน จากโรงเรียน จำนวน 16 โรงเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง⁷

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูอิสลามศึกษา และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

3.1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

ก. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 132 คน จากจำนวน

⁵ ุรายละเอียดในตารางที่ 3.1

⁶ ตารางข้อมูลแสดงอัตรากำลังครูผู้สอนที่บรรจุ (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2558) สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา

⁷ ุรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ประชากรทั้งหมด 196 คน โดยมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามานะ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557 : 45-46) และมีขั้นตอนในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (.05)

เมื่อประชากรที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 196 คน ยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้ 5% หรือ .05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะคำนวณได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ &= \frac{196}{1 + 196 (.05)^2} \\ &= \frac{196}{1 + 196 (.0025)} \\ &= \frac{196}{1 + .49} \\ &= \frac{196}{1.49} \\ &= 131.54 \approx 132 \text{ คน} \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด จำนวน 132 คน

ข. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะจัดแบ่งตามขนาดโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ⁸ แต่เนื่องจากข้อมูลการแบ่งขนาดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ตามตารางข้อมูลแสดงอัตราค่าจ้างครูผู้สอนที่ติดบรรจุ (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2558) สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ประชากรสังกัดในโรงเรียนเพียงแค่ 2 ขนาด คือ ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ดังตารางที่ 3.1

⁸ การแบ่งขนาดของโรงเรียนหรือสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549

ตารางที่ 3.1 ผลการคำนวณจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูอิสลามศึกษา ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ดังนี้

ขนาดกลาง มี 11 โรงเรียน โดยมีประชากร จำนวน 91 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 61 คน

โรงเรียน	จำนวนครูอิสลามศึกษา	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กัญามุดดิน	10	7
เจริญธรรมวิทยา	5	3
ดรุณวิทยา	10	7
ดำรงศาสน์วิทยาลัยมูลนิธิ	5	3
ดีนูลอิสลาม	6	4
ดัสดีกียะห์	9	6
ธรรมวิทยาลัยมูลนิธิสงขลา	10	7
เราะห์มารียะห์	11	7
สรรเสริญอิสลาม	8	6
มุสลิมจะนะศึกษา	6	4
อิสลามวิทยานุเคราะห์	11	7
รวม	91	61

โรงเรียนขนาดใหญ่ มี 5 โรงเรียน โดยมีประชากร จำนวน 105 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 71 คน

โรงเรียน	จำนวนครูอิสลามศึกษา	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
จริยธรรมศึกษามูลนิธิ	27	18
บุสถานุดดิน	17	12
รุ่งโรจน์วิทยา	17	12
ศาสนบำรุง(สอลิหุดดิน)	23	15
แสงธรรมวิทยามูลนิธิ	21	14
รวม	105	71

3.1.2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนของเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดกลาง 2 คน และขนาดใหญ่ 1 คน รวมจำนวนทั้งหมด 3 คน

3.2 แบบแผนการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา
1. เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา	ศึกษาข้อมูลโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูลโดยวิธีการเก็บข้อมูลครั้งเดียวแบบตัดขวาง
2. เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา	(Cross-sectional) ดังนี้ 1. จัดทำเครื่องมือในการลงภาคสนาม
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา และสามัญ ประสพการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน	1) ออกแบบเครื่องมือวิจัย 2) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 3) ทดลองใช้เครื่องมือ และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น 2. ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล 3. ประมวลผล วิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษา
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสพการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ	
5. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา	ศึกษาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(Structured Interview) ดังนี้ 1. จัดทำเครื่องมือในการลงภาคสนาม 1) ออกแบบเครื่องมือวิจัย 2) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 2. ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล 3. รวบรวม ประมวลผล วิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษา

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ประยุกต์ขั้นตอนของธานินทร์ ศิลป์จารุ, (2557) โดยมีวิธีการดังนี้

3.3.1.1 แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์เกี่ยวกับระดับการใช้สื่อ ปัญหากระบวนการใช้สื่อ เปรียบเทียบการใช้สื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อ กับปัญหากระบวนการใช้สื่อ และแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ก. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลไปตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามการวิจัย จากนั้นจึงนำมากำหนดโครงสร้างของข้อคำถาม เริ่มต้นจากชื่อเรื่องงานวิจัยแตกเป็นหัวข้อใหญ่และเป็นหัวข้อย่อยในลำดับต่อมาจนมีความครอบคลุม

ข. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามและสำนวนภาษาของข้อคำถาม

ผู้วิจัยได้ออกแบบลักษณะของข้อคำถามอย่างเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ ดังนี้

(1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด แบบตรวจสอบรายการ (Multiple choice) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน

(2) ตอนที่ 2 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ บุญชม ศรีสะอาด, (2546 : 162) โดยผู้วิจัยได้ให้ความหมาย ดังนี้

4 หมายถึง ใช้บ่อยครั้ง

3 หมายถึง ใช้ค่อนข้างบ่อย

2 หมายถึง ใช้นาน ๆ ครั้ง

1 หมายถึง ใช้น้อยมาก

ในรายละเอียดการรอบการวิจัย 5 ด้าน โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดจากการจำแนกสื่อการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) อีลี (Ely) (ตวงแสง ฌ นคร, 2555 : 15) คือ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ

(3) ตอนที่ 3 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิดเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple choice) 2 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย ในรายละเอียดการรอบการวิจัย 6 ด้าน โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดจากรูปแบบที่เรียกว่า “The ASSURE Model” (Heinich and others, 1982 :34-57 อ้างถึงใน ยศะวี วายทองคำ, 2555 : 44-47) คือ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน และด้านการประเมินผล

(4) ตอนที่ 4 แนวทางพัฒนาการการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายเปิด

ค. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และตรวจสอบข้อความเนื้อหาในรายการของแบบสอบถามเบื้องต้นว่าครอบคลุมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย และสำนวนภาษา หลังจากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

ง. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยออกแบบฟอร์มการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ พร้อมให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไข โดยดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือด้วยวิธีการคำนวณหาค่าความเหมาะสมของเนื้อหาและสำนวนภาษา และวิธีคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

จ. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลอง

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ถามกับกลุ่มทดลองซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย อย่างน้อย 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ และสามารถที่จะปรับปรุงแก้ไขหากมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดผิดพลาดไป

ฉ. หาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Try Out) แบบสอบถามมาลงรหัสเพื่อคำนวณหาคุณภาพของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

แบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .938 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค) และนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากที่สุด

ช. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ภายหลังจากที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ได้ผ่านการหาคุณภาพของแบบสอบถามจากการ (Try Out) และนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นผู้วิจัยจึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริง

3.3.1.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้ตอบสนองวัตถุประสงค์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ก. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของข้อคำถาม

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลไปตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามการวิจัย จากนั้นจึงนำมากำหนดโครงสร้างของข้อคำถาม เริ่มต้นจากชื่อเรื่องงานวิจัยแตกเป็นหัวข้อใหญ่และเป็นหัวข้อย่อยในลำดับต่อมาจนมีความครอบคลุม

ข. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม และสำนวนภาษาของข้อคำถาม

ผู้วิจัยได้ออกแบบลักษณะของข้อคำถามอย่างเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ ดังนี้

(1) ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เวลาที่สัมภาษณ์ และวันเดือนปีที่สัมภาษณ์

(2) ตอนที่ 2 เป็นส่วนของข้อคำถาม และเนื้อที่ว่างที่ใช้บันทึกคำตอบจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในรายละเอียดการตอบการวิจัย 2 ประเด็น คือ แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการสอน และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน

ค. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และตรวจสอบความในเบื้องต้นว่าแบบสอบถามครอบคลุมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตการวิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

ง. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ที่ได้ผ่านการหาคุณภาพของจากผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นผู้วิจัยจึงจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูล ในเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามศึกษา อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 แบบสอบถาม

3.4.1.1 แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 132 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 16 โรงเรียน เพื่อกรอกแบบสอบถามตามข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

3.4.1.2 ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังจากไปรับแบบสอบถามคืนแล้ว

3.4.1.3 นำข้อมูลในแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

3.4.2 แบบสัมภาษณ์

3.4.2.1 ผู้ให้การสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนของเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ของโรงเรียนขนาดกลาง 2 คน และขนาดใหญ่ 1 คน รวมจำนวนทั้งหมด 3 คน

3.4.2.2 ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะการพูดคุยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา พร้อมบันทึกเสียง

3.4.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปเสียง ในลักษณะการถอดบทเรียนโดยแยกสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติ

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่เน้นวิธีการวิจัยปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้หลักการวิเคราะห์ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

3.5.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา

ก. แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาจากแหล่งจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ หอสมุด จอนเอฟเคนเนดี หอสมุดแห่งชาติ สถานศึกษาต่าง ๆ และเว็บไซต์ เป็นต้น โดยแบ่งประเภทของแหล่งข้อมูลดังนี้

(1) ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ อัลกุรอาน และอัลฮะดีษ โดยใช้หนังสือ ตัฟซีร์อัลกุรอาน และหนังสือขะเราะฮ์อัลฮะดีษ ประกอบ เช่น หนังสือตัฟซีร์อัลกุรอาน ตัฟซีร์ อิบน์ กะซีร์ ขะเราะฮ์ฮานาวียะ อะลา มุสลิม เป็นต้น

(2) ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ตำรา บทความ งานวิจัย เอกสาร รูปภาพ หรือบรรณานุกรม เช่น หนังสืออุลุมอัลกุรอาน หนังสือเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยทั่วไป การศึกษาในอิสลาม หนังสือเรื่องสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีวงล้อเดมมิง และงานวิจัยเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

ข. การวิเคราะห์เนื้อหา

นำข้อมูลเนื้อหามาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยยึดหลักการอัลกุรอาน อัลฮะดีษ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงบรรยาย ประกอบการใช้เหตุผล เรียบเรียงเนื้อหา และสรุป

ค. การเรียบเรียงเนื้อหา

ทำการจัดเรียงข้อมูลที่ได้ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล เกี่ยวกับหลักสูตริอิสลาม ศึกษา สื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน ปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน และแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของนักวิชาการอิสลาม เป็นกรอบในการค้นคว้าข้อมูล แหล่งข้อมูล ตามเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยทำการเรียบเรียงข้อมูลเนื้อหาและนำไปสร้างแบบสอบถามเพื่อลงพื้นที่เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3.5.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลมีความสัมพันธ์กับการวิจัย นับตั้งแต่ในขั้นตอนของการกำหนด วัตถุประสงค์ การเรียบเรียงข้อมูลเนื้อหา การสร้างเครื่องมือการวิจัย ซึ่งในการวิจัยเชิงสำรวจมักจะใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย และใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

ทางสถิติสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากร ซึ่งขั้นตอนที่กล่าวถึงนี้มีความสัมพันธ์ต่อกัน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติดังต่อไปนี้

ก. นำข้อมูลดิบที่ได้จากการลงภาคสนามมารอกข้อมูลแบบสอบถามและประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ข. แสดงข้อมูลจากการประมวลผลลงในตารางแล้วบรรยาย โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกได้เป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้วิจัย ใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละ

ส่วนที่ 2 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีกฎเกณฑ์ในการแปล 4 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00 หมายถึง ใช้บ่อยครั้ง

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ใช้ค่อนข้างบ่อย

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ใช้นาน ๆ ครั้ง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ใช้น้อยมาก

(บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 162)

ส่วนที่ 3 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่ตอบเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ตามข้อคำถามที่ได้กำหนดไว้ ลงในตารางและบรรยาย

(2) ผู้วิจัยทำการจำแนกเป็นรายด้าน คือ 1) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน 2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ 3) ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ 4) ด้านการใช้สื่อ 5) ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน และ 6) ด้านการประเมินผล ซึ่งเดิมจัดกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่ไม่เห็นด้วย และกลุ่มที่เห็นด้วย

(3) จากนั้นผู้วิจัยได้จำแนกเฉพาะกลุ่มที่เห็นด้วยออกเป็น 3 กลุ่ม โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตรการแบ่งกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนข้อทั้งหมด}}{3}$$

(4) จะได้กลุ่มที่แบ่งทั้งหมดรวมเป็น 4 กลุ่ม โดยดูจากจำนวนข้อรายด้าน และมีการให้ความหมายกลุ่มแต่ละกลุ่มไว้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ไม่เห็นด้วยเลย หมายถึง กลุ่มที่ตอบไม่เห็นด้วยเลยทุกข้อ

กลุ่มที่ 2 เห็นด้วยต่ำ หมายถึง กลุ่มที่ตอบเห็นด้วยอย่างน้อย 1 ข้อ แต่ไม่เกิน 1 ใน 3 ของจำนวนข้อทั้งหมด

กลุ่มที่ 3 เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง กลุ่มที่ตอบเห็นด้วย อยู่ระหว่าง 1 ใน 3 กับ 2 ใน 3 ของจำนวนข้อทั้งหมด

กลุ่มที่ 4 เห็นด้วยสูง หมายถึง กลุ่มที่ตอบเห็นด้วยเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนข้อทั้งหมด

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน ใช้การทดสอบค่า t-test และค่า F-test

ส่วนที่ 5 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประการณสอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ ใช้การวิเคราะห์ ทดสอบค่าไคเวิร์สแควร์ (χ^2)

ส่วนที่ 6 แนวทางการพัฒนาของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โดยจำแนกตามด้านระดับการใช้สื่อ และปัญหากระบวนการใช้สื่อ ประกอบด้วย 2 ส่วนย่อย ดังนี้

ส่วนที่ 6.1 แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ

ส่วนที่ 6.2 แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ

ส่วนที่ 7 การสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โดยจำแนกตามด้านระดับการใช้สื่อ และปัญหากระบวนการใช้สื่อ ประกอบด้วย 2 ส่วนย่อย ดังนี้

ส่วนที่ 7.1 แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ใช้การสรุปเนื้อหาตามเขตการวิจัยในแต่ละด้าน

ส่วนที่ 7.2 แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ใช้การสรุปเนื้อหาตามเขตการวิจัยในแต่ละด้าน

ค. อภิปรายผลตารางจะเป็นการตีความหมายของตัวเลขที่ปรากฏอยู่ในตารางคำตอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการอธิบาย ในส่วนที่ 1-6

3.5.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t-distribution)
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลโดยรวมกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significances)
χ^2	แทน	ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square)
P	แทน	ความน่าจะเป็นในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Probability)
*, **	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

3.5.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3.5.2.1 ความเที่ยงตรง (Item Objective Congruence : IOC) (สมนึก ภัททิยธณี , 2553: 217) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา สามารถกระทำโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่า ข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่อย่างไร ถ้ามีความสอดคล้องผู้เชี่ยวชาญจะให้ค่าเป็น "+1" แต่ถ้าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อคำถามข้อนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์จะให้ค่าเป็น "-1" และในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ก็จะให้ค่าเป็น "0"

3.5.2.2 ทาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) บุญชม ศรีสะอาด, (2553 : 103 -104)
โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

จากสูตร
$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\bar{x}(n-\bar{x})}{ns^2} \right\}$$

เมื่อ n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด (ข้อคำถามทั้งหมด)
 $\bar{x}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของเครื่องมือวัด
 s^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือวัด

โดยทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นหลังจากการ (Try out)

3.5.2.3 ค่าร้อยละ (Percentage) ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, (2545 : 214) โดยมี
สูตรการคำนวณ ดังนี้

จากสูตร
$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.5.2.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) บุญชม ศรีสะอาด, (2553 : 123-124) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

จากสูตร
$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่ม
 n แทน จำนวนของคะแนนในกลุ่ม

3.5.2.5 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 :
126) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

จากสูตร
$$S.D. = \sqrt{\frac{\Sigma(x-\bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 X แทน ค่าความถี่
 N แทน จำนวนในแต่ละกลุ่ม
 Σ แทน ผลรวม

การวิเคราะห์หาค่าการกระจายของข้อมูล ซึ่งมีผลต่อการจัดอันดับค่าเฉลี่ย ที่เท่ากัน ซึ่งยึดค่า S.D. ที่เข้าใกล้ศูนย์มากที่สุดมีการกระจายที่สมดุที่สุด

3.5.2.6 การทดสอบค่าที (t-test) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม

ก. ในกรณีที่ความแปรปรวนของประชากรไม่เท่ากัน มีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{จากสูตร } t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}, df = \frac{(\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2})^2}{\frac{s_1^2}{n_1 - 1} + \frac{s_2^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าการแจกแจงของที (t - Distribution)

$\bar{X}_1$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

ข. ในกรณีที่ความแปรปรวนของประชากรเท่ากัน มีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{จากสูตร } t = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)}{s_p^2 \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}}, df = n_1 + n_2$$

เมื่อ t แทน ค่าการแจกแจงของที (t - Distribution)

$\bar{X}_1$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.5.2.7 การทดสอบค่าเอฟ (F-test) เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตัวแปร ที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป โดยการใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) โดยมีสูตร คำนวณ ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad F = \frac{MS_B}{MS_W}, df = k, n_i = k$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงของที (F - Distribution)

MS_B แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_W แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

k แทน จำนวนกลุ่มศึกษา

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.5.2.8 การทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ เมื่อพบว่ามีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใช้วิธีการของ LSD โดยมีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad LSD = t_{\alpha, v} \sqrt{MS_W \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)}$$

เมื่อ LSD แทน ค่าวิกฤตของ Fisher (Least Significant Different)

$t_{\alpha, v}$ แทน ค่าสถิติ t จากตาราง T ที่ $df=n-k$

MS_W แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสองภายในกลุ่มที่คำนวณไว้แล้วในการวิเคราะห์ความแปรปรวน

k แทน จำนวนกลุ่มศึกษา

n_i, n_j แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ i, j ตามลำดับ

(อ้างถึงใน ฮาसानีะ จิเหม, 2557 : 104-106)

3.5.2.9 ค่าไคสแควร์ (χ^2) นราศรี ไวนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี, (2542 : 214) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad \chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j>1}^c \frac{(O-E)^2}{E}, \quad df = (r-1)(c-1)$$

เมื่อ O แทน ความถี่ที่สังเกตได้

E แทน ความถี่ที่คาดหวัง

$$\text{หาค่า E ได้จาก} \quad E = \frac{R \times C}{N}$$

เมื่อ R แทน ผลรวมของความถี่ในแถวนั้น

C แทน ผลรวมของความถี่ในคอลัมน์นั้น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 5 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน 2) เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน 4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ และ 5) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 132 คน ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ และผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 3 คน กำหนดโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้วิจัย ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ

ส่วนที่ 2 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ส่วนที่ 3 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน ใช้การทดสอบค่า t-test และค่า F-test

ส่วนที่ 5 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประการณสอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ ใช้การวิเคราะห์ ทดสอบค่าไควร์สแควร์ (χ^2)

ส่วนที่ 6 แนวทางการพัฒนาของครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โดยจำแนกตามด้านระดับการใช้สื่อ และปัญหากระบวนการใช้สื่อ

ส่วนที่ 7 การสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โดยจำแนกตามด้านระดับการใช้สื่อ และปัญหากระบวนการใช้สื่อ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	73	55.3
หญิง	59	44.7
รวม	132	100.0
2. อายุ		
26 – 35 ปี	69	52.3
36 – 45 ปี	30	22.7
ไม่เกิน 25 ปี	17	12.9
มากกว่า 45 ปี	16	12.1
รวม	132	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	68	51.5
ชานะวียะฮ	49	37.1
มตะวัสสิฎะฮ	11	8.3
ปริญญาโท	4	3.0
รวม	132	100.0
4. ระดับการศึกษาสามัญ		
ปริญญาตรี	56	42.4
มัธยมศึกษาปีที่ 6	44	33.3
อนุปริญญา	11	8.3
ปริญญาโท	9	6.8
มัธยมศึกษาปีที่ 3	8	6.1
ประถมศึกษาปีที่ 6	4	3.0
รวม	132	100.0
5. ประสบการณ์สอน		
ไม่เกิน 5 ปี	66	50.0
6 – 10 ปี	36	27.3
มากกว่า 15 ปี	16	12.1
11 – 15 ปี	14	10.6
รวม	132	100.0
6. ระดับที่สอน		
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น – ปลาย	37	28.0
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	36	27.3
ระดับประถมศึกษา	32	24.2
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	27	20.5
รวม	132	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
7. รายวิชาหลักที่สอน		
อัลกุรอาน	27	20.5
ภาษามลายู	20	15.2
ภาษาอาหรับ	19	14.4
อัลฟิกฮ์	17	12.9
ฮัตตารีค	13	9.8
อัลฮะดีษ	12	9.1
อัลอะกีดะฮ์	12	9.1
อัลอัคลาภ	12	9.1
รวม	132	100.0
8. ขนาดโรงเรียน		
ขนาดใหญ่ (มีนักเรียน 601-1,500)	71	53.8
ขนาดกลาง (มีนักเรียน 121-600)	61	46.2
รวม	132	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน พบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.3 โดยส่วนใหญ่อายุ 26-35 ปี ร้อยละ 52.3 จบการศึกษาศาสนาระดับปริญญาตรีและขานะวียะฮ์มากที่สุด ร้อยละ 51.5 และจบการศึกษามัธยมศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 42.3 มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 5 ปี เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.0 รองลงมาอยู่ในช่วง 6-10 ปี ร้อยละ 27.3 เป็นครูอิสลามศึกษาที่สอนสอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ปลาย ร้อยละ 75.8 และเป็นครูอิสลามศึกษาที่สอนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 24.2 โดยส่วนใหญ่สอนวิชาอัลกุรอานเป็นวิชาหลัก ร้อยละ 20.5 ซึ่งมากกว่าวิชาหลักอื่นเป็นสองเท่า คือ วิชาฮัตตารีค อัลฮะดีษ อัลอะกีดะฮ์ และอัลอัคลาภ ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 9.8, 9.1 และ 9.1 ส่วนวิชาภาษามลายู ภาษาอาหรับ และอัลฟิกฮ์ อยู่ที่ร้อยละ 15.2, 14.4 และ 12.9 และครูอิสลามศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มากกว่าขนาดกลาง ร้อยละ 53.8 และ 46.2 ตามลำดับ

4.2.2 ส่วนที่ 2 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) กับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้
กฎเกณฑ์ในการแปลข้อมูลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.00 หมายถึง ใช้บ่อยครั้ง

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ใช้ค่อนข้างบ่อย

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ใช้นาน ๆ ครั้ง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ใช้น้อยมาก

ปรากฏในตารางที่ 4.2 – 4.7 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน
สอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัด
สงขลา ภาพรวมและจำแนกรายด้าน

รายการ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.ด้านบุคคล	2.26	.65	นาน ๆ ครั้ง	5
2.ด้านวัสดุ	2.71	.48	ค่อนข้างบ่อย	1
3.ด้านอาคารสถานที่	2.46	.58	นาน ๆ ครั้ง	4
4.ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	2.53	.70	ค่อนข้างบ่อย	3
5.ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	2.60	.54	ค่อนข้างบ่อย	2
ภาพรวม	2.52	.47	ค่อนข้างบ่อย	

จากตารางที่ 4.2 กลุ่มอิสลามศึกษามีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.52$, S.D.= .47) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านวัสดุ ($\bar{x}=2.71$, S.D.= .48) รองลงมาด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ($\bar{x}=2.60$, S.D.= .54) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ($\bar{x}=2.53$, S.D.= .70) ส่วนด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x}=2.46$, S.D.= .58) และด้านบุคคล ($\bar{x}=2.26$, S.D.= .65) อยู่ในระดับนาน ๆ ครั้งตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านบุคคล

รายการ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.การเชิญวิทยากรภายในโรงเรียน	2.72	.87	ค่อนข้างบ่อย	1
2.การเชิญวิทยากรภายนอกโรงเรียน	2.36	.82	นาน ๆ ครั้ง	2
3.การเชิญบออบอเนาะในเขตพื้นที่	2.24	.86	นาน ๆ ครั้ง	5
4.การเชิญโต๊ะอิมามในเขตพื้นที่	2.24	.82	นาน ๆ ครั้ง	3
5.การเชิญโต๊ะครูในเขตพื้นที่	2.24	.84	นาน ๆ ครั้ง	4
6.การเชิญคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด	2.05	.83	นาน ๆ ครั้ง	6
ภาพรวม	2.37	.61	นาน ๆ ครั้ง	

จากตารางที่ 4.3 กลุ่มอิสลามศึกษามีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ($\bar{x}=2.37$, S.D.= .61) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 1 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเชิญวิทยากรภายในโรงเรียน ($\bar{x}=2.72$, S.D.= .87) รองลงมาการเชิญวิทยากรภายนอกโรงเรียน ($\bar{x}=2.36$, S.D.= .82) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง คือ การเชิญโต๊ะอิมามในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .82) การเชิญโต๊ะครูในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .84) และการเชิญบออบอเนาะในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .86) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเชิญคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ($\bar{x}=2.05$, S.D.= .83)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านวัสดุ

รายการ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.ภาพนิ่ง หรือภาพโปสเตอร์	2.73	.79	ค่อนข้างบ่อย	9
2.บทอ่าน หรือบทสนทนา	3.30	.70	ค่อนข้างบ่อย	5
3.บัตรคำ หรือแถบประโยค	2.84	.88	ค่อนข้างบ่อย	7
4.ใบงาน	3.30	.75	ค่อนข้างบ่อย	6
5.ของจริง	2.72	.91	ค่อนข้างบ่อย	10
6.แบบจำลอง	2.45	.79	นาน ๆ ครั้ง	13

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านวัสดุ

รายการ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
7.แผนที่ หรือลูกโลก	2.25	.93	นาน ๆ ครั้ง	20
8.แผนภูมิ หรือแผนผัง	2.43	.87	นาน ๆ ครั้ง	15
9.แผ่นพับ	2.35	.93	นาน ๆ ครั้ง	18
10.เครื่องหมาย หรือรูปภาพ	2.82	.87	ค่อนข้างบ่อย	8
11.กระดาน	3.68	.61	บ่อยครั้ง	2
12.แผ่นชาร์ตเสนอรูปแบบประโยค	2.31	.95	นาน ๆ ครั้ง	19
13.ภาพพลิก	2.13	.87	นาน ๆ ครั้ง	22
14.ป้ายนิเทศ	2.58	1.01	ค่อนข้างบ่อย	12
15.รูปถ่าย	2.76	.90	ค่อนข้างบ่อย	4
16.หนังสือแบบเรียน	3.71	.65	บ่อยครั้ง	1
17.หนังสือคู่มือสำหรับครูผู้สอน	3.45	.76	ค่อนข้างบ่อย	3
18.จุลสาร วารสาร หรือบทความวารสารวิชาการ	2.35	.84	นาน ๆ ครั้ง	17
19.เอกสารแนบแนว	2.58	.88	ค่อนข้างบ่อย	11
20.แผ่น CD VCD หรือ DVD	2.37	.91	นาน ๆ ครั้ง	16
21.เทปบันทึกเสียง	2.18	1.02	นาน ๆ ครั้ง	21
22.แฟลชไดร์ฟ	2.44	.97	นาน ๆ ครั้ง	14
ภาพรวม	2.86	.45	ค่อนข้างบ่อย	

จากตารางที่ 4.4 กลุ่มอิสลามศึกษามีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านวัสดุ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.86$, S.D.= .45) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้ง 2 ข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 10 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 10 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หนังสือแบบเรียน ($\bar{x}=3.71$, S.D.= .65) รองลงมากระดาน ($\bar{x}=3.68$, S.D.= .61) และหนังสือคู่มือสำหรับครูผู้สอน ($\bar{x}=3.45$, S.D.= .76) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ของจริง ($\bar{x}=2.72$, S.D.= .91) เอกสารแนบแนว ($\bar{x}=2.58$, S.D.= .88) และป้ายนิเทศ ($\bar{x}=2.58$, S.D.= 1.01) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทปบันทึกเสียง ($\bar{x}=2.18$, S.D.= 1.02) และภาพพลิก ($\bar{x}=2.13$, S.D.= .87)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่

รายการ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.ชั้นเรียนของผู้เรียน	3.55	.67	บ่อยครั้ง	1
2.ห้องสมุดภายในโรงเรียน	2.63	.82	ค่อนข้างบ่อย	5
3.ห้องปฏิบัติการทางภาษา	2.43	.88	นาน ๆ ครั้ง	6
4.ห้องคอมพิวเตอร์	2.66	1.07	ค่อนข้างบ่อย	4
5.หอประชุม	2.66	.92	ค่อนข้างบ่อย	2
6.สนาม หรือที่ร่มภายในโรงเรียน	2.66	.92	ค่อนข้างบ่อย	3
7.ศูนย์อาหาร	2.38	.98	นาน ๆ ครั้ง	7
8.โรงงาน	1.86	.96	นาน ๆ ครั้ง	10
9.ตลาด	1.75	.91	นาน ๆ ครั้ง	11
10.สถานที่ทางประวัติศาสตร์	1.91	.83	นาน ๆ ครั้ง	9
11.พิพิธภัณฑ์	1.92	.81	นาน ๆ ครั้ง	8
ภาพรวม	2.51	.58	ค่อนข้างบ่อย	

จากตารางที่ 4.5 กลุ่มอิสลามศึกษามีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านอาคารสถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.51$, S.D.= .58) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้ง 1 ข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 4 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ชั้นเรียนของผู้เรียน ($\bar{x}=3.55$, S.D.= .67) อยู่ในระดับบ่อยครั้ง รองลงมาเป็นหอประชุม และสนามหรือที่ร่มภายในโรงเรียนเท่ากัน ($\bar{x}=2.66$, S.D.= .62) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ห้องสมุดภายในโรงเรียน ($\bar{x}=2.63$, S.D.= .82) ห้องปฏิบัติการทางภาษา ($\bar{x}=2.43$, S.D.= .88) และศูนย์อาหาร ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 0.98) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ($\bar{x}=1.91$, S.D.= .83) โรงงาน ($\bar{x}=1.86$, S.D.= .96) และตลาด ($\bar{x}=1.75$, S.D.= .91)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

รายการ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.เครื่องบันทึกเสียง	2.15	.95	นาน ๆ ครั้ง	8
2.ชุดเครื่องเสียง	2.50	.96	นาน ๆ ครั้ง	5
3.โทรทัศน์	2.86	.93	ค่อนข้างบ่อย	2
4.วิทยุ	2.12	.98	นาน ๆ ครั้ง	9
5.คอมพิวเตอร์	3.01	.97	ค่อนข้างบ่อย	1
6.Laptop	2.38	1.00	นาน ๆ ครั้ง	7
7.Smart Phone	2.39	.96	นาน ๆ ครั้ง	6
8.เครื่องถ่ายเอกสาร	2.83	1.04	ค่อนข้างบ่อย	3
9.เครื่องพิมพ์เอกสาร	2.80	1.04	ค่อนข้างบ่อย	4
ภาพรวม	2.66	.63	ค่อนข้างบ่อย	

จากตารางที่ 4.6 กลุ่มอิสลามศึกษามีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.66$, S.D.= .63) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 4 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ($\bar{x}=3.01$, S.D.= .97) รองลงมาโทรทัศน์ ($\bar{x}=2.86$, S.D.= .93) และเครื่องถ่ายเอกสาร ($\bar{x}=2.83$, S.D.= 1.04) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ชุดเครื่องเสียง ($\bar{x}=2.50$, S.D.= .96) Smart Phone ($\bar{x}=2.39$, S.D.= 0.96) และ Laptop ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 1.00) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เครื่องบันทึกเสียง ($\bar{x}=2.15$, S.D.= .95) และวิทยุ ($\bar{x}=2.12$, S.D.= .98)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ

รายการ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1.บทเรียนสำเร็จรูป	3.20	.88	ค่อนข้างบ่อย	1
2.ละคร	2.11	.87	นาน ๆ ครั้ง	16
3.ชุดแสดงนิทรรศการ	2.19	.87	นาน ๆ ครั้ง	15
4.การสร้างสถานการณ์จำลอง	2.36	.96	นาน ๆ ครั้ง	14
5.ทัศนศึกษานอกสถานที่	2.49	.90	นาน ๆ ครั้ง	11
6.เกมส์	2.52	.93	ค่อนข้างบ่อย	10
7.ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง	2.45	.89	นาน ๆ ครั้ง	12
8.การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	2.56	.92	ค่อนข้างบ่อย	8
9.ชุดการสอน	2.68	.89	ค่อนข้างบ่อย	6
10.บทเรียนคอมพิวเตอร์	2.56	.96	ค่อนข้างบ่อย	9
11.การสอนแบบโครงงาน	2.45	1.04	นาน ๆ ครั้ง	13
12.การสอนแบบแก้ปัญหา	2.59	.95	ค่อนข้างบ่อย	7
13.กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	2.75	.84	ค่อนข้างบ่อย	5
14.การสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ	2.80	.87	ค่อนข้างบ่อย	4
15.การเรียนรู้เป็นรายบุคคล	2.84	.95	ค่อนข้างบ่อย	3
16.การบรรยาย	3.18	.85	ค่อนข้างบ่อย	2
ภาพรวม	2.69	.53	ค่อนข้างบ่อย	

จากตารางที่ 4.7 กลุ่มอิสลามศึกษามีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.69$, S.D.= .53) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 10 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป ($\bar{x}=3.20$, S.D.= .88) รองลงมาการบรรยาย ($\bar{x}=3.18$, S.D.= .85) และการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ($\bar{x}=2.84$, S.D.= .95) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ การสอนแบบแก้ปัญหา ($\bar{x}=2.50$, S.D.= .96) การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{x}=2.39$, S.D.= 0.96) และบทเรียนคอมพิวเตอร์ ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 1.00) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชุดแสดงนิทรรศการ ($\bar{x}=2.19$, S.D.= .87) และละคร ($\bar{x}=2.11$, S.D.= .87)

4.2.3 ส่วนที่ 3 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่ตอบเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย เกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน

4.2.3.2 จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม โดยดูจากจำนวนข้อรายด้าน และมีการให้ความหมายกลุ่มแต่ละกลุ่มไว้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ไม่เห็นด้วยเลย หมายถึง กลุ่มที่ตอบไม่เห็นด้วยเลยทุกข้อ

กลุ่มที่ 2 เห็นด้วยต่ำ หมายถึง กลุ่มที่ตอบเห็นด้วยอย่างน้อย 1 ข้อ แต่ไม่เกิน 1 ใน 3 ของจำนวนข้อทั้งหมด

กลุ่มที่ 3 เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง กลุ่มที่ตอบเห็นด้วย อยู่ระหว่าง 1 ใน 3 กับ 2 ใน 3 ของจำนวนข้อทั้งหมด

กลุ่มที่ 4 เห็นด้วยสูง หมายถึง กลุ่มที่ตอบเห็นด้วยเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนข้อทั้งหมด

แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปราบกฏดังตารางที่ 4.8 – 4.15 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เฉลี่ยในภาพรวมและรายด้าน

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ				
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ลำดับ
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
1.ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	67	50.8	65	49.2	3
2.ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	51	38.7	81	61.3	5
3.ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ	74	56.1	58	43.9	1
4.ด้านการใช้สื่อ	69	52.3	63	47.7	2
5.ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน	49	37.1	83	62.9	6
6.ด้านการประเมินผล	54	41.0	78	59.0	4
ภาพรวม	61	46.2	71	53.8	

จากตารางที่ 4.8 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ภาพรวมเห็นด้วยเฉลี่ยร้อยละ 46.2

เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าความถี่เห็นด้วยเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ คิดเป็นร้อยละ 56.1 รองลงมาด้านการใช้สื่อ ร้อยละ 52.3 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ร้อยละ 50.8 ส่วนด้านที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 41.0 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ร้อยละ 38.7 และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ร้อยละ 37.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ				ลำดับเห็นด้วย
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
1.ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	79	59.8	53	40.2	1
2.ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน	74	56.1	58	43.9	2
3.ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน	64	48.5	68	51.5	4
4.ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับความสามารถทางภาษาผู้เรียน	67	50.8	65	49.2	3
5.ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับทัศนคติต่อวิชากับผู้เรียน	64	48.5	68	51.5	4
6.ครูไม่มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อในการเรียนการสอน	53	40.2	79	59.8	5
ภาพรวม	67	50.8	65	49.2	

จากตารางที่ 4.9 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 50.8 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมาครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน ร้อยละ 56.1 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน และครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับ

ทัศนคติต่อวิชากับผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อในการเรียนการสอน ร้อยละ 40.2

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ				ลำดับเห็นด้วย
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
1.ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนที่เรียนจบบทเรียนแล้วจะสามารถบรรลุถึงสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน	58	43.9	74	56.1	1
2.ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลังจากการใช้สื่อ	52	39.4	80	60.6	2
3.ครูไม่ทราบถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการเรียนการสอนทำให้ไม่สามารถเลือกใช้สื่อได้ถูกต้อง	46	34.8	86	65.2	4
4.ครูไม่ทราบถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการเรียนสอนทำให้ไม่สามารถกำหนดแนวทางการประเมินผลได้ถูกต้องครอบคลุม	48	36.4	84	63.6	3
ภาพรวม	51	38.7	81	61.3	

จากตารางที่ 4.10 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 38.7 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนที่เรียนจบบทเรียนแล้วจะสามารถบรรลุถึงสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน ร้อยละ 43.9 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังจากการใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 39.4 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่ทราบถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการเรียนสอนทำให้ไม่สามารถกำหนดแนวทางการประเมินผลได้ถูกต้องครอบคลุม ร้อยละ 34.8

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ				ลำดับ เห็นด้วย
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
1. สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่หลากหลาย และไม่ ค่อยเพียงพอกับการจัดการเรียนการสอน	90	68.2	42	31.8	2
2. สื่อที่มีอยู่ชำรุด ไม่สะดวกกับการจัดการเรียนการ สอน	82	62.1	50	37.9	4
3. ขาดทักษะในการตัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้มี คุณภาพดีขึ้น	76	57.6	56	42.4	5
4. ขาดทักษะการออกแบบและผลิตสื่อใหม่ ๆ	87	65.9	45	34.1	3
5. ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อ และอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน	102	77.3	30	22.7	1
6. สื่อการเรียนการสอนบางชนิดไม่เหมาะสมต่อผู้เรียน ทำให้เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้สื่อ	74	56.1	58	43.9	6
7. ครูขาดทักษะในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่ เหมาะสมแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอน	64	48.5	68	51.5	7
8. ครูขาดทักษะในการเลือกใช้เทคนิคและวิธีการสอน ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอน	61	46.2	71	53.8	8
9. เลือกสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับชั้น ของผู้เรียน	51	38.6	81	61.4	10
10. ครูขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงไม่ เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทนั้น ๆ	57	43.2	75	56.8	9
ภาพรวม	74	56.1	58	43.9	

จากตารางที่ 4.11 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 56.1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ร้อยละ 77.3 รองลงมาสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่หลากหลาย และไม่ค่อยเพียงพอกับการจัดการเรียนการสอน

ร้อยละ 68.2 และขาดทักษะการออกแบบและผลิตสื่อใหม่ ๆ ร้อยละ 65.9 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ สื่อที่มีอยู่ชำรุด ไม่สะดวกกับการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 62.1 ขาดทักษะในการดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพดีขึ้น ร้อยละ 57.6 และสื่อการเรียนการสอนบางชนิดไม่เหมาะสมต่อผู้เรียนทำให้เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้สื่อ ร้อยละ 56.1 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงไม่เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทนั้น ๆ ร้อยละ 43.2 และเลือกสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ร้อยละ 38.6

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ				ลำดับเห็นด้วย
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
1.ใช้รูปแบบสื่อที่ไม่หลากหลายในการจัดกิจกรรมแต่ละบทเรียน	80	60.6	52	39.4	7
2.ครูขาดทักษะในการติดตั้งเครื่องมือเกี่ยวกับสื่อบางชนิดด้วยตนเอง	86	65.2	46	34.8	5
3.ขาดงบประมาณด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	99	75.0	33	25.0	2
4.จำนวนคาบสอนของครูมีมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	100	75.8	32	24.2	1
5.โรงเรียนไม่มีคู่มือ ตำรา เอกสารทางวิชาการอย่างเพียงพอ	85	64.4	47	35.6	6
6.โรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	94	71.2	38	28.8	3
7.โรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกและให้บริการในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	94	71.2	38	28.8	3
8.ไม่มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการใช้สื่อการเรียนการสอนบางประเภท	87	65.9	45	34.1	4
9.พื้นที่ห้องเรียนคับแคบเกินไปทำให้เป็นอุปสรรคในการใช้เทคนิคการสอนบางเทคนิค	63	47.7	69	52.3	14

ตารางที่ 4.12 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ				ลำดับ เห็นด้วย
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
10.ครูไม่มีเวลาทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนให้ ชำนาญก่อนการใช้สื่อ	75	56.8	57	43.2	9
11.ครูไม่เตรียมเอกสารอื่น ๆ ประกอบการใช้สื่อ	58	43.9	74	56.1	16
12.ครูไม่มีเวลาเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมก่อนการ ใช้สื่อ	64	48.5	68	51.5	13
13.การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามลำดับ ขั้นตอนที่กำหนดไว้	61	46.2	71	53.8	15
14.ครูไม่สนใจตอบข้อซักถาม อธิบาย หรือชี้แนะ ปัญหาเพิ่มเติม	36	27.3	96	72.7	22
15.ครูไม่มีเวลาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม กิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน	38	28.8	94	71.2	21
16.สื่อการเรียนการสอนขัดข้องขณะการใช้ทำให้การ สอนไม่ต่อเนื่อง	56	42.4	76	57.6	17
17.ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นสื่อการเรียนการสอน ขณะใช้อย่างทั่วถึง	65	49.2	67	50.8	12
18.การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่กระตุ้นให้ผู้เรียน เข้าใจในบทเรียน	47	35.6	85	64.4	20
19.หลังการใช้สื่อ ไม่มีการจัดเก็บสื่อให้อยู่ในสภาพที่ เรียบร้อยพร้อมใช้ในครั้งต่อไป	53	40.2	79	59.8	18
20.ครูไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีความ สนใจสื่อที่ได้นำเสนอ	50	37.9	82	62.1	19
21.ครูไม่ใช่สื่อนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ ผู้เรียนสนใจ และเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน	77	58.3	55	41.7	8
22.ครูไม่ใช่สื่อประกอบชิ้นดำเนินการสอนเพื่อ ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	68	51.5	64	48.5	11

ตารางที่ 4.12 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ				
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ลำดับ เห็นด้วย
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
23.ครูไม่ใช้สื่อประกอบชั้นสรุปเนื้อหาในบทเรียน	70	53.0	62	47.0	10
24.ครูไม่ใช้สื่อประกอบชั้นนำไปใช้ในสถานการณ์จริง	68	51.5	64	48.5	11
ภาพรวม	69	52.3	63	47.7	

จากตารางที่ 4.12 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ ภาพรวมเห็นด้วย ร้อยละ 52.3 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ จำนวนคาบสอนของครู มีมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 75.8 รองลงมาขาดงบประมาณด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 75.0 โรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และโรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกและให้บริการในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน เท่ากัน ร้อยละ 71.2 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ใช้สื่อประกอบชั้นดำเนินการสอนเพื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นสื่อการเรียนการสอนขณะใช้อย่างทั่วถึง ร้อยละ 49.2 และครูไม่มีเวลาเตรียมผู้เรียนให้พร้อมก่อนการใช้สื่อ ร้อยละ 48.5 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่มีเวลาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 28.8 และครูไม่สนใจตอบข้อซักถามอธิบายหรือชี้แนะปัญหาเพิ่มเติม ร้อยละ 27.3

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ				ลำดับ เห็นด้วย
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
1.ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหลังที่ได้ใช้สื่อ	43	35.6	89	67.4	5
2.ครูไม่ได้เสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเสนอผลงานโดยการใช้สื่อ	52	39.4	80	60.6	2
3.ครูและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบ ผลิต และใช้สื่อ	61	46.2	71	53.8	1
4.ครูไม่ให้ผลย้อนกลับทันทีเมื่อผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นภายหลังการใช้สื่อ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของผู้เรียน	50	37.9	82	62.2	3
5.ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองผลจากการใช้สื่อ	41	31.1	91	68.9	6
6.ครูไม่ได้เสริมแรงให้ผู้เรียนภายหลังการใช้สื่อ	48	36.4	84	63.6	4
ภาพรวม	49	37.1	83	62.9	

จากตารางที่ 4.13 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 37.1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบ ผลิต และใช้สื่อ ร้อยละ 46.2 รองลงมาครูไม่ได้เสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเสนอผลงานโดยการใช้ ร้อยละ 39.4 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ให้ผลย้อนกลับทันทีเมื่อผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นภายหลังการใช้สื่อ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 37.9 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ และครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองผลจากการใช้สื่อ ร้อยละ 31.1

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านการวัดและประเมินผล

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ				ลำดับ
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
1.ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลการใช้สื่อในชั้นเรียน	64	48.5	68	51.5	1
2.ครูและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การใช้สื่อ	56	42.4	76	57.6	3
3.ครูใช้เทคนิคและเครื่องมือวัดผลไม่เหมาะสมกับเป้าหมายการใช้สื่อ	50	37.9	82	62.1	5
4.ครูเลือกใช้การทดสอบไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ	44	33.3	88	66.7	6
5.ครูขาดการประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนที่เกิดจากการใช้สื่อ	52	39.4	80	60.6	4
6.ครูไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการใช้สื่อ	57	43.2	75	56.8	2
ภาพรวม	54	41.0	78	59.0	

จากตารางที่ 4.14 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวัดและประเมินผล ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 41.0 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลการใช้สื่อในชั้นเรียน ร้อยละ 48.5 รองลงมาครูไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการใช้สื่อ ร้อยละ 43.2 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูและนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 42.4 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูเลือกใช้การทดสอบไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ 33.3

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ									
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
			ต่ำ		ปานกลาง		สูง			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
ด้านการใช้สื่อ	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
ด้านการวัดและประเมินผล	50	37.9	27	20.5	15	11.4	40	30.3	132	100.0

จากตารางที่ 4.15 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกเป็นกลุ่มตามด้าน ดังนี้

1) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 25.8 เมื่อพิจารณาจากกลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 37.9 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 19.7 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 16.7

2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 46.2 เมื่อพิจารณาจากกลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 32.6 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 12.9 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 8.3

3) ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 11.4 เมื่อพิจารณาจากกลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ใกล้เคียงกับกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.1 และ 34.1 และกลุ่มที่เห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 17.4

4) ด้านการใช้สื่อ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 8.3 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 39.4 รองลงมาเห็นด้วยสูง ร้อยละ 32.6 และเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 19.7

5) ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 37.9 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูง ใกล้เคียงกับกลุ่มเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 25.8 และ 25.0 และกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 11.4

6) ด้านการวัดและประเมินผล มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 37.9 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 30.3 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 20.5 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 11.4

4.2.4 ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน ใช้การทดสอบค่าที (t-test) และค่า (F-test)

ปรากฏดังตารางที่ 4.16 – 4.23

ตารางที่ 4.16 แสดงการเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ

รายการ	เพศ	n	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน			
			$\bar{x}$	(S.D.)	t	p
1.ด้านบุคคล	ชาย	72	2.28	.68	.41	.684
	หญิง	59	2.23	.62		
2.ด้านวัสดุ	ชาย	73	2.70	.50	-.44	.660
	หญิง	59	2.74	.45		
3.ด้านอาคารสถานที่	ชาย	73	2.46	.59	-.02	.981
	หญิง	59	2.47	.58		
4.ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	ชาย	72	2.51	.76	.27	.785
	หญิง	59	2.55	.64		
5.ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	ชาย	73	2.61	.54	.19	.849
	หญิง	59	2.59	.54		
ภาพรวม	ชาย	73	2.52	.52	.04	.971
	หญิง	59	2.52	.42		

จากตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือ และอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	ระดับการใช้สื่อ (n=132)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1.ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.22	3.00	.41	.96	.414
	ภายในกลุ่ม	53.70	127.00	.42		
	รวม	54.92	130.00			
2.ด้านวัสดุ	ระหว่างกลุ่ม	.02	3.00	.01	.03	.992
	ภายในกลุ่ม	29.66	128.00	.23		
	รวม	29.68	131.00			
3.ด้านอาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	.83	3.00	.28	.81	.489
	ภายในกลุ่ม	43.81	128.00	.34		
	รวม	44.65	131.00			
4.ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	.74	3.00	.25	.49	.689
	ภายในกลุ่ม	63.57	127.00	.50		
	รวม	64.30	130.00			
5.ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	ระหว่างกลุ่ม	1.85	3.00	.62	2.15	.097
	ภายในกลุ่ม	36.65	128.00	.29		
	รวม	38.50	131.00			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.64	3.00	.21	.95	.417
	ภายในกลุ่ม	28.63	128.00	.22		
	รวม	29.27	131.00			

จากตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือ และอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับ
การศึกษาศาสนา

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	ระดับการใช้สื่อ (n=132)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1.ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3.72	3.00	1.24	3.08	.030*
	ภายในกลุ่ม	51.20	127.00	.40		
	รวม	54.92	130.00			
2.ด้านวัสดุ	ระหว่างกลุ่ม	1.70	3.00	.57	2.59	.056
	ภายในกลุ่ม	27.98	128.00	.22		
	รวม	29.68	131.00			
3.ด้านอาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	2.01	3.00	.67	2.01	.116
	ภายในกลุ่ม	42.64	128.00	.33		
	รวม	44.65	131.00			
4.ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	5.67	3.00	1.89	4.09	.008**
	ภายในกลุ่ม	58.64	127.00	.46		
	รวม	64.30	130.00			
5.ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	ระหว่างกลุ่ม	1.38	3.00	.46	1.59	.195
	ภายในกลุ่ม	37.12	128.00	.29		
	รวม	38.50	131.00			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.35	3.00	.78	3.72	.013*
	ภายในกลุ่ม	26.92	128.00	.21		
	รวม	29.27	131.00			

*,** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับ
การศึกษาศาสนา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้าน
บุคคล และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
.01 ตามลำดับ

จากนั้นจึงทำการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่แบบ LSD ในด้านบุคคล และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ดังตารางที่ 4.18.1 – 4.18.2

ตารางที่ 4.18.1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษาศาสนา

ระดับการศึกษาศาสนา		มุตะวัสตีฎาะฮฺ	ชานะวียะฮฺ	ปริญญตรี	ปริญญโท
ค่าเฉลี่ย		2.59	2.39	2.11	2.26
มุตะวัสตีฎาะฮฺ	2.59		.19	.48*	.33
ชานะวียะฮฺ	2.39			.29*	.14
ปริญญตรี	2.11				.15

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.18.1 ค่าเฉลี่ยของระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ในด้านบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษาศาสนา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ 1)มุตะวัสตีฎาะฮฺ กับปริญญตรี และ2)ชานะวียะฮฺ กับปริญญตรี

ตารางที่ 4.18.2 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ จำแนกตามระดับการศึกษาศาสนา

ระดับการศึกษาศาสนา		มตะวัสตีฎะฮฺ	ชานะวียะฮฺ	ปริญญาดรี	ปริญญโท
ค่าเฉลี่ย		3.00	2.67	2.35	2.49
มตะวัสตีฎะฮฺ	3.00		.33	.65*	.52
ชานะวียะฮฺ	2.67			.32*	.19
ปริญญาดรี	2.35				.14

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.18.2 ค่าเฉลี่ยของระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ในด้านบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษาศาสนา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 จำนวน 2 คู่ คือ 1)ชานะวียะฮฺ กับปริญญาดรี และ 2)มตะวัสตีฎะฮฺ กับปริญญาดรี ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับ
การศึกษาสามัญ

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	ระดับการใช้สื่อ (n=132)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1.ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4.40	5	.88	2.54	.033*
	ภายในกลุ่ม	36.70	106	.35		
	รวม	41.09	111			
2.ด้านวัสดุ	ระหว่างกลุ่ม	1.47	5	.29	1.48	.204
	ภายในกลุ่ม	16.03	81	.20		
	รวม	17.50	86			
3.ด้านอาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	1.81	5	.36	1.09	.375
	ภายในกลุ่ม	23.70	71	.33		
	รวม	25.51	76			
4.ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	4.23	5	.85	2.31	.052
	ภายในกลุ่ม	30.46	83	.37		
	รวม	34.69	88			
5.ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	ระหว่างกลุ่ม	2.74	5	.55	2.10	.074
	ภายในกลุ่ม	21.99	84	.26		
	รวม	24.73	89			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.07	5	.21	1.50	.205
	ภายในกลุ่ม	7.41	52	.14		
	รวม	8.48	57			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับ
การศึกษาสามัญ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้าน
เครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล มีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากนั้นจึงทำการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่แบบ LSD ในด้านบุคคล ดัง
ตารางที่ 4.19.1

ตารางที่ 4.19.1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษาสามัญ

ระดับการศึกษาสามัญ		ประถมศึกษปีที่ 6	มัธยมศึกษาปีที่ 3	มัธยมศึกษาปีที่ 6	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
ค่าเฉลี่ย		2.17	2.08	2.33	2.95	2.36	2.15
ประถมศึกษปีที่ 6	2.17		0.8	.17	.78	.19	.02
มัธยมศึกษาปีที่ 3	2.08			.25	.86*	.28	.06
มัธยมศึกษาปีที่ 6	2.33				.62	.03	.18
อนุปริญญา	2.95					.59*	.80*
ปริญญาตรี	2.36						.22

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19.1 ค่าเฉลี่ยของระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ในด้านบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษาสามัญ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ คือ 1) วุฒิมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับวุฒิอนุปริญญา 2) วุฒิอนุปริญญา กับวุฒิปริญญาตรี และ 3) วุฒิอนุปริญญา กับวุฒิปริญญาโท

ตารางที่ 4.20 แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม
ประสบการณ์สอน

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	ระดับการใช้สื่อ (n=132)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1.ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.76	3	.25	.68	.565
	ภายในกลุ่ม	40.33	108	.37		
	รวม	41.09	111			
2.ด้านวัสดุ	ระหว่างกลุ่ม	1.04	3	.35	1.74	.165
	ภายในกลุ่ม	16.46	83	.20		
	รวม	17.50	86			
3.ด้านอาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	2.30	3	.77	2.41	.074
	ภายในกลุ่ม	23.21	73	.32		
	รวม	25.51	76			
4.ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	.61	3	.20	.51	.676
	ภายในกลุ่ม	34.07	85	.40		
	รวม	34.69	88			
5.ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	ระหว่างกลุ่ม	.55	3	.18	.65	.585
	ภายในกลุ่ม	24.19	86	.28		
	รวม	24.73	89			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.43	3	.14	.97	.415
	ภายในกลุ่ม	8.05	54	.15		
	รวม	8.48	57			

จากตารางที่ 4.20 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตาม
ประสบการณ์สอน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคาร
สถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับ
ที่สอน

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	ระดับการใช้สื่อ (n=132)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1.ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3.96	3	1.32	3.84	.012*
	ภายในกลุ่ม	37.14	108	.34		
	รวม	41.09	111			
2.ด้านวัสดุ	ระหว่างกลุ่ม	.27	3	.09	.43	.733
	ภายในกลุ่ม	17.23	83	.21		
	รวม	17.50	86			
3.ด้านอาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	3.65	3	1.22	4.07	.010*
	ภายในกลุ่ม	21.85	73	.30		
	รวม	25.51	76			
4.ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	1.07	3	.36	.90	.443
	ภายในกลุ่ม	33.61	85	.40		
	รวม	34.69	88			
5.ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	ระหว่างกลุ่ม	1.59	3	.53	1.97	.125
	ภายในกลุ่ม	23.15	86	.27		
	รวม	24.73	89			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.45	3	.48	3.70	.017*
	ภายในกลุ่ม	7.03	54	.13		
	รวม	8.48	57			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับ
ที่สอน พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาด้านวัสดุ
ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล
และด้านอาคารสถานที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากนั้นจึงทำการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่แบบ LSD ในด้านบุคคล และ
ด้านอาคารสถานที่ ดังตารางที่ 4.21.1 – 4.21.2

ตารางที่ 4.21.1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านบุคคล จำแนกตามระดับที่สอน

ระดับที่สอน		ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	สอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - ปลาย
ค่าเฉลี่ย		2.29	2.64	2.39	2.14
ระดับประถมศึกษา	2.29		.35*	.10	.15
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	2.64			.25	.50**
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	2.39				.25

*,** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.21.1 ค่าเฉลี่ยของระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ในด้านบุคคล จำแนกตามระดับที่สอน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 จำนวน 2 คู่ ตามลำดับ คือ 1)ครูที่สอนระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2)ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับครูที่สอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - ปลาย

ตารางที่ 4.21.2 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านอาคารสถานที่ จำแนกตามระดับที่สอน

ระดับที่สอน		ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	สอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - ปลาย
ค่าเฉลี่ย		2.29	2.64	2.39	2.14
ระดับประถมศึกษา	2.29		.29	.48*	.11
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	2.64			.19	.40
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	2.39				.59**

*,** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.21.2 ค่าเฉลี่ยของระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ในด้านอาคารสถานที่ จำแนกตามระดับที่สอน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 จำนวน 2 คู่ ตามลำดับ คือ 1)ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2)ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กับครูที่สอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - ปลาย

ตารางที่ 4.22 แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม
รายวิชาหลักที่สอน

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	ระดับการใช้สื่อ (n=132)				
		SS	df	MS	F	Sig.
1.ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3.23	7	.46	1.27	.273
	ภายในกลุ่ม	37.86	104	.36		
	รวม	41.09	111			
2.ด้านวัสดุ	ระหว่างกลุ่ม	3.88	7	.55	3.21	.005**
	ภายในกลุ่ม	13.62	79	.17		
	รวม	17.50	86			
3.ด้านอาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	1.45	7	.21	.59	.758
	ภายในกลุ่ม	24.06	69	.35		
	รวม	25.51	76			
4.ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	2.23	7	.32	.80	.593
	ภายในกลุ่ม	32.46	81	.40		
	รวม	34.69	88			
5.ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	ระหว่างกลุ่ม	1.31	7	.19	.65	.710
	ภายในกลุ่ม	23.43	82	.29		
	รวม	24.73	89			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.58	7	.23	1.63	.149
	ภายในกลุ่ม	6.90	50	.14		
	รวม	8.48	57			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตาม
รายวิชาหลักที่สอน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาด้านบุคคล ด้านอาคารสถานที่ ด้าน
เครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านวัสดุ มีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากนั้นจึงทำการทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่แบบ LSD ในด้านวัสดุ ดัง
ตารางที่ 4.22.1

ตารางที่ 4.22.1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD เกี่ยวกับระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในด้านวัสดุ จำแนกตามรายวิชาหลักที่สอน

รายวิชาหลักที่สอน		อัลกุรอาน	อัลฮะดีษ	อัลอะกีดีฮะ	อัลฟิกฮ	ฮัตตารีค	อัลอัคลาภ	ภาษาอาหรับ	ภาษามลายู
ค่าเฉลี่ย		2.28	2.26	2.63	2.42	2.18	2.39	2.68	2.24
อัลกุรอาน	2.28		.29	.38	.01	.27	.15	.32*	.16
อัลฮะดีษ	2.26			.66**	.28	.56**	.14	.61**	.13
อัลอะกีดีฮะ	2.63				.38	.10	.53*	.05	.53*
อัลฟิกฮ	2.42					.28	.15	.33	.15
ฮัตตารีค	2.18						.42*	.05	.43*
อัลอัคลาภ	2.39							.47*	.01
ภาษาอาหรับ	2.68								.48**

*,** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.22.1 ค่าเฉลี่ยของระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ในด้านวัสดุ จำแนกตามรายวิชาหลักที่สอน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 คู่ คือ 1)อัลกุรอาน กับภาษาอาหรับ 2)อัลอะกีดีฮะ กับอัลอัคลาภ 3)อัลอะกีดีฮะ กับภาษามลายู 4)ฮัตตารีค กับอัลอัคลาภ 5)ฮัตตารีค กับภาษามลายู และ 6)อัลอัคลาภ กับภาษาอาหรับ และคู่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 คู่ คือ 1)อัลฮะดีษ กับอัลอะกีดีฮะ 2)อัลฮะดีษ กับฮัตตารีค 3)อัลฮะดีษ กับภาษาอาหรับ และ 4) ภาษาอาหรับ กับภาษามลายู

ตารางที่ 4.23 แสดงการเปรียบเทียบระดับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาด
โรงเรียน

รายการ	ขนาด	n	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน			
			$\bar{x}$	(S.D.)	t	p
1.ด้านบุคคล	กลาง	47	2.43	.64	.92	.361
	ใหญ่	65	2.33	.58		
2.ด้านวัสดุ	กลาง	38	2.85	.49	-.06	.950
	ใหญ่	49	2.86	.43		
3.ด้านอาคารสถานที่	กลาง	33	2.60	.62	1.17	.246
	ใหญ่	44	2.44	.55		
4.ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	กลาง	43	2.73	.65	1.01	.315
	ใหญ่	46	2.59	.61		
5.ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	กลาง	44	2.79	.48	1.77	.080
	ใหญ่	46	2.59	.56		
ภาพรวม	กลาง	26	2.92	.43	1.23	.223
	ใหญ่	32	2.79	.34		

จากตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามขนาด
โรงเรียน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้าน
เครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4.2.5 ส่วนที่ 5 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ใช้การวิเคราะห์ ทดสอบค่าไคเวิร์สแควร์ (χ^2) จากกลุ่มที่ได้ทำการแบ่ง คือ 1)กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย 2)กลุ่มที่เห็นด้วยต่ำ 3)กลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง 4)กลุ่มที่เห็นด้วยสูง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ

โดยแบ่งออกออกเป็น 2 ส่วนย่อย ดังนี้

4.2.5.1 ส่วนที่ 5.1 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์ ทดสอบค่าไคเวิร์สแควร์ (χ^2)

ปรากฏดังตารางที่ 4.24 – 4.29

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน										
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย				กลุ่มเห็นด้วย				รวม		
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
เพศ											
ชาย	18	24.7	11	15.1	10	13.7	34	46.6	73	100.0	
หญิง	16	27.1	15	25.4	12	20.3	16	27.1	59	100.0	
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0	
$\chi^2 = 5.977$ Pearson Chi-Square P = 0.113											
อายุ											
ไม่เกิน 25 ปี	5	29.4	4	23.5	3	17.6	5	29.4	17	100.0	
26-35 ปี	14	20.3	16	23.2	16	23.2	23	33.3	69	100.0	
36-45 ปี	11	36.7	3	10.0	2	6.7	14	46.7	30	100.0	
มากกว่า 45 ปี	4	25.0	3	18.8	1	6.3	8	50.0	16	100.0	
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0	
$\chi^2 = 10.815$ Pearson Chi-Square P = 0.289											

ตารางที่ 4.24 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วยเลย	ความถี่	ร้อยละ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษาศานา										
มตะวัสติเกาะฮ	4	36.4	4	36.4	0	0.0	3	27.3	11	100.0
ซานะวียะฮ	13	26.5	5	10.2	8	16.3	23	46.9	49	100.0
ปริญญาตรี	17	25.0	17	25.0	11	16.2	23	33.8	68	100.0
ปริญญาโท	0	0.0	0	0.0	3	75.0	1	25.0	4	100.0
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0
$\chi^2 = 18.961$ Pearson Chi-Square P = 0.026*										
ระดับการศึกษาสามัญ										
ประถมศึกษาปีที่ 6	1	25.0	2	50.0	0	0.0	1	25.0	4	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3	37.5	3	37.5	1	12.5	1	12.5	8	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6	8	18.2	11	25.0	11	25.0	14	31.8	44	100.0
อนุปริญญาตรี	5	45.5	2	18.2	1	9.1	3	27.3	11	100.0
ปริญญาตรี	14	25.0	8	14.3	7	12.5	27	48.2	56	100.0
ปริญญาโท	3	33.3	0	0.0	2	22.2	4	44.4	9	100.0
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0
$\chi^2 = 17.360$ Pearson Chi-Square P = 0.298										
ประสบการณ์สอน										
ไม่เกิน 5 ปี	13	19.7	18	27.3	14	21.2	21	31.8	66	100.0
6-10 ปี	9	25.0	5	13.9	6	16.7	16	44.4	36	100.0
11-15 ปี	6	42.9	1	7.1	1	7.1	6	42.9	14	100.0
มากกว่า 15 ปี	6	42.9	2	12.5	1	6.3	7	43.8	16	100.0
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0
$\chi^2 = 11.384$ Pearson Chi-Square P = 0.250										

ตารางที่ 4.24 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง					
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ระดับที่สอน										
ประถมศึกษา	5	15.6	2	6.3	9	28.1	16	50.0	32	100.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	30.6	10	27.8	3	8.3	12	33.3	36	100.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	8	29.6	6	22.2	4	14.8	9	33.3	27	100.0
ทั้งมัธยมต้น-ปลาย	10	27.0	8	21.6	6	16.2	13	35.1	37	100.0
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0
$\chi^2 = 11.805$ Pearson Chi-Square P = 0.225										
รายวิชาหลักที่สอน										
อัลกุรอาน	6	22.2	6	22.2	5	18.5	10	37.0	27	100.0
อัลฮะดีษ	4	33.3	2	16.7	2	16.7	4	33.3	12	100.0
อัลอะกีดะฮ์	2	16.7	2	16.7	1	8.3	7	58.3	12	100.0
อัลฟิกฮ์	3	17.6	4	23.5	4	23.5	6	35.3	17	100.0
ฮัตตารีค	3	23.1	3	23.1	1	7.7	6	46.2	13	100.0
อัลอักลาค	4	33.3	1	8.3	5	41.7	2	16.7	12	100.0
ภาษาอาหรับ	6	31.6	3	15.8	1	5.3	9	47.4	19	100.0
ภาษามลายู	6	30.0	5	25.0	3	15.0	6	30.0	20	100.0
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0
$\chi^2 = 15.078$ Pearson Chi-Square P = 0.819										
ขนาดโรงเรียน										
ขนาดกลาง	22	36.1	5	8.2	9	14.8	25	41.0	61	100.0
ขนาดใหญ่	12	16.9	21	29.6	13	18.3	25	35.2	71	100.0
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0
$\chi^2 = 11.805$ Pearson Chi-Square P = 0.225										

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ตัวแปรระดับการศึกษาศาสนา มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดวัตถุประสงค์									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วย	เลย	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
เพศ										
ชาย	29	39.7	8	11.0	4	5.5	32	43.8	73	100.0
หญิง	32	54.2	9	15.3	7	11.9	11	18.6	59	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
	$\chi^2 = 9.907$ Pearson Chi-Square P = 0.019*									
อายุ										
ไม่เกิน 25 ปี	10	58.8	4	23.5	1	5.9	2	11.8	17	100.0
26-35 ปี	32	46.4	8	11.6	7	10.1	22	31.9	69	100.0
36-45 ปี	12	40.0	3	10.0	2	6.7	13	43.3	30	100.0
มากกว่า 45 ปี	7	43.8	2	12.5	1	6.3	6	37.5	16	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
	$\chi^2 = 6.670$ Pearson Chi-Square P = 0.671									
ระดับการศึกษาศาสนา										
มตะวัสสิฎะฮะฮ์	6	54.5	2	18.2	0	0.0	3	27.3	11	100.0
ขานะวียะฮ์	21	42.9	2	41.1	7	14.3	19	38.8	49	100.0
ปริญญาตรี	31	45.6	13	19.1	4	5.9	20	29.4	68	100.0
ปริญญาโท	3	75.0	0	0.0	0	0.0	1	25.0	4	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
	$\chi^2 = 11.539$ Pearson Chi-Square P = 0.241									

ตารางที่ 4.25 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดวัตถุประสงค์									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง			ความถี่	ร้อยละ	
ระดับการศึกษาสามัญ										
ประถมศึกษาปีที่ 6	1	25.0	2	50.0	0	0.0	1	25.0	4	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 3	6	75.0	1	12.5	0	0.0	1	12.5	8	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6	17	38.6	10	22.7	3	6.8	14	31.8	44	100.0
อนุปริญญาตรี	7	63.6	1	9.1	0	0.0	3	27.3	11	100.0
ปริญญาตรี	25	44.6	2	3.6	7	12.5	22	39.3	56	100.0
ปริญญาโท	5	55.6	1	11.1	1	11.1	2	22.2	9	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 20.320$ Pearson Chi-Square P = 0.160										
ประสบการณ์สอน										
ไม่เกิน 5 ปี	33	50.0	9	13.6	7	10.6	17	25.8	66	100.0
6-10 ปี	15	41.7	5	13.9	2	5.6	14	38.9	36	100.0
11-15 ปี	5	35.7	2	14.3	1	7.1	6	42.9	14	100.0
มากกว่า 15 ปี	8	50.0	1	6.3	1	6.3	6	37.5	16	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 4.180$ Pearson Chi-Square P = 0.899										
ระดับที่สอน										
ประถมศึกษา	14	43.8	2	6.3	4	12.5	12	37.5	32	100.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	18	50.0	3	8.3	3	8.3	12	33.3	36	100.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	14	51.9	3	11.1	0	0.0	10	37.0	27	100.0
ทั้งมัธยมต้น-ปลาย	15	40.5	9	24.3	4	10.8	9	24.3	37	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 10.468$ Pearson Chi-Square P = 0.314										

ตารางที่ 4.25 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดวัตถุประสงค์									
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
รายวิชาหลักที่สอน										
อัลกุรอาน	10	37.0	3	11.1	4	14.8	10	37.0	27	100.0
อัลชะดีษ	5	41.7	1	8.3	1	8.3	5	41.7	12	100.0
อัลอะกีดะฮ์	6	50.0	0	0.0	2	16.7	4	33.3	12	100.0
อัลฟิกฮ์	8	47.1	2	11.8	1	5.9	6	35.3	17	100.0
ฮัตตารีค	8	61.5	1	7.7	0	0.0	4	30.8	13	100.0
อัลอักลาค	9	75.0	0	0.0	0	0.0	3	25.0	12	100.0
ภาษาอาหรับ	5	26.3	4	21.1	3	15.8	7	36.8	19	100.0
ภาษามลายู	10	50.0	6	30.0	0	0.0	4	20.0	20	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 23.575$ Pearson Chi-Square P = 0.314										
ขนาดโรงเรียน										
ขนาดกลาง	33	54.1	4	6.6	5	8.2	19	31.1	61	100.0
ขนาดใหญ่	28	39.4	13	18.3	6	8.5	24	33.8	71	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 5.119$ Pearson Chi-Square P = 0.163										

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ตัวแปรเพศ มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง			ความถี่	ร้อยละ	
เพศ										
ชาย	7	9.6	10	13.7	22	30.1	34	46.6	73	100.0
หญิง	8	13.6	13	22.0	23	39.0	15	25.4	59	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 6.435$ Pearson Chi-Square P = 0.092										
อายุ										
ไม่เกิน 25 ปี	1	5.9	3	17.6	10	58.8	3	17.6	17	100.0
26-35 ปี	7	10.1	13	18.8	25	36.2	24	34.8	69	100.0
36-45 ปี	5	16.7	4	13.3	7	23.3	14	46.7	30	100.0
มากกว่า 45 ปี	2	12.5	3	18.8	3	18.8	8	50.0	16	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 10.240$ Pearson Chi-Square P = 0.331										
ระดับการศึกษาศาสนา										
มตะวัสสิฎะฮะฮ	5	45.5	1	9.1	1	9.1	4	36.4	11	100.0
ฆานะวียะฮ	5	10.2	5	10.2	20	40.8	19	38.8	49	100.0
ปริญญาตรี	4	5.9	17	25.0	23	33.8	24	35.3	68	100.0
ปริญญาโท	1	25.0	0	0.0	1	25.0	2	50.0	4	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 21.644$ Pearson Chi-Square P = 0.010**										

ตารางที่ 4.26 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วยเลย	ความถี่	ร้อยละ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสามัญ										
ประถมศึกษาปีที่ 6	0	0.0	1	25.0	2	50.0	1	25.0	4	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 3	1	12.5	2	25.0	4	50.0	1	12.5	8	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6	5	11.4	9	20.5	13	29.5	17	38.6	44	100.0
อนุปริญาตรี	3	27.3	2	18.2	3	27.3	3	27.3	11	100.0
ปริญญาตรี	6	10.7	9	16.1	19	33.9	22	39.3	56	100.0
ปริญญาโท	0	0.0	0	0.0	4	44.4	5	55.6	9	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 10.480$ Pearson Chi-Square P = 0.789										
ประสบการณ์สอน										
ไม่เกิน 5 ปี	5	7.6	13	19.7	26	39.4	22	33.3	66	100.0
6-10 ปี	6	16.7	6	16.7	11	30.6	13	36.1	36	100.0
11-15 ปี	1	7.1	1	7.1	3	21.4	9	64.3	14	100.0
มากกว่า 15 ปี	3	18.8	3	18.8	5	31.3	5	31.3	16	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 8.354$ Pearson Chi-Square P = 0.499										
ระดับที่สอน										
ประถมศึกษา	2	6.3	7	21.9	12	37.5	11	34.4	32	100.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	7	19.4	6	16.7	8	22.2	15	41.7	36	100.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	11.1	3	11.1	9	33.3	12	44.4	27	100.0
ทั้งมัธยมต้น-ปลาย	3	8.1	7	18.9	16	43.2	11	29.7	37	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 7.903$ Pearson Chi-Square P = 0.544										

ตารางที่ 4.26 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ									
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
รายวิชาหลักที่สอน										
อัลกุรอาน	0	0.0	6	22.2	13	48.1	8	29.6	27	100.0
อัลชะตีซ	2	16.7	4	33.3	2	16.7	4	33.3	12	100.0
อัลอะกีดะฮ์	1	8.3	1	8.3	3	25.0	7	58.3	12	100.0
อัลฟิกฮ์	1	5.9	3	17.6	7	41.2	6	35.3	17	100.0
ฮัตตารีค	2	15.4	2	15.4	3	23.1	6	46.2	13	100.0
อัลอักลาค	1	8.3	1	8.3	7	58.3	3	25.0	12	100.0
ภาษาอาหรับ	3	15.8	4	21.1	2	10.5	10	52.6	19	100.0
ภาษามลายู	5	25.0	2	10.0	8	40.0	5	25.0	20	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 25.554$ Pearson Chi-Square P = 0.224										
ขนาดโรงเรียน										
ขนาดกลาง	4	6.8	9	14.8	22	36.1	26	42.6	61	100.0
ขนาดใหญ่	11	15.5	14	19.7	23	32.4	23	32.4	71	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 3.824$ Pearson Chi-Square P = 0.281										

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ตัวแปรระดับการศึกษาศาสนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการใช้สื่อ									
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ										
ชาย	5	6.8	11	15.1	29	39.7	28	38.4	73	100.0
หญิง	6	10.2	15	25.4	23	39.0	15	25.4	59	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 3.888$ Pearson Chi-Square P = 0.274										
อายุ										
ไม่เกิน 25 ปี	2	11.8	1	5.9	9	52.9	5	29.4	17	100.0
26-35 ปี	5	7.2	17	24.6	27	39.1	20	29.0	69	100.0
36-45 ปี	3	10.0	6	20.0	9	30.0	12	40.0	30	100.0
มากกว่า 45 ปี	1	6.3	2	12.5	7	43.8	6	37.5	16	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 5.940$ Pearson Chi-Square P = 0.746										
ระดับการศึกษาศาสนา										
มุดะวัสสิฎเาะฮ	2	18.2	3	27.3	4	36.4	2	18.2	11	100.0
ฆานะวียะฮ	4	8.2	8	16.3	16	32.7	21	42.9	49	100.0
ปริญญาดรี	5	7.4	15	22.1	29	42.6	19	27.9	68	100.0
ปริญญาโท	0	0.0	0	0.0	3	75.0	1	25.0	4	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 8.147$ Pearson Chi-Square P = 0.519										

ตารางที่ 4.27 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการใช้สื่อ									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง			ความถี่	ร้อยละ	
ระดับการศึกษาสามัญ										
ประถมศึกษาปีที่ 6	0	0.0	1	25.0	2	50.0	1	25.0	4	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 3	1	12.5	1	12.5	3	37.5	3	37.5	8	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6	5	11.4	7	15.9	23	52.3	9	20.5	44	100.0
อนุปริญญาตรี	3	27.3	1	9.1	3	27.3	4	36.4	11	100.0
ปริญญาตรี	2	3.6	14	25.0	16	28.6	24	42.9	56	100.0
ปริญญาโท	0	0.0	2	22.2	5	55.6	2	22.2	9	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 18.961$ Pearson Chi-Square P = 0.216										
ประสบการณ์สอน										
ไม่เกิน 5 ปี	6	9.1	10	15.2	29	43.9	21	31.8	66	100.0
6-10 ปี	2	5.6	10	27.8	12	33.3	12	33.3	36	100.0
11-15 ปี	1	7.1	4	28.6	3	21.4	6	42.9	14	100.0
มากกว่า 15 ปี	2	12.5	2	12.5	8	50.0	4	25.0	16	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 6.642$ Pearson Chi-Square P = 0.674										
ระดับที่สอน										
ประถมศึกษา	2	6.3	6	18.8	11	34.4	13	40.6	32	100.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	13.9	10	27.8	10	27.8	11	30.6	36	100.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	7.4	5	18.5	20	54.1	10	27.0	27	100.0
ทั้งมัธยมต้น-ปลาย	2	5.4	5	13.5	20	54.1	10	27.0	37	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 8.358$ Pearson Chi-Square P = 0.498										

ตารางที่ 4.27 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการใช้สื่อ									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง			ความถี่	ร้อยละ	
รายวิชาหลักที่สอน										
อัลกุรอาน	0	0.0	5	18.5	14	51.9	8	29.6	27	100.0
อัลชะดีษ	3	25.0	2	16.7	4	33.3	3	25.0	12	100.0
อัลอะกีดะฮ์	1	8.3	1	8.3	4	33.3	6	50.0	12	100.0
อัลฟิกฮ์	0	0.0	4	23.5	6	35.3	7	41.2	17	100.0
อัตตารีค	1	7.7	2	15.4	4	30.8	6	46.2	13	100.0
อัลอักลาฟ	1	8.3	5	41.7	4	33.3	2	16.7	12	100.0
ภาษาอาหรับ	2	10.5	3	15.8	6	31.6	8	42.1	19	100.0
ภาษามลายู	3	15.0	4	20.0	10	50.0	3	15.0	20	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 21.514$ Pearson Chi-Square P = 0.428										
ขนาดโรงเรียน										
ขนาดกลาง	3	4.9	12	19.7	25	41.0	21	34.4	61	100.0
ขนาดใหญ่	8	11.3	14	19.7	27	38.0	22	31.0	71	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 1.779$ Pearson Chi-Square P = 0.619										

จากตารางที่ 4.27 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.28 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน									
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ										
ชาย	25	34.2	16	21.9	8	11.0	24	32.9	73	100.0
หญิง	25	42.4	17	28.8	7	11.9	10	16.9	59	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 4.427$ Pearson Chi-Square P = 0.219										
อายุ										
ไม่เกิน 25 ปี	6	35.3	4	23.5	2	11.8	5	29.4	17	100.0
26-35 ปี	25	36.2	21	30.4	8	11.6	15	21.7	69	100.0
36-45 ปี	13	43.3	4	13.3	4	13.3	9	30.0	30	100.0
มากกว่า 45 ปี	6	37.5	4	25.0	1	6.3	5	31.3	16	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 4.173$ Pearson Chi-Square P = 0.900										
ระดับการศึกษาศาสนา										
มดะวีลสิเฎาะฮ์	7	63.6	2	18.2	0	0.0	2	18.2	11	100.0
ชานะวียะฮ์	18	36.7	13	26.5	4	8.2	14	28.6	49	100.0
ปริญญาตรี	25	36.8	16	23.5	9	13.2	18	26.5	68	100.0
ปริญญาโท	0	0.0	2	50.0	2	50.0	0	0.0	4	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 13.386$ Pearson Chi-Square P = 0.146										

ตารางที่ 4.28 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ด้วยเลย	ความถี่	ร้อยละ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสามัญ										
ประถมศึกษาปีที่ 6	2	50.0	0	0.0	0	0.0	2	50.0	4	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3	37.5	3	37.5	0	0.0	2	25.0	8	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6	18	40.9	7	15.9	9	20.5	10	22.7	44	100.0
อนุปริญญาตรี	5	45.5	3	27.3	0	0.0	3	27.3	11	100.0
ปริญญาตรี	19	33.9	17	30.4	4	7.1	16	28.6	56	100.0
ปริญญาโท	3	33.3	3	33.3	2	22.2	1	11.1	9	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 14.207$ Pearson Chi-Square P = 0.510										
ประสบการณ์สอน										
ไม่เกิน 5 ปี	23	34.8	18	27.3	9	13.6	16	24.2	66	100.0
6-10 ปี	15	41.7	10	27.8	2	5.6	9	25.0	36	100.0
11-15 ปี	5	35.7	1	7.1	2	14.3	6	42.9	14	100.0
มากกว่า 15 ปี	7	43.8	4	25.0	2	12.5	3	18.8	16	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 5.946$ Pearson Chi-Square P = 0.745										
ระดับที่สอน										
ประถมศึกษา	9	28.1	11	34.4	2	6.3	10	31.3	32	100.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	19	52.8	3	8.3	3	8.3	11	30.6	36	100.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	10	37.0	4	14.8	6	22.2	7	25.9	27	100.0
ทั้งมัธยมต้น-ปลาย	12	32.4	15	40.5	4	10.8	6	16.2	37	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 18.871$ Pearson Chi-Square P = 0.026*										

ตารางที่ 4.28 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน									
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
รายวิชาหลักที่สอน										
อัลกุรอาน	8	29.6	9	33.3	3	11.1	7	25.9	27	100.0
อัลชะดีซ	7	58.3	3	25.0	0	0.0	2	16.7	12	100.0
อัลอะกีดะฮ์	3	25.0	3	25.0	3	25.0	3	25.0	12	100.0
อัลฟิกฮ์	6	35.3	7	41.2	1	5.9	3	17.6	17	100.0
ฮัตตารีค	7	53.8	1	7.7	1	7.7	4	30.8	13	100.0
อัลอักลาค	4	33.3	5	41.7	1	8.3	2	16.7	12	100.0
ภาษาอาหรับ	6	31.6	3	15.8	2	10.5	8	42.1	19	100.0
ภาษามลายู	9	45.0	2	10.0	4	20.0	5	25.0	20	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 20.302$ Pearson Chi-Square P = 0.502										
ขนาดโรงเรียน										
ขนาดกลาง	25	41.0	15	24.6	4	6.6	17	27.9	61	100.0
ขนาดใหญ่	25	35.2	18	25.4	11	15.5	17	23.9	71	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 2.798$ Pearson Chi-Square P = 0.424										

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.28 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ตัวแปรระดับที่สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวัดและประเมินผล									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ด้วยเลย	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ										
ชาย	23	31.5	16	21.9	6	8.2	28	38.4	73	100.0
หญิง	27	45.8	11	18.6	9	15.3	12	20.3	59	100.0
รวม	50	37.9	27	20.5	15	11.4	40	30.3	132	100.0
$\chi^2 = 6.838$ Pearson Chi-Square P = 0.077										
อายุ										
ไม่เกิน 25 ปี	7	41.2	2	11.8	4	23.5	4	23.5	17	100.0
26-35 ปี	24	34.8	18	26.1	8	11.6	19	27.5	69	100.0
36-45 ปี	12	40.0	4	13.3	2	6.7	12	40.0	30	100.0
มากกว่า 45 ปี	7	43.8	3	18.8	1	6.3	5	31.3	16	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 7.404$ Pearson Chi-Square P = 0.595										
ระดับการศึกษาศาสนา										
มตะวีสสิฎาะฮ	7	63.6	1	9.1	1	9.1	2	18.2	11	100.0
ชานะวียะฮ	18	36.7	11	22.4	5	10.2	15	30.6	49	100.0
ปริญญาตรี	25	36.8	13	19.1	9	13.2	21	30.9	68	100.0
ปริญญาโท	0	0.0	2	50.0	0	0.0	2	50.0	4	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 7.864$ Pearson Chi-Square P = 0.548										

ตารางที่ 4.29 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวัดและประเมินผล									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง					
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสามัญ										
ประถมศึกษาปีที่ 6	2	50.0	1	25.0	0	0.0	1	25.0	4	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3	37.5	1	12.5	1	12.5	3	37.5	8	100.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6	17	38.6	10	22.7	6	13.6	11	25.0	44	100.0
อนุปริญญาตรี	5	45.5	3	27.3	0	0.0	3	27.3	11	100.0
ปริญญาตรี	22	39.3	8	14.3	7	12.5	19	33.3	56	100.0
ปริญญาโท	1	11.1	4	11.4	1	11.1	3	33.3	9	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 9.147$ Pearson Chi-Square P = 0.870										
ประสบการณ์สอน										
ไม่เกิน 5 ปี	25	37.9	13	19.7	10	15.2	18	27.3	66	100.0
6-10 ปี	15	41.7	7	19.4	3	8.3	11	30.6	36	100.0
11-15 ปี	3	21.4	4	28.6	1	7.1	6	42.9	14	100.0
มากกว่า 15 ปี	7	43.8	3	18.8	1	6.3	5	31.3	16	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 4.438$ Pearson Chi-Square P = 0.880										
ระดับที่สอน										
ประถมศึกษา	12	37.5	6	18.8	4	12.5	10	31.3	32	100.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	16	44.4	6	16.7	4	11.1	10	27.8	36	100.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	8	29.6	5	18.5	3	11.1	11	40.7	27	100.0
ทั้งมัธยมต้น-ปลาย	14	37.8	10	27.0	4	10.8	9	24.3	37	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 3.567$ Pearson Chi-Square P = 0.938										

ตารางที่ 4.29 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ กลุ่มปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวัดและประเมินผล									
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
รายวิชาหลักที่สอน										
อัลกุรอาน	10	37.0	6	22.2	3	11.1	8	29.6	27	100.0
อัลฮะดีษ	6	50.0	3	25.0	0	0.0	3	25.5	12	100.0
อัลอะกีดะฮ์	2	16.7	3	25.0	4	33.3	3	25.0	12	100.0
อัลฟิกฮ์	7	41.2	3	17.6	2	11.8	5	29.4	17	100.0
ฮัตตารีค	6	46.2	2	15.4	1	7.7	4	30.8	13	100.0
อัลอักลาค	5	41.7	4	33.3	0	0.0	3	25.0	12	100.0
ภาษาอาหรับ	6	31.6	3	15.8	2	10.5	8	42.1	19	100.0
ภาษามลายู	8	40.0	3	15.0	3	15.0	6	30.0	20	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 13.871$ Pearson Chi-Square P = 0.875										
ขนาดโรงเรียน										
ขนาดกลาง	23	37.7	13	21.3	6	9.8	19	31.1	61	100.0
ขนาดใหญ่	27	38.0	14	19.7	9	12.7	21	29.6	71	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 2.798$ Pearson Chi-Square P = 0.424										

จากตารางที่ 4.29 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ไม่แตกต่างกัน

4.2.5.2 ส่วนที่ 5.2 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของ
กลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามระดับการใช้สื่อ ใช้การวิเคราะห์ ทดสอบค่าไควร์สแควร์ (χ^2)

ปรากฏดังตารางที่ 4.30 – 4.36

ตารางที่ 4.30 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน
ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ
จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน											
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม			
	ด้วยเลย	ความถี่	ร้อยละ	ต่ำ			ปานกลาง			สูง	ความถี่	ร้อยละ
				ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ			
ด้านบุคคล												
ใช้น้อยมาก	3	15.0	5	25.0	4	20.0	8	40.0	20	100.0		
ใช้นาน ๆ ครั้ง	21	27.6	13	17.1	12	15.8	30	39.5	76	100.0		
ใช้ค่อนข้างบ่อย	8	27.6	7	24.1	5	17.2	9	31.0	29	100.0		
ใช้บ่อยครั้ง	2	33.3	1	16.7	0	0.0	3	50.0	6	100.0		
รวม	34	26.0	25	19.8	21	16.0	50	38.2	131	100.0		
$\chi^2 = 3.864$ Pearson Chi-Square P = 0.920												
ด้านวัสดุ												
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	100.0	1	100.0		
ใช้นาน ๆ ครั้ง	7	14.6	13	27.1	6	12.5	22	45.8	48	100.0		
ใช้ค่อนข้างบ่อย	24	31.2	12	15.6	16	20.8	25	32.5	77	100.0		
ใช้บ่อยครั้ง	3	50.0	1	16.7	0	0.0	2	33.3	6	100.0		
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0		
$\chi^2 = 11.941$ Pearson Chi-Square P = 0.217												
ด้านอาคารสถานที่												
ใช้น้อยมาก	1	33.3	1	33.3	0	0.0	1	33.3	3	100.0		
ใช้นาน ๆ ครั้ง	10	14.3	15	21.4	17	24.3	28	40.0	70	100.0		
ใช้ค่อนข้างบ่อย	22	40.7	10	18.5	4	7.4	18	33.3	54	100.0		
ใช้บ่อยครั้ง	1	20.0	0	0.0	1	20.0	3	60.0	5	100.0		
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0		
$\chi^2 = 16.616$ Pearson Chi-Square P = 0.055												

ตารางที่ 4.30 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง					
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์										
ใช้น้อยมาก	5	29.4	6	35.3	1	5.9	5	29.4	17	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	5	12.8	7	17.9	9	23.1	18	46.2	39	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	21	30.4	13	18.8	10	14.5	25	36.2	69	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	3	50.0	0	0.0	1	16.7	2	33.3	6	100.0
รวม	34	26.0	26	19.8	21	16.0	50	38.2	131	100.0
$\chi^2 = 11.382$ Pearson Chi-Square P = 0.250										
ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	100.0	2	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	9	16.4	13	23.6	11	20.0	22	40.0	55	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	24	33.8	12	16.9	11	15.5	24	33.8	71	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	1	25.0	1	25.0	0	0.0	2	50.0	4	100.0
รวม	34	25.8	26	19.7	22	16.7	50	37.9	132	100.0
$\chi^2 = 9.345$ Pearson Chi-Square P = 0.406										

จากตารางที่ 4.30 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.31 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดวัตถุประสงค์									
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านบุคคล										
ใช้น้อยมาก	10	50.0	2	10.0	3	15.0	5	25.0	20	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	33	43.4	12	15.8	5	6.6	26	34.2	76	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	16	55.2	3	10.3	2	6.9	8	27.6	29	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	2	33.3	0	0.0	1	16.7	3	50.0	6	100.0
รวม	61	46.6	17	13.0	11	8.4	42	32.1	131	100.0
$\chi^2 = 5.540$ Pearson Chi-Square P = 0.785										
ด้านวัสดุ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	1	100.0	0	0.0	1	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	20	41.7	8	16.7	3	6.3	17	35.4	48	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	37	48.1	9	11.7	7	9.1	24	31.2	77	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	4	66.7	0	0.0	0	0.0	2	33.3	6	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 14.176$ Pearson Chi-Square P = 0.116										
ด้านอาคารสถานที่										
ใช้น้อยมาก	2	66.7	0	0.0	1	33.3	0	0.0	3	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	29	41.4	13	18.6	4	5.7	24	34.3	70	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	29	53.7	4	7.4	5	9.3	16	29.6	54	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	1	20.0	0	0.0	1	20.0	3	60.0	5	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 12.101$ Pearson Chi-Square P = 0.208										

ตารางที่ 4.31 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดวัตถุประสงค์								รวม	
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์										
ใช้น้อยมาก	8	47.1	5	29.4	1	5.9	3	17.6	17	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	14	35.9	4	10.3	5	12.8	16	41.0	39	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	35	50.7	8	11.6	5	7.2	21	30.4	69	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	4	66.7	0	0.0	0	0.0	2	33.3	6	100.0
รวม	61	46.6	17	13.0	11	8.4	42	32.1	131	100.0
$\chi^2 = 10.161$ Pearson Chi-Square P = 0.338										
ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	1	50.0	1	50.0	2	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	20	36.4	12	21.8	4	7.3	19	34.5	55	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	39	54.9	5	7.0	6	8.5	21	29.6	71	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	2	50.0	0	0.0	0	0.0	2	50.0	4	100.0
รวม	61	46.2	17	12.9	11	8.3	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 14.718$ Pearson Chi-Square P = 0.099										

จากตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.32 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ด้วยเลย	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านบุคคล										
ใช้น้อยมาก	1	5.0	3	15.0	7	35.0	9	45.0	20	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	7	9.2	13	17.1	28	36.8	28	36.8	76	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	5	17.2	6	20.7	10	34.5	8	27.6	29	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	2	33.3	1	16.7	0	0.0	3	50.0	6	100.0
รวม	15	11.5	23	17.6	45	34.4	48	36.6	131	100.0
$\chi^2 = 8.191$ Pearson Chi-Square P = 0.515										
ด้านวัสดุ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	100.0	1	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	3	6.3	7	14.6	20	41.7	18	37.5	48	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	11	14.3	15	19.5	24	31.2	27	35.1	77	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	1	16.7	1	16.7	1	16.7	3	50.0	6	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 5.830$ Pearson Chi-Square P = 0.757										
ด้านอาคารสถานที่										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	2	66.7	1	33.3	3	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	4	5.7	9	12.9	33	47.1	24	34.3	70	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	11	20.4	14	25.9	9	16.7	20	37.0	54	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	0	0.0	0	0.0	1	20.0	4	80.0	5	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 23.374$ Pearson Chi-Square P = 0.005**										

ตารางที่ 4.32 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ									
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	4	23.5	8	47.1	5	29.4	17	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	3	7.7	6	15.4	15	38.5	15	38.5	39	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	11	15.9	12	17.4	21	30.4	25	36.2	69	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	1	16.7	1	16.7	1	16.7	3	50.0	6	100.0
รวม	15	11.5	23	17.6	45	34.4	48	36.6	131	100.0
$\chi^2 = 6.658$ Pearson Chi-Square P = 0.673										
ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	100.0	2	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	3	5.5	9	16.4	25	45.5	18	32.7	55	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	11	15.5	13	18.3	20	28.2	27	38.0	71	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	1	25.0	1	25.0	0	0.0	2	50.0	4	100.0
รวม	15	11.4	23	17.4	45	34.1	49	37.1	132	100.0
$\chi^2 = 11.655$ Pearson Chi-Square P = 0.233										

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.32 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า ด้านอาคารสถานที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.33 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการใช้สื่อ									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง			ความถี่	ร้อยละ	
ด้านบุคคล										
ใช้น้อยมาก	1	5.0	3	15.0	9	45.0	7	35.0	20	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	6	7.9	16	21.1	29	38.2	25	32.9	76	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	4	13.8	4	13.8	13	44.8	8	27.6	29	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	0	0.0	3	50.0	0	0.0	3	50.0	6	100.0
รวม	11	8.4	26	19.8	51	38.9	43	32.8	131	100.0
$\chi^2 = 8.990$ Pearson Chi-Square P = 0.438										
ด้านวัสดุ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	100.0	1	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	3	6.3	7	14.6	23	47.9	15	31.3	48	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	7	9.1	17	22.1	29	37.7	24	31.2	77	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	1	16.7	2	33.3	0	0.0	3	50.0	6	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 8.237$ Pearson Chi-Square P = 0.510										
ด้านอาคารสถานที่										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	2	66.7	1	33.3	3	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	4	5.7	7	10.0	34	48.6	25	35.7	70	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	7	13.0	17	31.5	15	27.8	15	27.8	54	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	0	0.0	1	20.0	1	20.0	3	60.0	5	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 17.179$ Pearson Chi-Square P = 0.046*										

ตารางที่ 4.33 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการใช้สื่อ									
	กลุ่มไม่เห็นด้วยเลย		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์										
ใช้น้อยมาก	2	11.8	4	23.5	6	35.3	5	29.4	17	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	2	5.1	5	12.8	21	53.8	11	28.2	39	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	6	8.7	16	23.2	24	34.8	23	33.3	69	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	1	16.7	1	16.7	0	0.0	4	66.7	6	100.0
รวม	11	8.4	26	19.8	51	38.9	43	32.8	131	100.0
$\chi^2 = 10.067$ Pearson Chi-Square P = 0.345										
ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	1	50.0	1	50.0	2	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	3	5.5	8	14.5	27	49.1	17	30.9	55	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	7	9.9	17	23.9	24	33.8	23	32.4	71	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	1	25.0	1	25.0	0	0.0	2	50.0	4	100.0
รวม	11	8.3	26	19.7	52	39.4	43	32.6	132	100.0
$\chi^2 = 8.203$ Pearson Chi-Square P = 0.514										

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.33 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า ด้านอาคารสถานที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.34 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย						รวม	
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง					
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านบุคคล										
ใช้น้อยมาก	6	30.0	6	30.0	3	15.0	3	15.0	20	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	29	38.2	20	26.3	9	11.8	18	23.7	76	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	4	37.9	7	24.1	3	10.3	8	27.6	29	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	3	50.0	0	0.0	0	0.0	3	50.0	6	100.0
รวม	49	37.4	33	25.2	15	11.5	34	26.0	131	100.0
$\chi^2 = 4.780$ Pearson Chi-Square P = 0.853										
ด้านวัสดุ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	100.0	1	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	17	35.4	10	20.8	9	18.8	12	25.0	48	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	30	39.0	22	28.6	6	7.8	19	24.7	77	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	3	50.0	1	16.7	0	0.0	2	33.3	6	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 8.139$ Pearson Chi-Square P = 0.520										
ด้านอาคารสถานที่										
ใช้น้อยมาก	1	33.3	1	33.3	1	33.3	0	0.0	3	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	18	25.7	24	34.3	10	14.3	18	25.7	70	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	29	53.7	7	13.0	4	7.4	14	25.9	54	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	2	40.0	1	20.0	0	0.0	2	40.0	5	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 16.284$ Pearson Chi-Square P = 0.061										

ตารางที่ 4.34 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ด้วยเลย		ต่ำ	ปานกลาง	สูง			ความถี่	ร้อยละ	ความถี่
ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์										
ใช้น้อยมาก	8	47.1	5	29.4	2	11.8	2	11.8	17	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	14	35.9	8	20.5	6	15.4	11	28.2	39	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	25	36.2	18	26.1	7	10.1	19	27.5	69	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	2	33.3	2	33.3	0	0.0	2	33.3	6	100.0
รวม	49	37.4	33	25.2	15	11.5	34	26.0	131	100.0
$\chi^2 = 4.044$ Pearson Chi-Square P = 0.908										
ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	100.0	17	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	16	29.1	17	30.9	9	16.4	13	23.6	55	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	33	46.5	15	21.1	6	8.5	17	23.9	71	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	1	25.0	1	25.0	0	0.0	2	50.0	4	100.0
รวม	50	37.9	33	25.0	15	11.4	34	25.8	132	100.0
$\chi^2 = 12.936$ Pearson Chi-Square P = 0.166										

จากตารางที่ 4.34 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.35 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวัดและประเมินผล									
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ด้วยเลย	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านบุคคล										
ใช้น้อยมาก	9	45.0	4	20.0	1	5.0	6	30.0	20	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	28	36.8	15	19.7	10	13.2	23	30.3	76	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	9	31.0	8	27.6	4	13.8	8	27.6	29	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	3	50.0	0	0.0	0	0.0	3	50.0	6	100.0
รวม	49	37.4	27	20.6	15	11.5	40	30.5	131	100.0
$\chi^2 = 5.414$ Pearson Chi-Square P = 0.797										
ด้านวัสดุ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	100.0	1	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	17	35.4	7	14.6	7	14.6	17	35.4	48	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	30	39.0	19	24.7	8	10.4	20	26.0	77	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	3	50.0	1	16.7	0	0.0	2	33.3	6	100.0
รวม	50	37.9	27	20.5	15	11.4	40	30.3	132	100.0
$\chi^2 = 6.248$ Pearson Chi-Square P = 0.715										
ด้านอาคารสถานที่										
ใช้น้อยมาก	1	33.3	0	0.0	1	33.3	1	33.3	3	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	20	28.6	18	25.7	9	12.9	23	32.9	70	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	27	50.0	9	16.7	4	7.4	14	25.9	54	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	2	40.0	0	0.0	1	20.0	2	40.0	5	100.0
รวม	50	37.9	27	20.5	15	11.4	40	30.3	132	100.0
$\chi^2 = 9.820$ Pearson Chi-Square P = 0.365										

ตารางที่ 4.35 (ต่อ) แสดงค่าความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามระดับการใช้สื่อ

รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวัดและประเมินผล								รวม	
	กลุ่มไม่เห็น		กลุ่มเห็นด้วย				รวม			
	ด้วยเลย	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์										
ใช้น้อยมาก	8	47.1	6	35.3	0	0.0	3	17.6	17	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	15	38.5	3	7.7	6	15.4	15	38.5	39	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	24	34.8	16	23.2	9	13.0	20	29.0	69	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	2	33.3	2	33.3	0	0.0	2	33.3	6	100.0
รวม	49	37.4	27	20.6	15	11.5	40	30.5	131	100.0
$\chi^2 = 11.329$ Pearson Chi-Square P = 0.254										
ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ										
ใช้น้อยมาก	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	100.0	2	100.0
ใช้นาน ๆ ครั้ง	17	30.9	13	23.6	9	16.4	16	29.1	55	100.0
ใช้ค่อนข้างบ่อย	32	45.1	13	18.3	6	8.5	20	28.2	71	100.0
ใช้บ่อยครั้ง	1	25.0	1	25.0	0	0.0	2	50.0	4	100.0
รวม	50	37.9	27	20.5	15	11.4	40	30.3	132	100.0
$\chi^2 = 9.762$ Pearson Chi-Square P = 0.370										

จากตารางที่ 4.35 เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

4.2.6 ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระดับ และปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ใช้การวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

4.2.6.1 ส่วนที่ 6.1 แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ปรากฏดังตารางที่ 4.36 – 4.40

ตารางที่ 4.36 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านบุคคล

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อ ด้านบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
1	การเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายพิเศษเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในชั้นเรียน	10	18.5
2	การเชิญวิทยากรภายนอกบ่อยขึ้นทำให้นักเรียนมีแรงกระตุ้นในการเรียนเพิ่มขึ้น	9	16.7
3	สื่อบุคคลที่นำมาแสดงต้องมีความชำนาญและมีจิตวิทยาสูง เพื่อสามารถให้ผู้สอนได้ปรับปรุงทักษะการสอนของตนให้ดีขึ้น	8	14.8
4	การเชิญผู้นำศาสนาในชุมชนเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติม	6	11.1
5	การสนับสนุนงบประมาณให้กับผู้สอนที่ต้องการเชิญบุคลากรภายนอกเมื่อมีความจำเป็น	6	11.1
6	การเชิญวิทยากรต้องเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจ เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์	5	9.2
7	การเชิญวิทยากรทางศาสนาช่วยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความเข้าใจ และรู้จักแก้ปัญหาได้ดี	3	5.6
8	สร้างบุคลากรภายในให้มีความชำนาญในเนื้อหาวิชาพร้อมรูปแบบการสอน	3	5.6

ตารางที่ 4.36 (ต่อ) ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านบุคคล

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อ ด้านบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
9	การเชิญวิทยากรทางภาษาจากต่างชาติ หรือเจ้าของภาษาโดยตรง	2	3.7
10	การเชิญบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้มาจากหน่วยงานที่มีความพร้อม	2	3.7
	รวม	54	100.0

จากตารางที่ 4.36 แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านบุคคล พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ การเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายพิเศษเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.5 รองลงมาการเชิญวิทยากรภายนอกบ่อยขึ้นทำให้นักเรียนมีแรงกระตุ้นในการเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 16.7 และสื่อบุคคลที่นำมาแสดงต้องมีความชำนาญและมีจิตวิทยาสูง เพื่อสามารถให้ผู้สอนได้ปรับปรุงทักษะการสอนของตนให้ดีขึ้น ร้อยละ 14.8 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การเชิญผู้นำศาสนาในชุมชนเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติม และการสนับสนุนงบประมาณให้กับผู้สอนที่ต้องการเชิญบุคลากรภายนอกเมื่อมีความจำเป็น เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การเชิญบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้มาจากหน่วยงานที่มีความพร้อม คิดเป็นร้อยละ 3.7

ตารางที่ 4.37 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านวัสดุ

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อ ด้านวัสดุ	ความถี่	ร้อยละ
1	การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อด้านวัสดุ	12	24.0
2	แบบเรียนต้องมีความหลากหลาย สร้างสรรค์ และน่าสนใจ	7	14.0
3	การอบรมเพื่อพัฒนาให้ครูผู้สอนใช้สื่อที่มีอยู่แล้วให้เกิดความชำนาญ และให้รู้จักใช้สื่อใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ	6	12.0
4	การจัดระบบบำรุงรักษาเพื่อไม่ให้วัสดุเสื่อมสภาพหรือชำรุดได้ง่าย และพร้อมใช้เสมอ	6	12.0

ตารางที่ 4.37 (ต่อ) ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านวัสดุ

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อ ด้านวัสดุ	ความถี่	ร้อยละ
5	วัสดุที่มีอยู่สามารถเอามาสอนและดัดแปลงเป็นสื่อการเรียนการสอน	5	10.0
6	วัสดุที่ใช้ต้องทันสมัยอยู่เสมอ	4	8.0
7	วัสดุที่นำมาเป็นสื่อต้องเหมาะสมกับผู้เรียน และความสามารถของผู้สอน	3	6.0
8	มีพนักงานอำนวยความสะดวกเมื่อครูผู้สอนต้องการใช้สื่อ	3	6.0
9	มีการขอสนับสนุนวัสดุจากสถาบันต่าง ๆ	1	2.0
10	จัดทำไว้นิตเพื่อเป็นสื่อในการเรียนการสอน	1	2.0
11	แบบเรียนศาสนาต้องชัดเจนสอดคล้องกันนโยบายและผลที่คาดหวังของโรงเรียน	1	2.0
12	จัดให้มีศูนย์ผลิตสื่อของเขตพื้นที่ และมีบุคลากรที่มีประสบการณ์คอยดูแล	1	2.0
	รวม	50	100.0

จากตารางที่ 4.37 แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านวัสดุ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อด้านวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมาแบบเรียนต้องมีความหลากหลาย สร้างสรรค์และน่าสนใจ ร้อยละ 14.0 และการอบรมเพื่อพัฒนาให้ครูผู้สอนใช้สื่อที่มีอยู่แล้วให้เกิดความชำนาญ และให้รู้จักใช้สื่อใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 12.0 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ วัสดุที่มีอยู่สามารถเอามาสอนและดัดแปลงเป็นสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และวัสดุที่ใช้ต้องทันสมัยอยู่เสมอ ร้อยละ 8.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ จัดให้มีศูนย์ผลิตสื่อของเขตพื้นที่และมีบุคลากรที่มีประสบการณ์คอยดูแล คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตารางที่ 4.38 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อ ด้านอาคารสถานที่	ความถี่	ร้อยละ
1	สถานที่ต่างๆ ของโรงเรียนต้องปลอดภัย มีภูมิทัศน์ที่ดีและเอื้อต่อการเรียนการสอน	14	30.4
2	มีห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการเฉพาะในแต่ละสาระวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา	8	17.4
3	จัดให้มีลานอเนกประสงค์สำหรับทำกิจกรรมการสอนที่ต้องการพื้นที่	6	13.0
4	จัดให้มีห้องปฏิบัติการทางภาษาในรายวิชาภาษาอาหรับ และภาษามลายู	5	10.9
5	ห้องเรียนมีสภาพปลอดโปร่งอากาศถ่ายเทได้สะดวก	5	10.9
6	การสนับสนุนงบประมาณด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เพียงพอ	3	6.5
7	การจัดศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาสภาพบรรยากาศการจัดการสอนของโรงเรียน	2	4.3
8	การจัดสรรสถานที่อาบน้ำละหมาด และการตะยัมมูม	1	2.2
9	การจัดจำนวนนักเรียนให้มีความเหมาะสมกับห้องเรียน ไม่น้นหรือเยอะจนเกินไป	1	2.2
10	การกำหนดนโยบายให้ผู้สอนทำการสอนนอกห้องเรียนอย่างน้อยหน่วยการเรียนรู้ละครั้ง	1	2.2
	รวม	46	100.0

จากตารางที่ 4.38 แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านอาคารสถานที่พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ สถานที่ต่างๆ ของโรงเรียนต้องปลอดภัย มีภูมิทัศน์ที่ดีและเอื้อต่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมามีห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการเฉพาะในแต่ละสาระวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ร้อยละ 17.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดให้มีห้องปฏิบัติการทางภาษาในรายวิชาภาษาอาหรับ และภาษามลายู คิดเป็นร้อยละ 10.9 และการสนับสนุนงบประมาณด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เพียงพอ ร้อยละ 6.5 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การกำหนดนโยบายให้ผู้สอนทำการสอนนอกห้องเรียนอย่างน้อยหน่วยการเรียนรู้ละครั้ง ร้อยละ 2.2

ตารางที่ 4.39 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	ความถี่	ร้อยละ
1	การจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอ	22	44.0
2	เครื่องมือและอุปกรณ์ต้องทันสมัย	7	14.0
3	การติดตั้งระบบจอโปรเจกเตอร์ LCD หรือโทรทัศน์ ในแต่ละห้องเรียน	6	12.0
4	เครื่องมืออุปกรณ์ต้องมีความคงทน มีสถานที่เก็บ เคลื่อนย้ายสะดวก และมีระบบจัดการดูแลรักษาที่ดี	6	12.0
5	การอบรมให้ครูผู้สอนใช้สื่อสมัยใหม่ได้เป็น	3	6.0
6	จัดให้มีชุดเครื่องเสียงเคลื่อนที่ และเครื่องถ่ายเอกสารที่พร้อมใช้งาน อยู่เสมอ	2	4.0
7	จัดให้มี Laptop หรือคอมพิวเตอร์ที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สอน	2	4.0
8	การจัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อหาทุนในการจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ ให้แก่โรงเรียน	2	4.0
	รวม	50	100.0

จากตารางที่ 4.39 แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ การจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอมากที่สุด ร้อยละ 44.0 รองลงมาเครื่องมือและอุปกรณ์ต้องทันสมัย ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การติดตั้งระบบจอโปรเจกเตอร์ LCD หรือโทรทัศน์ ในแต่ละห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อหาทุนในการจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.0

ตารางที่ 4.40 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อ ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	ความถี่	ร้อยละ
1	ครูผู้สอนควรจัดให้มีกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย	17	25.0
2	การจัดอบรมให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเทคนิคและวิธีการสอน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง	12	17.6
3	การสอนให้เน้นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติจริงของผู้เรียนให้มากขึ้น	11	16.3
4	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้	8	11.8
5	มีการสอนแบบโครงงาน ละคร หรือการสร้างสถานการณ์จำลองบ้าง ในบางหน่วยการเรียนรู้	4	5.9
6	จัดให้มีกิจกรรมกลุ่มฮัลเกาะห์และมีการทดสอบเป็นรายบุคคล	3	4.4
7	เน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้	3	4.4
8	การนิเทศการสอนบ่อยครั้งเพื่อพัฒนาเทคนิคการสอน	2	2.9
9	เน้นการสอนแบบร่วมมือในการแก้ปัญหา	2	2.9
10	ใช้กิจกรรม เทคนิค และวิธีการสอนของท่านปีมาบูรณาการการ สอน	2	2.9
11	จัดอบรมผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมการสอนรูปแบบต่าง ๆ ทีละเรื่องและฝึกจนชำนาญ	2	2.9
12	สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ลงพื้นที่ให้ความรู้ และ สามารถแลกเปลี่ยนกันและกัน	1	1.5
13	การเปิดเวทีนำเสนอผลงานวิชาการอิสลามศึกษาให้กับนักเรียน	1	1.5
รวม		68	100.0

จากตารางที่ 4.40 แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ ครูผู้สอนควรจัดให้มีกิจกรรมการสอนที่หลากหลายมากที่สุด ร้อยละ 25.0 รองลงมาการจัดอบรมให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเทคนิคและวิธีการสอน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง ร้อยละ 17.6 และการสอนให้เน้นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติจริงของผู้เรียนให้มากขึ้น ร้อยละ 16.3 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดให้มีกิจกรรมกลุ่มฮัลเกาะห์และมีการทดสอบเป็นรายบุคคล และเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียน

เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.4 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลาลงพื้นที่ให้ความรู้และสามารถแลกเปลี่ยนกันและกัน และการเปิดเวทีนำเสนอผลงานวิชาการอิสลามศึกษาให้กับนักเรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.5

4.2.6.2 ส่วนที่ 6.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ปรากฏดังตารางที่ 4.41 – 4.46

ตารางที่ 4.41 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	ความถี่	ร้อยละ
1	จัดทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อการเรียนการสอน	9	22.5
2	ครูผู้สอนต้องรู้จักนิสัย พฤติกรรม และความแตกต่างของแต่ละคน ผ่านการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และ SDQ	9	22.5
3	การจัดสรรสื่อการเรียนการสอนให้หลากหลายเพื่อให้ผู้สอนได้วิเคราะห์สื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน	5	12.5
4	จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อให้ผู้สอนได้เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มมากที่สุด	5	12.5
5	ครูผู้สอนต้องมีทักษะในการวิเคราะห์สื่อการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน	4	10.0
6	ครูผู้สอนต้องมีวินัยในตนเองกับการใช้เวลากับการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนก่อนการสอน	3	7.5
7	ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาความรู้ด้วยตนเองก่อนการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	2	5.0
8	การพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนใช้สื่อการสอนอย่างหลาย	2	5.0

ตารางที่ 4.41 (ต่อ) ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	ความถี่	ร้อยละ
9	การศึกษาต่อของผู้สอนที่ไม่ได้มีใบประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้างความเข้าใจ และมีทักษะในการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนกับการใช้สื่อการสอน	1	2.5
รวม		40	100.0

จากตารางที่ 4.41 แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ จัดทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อการเรียนการสอนมากที่สุด และเท่ากันกับครูผู้สอนต้องรู้จักนิสัยพฤติกรรม และความแตกต่างของแต่ละของผู้เรียนแต่ละคน ผ่านการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และ SDQ คิดเป็นร้อยละ 22.5 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อให้ผู้สอนได้เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.5 และครูผู้สอนต้องมีทักษะในการวิเคราะห์สื่อการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ร้อยละ 10.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ การศึกษาต่อของผู้สอนที่ไม่ได้มีใบประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้างความเข้าใจ และมีทักษะในการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนกับการใช้สื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ตารางที่ 4.42 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

ลำดับ	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	ความถี่	ร้อยละ
1	เน้นให้ครูผู้สอนมีทักษะการกำหนด KPA ให้ชัดเจนต่อการเลือกใช้สื่อ	12	27.9
2	การยึดเอาวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นหลักจนกระทั่งจบหน่วยการเรียนรู้ที่สอน	9	21.0
3	การให้ผู้เรียนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและพัฒนาความสามารถของผู้สอน	8	18.6
4	การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องมีทักษะการปฏิบัติจริงและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	5	11.6
5	เลือกกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับสภาพความพร้อมของผู้เรียน	4	9.3
6	การยึดหลักสูตร หรือกิจกรรมการสอนที่จะจัดให้กับผู้เรียน มากำหนดวัตถุประสงค์	4	9.3
7	การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมเนื้อหา และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน	1	2.3
	รวม	43	100.0

จากตารางที่ 4.42 แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ เน้นให้ครูผู้สอนมีทักษะการกำหนด KPA ให้ชัดเจนต่อการเลือกใช้สื่อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.9 รองลงมาการยึดเอาวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นหลักจนกระทั่งจบหน่วยการเรียนรู้ที่สอน ร้อยละ 21.0 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องมีทักษะการปฏิบัติจริงและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมเนื้อหา และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ร้อยละ 2.3

ตารางที่ 4.43 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ	ความถี่	ร้อยละ
1	จัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากผู้ที่เกี่ยวข้องชาวญอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สอนมีทักษะในการเลือก ตัดแปลง หรือออกแบบสื่อการสอน	9	23.1
2	การออกแบบสื่อที่หลากหลาย ทันต่อสถานการณ์ และน่าสนใจ สามารถให้ผู้เรียนต่อยอดได้	6	15.4
3	สื่อการสอนต้องเข้าใจง่าย เหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน และดึงดูดผู้เรียนเป็นอย่างดี	5	12.8
4	ทางโรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาสื่อการสอน	4	10.3
5	ผู้สอนควรเลือก หรือออกแบบสื่อที่ง่าย ๆ สะดวกในการพกพา ใช้งานได้หลาย ๆ ครั้ง และเหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน	4	10.3
6	ครูผู้สอนต้องมีเวลาเตรียมสื่อการเรียนการสอนก่อนใช้	3	7.7
7	การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบสื่อการสอนเพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจ	3	7.7
8	จัดให้มีผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นภารโรง หรือบุคลากรสายสนับสนุน ในแต่ละโรงเรียนในการคำปรึกษา และอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอนในการจัดทำสื่อการสอน	2	5.1
9	จัดทำสื่อโดยคำนึงถึงวัตถุดิบที่มีอยู่ และสภาพบริบทของชุมชน	2	5.1
10	ส่งเสริมความสามารถผู้เรียน เช่น อ่านอัลกุรอานไพเราะมาบันทึกเสียงเพื่อใช้เป็นสื่อ	1	2.5
รวม		39	100.0

จากตารางที่ 4.43 แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากผู้ที่เกี่ยวข้องชาวญอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สอนมีทักษะในการเลือก ตัดแปลง หรือออกแบบสื่อการสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาการออกแบบสื่อที่หลากหลาย ทันต่อสถานการณ์ และน่าสนใจ สามารถให้ผู้เรียนต่อยอดได้ ร้อยละ 15.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ ทางโรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาสื่อการสอน และผู้สอนควรเลือก หรือออกแบบ

สื่อที่ง่าย ๆ สะดวกในการพกพา ใช้งานได้หลาย ๆ ครั้ง และเหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.3 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ ส่งเสริมความสามารถผู้เรียน เช่น อ่านอัลกุรอานไพเราะมาบันทึกเสียงเพื่อใช้เป็นสื่อ คิดเป็นร้อยละ 2.5

ตารางที่ 4.44 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อ	ความถี่	ร้อยละ
	ด้านการใช้สื่อ		
1	การจัดอบรมให้ผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจตรงกันและมีทักษะการใช้สื่อใหม่ๆ อยู่เสมอ	6	20.0
2	ครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนล่วงหน้า	6	20.0
3	มีการใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน	4	13.4
4	ผู้สอนควรเลือก หรือออกแบบสื่อที่ง่าย ๆ สะดวกในการพกพา และเหมาะสมกับผู้เรียน	3	10.0
5	การใช้สื่อให้มีความชัดเจน และเหมาะสม	2	6.7
6	การจัดการเรื่องคาบสอนของผู้สอนไม่มากเกินไปทำให้เวลาในการเตรียมสื่อการสอน	2	6.7
7	การทดลองใช้สื่อก่อนการนำไปใช้ในการสอนจริงกับผู้เรียน	2	6.7
8	การจัดคาบให้กับผู้สอนไม่มากเกินไปเพื่อให้มีเวลาในการจัดเตรียมสื่อ	1	3.3
9	การพัฒนาทักษะการใช้สื่อที่มีอยู่แล้วของผู้สอนให้ชำนาญ พร้อมสามารถประยุกต์ใช้อยู่เสมอ	1	3.3
10	การนำเข้าสู่บทเรียนของผู้สอนต้องมีความน่าสนใจ และเหมาะสมกับสื่อที่จะใช้	1	3.3
11	การใช้สื่อประกอบชั้นสรุปในแต่ละบทเรียนทุกครั้ง	1	3.3
12	หมั่นใช้อุปกรณ์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ประกอบควบคู่กับการสอนในตำราหรือหนังสือ	1	3.3
	รวม	30	100.0

จากตารางที่ 4.44 แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการใช้สื่อ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การจัดอบรมให้ผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจ

ตรงกันและมีทักษะการใช้สื่อใหม่ๆ อยู่เสมอ และครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนล่วงหน้า เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมามีการใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน ร้อยละ 13.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การจัดการเรื่องคาบสอนของผู้สอนไม่มากเกินไปทำให้เวลาในการเตรียมสื่อการสอน และการทดลองใช้สื่อก่อนการนำไปใช้ในการสอนจริงกับผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ หมั่นใช้อุปกรณ์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ประกอบควบคู่กับการสอนในตำราหรือหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 3.3

ตารางที่ 4.45 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน	ความถี่	ร้อยละ
1	การให้แรงเสริมกับผู้เรียนทุกครั้งที่คุณสอนได้ใช้สื่อการสอน	6	21.4
2	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามได้ตามต้องการและให้ความสำคัญกับความ ความคิดเห็นของผู้เรียน	6	21.4
3	ให้ความหลากหลายในการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน	4	14.3
4	สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนอยู่เสมอหลังจากการใช้สื่อ	4	14.3
5	ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างในการตอบสนองของผู้เรียน ก่อนประเมินผลเสมอ	3	10.7
6	การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	2	7.1
7	การเสริมสร้างจิตวิญญาณให้ผู้เรียนมีอุดมการณ์ที่รักในการศึกษา วิชาการศาสนา	1	3.6
8	การสร้างบรรยากาศสถานที่เรียนให้ดึงดูดผู้เรียนและเน้นให้ผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง	1	3.6
9	ผู้สอนต้องนำเสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการนำเสนอสื่อการสอน	1	3.6
รวม		28	100.0

จากตารางที่ 4.45 แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การให้แรงเสริมกับผู้เรียนทุกครั้งที่คุณสอนได้ใช้สื่อการสอน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามได้ตามต้องการและให้

ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้เรียน เท่ากัน ร้อยละ 21.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนอยู่เสมอหลังจากการใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 14.3 และครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างในการตอบสนองผู้เรียนก่อนประเมินผลเสมอ ร้อยละ 10.7 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การสร้างบรรยากาศสถานที่เรียนให้ดึงดูดผู้เรียนและเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผู้สอนต้องนำเสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการนำเสนอสื่อการสอน เท่ากัน ร้อยละ 3.6

ตารางที่ 4.46 ความถี่และร้อยละ แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการประเมินผล

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อ	ความถี่	ร้อยละ
ด้านการประเมินผล			
1	ให้ครูสอนมีการประเมินผลการใช้สื่อในทุกครั้งที่ใช้ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	9	25.0
2	ครูผู้สอนประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด	5	13.8
3	ประเมินผลนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงและยอมรับข้อบกพร่องของผู้สอนเอง	5	13.8
4	การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการใช้สื่อการสอน	4	11.1
5	ควรมีการทดสอบความเข้าใจผู้เรียนจากการทำแบบฝึกหัด	3	8.3
6	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินความพึงพอใจกับการใช้สื่อของครูผู้สอน	2	5.6
7	ประเมินผลความแตกต่างของการใช้สื่อในแต่ละบทเรียน	2	5.6
8	การประเมินองค์ความรู้ของผู้เรียนก่อนและหลังเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง	1	2.8
9	ประเมินผลการใช้สื่อโดยใช้แบบสังเกตพร้อมชี้แจงให้ผู้เรียนทราบ	1	2.8
10	การจัดนิเทศการสอนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการใช้สื่อการสอน	1	2.8
11	การจัดอบรมเทคนิคการทำเอกสารประเมินให้ผู้สอน	1	2.8
12	ครูผู้สอนควรใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย	1	2.8
13	ควรมีผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลาเข้ามานิเทศการสอน	1	2.8
รวม		36	100.0

จากตารางที่ 4.46 แนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ด้านการประเมินผล พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ ให้ครูสอนมีการประเมินผลการใช้สื่อในทุกครั้งที่ใช้และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาครูผู้สอนประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด และประเมินผลนักเรียนตามสภาพความเป็นจริง เท่ากัน ร้อยละ 13.8 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินความพึงพอใจกับการใช้สื่อของครูผู้สอน และประเมินผลความแตกต่างของการใช้สื่อในแต่ละบทเรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูผู้สอนควรใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย และควรมีผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลาเข้ามานิเทศการสอน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.8

4.2.7 ส่วนที่ 7 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง 2 คน และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับระดับและปัญหากระบวนการการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ใช้การวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย ดังนี้ (ดูรายละเอียดสรุปบทสัมภาษณ์ ในภาคผนวก จ)

4.2.7.1 ส่วนที่ 7.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

ก. โรงเรียนขนาดกลาง สภาพทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน โรงเรียนจะเน้นการใช้สื่อด้านบุคคล คือ การเชิญบุคคลมาแสดงประกอบการเรียนการสอน และใช้หนังสือประกอบการบรรยายการสอน มีแบบฝึกหัด ใช้กระดาน มีการเชิญโต๊ะครูปอเนาะ โต๊ะอิมามมาสอนในรายวิชาศาสนา เนื่องจากโรงเรียนได้เน้นการสอนในรูปแบบของสถาบันปอเนาะในเขตพื้นที่ เช่น บาลาเขาะ ดุสฟาตุลชะดีช ฟิกฮ์ และเน้นการสอนท่องจำ เป็นต้น มีโรงเรียนที่เน้นการสอนโดยใช้การผสมผสานหลักสูตรแกนกลางจากกระทรวงศึกษาธิการระหว่างหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษา 2551 ในการยึดถือมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเพื่อการจัดการเรียนการสอนนั้นสอดคล้องกับการทดสอบ I-net แต่ยังไม่ใช้สื่อบุคคลมาประกอบการสอนในการเรียนระดับศาสนาชั้นฆานาเวีย ทั้งนี้กลุ่มภาษาได้ใช้สื่ออย่างหลากหลายมากกว่ากลุ่มศาสนา

สถานที่ทำการเรียนการสอนส่วนมากจะใช้ห้องเรียน และจะใช้ซุ้มศาลาบริเวณโรงเรียนค่อนข้างบ่อย สำหรับสื่อจำพวกอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะใช้น้อยมาก การออกข้อสอบให้กับนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นชานะวียี ที่ได้เชิญบุคลากรภายนอกนั้น จะใช้การเขียนข้อสอบด้วยลายมือของผู้สอน (บาบอ) และให้ทางโรงเรียนจัดพิมพ์เป็นเอกสารในการสอบวัดผลให้แก่ักเรียน

โรงเรียนจะเน้นการทำกิจกรรมศาสนาเป็นหลัก และมีความสัมพันธ์กับชุมชน มีชุมชนโต๊ะลุดา เป็นการปั้นเยาวชนให้มีทักษะการปฏิบัติในลักษณะเดียวกับสถาบันปอเนาะ กล่าวคือ นักเรียนจะต้องเป็นผู้ดำเนินการนำดุอาอ์ ในพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา เช่น การจัดการศพ อิมามละหมาดตะรอวีเยฮฺ และกิจกรรมอื่น ๆ ตามประเพณีของพื้นที่ในชุมชน เป็นต้น นักเรียนมีการซึมซับวิถีชีวิตต่าง ๆ เหล่านี้จากชุมชน

ทั้งนี้ ระดับการใช้สื่อทั่วไปของโรงเรียนขนาดกลาง ยังมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่ค่อยหลากหลาย ซึ่งสื่อด้านที่ควรพัฒนาเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์มีใช้ไม่เพียงพอ เป็นต้น แต่ความจำเป็นในขณะนี้ทางโรงเรียนยังไม่ให้ความสนใจต่อการใช้สื่อเหล่านี้ เนื่องจากยังใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก โดยเฉพาะบุคลากรภายนอก ที่เป็นบาบอ หรือโต๊ะครู ซึ่งเป็นคนรุ่นเก่า แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในอนาคตหากมีครูรุ่นใหม่เข้ามาแทนที่ในการจัดการเรียนการสอน จะทำให้มีความจำเป็นในการใช้สื่อวัสดุ และเครื่องมืออุปกรณ์ โดยปัจจุบันโรงเรียนจะเน้นการใช้วิชากลุ่มปอเนาะเกือบทั้งหมด ส่วนวิชาที่โรงเรียนกำหนดหลักอื่น ๆ เช่น มรดกและพินัยกรรม และดาราศาสตร์ จะใช้ครูผู้สอนที่จบจากต่างประเทศ

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) ด้านบุคคล

โรงเรียนขนาดกลางจะเน้นการสื่อด้านบุคคล เนื่องจากต้องการกระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการในการเรียนศาสนา มีแนวคิดและจิตวิญญาณที่ถ่ายทอดโดยตรงผ่านผู้สอน โดยยังไม่มี ความจำเป็นที่จะนำสื่อสมัยใหม่ในการพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากต้องการอนุรักษ์บุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานที่ดี และทางโรงเรียนจะเชิญบาบอมาในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น ประเพณีเมาลิด และกิจกรรมต้อนรับรอมฎอน เป็นต้น อีกทั้งได้มีการเชิญคณะกรรมการอิสลาม เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนบรรยากาศให้กับนักเรียนด้วยเช่นกัน ส่วนครูผู้สอนในรายวิชาภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย เนื่องจากประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาส่วนตัว และงบประมาณในการจัดจ้างครูผู้สอนจากต่างประเทศโดยตรง เป็นต้น

ซึ่งผลทำให้นักเรียนที่จบจากโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่ไปต่อสายศาสนาแล้ว เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ซึมซับวิถีชุมชน และบรรยายศาสนาเป็นสำคัญ มีนักเรียนบางส่วนที่เรียนต่อจนจบต่างประเทศ และได้กลับมาเป็นครูผู้สอนในสถาบันเดิม

(2) ด้านวัสดุ

โรงเรียนขนาดกลาง โดยเฉพาะรายวิชาศาสนา ส่วนใหญ่ใช้หนังสือ และกระดาน เน้นการทำแบบฝึกหัด หนังสือศาสนาส่วนใหญ่เป็นภาษาอาหรับ หนังสือภาษามลายูจะใช้หนังสือรุมมี ส่วนหนังสือที่เรียนในระดับชั้นชานะวียะฮฺจะใช้หนังสือรูปแบบเดียวกับปอเนาะ แต่จะออกแบบเป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน เพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน ส่วนรายวิชาภาษาต่างประเทศ จะใช้สื่อวัสดุที่หลากหลายมากกว่า เช่น หนังสือบัตรคำ แถบประโยค เทปเสียง และวีซีดี เป็นต้น

ทั้งนี้การใช้สื่อด้านวัสดุในภาพรวมยังคงยังไม่หลากหลาย ทั้งนี้ทางโรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาให้ครูผู้สอนรู้จักการใช้สื่อวัสดุ โดยเบื้องต้นส่งเสริมให้มีการจัดทำไวเนลในรายวิชาศาสนาอิสลามเพื่อเป็นสื่อให้นักเรียนได้ศึกษานอกห้องเรียน และมีการจัดอบรมครูให้รู้จักการใช้สื่อประเภทวัสดุ การใช้สิ่งรอบข้างมาทำเป็นสื่อการเรียนการสอน และพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

(3) ด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนขนาดกลาง ทุกรายวิชาส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนในห้องเรียน และมีการใช้อาคารละหมาดหรือมัสยิดค่อนข้างมาก โดยเฉพาะรายวิชาอัลกุรอาน และอัลฟิกฮฺ มีการใช้ศาลานอกห้องเรียนเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนนักเรียนระดับชานะวียะฮฺ และบริเวณที่ร่มหรือลานโล่งบริเวณโรงเรียน เนื่องจากครูผู้สอนอายุมาก จึงต้องการให้นักเรียนลงมาเรียนในสถานที่ที่ผู้สอนต้องการ

สำหรับความต้องการของโรงเรียนนั้น ได้แก่การเพิ่มสถานที่เฉพาะสำหรับบางรายวิชาโดยเฉพาะกลุ่มวิชาภาษา หรือจัดสรรให้กลุ่มอิสลามศึกษามีห้องเฉพาะในแต่ละกลุ่มวิชา และมีห้องมัลติมีเดียที่เป็นห้องสื่อในแต่ละวิชาอย่างชัดเจน

(4) ด้านเครื่องมืออุปกรณ์

โรงเรียนขนาดกลาง ในรายวิชาที่ใช้สื่อด้านนี้ค่อนข้างบ่อย จะเป็นวิชาภาษาต่างประเทศ ส่วนวิชาศาสนาอื่นจะไม่ค่อยใช้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นหลักในการเลือกใช้สื่อ โดยจะพบได้ว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 5 ปี มักจะใช้สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ด้วย

ทางโรงเรียนมีการจัดหาและจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ เช่น เครื่องปริ้นท์ เครื่องถ่ายเอกสาร TV เป็นต้น การพัฒนาหรือส่งเสริมให้ครูผู้สอนรู้จักการใช้เทคโนโลยีในทุก ๆ ปี เช่น การอบรมคอมพิวเตอร์ช่วงต้นปีที่ทางโรงเรียนจัด และการอบรมในกรณีพิเศษที่มีสื่อตัวใหม่เข้ามา เช่น สมาร์ทบอร์ด เป็นต้น

(5) ด้านเทคนิคกิจกรรมและวิธีการ

โรงเรียนขนาดกลาง ส่วนใหญ่ใช้การบรรยายโดยเฉพาะรายวิชาอัลกุรอาน จะมีการฝึกอ่าน การท่องจำตัวต่อตัว และการสอนเป็นกลุ่ม สำหรับวิชาอัลฟิกฮจะเน้นการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้โรงเรียนยังมีการอบรมครูปีละ 2 ครั้ง เกี่ยวกับเทคนิคการสอน มีกิจกรรมเวทีเกี่ยวกับศาสนาเดือนละ 1 ครั้ง สำหรับการวิจัยชั้นเรียนในกลุ่มอิสลามศึกษายังไม่ค่อยชัดเจนในการนำผลมาพัฒนาต่อยอดให้ครูและนักเรียน

ทางโรงเรียน ต้องการพัฒนาการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริงเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรง และจะให้มีการเพิ่มวิชาเพิ่มเติมจากคาบสอนหลัก คือ วิชาการปฏิบัติ โดยสิ่งสำคัญคือการพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะการใช้สื่อด้านนี้ โดยการอบรมครูผู้สอนควบคู่กับการส่งครูไปศึกษาดูงานนอกโรงเรียน และให้ครูผู้สอนมีความเสมอภาคในการบริหารจัดการโรงเรียน พร้อมสร้างความโดดเด่นให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

ข. โรงเรียนขนาดใหญ่ สภาพทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักของกระทรวงศึกษาธิการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในบางรายวิชาไม่ตรงกับสาขาที่จบมา และมีการเชิญบอหรือโต๊ะครูปอเนาะมาเป็นผู้สอนนักเรียนในระดับชั้นชานะวียะฮ์ เช่น บาลาเฆาะ อันนุศุส เป็นต้น โดยจะใช้กระดานเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์โดยการให้ครูผู้สอนของโรงเรียนสามารถจัดพิมพ์เป็นเอกสารประกอบให้กับนักเรียน โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 10 ปี โดยเฉพาะครูภาษา หรือครูที่จบจากต่างประเทศ จะใช้สื่อวัสดุเป็นส่วนใหญ่เน้นการใช้บัตรคำ สำหรับบุคลากรครูที่จบในสาขาการสอนโดยตรงจะมีทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งทางโรงเรียนได้สนับสนุนงบประมาณในส่วนนี้ และโรงเรียนมีการพัฒนาสถานที่บริเวณให้เป็นสื่อการเรียนการสอน

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) สื่อด้านบุคคล

โรงเรียนขนาดใหญ่ การเชิญบุคลากรภายนอกมาในคาบกิจกรรมที่จัดเป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อให้ความรู้เชิงประสบการณ์และการปฏิบัติจริงในชุมชน หรือมีความจำเป็นในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น กิจกรรมต้อนรับรอมฎอน ซึ่งทางโรงเรียนให้การสนับสนุนงบประมาณ และมีบุคคลกรทางภาษาต่างประเทศโดยตรง

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมีความสามารถในการจัดสรรบุคลากรครูให้ตรงตามความต้องการของสถานศึกษาและหลักสูตร แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ในรายวิชาศาสนาอิสลามไม่ได้จบในสาขาตรีบียะฮ์หรือการศึกษาโดยตรง สำหรับในระดับชั้นชานะวียะฮ์นั้นยังมีความจำเป็นต้องเชิญบอหรือโต๊ะครูปอเนาะมาแสดงประกอบการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนจะเน้นรายวิชาระดับชั้นชานะวียะฮ์ ให้มีความเข้มข้นตามการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะ

(2) สื่อด้านวัสดุ

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการจัดอบรมจากสำนักงานส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ เช่น สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา โดยสื่อวัสดุส่วนใหญ่ครูผู้สอนแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองในสื่อชิ้นเล็ก ๆ หากเป็นชิ้นใหญ่ ๆ จะมีห้องเก็บสื่อที่มีความพร้อม แต่ยังคงขาดผู้ดูแลอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนมีระบบจัดการและพัฒนาสื่อด้านวัสดุ แต่ยังมีข้อบกพร่องในการดูแลรักษาวัสดุชิ้นใหญ่ ๆ เช่น แบบจำลอง แผ่นป้าย และไวนิลขนาดใหญ่ที่ใช้ในบางช่วงเวลา เป็นต้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดการระบบดูแลรักษาวัสดุ โดยจัดให้ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่ในการดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในห้องเก็บสื่อเอง หรือจัดหาเจ้าหน้าที่ในการเบิกใช้วัสดุ

(3) สื่อด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนขนาดใหญ่ ยังขาดห้องของแต่ละสาระวิชาอิสลามศึกษา เนื่องจากสถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน จึงทำให้ส่วนใหญ่จะใช้ห้องเรียนแต่ละชั้นเรียน โดยครูอิสลามศึกษาจะจับกลุ่มเป็นภาระงานต่าง ๆ ตามความสามารถของบุคลากร เช่น ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายทะเบียน เป็นต้น

โรงเรียนจะเน้นในเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนการมากกว่า ทำให้ไม่มีระบบการทำงานเป็นกลุ่มสาระวิชาอย่างชัดเจน ถึงค่อนข้างจะมีความพร้อมด้านสถานที่และยังไม่มี การจัดห้องสื่อตามกลุ่มสาระวิชาอิสลาม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาระบบการสอนที่เข้มข้นในแต่ละรายวิชาต่อไป โดยคำนึงถึงการกระจายงานและภาระความรับผิดชอบที่ครอบคลุมขึ้น

(4) สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมอย่างมากในเรื่องเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น TV โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นท์ และเครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น โดยได้รับการสนับสนุนโครงการจากรัฐบาล ซึ่งรายวิชาภาษาต่างประเทศจะใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่

จะเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้สื่อด้านนี้ของครูผู้สอน แต่พบว่า ยังไม่ค่อยมีการใช้สื่อนี้เท่าที่ควรในรายวิชาศาสนาอิสลาม อันเนื่องมาจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่จบสาขาตรียะฮ์หรือการศึกษาโดยตรง จึงไม่ค่อยมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นมีความจำเป็นในการพัฒนาด้านตัวผู้สอนให้มีทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการสอน

(5) ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ

โรงเรียนขนาดใหญ่ เน้นการจัดกิจกรรมภายในทุก ๆ สัปดาห์ นักเรียนยังมีกลุ่มที่มีการเรียนต่อระดับศาสนาที่สูงขึ้น โดยมีการสนับสนุนการศึกษาให้ศึกษาต่างประเทศ มีการฝึกปฏิบัติจริงในทุก ๆ เช้า เช่น การฝึกอ่านคัมภีระ และมีนักเรียนที่รับผิดชอบสอนตาดีกา ในวัน

เสาร์-อาทิตย์ เป็นต้น โดยโรงเรียนสนับสนุนอย่างเต็มที่สำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ และบางรายวิชาเช่น วิชาอัลฟิกฮฺ ในบทเรียนเรื่องหัจญ์จะใช้การจำลองสถานที่จริงเป็นสื่อการสอน เป็นต้น

จะเห็นว่าโรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งครูผู้สอนมีเทคนิคและวิธีการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเรียนในแต่ละรายวิชาของกลุ่มอิสลามศึกษา

4.2.7.2 ส่วนที่ 7.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

ก. โรงเรียนขนาดกลาง ปัญหาทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในหลักประกันคุณภาพในเรื่องของผู้สอน

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

จัดนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม และจะหาเวทีให้กับนักเรียนที่มีความสามารถ และแก้ปัญหานักเรียนที่อยู่ในกลุ่มอ่อน

(2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การทำแผนการเรียนการสอน สามารถปรับเปลี่ยนจากของเดิมได้โดยไม่ต้องทำใหม่ และโรงเรียนต้องการกำหนดการสอนก่อนในต้นภาคเรียน และจะต้องส่งแผนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา เนื่องจากการตรวจบ่อย และการนิเทศบ่อย จะทำให้เกิดแรงต้าน โดยให้วิธีให้ผู้สอนมีความรักต้องการในการสอน แต่เน้นให้ครูจัดทำกำหนดการสอนเพื่อแสดงถึงกระบวนการมากกว่า การจัดทำเอกสาร โดยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอนแต่ละคน

(3) ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ

ต้องใช้หนังสือเป็นหลัก วิชาศาสนาใช้สื่อจากสถาบันปอเนาะ แต่เมื่อรัฐต้องการให้สอบไอเน็ต ทางโรงเรียนจึงต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร เริ่มต้นโดยให้ครูผู้สอนจัดหาหนังสือเองที่สอดคล้องกับหลักสูตร โดยต้องการที่ไปในทิศทางเดียวกันกับโรงเรียนส่วนใหญ่ และการใช้เทปเสียงในการกระตุ้นความจำของนักเรียน

(4) ด้านการใช้สื่อ

ต้องการความพร้อมของงบประมาณ และการเตรียมความพร้อมของสื่อที่จะใช้ไม่แน่นอน เนื่องจากมีสื่อที่ใช้น้อย

(5) ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน

การเรียนรู้เป็นกลุ่มในอาคารมัธยมโดยแบ่งวัน เช่น การวีริต การอ่านอัลกุรอาน วิธีการละหมาดฮายัต เป็นต้น โดยนักเรียนเน้นการท่องจำเป็นรายบุคคล โดยนักเรียนจะตอบสนองเป็นกลุ่มใหญ่มากกว่ารายบุคคล

(6) ด้านการประเมินผล

เน้นการพูดคุยกับครูผู้สอน โดยผ่านการเดินสำรวจแบบผ่าน ๆ และดูจากผลสัมฤทธิ์เป็นรายวิชา แล้วจะเรียกครูมาสอบถามเหตุผล และคุยอย่างไม่เป็นทางการ แล้วแต่ช่วงเวลาสถานที่ที่เหมาะสม โดยไม่ใช่แบบประเมินจากครูและเด็ก ส่วนวิชาที่ท่องจะประสบปัญหาต่อผลสัมฤทธิ์ จึงจำเป็นต้องเน้นกระบวนการท่องจำในรูปแบบทั้งกระบวนการกลุ่มและรายบุคคล

ข. โรงเรียนขนาดใหญ่ สภาพปัญหาทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อที่ครูผลิตเองไม่ค่อยมีปัญหา เนื่องจากครูทำสื่อไม่มาก นอกจากกลุ่มกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศในระดับต้น และระดับกลาง ใช้หนังสือสมาคม 8 กลุ่มสาระ นอกจากระดับสูง จะใช้หนังสือเฉพาะในลักษณะเดียวกับสถาบันปอเนาะ

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

โรงเรียนมีกิจกรรมที่สามารถพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น SDQ และมีการพบปะกับครูประจำชั้นก่อนเข้าเรียนทุกวัน และรายงานผลกับโรงเรียน ทำให้มีข้อมูลฐานหลักทำให้ครูรู้จักตัวนักเรียนเป็นอย่างดี มีการเยี่ยมบ้านและติดต่อผู้ปกครองสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิงนอกจากนักเรียนหอพัก

(2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การจัดแผนการเรียนการสอนล่วงหน้า อย่างน้อย 1 เดือน เพียงแค่รายวิชาที่ถนัดวิชาเดียว ส่วนวิชาอื่น ๆ ที่สอนทำเพียงแค่กำหนดการสอน โดยสามารถนำแผนที่ใช้แล้วมาใช้ต่อไปการศึกษาต่อไปได้ โดยยึดหลักการจากกระทรวงศึกษาธิการ

(3) ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ

ต้องการให้มีการจัดทำสื่อในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงแค่กลุ่มสาระศาสนาเพียงอย่างเดียว

(4) ด้านการใช้สื่อ

มีการจัดอบรมให้กับครูผู้สอนเป็นประจำทุก ๆ ปี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

(5) ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน

ผู้บริหารทำการนิเทศครูผู้สอนด้วยตนเอง และนักเรียนจะมีการโต้ตอบบ้างในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งของครูผู้สอน

(6) ด้านการประเมินผล

การให้นักเรียนมีการประเมินครูผู้สอน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนมาก ผู้บริหารจะเรียกการเข้ามาคูเป็นตัวต่อตัวเพื่อการพัฒนาการสอน การนิเทศการสอนหอมละ 2 ครั้ง กล่าวคือ ก่อนสอน และหลังสอน

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน 2) เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน 4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ และ 5) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครูอิสลามศึกษา จำนวน 196 และผู้บริหาร จำนวน 16 คน จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ทั้งหมด 16 โรงเรียน และใช้กลุ่มตัวอย่างที่ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูอิสลามศึกษา จำนวน 132 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง 2 คน และขนาดใหญ่ 1 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ 2) ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน และด้านการประเมินผล และ 3) แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด แบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตอนที่ 2 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด

แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ตอนที่ 3 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิดเป็น แบบตรวจสอบรายการ (checklist) 2 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ด้านการประเมินผล และตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายเปิด 2) แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน ใน 2 ประเด็น คือ แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา สถิติที่ใช้ในการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) ทดสอบรายคู่โดยวิธีการเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD และค่าไคสแควร์ (χ^2)

บทนี้เป็นสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เป็น 5 ส่วน ดังนี้

5.1.1 ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน พบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.3 โดยส่วนใหญ่อายุ 26-35 ปี ร้อยละ 52.3 จบการศึกษาศาสนาระดับปริญญาตรีและขานะวียะฮ์มากที่สุด ร้อยละ 51.5 และ 37.1 และจบการศึกษาสามัญในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 42.3 มีประสบการณ์สอน ไม่เกิน 5 ปี เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.0 รองลงมาอยู่ในช่วง 6-10 ปี ร้อยละ 27.3 เป็นครูอิสลามศึกษาที่สอน สอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ปลาย ร้อยละ 75.8 และเป็นครูอิสลามศึกษาที่สอนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 24.2 โดยส่วนใหญ่สอนวิชาอัลกุรอานเป็นวิชาหลัก ร้อยละ 20.5 ซึ่งมากกว่าวิชาหลักอื่นเป็น

สองเท่า คือ วิชาอัตตาริซ อัลฮะดีษ อัลอะกีดะฮ์ และอัลอัคลาก ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 9.8, 9.1 และ 9.1 นอกจากนี้วิชาภาษามลายู ภาษาอาหรับ และอัลฟิกฮ์ อยู่ที่ร้อยละ 15.2, 14.4 และ 12.9 และครูอิสลามศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มากกว่าขนาดกลาง ร้อยละ 53.8 และ 46.2 ตามลำดับ

5.1.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มี 5 ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.52$, S.D.= .47) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านวัสดุ ($\bar{x}=2.71$, S.D.= .48) รองลงมาด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ($\bar{x}=2.60$, S.D.= .54) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ($\bar{x}=2.53$, S.D.= .70) ส่วนด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x}=2.46$, S.D.= .58) และด้านบุคคล ($\bar{x}=2.26$, S.D.= .65) อยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง

5.1.2.1 ด้านบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ($\bar{x}=2.37$, S.D.= .61) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 1 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเชิญวิทยากรภายในโรงเรียน ($\bar{x}=2.72$, S.D.= .87) รองลงมาการเชิญวิทยากรภายนอกโรงเรียน ($\bar{x}=2.36$, S.D.= .82) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง คือ การเชิญโต๊ะอิมามในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .82) การเชิญโต๊ะครูในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .84) และการเชิญบาอโปอเนาะในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .86) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเชิญคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ($\bar{x}=2.05$, S.D.= .83)

5.1.2.2 ด้านวัสดุ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.86$, S.D.= .45) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้ง 2 ข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 10 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 10 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หนังสือแบบเรียน ($\bar{x}=3.71$, S.D.= .65) รองลงมา กระดาน ($\bar{x}=3.68$, S.D.= .61) และหนังสือคู่มือสำหรับครูผู้สอน ($\bar{x}=3.45$, S.D.= .76) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ของจริง ($\bar{x}=2.72$, S.D.= .91) เอกสารแนบแนว ($\bar{x}=2.58$, S.D.= .88) และป้านนิเทศ ($\bar{x}=2.58$, S.D.= 1.01) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทปบันทึกเสียง ($\bar{x}=2.18$, S.D.= 1.02) และภาพพลิก ($\bar{x}=2.13$, S.D.= .87)

5.1.2.3 ด้านอาคารสถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.51$, S.D.= .58) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้ง 1 ข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 4 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ชั้นเรียนของผู้เรียน ($\bar{x}=3.55$, S.D.= .67) อยู่ในระดับบ่อยครั้ง รองลงมาเป็นหอประชุม และสนามหรือที่ร่มภายในโรงเรียนเท่ากัน ($\bar{x}=2.66$, S.D.= .62) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ห้องสมุดภายในโรงเรียน ($\bar{x}=2.63$, S.D.= .82) ห้องปฏิบัติการทาง

ภาษา ($\bar{x}=2.43$, S.D.= .88) และศูนย์อาหาร ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 0.98) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ($\bar{x}=1.91$, S.D.= .83) โรงงาน ($\bar{x}=1.86$, S.D.= .96) และตลาด ($\bar{x}=1.75$, S.D.= .91)

5.1.2.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.66$, S.D.= .63) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 4 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ($\bar{x}=3.01$, S.D.= .97) รองลงมาโทรทัศน์ ($\bar{x}=2.86$, S.D.= .93) และเครื่องถ่ายเอกสาร ($\bar{x}=2.83$, S.D.= 1.04) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ชุดเครื่องเสียง ($\bar{x}=2.50$, S.D.= .96) Smart Phone ($\bar{x}=2.39$, S.D.= 0.96) และ Laptop ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 1.00) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เครื่องบันทึกเสียง ($\bar{x}=2.15$, S.D.= .95) และวิทยุ ($\bar{x}=2.12$, S.D.= .98)

5.1.2.5 ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.69$, S.D.= .53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 10 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป ($\bar{x}=3.20$, S.D.= .88) รองลงมาการบรรยาย ($\bar{x}=3.18$, S.D.= .85) และการเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x}=2.84$, S.D.= .95) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ การสอนแบบแก้ปัญหา ($\bar{x}=2.50$, S.D.= .96) การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ($\bar{x}=2.39$, S.D.= 0.96) และบทเรียนคอมพิวเตอร์ ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 1.00) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชุดแสดงนิทรรศการ ($\bar{x}=2.19$, S.D.= .87) และละคร ($\bar{x}=2.11$, S.D.= .87)

5.1.3 ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มี 6 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ด้านการประเมินผล พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยเฉลี่ยร้อยละ 46.2 เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าความถี่เห็นด้วยเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ คิดเป็นร้อยละ 56.1 รองลงมาด้านการใช้สื่อ ร้อยละ 52.3 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ร้อยละ 50.8 ส่วนด้านที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 41.0 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ร้อยละ 38.7 และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ร้อยละ 37.1 ตามลำดับ

5.1.3.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 50.8 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมาครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน ร้อยละ 56.1 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับการ

จัดการเรียนการสอน และครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับทัศนคติต่อวิชากับผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อในการเรียนการสอน ร้อยละ 40.2

5.1.3.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 38.7 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนที่เรียนจบบทเรียนแล้วจะสามารถบรรลุถึงสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน ร้อยละ 43.9 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังจากการใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 39.4 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่ทราบถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการเรียนการสอนทำให้ไม่สามารถกำหนดแนวทางการประเมินผลได้ถูกต้องครอบคลุม ร้อยละ 34.8

5.1.3.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 56.1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ร้อยละ 77.3 รองลงมาสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่หลากหลาย และไม่ค่อยเพียงพอกับการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 68.2 และขาดทักษะการออกแบบและผลิตสื่อใหม่ ๆ ร้อยละ 65.9 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ สื่อที่มีอยู่ชำรุดไม่สะดวกกับการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 62.1 ขาดทักษะในการดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพดีขึ้น ร้อยละ 57.6 และสื่อการเรียนการสอนบางชนิดไม่เหมาะสมต่อผู้เรียนทำให้เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้สื่อ ร้อยละ 56.1 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงไม่เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทนั้น ๆ ร้อยละ 43.2 และเลือกสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ร้อยละ 38.6

5.1.3.4 ด้านการใช้สื่อ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 52.3 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ จำนวนคาบสอนของครูมีมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 75.8 รองลงมาขาดงบประมาณด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 75.0 โรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และโรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกและให้บริการในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน เท่ากัน ร้อยละ 71.2 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ใช้สื่อประกอบชั้นดำเนินการสอนเพื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นสื่อการเรียนการสอนขณะใช้อย่างทั่วถึง ร้อยละ 49.2 และครูไม่มีเวลาเตรียมผู้เรียนให้พร้อมก่อนการใช้สื่อ ร้อยละ 48.5 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่มีเวลาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 28.8 และครูไม่สนใจตอบข้อซักถามอธิบายหรือชี้แนะปัญหาเพิ่มเติม ร้อยละ 27.3

5.1.3.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 37.1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบ ผลิต และใช้สื่อ ร้อยละ 46.2 รองลงมาครูไม่ได้เสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเสนอผลงานโดยการใช้ ร้อยละ 39.4 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ให้ผลย้อนกลับทันทีเมื่อผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นภายหลังการใช้สื่อ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 37.9 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ และครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองผลจากการใช้สื่อ ร้อยละ 31.1

5.1.3.6 ด้านการวัดและประเมินผล ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 41.0 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลการใช้สื่อในชั้นเรียน ร้อยละ 48.5 รองลงมาครูไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการใช้สื่อ ร้อยละ 43.2 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูและนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 42.4 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูเลือกใช้การทดสอบไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ 33.3

5.1.3.7 จัดกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1)กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย 2)กลุ่มที่เห็นด้วยต่ำ 3)กลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง 4)กลุ่มที่เห็นด้วยสูง โดยจำแนกเป็นกลุ่มตามด้าน ดังนี้

ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 25.8 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 37.9 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 19.7 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 16.7

ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 46.2 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 32.6 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 12.9 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 8.3

ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 11.4 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ใกล้เคียงกับกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.1 และ 34.1 และกลุ่มที่เห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 17.4

ง. ด้านการใช้สื่อ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 8.3 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 39.4 รองลงมาเห็นด้วยสูง ร้อยละ 32.6 และเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 19.7

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 37.9 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูง ใกล้เคียงกับกลุ่มเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 25.8 และ 25.0 และกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 11.4

ฉ. ด้านการวัดและประเมินผล มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 37.9 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 30.3 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 20.5 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 11.4

5.1.4 ส่วนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดของโรงเรียน มีรายละเอียดผลการเปรียบเทียบ ดังนี้

5.1.4.1 ครูอิสลามศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

5.1.4.2 ครูอิสลามศึกษาที่มีอายุ มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.4.3 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

5.1.4.4 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.4.5 ครูอิสลามศึกษาที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.4.6 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับที่สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล และด้านอาคารสถานที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.4.7 ครูอิสลามศึกษาที่มีรายวิชาหลักที่สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านบุคคล ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านวัสดุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.1.4.8 ครูอิสลามศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.5 ส่วนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ

ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

5.1.5.1 ส่วนที่ 5.1 ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน พบว่า ด้านการใช้สื่อ และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถจำแนกรายละเอียด ดังนี้

ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า เพศต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ง. ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ระดับที่สอนต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉ. ด้านการวัดและประเมินผล มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

5.1.5.2 ส่วนที่ 5.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ และด้านการใช้สื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถจำแนกรายละเอียด ดังนี้

ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า หากระดับการใช้สื่อในด้านอาคารสถานที่ต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ง. ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า หากระดับการใช้สื่อในด้านอาคารสถานที่ต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

ฉ. ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

5.1.6 ส่วนที่ 6 ผลการประมวลข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน

5.1.6.1 แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ปรากฏผลดังนี้

ก. ด้านบุคคล พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ การเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายพิเศษเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.5 รองลงมา

การเชิญวิทยากรภายนอกบ่อยขึ้นทำให้นักเรียนมีแรงกระตุ้นในการเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 16.7 และสื่อบุคคลที่นำมาแสดงต้องมีความชำนาญและมีจิตวิทยาสูง เพื่อสามารถให้ผู้สอนได้ปรับปรุงทักษะการสอนของตนให้ดีขึ้น ร้อยละ 14.8 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การเชิญผู้นำศาสนาในชุมชนเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติม และการสนับสนุนงบประมาณให้กับผู้สอนที่ต้องการเชิญบุคลากรภายนอกเมื่อมีความจำเป็น เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การเชิญบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้มาจากหน่วยงานที่มีความพร้อม คิดเป็นร้อยละ 3.7

ข. ด้านวัสดุ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อด้านวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมาแบบเรียนต้องมีความหลากหลาย สร้างสรรค์และน่าสนใจ ร้อยละ 14.0 และการอบรมเพื่อพัฒนาให้ครูผู้สอนใช้สื่อที่มีอยู่แล้วให้เกิดความชำนาญ และให้รู้จักใช้สื่อใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 12.0 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ วัสดุที่มีอยู่สามารถเอามาสอนและดัดแปลงเป็นสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และวัสดุที่ใช้ต้องทันสมัยอยู่เสมอ ร้อยละ 8.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ จัดให้มีศูนย์ผลิตสื่อของเขตพื้นที่และมีบุคลากรที่มีประสบการณ์คอยดูแล คิดเป็นร้อยละ 2.0

ค. ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ สถานที่ต่างๆ ของโรงเรียนต้องปลอดภัย มีภูมิทัศน์ที่ดีและเอื้อต่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมามีห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการเฉพาะในแต่ละสาระวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ร้อยละ 17.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดให้มีห้องปฏิบัติการทางภาษาในรายวิชาภาษาอาหรับ และภาษามลายู คิดเป็นร้อยละ 10.9 และการสนับสนุนงบประมาณด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เพียงพอ ร้อยละ 6.5 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การกำหนดนโยบายให้ผู้สอนทำการสอนนอกห้องเรียนอย่างน้อยหน่วยการเรียนรู้ละครั้ง ร้อยละ 2.2

ง. ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ การจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอมากที่สุด ร้อยละ 44.0 รองลงมาเครื่องมือและอุปกรณ์ต้องทันสมัย ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การติดตั้งระบบจอโปรเจกเตอร์ LCD หรือโทรทัศน์ ในแต่ละห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อหาทุนในการจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.0

จ. ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ ครูผู้สอนควรจัดให้มีกิจกรรมการสอนที่หลากหลายมากที่สุด ร้อยละ 25.0 รองลงมาการจัดอบรมให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเทคนิคและวิธีการสอน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง ร้อยละ 17.6 และการสอนให้เน้นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติจริงของผู้เรียนให้มากขึ้น ร้อย

ละ 16.3 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดให้มีกิจกรรมกลุ่มอัลเกะฮ์และมีการทดสอบเป็นรายบุคคล และเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.4 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลาลงพื้นที่ให้ความรู้และสามารถแลกเปลี่ยนกันและกัน และการเปิดเวทีนำเสนอผลงานวิชาการอิสลามศึกษาให้กับนักเรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.5

5.1.6.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ปรากฏผลดังนี้

ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ จัดทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อการเรียนการสอนมากที่สุด และเท่ากับครุผู้สอนต้องรู้จักนิสัย พฤติกรรม และความแตกต่างของแต่ละของผู้เรียนแต่ละคน ผ่านการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และ SDQ คิดเป็นร้อยละ 22.5 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อให้ผู้สอนได้เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.5 และครุผู้สอนต้องมีทักษะในการวิเคราะห์สื่อการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ร้อยละ 10.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ การศึกษาต่อของผู้สอนที่ไม่ได้มีใบประกอบวิชาชีพครุเพื่อสร้างความเข้าใจ และมีทักษะในการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนกับการใช้สื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ เน้นให้ครุผู้สอนมีทักษะการกำหนด KPA ให้ชัดเจนต่อการเลือกใช้สื่อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.9 รองลงมาการยึดเอาวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นหลักจบกระทั่งจบหน่วยการเรียนรู้ที่สอน ร้อยละ 21.0 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องมีทักษะการปฏิบัติจริงและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมเนื้อหา และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ร้อยละ 2.3

ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สอนมีทักษะในการเลือก ตัดแปลง หรือออกแบบสื่อการสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาการออกแบบสื่อที่หลากหลาย ทันต่อสถานการณ์ และน่าสนใจ สามารถให้ผู้เรียนต่อยอดได้ ร้อยละ 15.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ ทางโรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาสื่อการสอน และผู้สอนควรเลือก หรือออกแบบสื่อที่ง่าย ๆ สะดวกในการพกพา ใช้งานได้หลาย ๆ ครั้ง และเหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.3 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด

คือ ส่งเสริมความสามารถผู้เรียน เช่น อ่านอัลกุรอานไพเราะมาบันทึกเสียงเพื่อใช้เป็นสื่อ คิดเป็นร้อยละ 2.5

ง. ด้านการใช้สื่อ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การจัดอบรมให้ผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจตรงกันและมีทักษะการใช้สื่อใหม่ๆ อยู่เสมอ และครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนล่วงหน้า เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมา มีการใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน ร้อยละ 13.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การจัดการเรื่องคาบสอนของผู้สอนไม่มากเกินไปทำให้มีเวลาในการเตรียมสื่อการสอน และการทดลองใช้สื่อก่อนการนำไปใช้ในการสอนจริงกับผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ หมั่นใช้อุปกรณ์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ประกอบควบคู่กับการสอนในตำราหรือหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 3.3

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การให้แรงเสริมกับผู้เรียนทุกครั้งและผู้สอนได้ใช้สื่อการสอน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามได้ตามต้องการและให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้เรียน เท่ากัน ร้อยละ 21.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนอยู่เสมอหลังจากการใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 14.3 และครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างในการตอบสนองผู้เรียนก่อนประเมินผลเสมอ ร้อยละ 10.7 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การสร้างบรรยากาศสถานที่เรียนให้ดึงดูดผู้เรียนและเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผู้สอนต้องนำเสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการนำเสนอสื่อการสอน เท่ากัน ร้อยละ 3.6

ช. ด้านการประเมินผล พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ ให้ครูสอนมีการประเมินผลการใช้สื่อในทุกครั้งที่ใช้และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาครูผู้สอนประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด และประเมินผลนักเรียนตามสภาพความเป็นจริง เท่ากัน ร้อยละ 13.8 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินความพึงพอใจกับการใช้สื่อของครูผู้สอน และประเมินผลความแตกต่างของการใช้สื่อในแต่ละบทเรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูผู้สอนควรใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย และควรมีผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลาเข้ามาเฝ้าเทศการสอน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.8

5.1.7 ส่วนที่ 7 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหา ลักษณะการถอดบทเรียน และจัดหมวดหมู่ตามประเด็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

5.1.7.1 การสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผลปรากฏดังนี้

ก. โรงเรียนขนาดกลาง สภาพทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน โรงเรียนจะเน้นการใช้สื่อด้านบุคคล คือ การเชิญบุคคลมาแสดงประกอบการเรียนการสอน และใช้หนังสือประกอบบรรยายการสอน มีแบบฝึกหัด ใ้กระดาน มีการเชิญโต๊ะครูปอเนาะ โต๊ะอิمامมาสอนในรายวิชาศาสนา เนื่องจากโรงเรียนได้เน้นการสอนในรูปแบบของสถาบันปอเนาะในเขตพื้นที่ เช่น บาลาเฆาะ ดุสฟาตุลอะดีษ ฟิกฮฺ และเน้นการท่องจำ เป็นต้น มีโรงเรียนที่เน้นการสอนโดยใช้การผสมผสานหลักสูตรแกนกลางจากกระทรวงศึกษาธิการระหว่างหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษา 2551 ในการยึดถือมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเพื่อการจัดการเรียนการสอนนั้นสอดคล้องกับการทดสอบ I-net แต่ยังใช้สื่อบุคคลมาประกอบการสอนในการเรียนระดับศาสนาชั้นชานาอะเวีย ทั้งนี้กลุ่มภาษาได้ใช้สื่ออย่างหลากหลายมากกว่ากลุ่มศาสนา

สถานที่ทำการเรียนการสอนส่วนมากจะใช้ห้องเรียน และจะใช้ซุ้มศาลาบริเวณโรงเรียนค่อนข้างบ่อย สำหรับสื่อจำพวกอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะใช้น้อยมาก การออกข้อสอบให้กับนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นชานาอะเวีย ที่ได้เชิญบุคลากรภายนอกนั้น จะใช้การเขียนข้อสอบด้วยลายมือของผู้สอน (บาบอ) และให้ทางโรงเรียนจัดพิมพ์เป็นเอกสารในการสอบวัดผลให้แก่นักเรียน

โรงเรียนจะเน้นการทำกิจกรรมศาสนาเป็นหลัก และมีความสัมพันธ์กับชุมชน มีชุมชนโต๊ะลูบา เป็นการปั้นเยาวชนให้มีทักษะการปฏิบัติในลักษณะเดียวกับสถาบันปอเนาะ กล่าวคือ นักเรียนจะต้องเป็นผู้นำในการนำดุอาอ์ ในพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา เช่น การจัดการศพ อิมามละหมาดตะรอวีเยฮฺ และกิจกรรมอื่น ๆ ตามประเพณีของพื้นที่ในชุมชน เป็นต้น นักเรียนมีการซึมซับวิถีชีวิตต่าง ๆ เหล่านี้จากชุมชน

ทั้งนี้ ระดับการใช้สื่อทั่วไปของโรงเรียนขนาดกลาง ยังมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่ค่อยหลากหลาย ซึ่งสื่อด้านที่ควรพัฒนาเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์มีใช้ไม่เพียงพอ เป็นต้น แต่ความจำเป็นในขณะนี้ทางโรงเรียนยังไม่ให้ความสนใจต่อการใช้สื่อเหล่านี้ เนื่องจากยังใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก โดยเฉพาะบุคลากรภายนอก ที่เป็นบาบอ หรือโต๊ะครู ซึ่งเป็นคนรุ่นเก่า แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในอนาคตหากมีครูรุ่นใหม่เข้ามาแทนที่ในการจัดการเรียนการสอน จะทำให้มีความจำเป็นในการใช้สื่อวัสดุ และเครื่องมือ

อุปกรณ์ โดยปัจจุบันโรงเรียนจะเน้นการใช้วิชากลุ่มปอเนาะเกือบทั้งหมด ส่วนวิชาที่โรงเรียนกำหนดหลักอื่น ๆ เช่น มรดกและพินัยกรรม และดาราศาสตร์ จะใช้ครูผู้สอนที่จบจากต่างประเทศ

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) ด้านบุคคล

โรงเรียนขนาดกลางจะเน้นการสื่อสารด้านบุคคล เนื่องจากต้องการกระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการในการเรียนศาสนา มีแนวคิดและจิตวิญญาณที่ถ่ายทอดโดยตรงผ่านผู้สอน โดยยังไม่มีควมจำเป็นที่จะนำสื่อสมัยใหม่ในการพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากต้องการอนุรักษ์บุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานที่ดี และทางโรงเรียนจะเชิญบาบอมาในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น ประเพณีเมาลิด และกิจกรรมต้อนรับรอมฎอน เป็นต้น อีกทั้งได้มีการเชิญคณะกรรมการอิสลาม เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนบรรยากาศให้กับนักเรียนด้วยเช่นกัน ส่วนครูผู้สอนในรายวิชาภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย เนื่องจากประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาส่วนตัว และงบประมาณในการจัดจ้างครูผู้สอนจากต่างประเทศโดยตรง เป็นต้น

ซึ่งผลทำให้นักเรียนที่จบจากโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่ไปต่อสายศาสนาล้วน เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เข้มข้นวิถีชุมชน และบรรยายศาสนาเป็นสำคัญ มีนักเรียนบางส่วนที่เรียนต่อจนจบต่างประเทศ และได้กลับมาเป็นครูผู้สอนในสถาบันเดิม

(2) ด้านวัสดุ

โรงเรียนขนาดกลาง โดยเฉพาะรายวิชาศาสนา ส่วนใหญ่ใช้หนังสือ และกระดาน เน้นการทำแบบฝึกหัด หนังสือศาสนาส่วนใหญ่เป็นภาษาอาหรับ หนังสือภาษามลายูจะใช้หนังสืออูมี ส่วนหนังสือที่เรียนในระดับชั้นชานะวียะฮฺจะใช้หนังสือรูปแบบเดียวกับปอเนาะ แต่จะออกแบบเป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน เพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน ส่วนรายวิชาภาษาต่างประเทศ จะใช้สื่อวัสดุที่หลากหลายมากกว่า เช่น หนังสือบัตรคำ แถบประโยค เทปเสียง และวีซีดี เป็นต้น

ทั้งนี้การใช้สื่อด้านวัสดุในภาพรวมยังคงไม่หลากหลาย ทั้งนี้ทางโรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาให้ครูผู้สอนรู้จักการใช้สื่อวัสดุ โดยเบื้องต้นส่งเสริมให้มีการจัดทำไวเนลในรายวิชาศาสนาอิสลามเพื่อเป็นสื่อให้นักเรียนได้ศึกษานอกห้องเรียน และมีการจัดอบรมครูให้รู้จักการใช้สื่อประเภทวัสดุ การใช้สิ่งรอบข้างมาทำเป็นสื่อการเรียนการสอน และพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

(3) ด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนขนาดกลาง ทุกรายวิชาส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนในห้องเรียน และมีการใช้อาคารละหมาดหรือมัสยิดค่อนข้างมากโดยเฉพาะรายวิชาอัลกุรอาน และอัลฟิกฮฺ มีการใช้ศาลานอกห้องเรียนเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนนักเรียนระดับชานะวียะฮฺ และบริเวณที่ร่ม

หรือลานโล่งบริเวณโรงเรียน เนื่องจากครูผู้สอนอายุมาก จึงต้องการให้นักเรียนลงมาเรียนในสถานที่ที่ผู้สอนต้องการ

สำหรับความต้องการของโรงเรียนนั้น ได้แก่การเพิ่มสถานที่เฉพาะสำหรับบางรายวิชาโดยเฉพาะกลุ่มวิชาภาษา หรือจัดสรรให้กลุ่มอิสลามศึกษามีห้องเฉพาะในแต่ละกลุ่มวิชา และมีห้องมัลติมีเดียที่เป็นห้องสื่อในแต่ละวิชาอย่างชัดเจน

(4) ด้านเครื่องมืออุปกรณ์

โรงเรียนขนาดกลาง ในรายวิชาที่ใช้สื่อด้านนี้ค่อนข้างบ่อย จะเป็นวิชาภาษาต่างประเทศ ส่วนวิชาศาสนาอื่นจะไม่ค่อยใช้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นหลักในการเลือกใช้สื่อ โดยจะพบได้ว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 5 ปี มักจะใช้สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ด้วย

ทางโรงเรียนมีการจัดหาและจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ เช่น เครื่องปริ้นท์ เครื่องถ่ายเอกสาร TV เป็นต้น การพัฒนาหรือส่งเสริมให้ครูผู้สอนรู้จักการใช้เทคโนโลยีในทุก ๆ ปี เช่น การอบรมคอมพิวเตอร์ช่วงต้นปีที่ทางโรงเรียนจัด และการอบรมในกรณีพิเศษที่มีสื่อตัวใหม่เข้ามา เช่น สมาร์ทบอร์ด เป็นต้น

(5) ด้านเทคนิคกิจกรรมและวิธีการ

โรงเรียนขนาดกลาง ส่วนใหญ่ใช้การบรรยายโดยเฉพาะรายวิชาอัลกุรอาน จะมีการฝึกอ่าน การท่องจำตัวต่อตัว และการสอนเป็นกลุ่ม สำหรับวิชาอัลฟิกฮฺจะเน้นการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้โรงเรียนยังมีการอบรมครูปีละ 2 ครั้ง เกี่ยวกับเทคนิคการสอน มีกิจกรรมเวทีเกี่ยวกับศาสนาเดือนละ 1 ครั้ง สำหรับการวิจัยชั้นเรียนในกลุ่มอิสลามศึกษายังไม่ค่อยชัดเจนในการนำผลมาพัฒนาต่อยอดให้ครูและนักเรียน

ทางโรงเรียน ต้องการพัฒนาการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริงเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรง และจะให้มีการเพิ่มเติมจากคาบสอนหลัก คือ วิชาการปฏิบัติ โดยสิ่งสำคัญคือการพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะการใช้สื่อด้านนี้ โดยการอบรมครูผู้สอนควบคู่กับการส่งครูไปศึกษาดูงานนอกโรงเรียน และให้ครูผู้สอนมีความเสมอภาคในการบริหารจัดการโรงเรียน พร้อมสร้างความโดดเด่นให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

ข. โรงเรียนขนาดใหญ่ สภาพทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักของกระทรวงศึกษาธิการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในบางรายวิชาไม่ตรงกับสาขาที่จบมา และมีการเชิญบอหรือโต๊ะครูปอนะมาเป็นผู้สอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา เช่น บาลาเฆาะ อันนุศุส เป็นต้น โดยจะใช้กระดานเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์โดยการให้ครูผู้สอนของโรงเรียนสามารถจัดพิมพ์เป็นเอกสารประกอบให้กับนักเรียน โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 10 ปี โดยเฉพาะครูภาษา หรือครูที่จบจากต่างประเทศ จะใช้สื่อวัสดุเป็นส่วนใหญ่เน้นการใช้บัตรคำ สำหรับบุคลากรครูที่จบในสาขาการสอน

โดยตรงจะมีทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งทางโรงเรียนได้สนับสนุนงบประมาณในส่วนนี้ และโรงเรียนมีการพัฒนาสถานที่บริเวณให้เป็นสื่อการเรียนการสอน

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) สื่อด้านบุคคล

โรงเรียนขนาดใหญ่ การเชิญบุคลากรภายนอกมาในคาบกิจกรรมที่จัดเป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อให้ความรู้เชิงประสบการณ์และการปฏิบัติจริงในชุมชน หรือมีความจำเป็นในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น กิจกรรมต้อนรับรอมฎอน ซึ่งทางโรงเรียนให้การสนับสนุนงบประมาณ และมีบุคคลกรทางภาษาต่างประเทศโดยตรง

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมีความสามารถในการจัดสรรบุคลากรครูให้ตรงตามความต้องการของสถานศึกษาและหลักสูตร แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ในรายวิชาศาสนาอิสลามไม่ได้จบในสาขาตรีปิยะศหรือการศึกษาโดยตรง สำหรับในระดับชั้นชานะวียะฮ์นั้นยังมีความจำเป็นต้องเชิญบอหรือโตะครูปอเนาะมาแสดงประกอบการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนจะเน้นรายวิชาระดับชั้นชานะวียะฮ์ ให้มีความเข้มข้นตามการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะ

(2) สื่อด้านวัสดุ

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการจัดอบรมจากสำนักงานส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ เช่น สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา โดยสื่อวัสดุส่วนใหญ่ครูผู้สอนแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองในสื่อชิ้นเล็ก ๆ หากเป็นชิ้นใหญ่ ๆ จะมีห้องเก็บสื่อที่มีความพร้อม แต่ยังคงขาดผู้ดูแลอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนมีระบบจัดการและพัฒนาสื่อด้านวัสดุ แต่ยังมีข้อบกพร่องในการดูแลรักษาวัสดุชิ้นใหญ่ ๆ เช่น แบบจำลอง แผ่นป้าย และไวนิลขนาดใหญ่ที่ใช้ในบางช่วงเวลา เป็นต้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดการระบบดูแลรักษาวัสดุ โดยจัดให้ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่ในการดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในห้องเก็บสื่อเอง หรือจัดหาเจ้าหน้าที่ในการเบิกใช้วัสดุ

(3) สื่อด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนขนาดใหญ่ ยังขาดห้องของแต่ละสาระวิชาอิสลามศึกษา เนื่องจากสถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน จึงทำให้ส่วนใหญ่จะใช้ห้องเรียนแต่ละชั้นเรียน โดยครูอิสลามศึกษาจะจับกลุ่มเป็นภาระงานต่าง ๆ ตามความสามารถของบุคลากร เช่น ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายทะเบียน เป็นต้น

โรงเรียนจะเน้นในเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนการมากกว่า ทำให้ไม่มีระบบการทำงานเป็นกลุ่มสาระวิชาอย่างชัดเจน ถึงค่อนข้างจะมีความพร้อมด้านสถานที่และยังไม่มี การจัดห้องสื่อตามกลุ่มสาระวิชาอิสลาม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาระบบการสอนที่เข้มข้นในแต่ละรายวิชาต่อไป โดยคำนึงถึงการกระจายงานและภาระความรับผิดชอบที่ครอบคลุมขึ้น

(4) สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมอย่างมากในเรื่องเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น TV โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นท์ และเครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น โดยได้รับการสนับสนุนโครงการจากรัฐบาล ซึ่งรายวิชาภาษาต่างประเทศจะใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่

จะเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้สื่อด้านนี้ของครูผู้สอน แต่พบว่า ยังไม่ค่อยมีการใช้สื่อนี้เท่าที่ควรในรายวิชาศาสนาอิสลาม อันเนื่องมาจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่จบสาขาตรีบียะฮ์หรือการศึกษาโดยตรง จึงไม่ค่อยมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นมีความจำเป็นในการพัฒนาด้านตัวผู้สอนให้มีทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการสอน

(5) ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ

โรงเรียนขนาดใหญ่ เน้นการจัดกิจกรรมภายในทุก ๆ สัปดาห์ นักเรียนยังมีกลุ่มที่มีการเรียนต่อระดับศาสนาที่สูงขึ้น โดยมีการสนับสนุนการศึกษาให้ศึกษาต่างประเทศ มีการฝึกการปฏิบัติจริงในทุก ๆ เช้า เช่น การฝึกอ่านคฺฎบะฮ์ และมีนักเรียนที่รับผิดชอบสอนตาดิกา ในวันเสาร์-อาทิตย์ เป็นต้น โดยโรงเรียนสนับสนุนอย่างเต็มที่สำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ และบางรายวิชาเช่น วิชาอัลฟิทย ในบทเรียนเรื่องหัจญ์จะใช้การจำลองสถานที่จริงเป็นสื่อการสอน เป็นต้น

จะเห็นว่าโรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งครูผู้สอนมีเทคนิคและวิธีการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเรียนในแต่ละรายวิชาของกลุ่มอิสลามศึกษา

5.1.7.2 การสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผลปรากฏดังนี้

ก. โรงเรียนขนาดกลาง ปัญหาทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในหลักประกันคุณภาพในเรื่องของผู้สอน

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

จัดนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม และจะหาเวทีให้กับนักเรียนที่มีความสามารถ และแก้ปัญหานักเรียนที่อยู่ในกลุ่มอ่อน

(2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การทำแผนการเรียนการสอน สามารถปรับเปลี่ยนจากของเดิมได้โดยไม่ต้องทำใหม่ และโรงเรียนต้องการกำหนดการสอนก่อนในต้นภาคเรียน และจะต้องส่งแผนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา เนื่องจากการตรวจบ่อย และการนิเทศบ่อย จะทำให้เกิดแรงต้าน โดยให้วิธีให้ผู้สอนมี

ความรักต้องการในการสอน แต่เน้นให้ครูจัดทำกำหนดการสอนเพื่อแสดงถึงกระบวนการมากกว่า การจัดทำเอกสาร โดยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอนแต่ละคน

(3) ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ

ต้องใช้หนังสือเป็นหลัก วิชาศาสนาใช้สื่อจากสถาบันปอเนาะ แต่เมื่อรัฐต้องการให้สอบโอเน็ต ทางโรงเรียนจึงต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร เริ่มต้นโดยให้ครูผู้สอนจัดหาหนังสือเองที่สอดคล้องกับหลักสูตร โดยต้องการที่ไปในทิศทางเดียวกันกับโรงเรียนส่วนใหญ่ และการใช้เทปเสียงในการกระตุ้นความจำของนักเรียน

(4) ด้านการใช้สื่อ

ต้องการความพร้อมของงบประมาณ และการเตรียมความพร้อมของสื่อที่จะใช้ไม่แน่นอน เนื่องจากมีสื่อที่ใช้น้อย

(5) ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน

การเรียนรู้เป็นกลุ่มในอาคารมัธยมโดยแบ่งวัน เช่น การวีริต การอ่านอัลกุรอาน วิธีการละหมาดฮายัต เป็นต้น โดยนักเรียนเน้นการท่องจำเป็นรายบุคคล โดยนักเรียนจะตอบสนองเป็นกลุ่มใหญ่มากกว่ารายบุคคล

(6) ด้านการประเมินผล

เน้นการพูดคุยกับครูผู้สอน โดยผ่านการเดินสำรวจแบบผ่าน ๆ และดูจากผลสัมฤทธิ์เป็นรายวิชา แล้วจะเรียกครูมาสอบถามเหตุผล และคุยอย่างไม่เป็นทางการ แล้วแต่ช่วงเวลาสถานที่ที่เหมาะสม โดยไม่ใช่แบบประเมินจากครูและเด็ก ส่วนวิชาที่ท่องจะประสบปัญหาต่อผลสัมฤทธิ์ จึงจำเป็นต้องเน้นกระบวนการท่องจำในรูปแบบทั้งกระบวนการกลุ่มและรายบุคคล

ข. โรงเรียนขนาดใหญ่ สภาพปัญหาทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อที่ครูผลิตเองไม่ค่อยมีปัญหา เนื่องจากครูทำสื่อไม่มาก นอกจากกลุ่มกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศในระดับต้น และระดับกลาง ใช้หนังสือสมาคม 8 กลุ่มสาระ นอกจากระดับสูง จะใช้หนังสือเฉพาะในลักษณะเดียวกับสถาบันปอเนาะ

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

(1) ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

โรงเรียนมีกิจกรรมที่สามารถพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น SDQ และมีการพบปะกับครูประจำชั้นก่อนเข้าเรียนทุกวัน และรายงานผลกับโรงเรียน ทำให้มีข้อมูลฐานหลักทำให้ครูรู้จักตัวนักเรียนเป็นอย่างดี มีการเยี่ยมบ้านและติดต่อผู้ปกครองสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิงนอกจากนักเรียนหอพัก

(2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การจัดแผนการเรียนการสอนล่วงหน้า อย่างน้อย 1 เดือน เพียงแค่รายวิชาที่ถนัดวิชาเดียว ส่วนวิชาอื่น ๆ ที่สอนทำเพียงแค่กำหนดการสอน โดยสามารถนำแผนที่ใช้แล้วมาใช้ต่อไปในการศึกษาต่อไปได้ โดยยึดหลักการจากกระทรวงศึกษาธิการ

(3) ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ

ต้องการให้มีการจัดทำสื่อในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงแค่กลุ่มสาระศาสนาเพียงอย่างเดียว

(4) ด้านการใช้สื่อ

มีการจัดอบรมให้กับครูผู้สอนเป็นประจำทุก ๆ ปี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

(5) ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน

ผู้บริหารทำการนิเทศครูผู้สอนด้วยตนเอง และนักเรียนจะมีการโต้ตอบบ้างในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งของครูผู้สอน

(6) ด้านการประเมินผล

การให้นักเรียนมีการประเมินครูผู้สอน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนมาก ผู้บริหารจะเรียกการเข้ามาคุยเป็นส่วนตัวเพื่อการพัฒนาการสอน การนิเทศการสอนเทอมละ 2 ครั้ง กล่าวคือ ก่อนสอน และหลังสอน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีบางประเด็นที่น่าสนใจควรมานำอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ดังนี้

5.2.1 เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่ย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ค่อนข้างให้การสนับสนุนและมีความพร้อมเกี่ยวสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ทำให้ครูผู้สอนมีการใช้สื่อที่ค่อนข้างบ่ย ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ, (2553ก : 139) ได้ระบุว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐาน

ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏผลดังนี้

5.2.1.1 ด้านบุคคล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเชิญบุคลากรมาแสดงประกอบการสอน ผู้สอนจะเชิญมาในกรณีวิชาเรียนหรือเนื้อหาที่เฉพาะ ต้องการผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามาสอนเท่านั้น และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่จะทำการสอนอิสลามศึกษาสูงสุดถึงระดับชั้นชานะเวียะฮฺ โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ทางด้านศาสนาอิสลามในการศึกษาระดับที่สูงขึ้นไป และมีเป็น บางครั้งที่มีการเชิญวิทยากรภายนอก โต๊ะครู และบาออปอเนาะ เข้ามาสอนพิเศษเพิ่มในบางเนื้อหา สาระเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาระบบกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาของสถานที่ศึกษา อีกทั้งพื้นที่อำเภอจะนะ ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ศาสนาที่มีสถาบันปอเนาะ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงทำให้สื่อด้านบุคคลมักจะมีบทบาทสำคัญต่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะ เรื่องการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 34) ในหลักสูตรอิสลาม ศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า การจัดการเรียน การสอนระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานะเวียะฮฺ) เป็นการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสู่การศึกษาเฉพาะสาขา มากขึ้น เน้นความสามารถ ความถนัด สามารถคิดพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณในระดับสูง มีเป้าหมาย ให้สามารถปฏิบัติศาสนกิจเป็นกิจนิจ มีวิถีคิดแบบอิสลามในการตัดสินใจของตนในการดำเนินชีวิต เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

5.2.1.2 ด้านวัสดุ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สื่อ วัสดุเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ทั่วไป สามารถหาได้ง่าย และส่วนใหญ่เป็นองค์ประกอบหลัก สำหรับการใช้จัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว อันเป็นสิ่งที่สามารถบรรจุวิชาความรู้ต่าง ๆ ไว้ได้ และเก็บ รักษาได้ไม่ยากนัก เช่น หนังสือแบบเรียน กระดาน และป้ายนิเทศ เป็นต้น ดังที่ สกส สจจตต์, 2556 : 7-11 กล่าวว่า วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน โดยรูปแบบ ของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผ่นซีดี เป็นต้น หรือสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรัพยากรในโรงเรียนและได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

5.2.1.3 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ สื่อด้านอาคารสถานที่ มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งได้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ อย่างปลอดภัย ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนใช้นำเสนอได้อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระ ความรู้ที่ต้องการจะถ่ายทอดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะห้องที่เรียกได้ว่าเป็นชั้นเรียนหลักสำหรับการ จัดการเรียนการสอน และยังมีอาคารสถานที่อื่น ๆ ที่ครูผู้สอนได้ใช้ อีก เช่น ห้องสมุด สถานที่ทาง

ประวัติศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับบทบาทสำคัญของผู้สอนและผู้เรียน ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 33) ในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนมีบทบาทในการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และผู้เรียนจะต้องมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ และทางโรงเรียนจะต้องอำนวยความสะดวกให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคม โลก

5.2.1.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ถือเป็นสื่อหลักในการเตรียมความพร้อมในเนื้อหาการสอนที่เหมาะสมกับเครื่องมือและอุปกรณ์ อีกทั้งสามารถนำเสนอการใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน โดยเฉพาะปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา พบว่า ขนาดของโรงเรียนจะเริ่มที่ขนาด และขนาดใหญ่ จึงเป็นข้อสันนิฐานได้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างมีความพร้อมให้การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสื่อที่เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องพิมพ์ และเครื่องฉายเอกสาร เป็นต้น ดังที่ ผลการวิจัยของ นายซัมบรี ยีวาแต, (2554) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหากระบวนการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายบ้านแป๊ะบุญ อำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 กล่าวว่า “ระดับการใช้สื่อของครูผู้สอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ในการใช้สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ มีประสบการณ์ในการใช้สื่อโทรทัศน์การศึกษาและสื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อการสอน 1 – 5 ปี ความถี่ในการใช้สื่อในการสอน 1 – 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ระยะเวลาในการใช้สื่อ 1 – 2 ชั่วโมง” ที่สำคัญ อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยในปัจจุบันถือว่ามีประโยชน์ต่อการใช้อยู่ในชีวิตประจำวันในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา เช่น Smart Phone และ Laptop แต่ในทางกลับกันเครื่องมืออุปกรณ์ที่ล้ำสมัย เช่น เครื่องบันทึกเสียง และวิทยุ มีระดับการใช้ที่ลดลงเรื่อย ๆ เช่นกัน สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 7) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

5.1.2.5 ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สื่อด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการถือเป็นศิลปะในการถ่ายทอดวิชาความรู้จาก ผู้สอนให้กับผู้เรียน ที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับเนื้อหา และรายวิชา โดยส่วนใหญ่ ครูผู้สอนมักจะใช้การ บรรยาย แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน ดังที่ได้กล่าวมา ข้างต้นเกี่ยวกับสื่อด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ และด้านเครื่องมือและ อุปกรณ์ นั้นถือว่ามีความพร้อมในการนำสื่อเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ผ่านการเป็นสื่อด้านกิจกรรมเทคนิค และวิธีการ ที่มีประสิทธิภาพ และเกิดความหลากหลายให้กับผู้เรียน ที่สำคัญขึ้นอยู่กับบริบท ความ พร้อม และความศักยภาพผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ในการเลือกนำเสนอการใช้สื่อในด้านนี้ มาสร้าง เสริมประสบการณ์การเรียนรู้จากพื้นฐานต่อยอดจากการบรรยายการสอน เพื่อปรับเปลี่ยนบรรยากาศ การเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เช่น การสอนเป็นรายบุคคล การสอนแบบศูนย์กลาง การ เรียนรู้ การจัดชุดนิทรรศการ และการกลางแจ้งออกในการปฏิบัติจริง เป็นต้น ดังที่ กระทรวง ศึกษาธิการ, (2551 : 32) ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า การเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการ เรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน สอดคล้องกับ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 6) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้ทักษะ ชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ใน การดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริม ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การ ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึง ประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ดังที่ ผลงานวิจัยของ นางลักขณ์ หะยิมะสาและ, (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้ครูสอนศาสนาอิสลามทำความเข้าใจใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ พฤติกรรมการสอน ต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้ปฏิบัติจริง

5.2.2 เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 46.2 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนอย่างน้อยเกือบครึ่งที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนใน

ภาพรวม จึงทำให้ครูผู้สอนส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งที่ไม่เห็นด้วยในกระบวนการที่ขั้นตอนบางอย่างที่คิดว่าไม่จำเป็นต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังที่ ผลการวิจัยของ ฮาซาน๊ะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า “สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การใช้สื่อที่ไม่ค่อยหลากหลายในการจัดการเรียนการสอน เน้นการใช้สื่อด้านวัสดุเป็นส่วนมาก และเน้นกิจกรรมการสอนในลักษณะการบรรยายตามหนังสือแบบเรียน เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏผลดังนี้

5.2.2.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 50.8 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกินกว่าครึ่งที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนไม่ได้จัดทำแบบทดสอบความรู้ก่อนเรียน และยังไม่รู้จักนิสัย พฤติกรรมและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูผู้สอนขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับวัยและความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการกำหนดวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและตรงตามกรอบโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรอิสลามศึกษาในแต่ละรายวิชา ดังที่ ผลการวิจัยของ ชูมายะห์ สะแมดัม, (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า “หลักสูตรอิสลามศึกษาต้องปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับวัย” และดังที่ ผลงานวิจัยของ อิสมาแอล หลีเส็น, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ก่อนที่จะมีการเรียนและ นักเรียนจะได้เตรียมตัวและรู้ถึงขอบเขตของการเรียนและให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคนเพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันให้มี

5.2.2.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 38.7 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนส่วนน้อยที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจนในแผนการเรียนรู้ซึ่งเป็นความรับผิดชอบในฐานะครูผู้สอนที่จำเป็นต้องใช้แผนการสอนในรายวิชาของตนเองเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายที่คาดหวังกับผู้เรียนหลังจากจบการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แต่ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูผู้สอนไม่ได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจน ดังที่ ผลงานวิจัยของ อิสมาแอล หลีเส็น, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลาม

ศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า การแจ้งจุดประสงค์และบอกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ให้นักเรียนล่วงหน้า เพราะสิ่งนี้ถือว่าเป็นการวางแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตร

5.2.2.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 56.1 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกินกว่าครึ่งประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนไม่ค่อยมีทักษะการออกแบบสื่อที่หลากหลาย ทันสมัย และมีเวลาน้อยในการจัดเตรียมสื่อรวมไปถึงการสนับสนุนงบประมาณและการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการตัดแปลงหรือออกแบบสื่อการเรียนการสอน ดังที่งานวิจัยของ ฮาसानีะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า “ด้านการตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สื่อมีน้อยไม่หลากหลาย ข้อเสนอแนะการใช้สื่อการเรียนการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐจังหวัดสตูลพบว่า ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในผลิตสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรมีการผลิตสื่อ หรือตัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้ครูควรตัดแปลงหรือประยุกต์สื่อที่มีอยู่ให้ทันสมัยและเหมาะสมยิ่งขึ้น” ดังที่ ผลงานวิจัยของ นางสาวนุรีซัน ดอเลาะ, (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานีพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีน้อย ไม่มีความหลากหลายและขาดความทันสมัย จากปัญหาดังกล่าวได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขคือ จัดให้มีการอบรมวิทยากรอิสลามศึกษาในเรื่องการจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา พร้อมทั้งแนะนำวิธีการใช้สื่ออย่างถูกต้อง

5.2.2.4 ด้านการใช้สื่อ พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 52.3 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกินกว่าครึ่งประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะในการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และต้องการเวลาในการจัดเตรียมความพร้อมก่อนที่จะนำเสนอสื่อการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอนในการใช้สื่อการเรียนการสอน และพร้อมจะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นขณะครูผู้สอนกำลังนำเสนอให้กับผู้เรียน ดังที่ ผลงานวิจัยของ ฮาसानีะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ชำนาญและสื่อมีไม่เพียงพอ

5.2.2.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 37.1 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนส่วนน้อยที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียนไว้ชัดเจน และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหลังจากที่ผู้สอนได้ใช้สื่อการเรียน

การสอน อีกทั้งได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อยอด และเสริมแรงพร้อมกับให้ผลย้อนกลับทันทีเมื่อผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น

5.2.2.6 ด้านการประเมินผล พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 41.0 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกือบครึ่งประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในการดำเนินการประเมินผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนไม่ได้ประเมินการใช้สื่อในชั้นเรียนทุกครั้งตามสภาพความเป็นจริงพร้อมๆ กับการไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการหรือปรับปรุงการใช้สื่อในครั้งต่อไป ดังที่ ผลงานวิจัยของ นาย ชัมปรี ยีวาเต, (2554) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหากระบวนการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายบ้านแปะบุญ อำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานราธิวาส เขต 1 กล่าวว่า “ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านประเมินผล พบว่า ขาดการนำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อมาแก้ไขก่อนการนำไปใช้สอนในครั้งต่อไป และไม่มี การทดสอบผู้เรียนตามเกณฑ์และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้” และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อิสมาแอล หลีเสน, (2557:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลาม ศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผล ต้องเป็นไปตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรในปัจจุบันการประเมินของครู ยังขาดความหลากหลาย ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอ ให้มีการประเมินผลที่เหมาะสม กับสถานการณ์ในปัจจุบัน ต้องมีการพัฒนาการประเมินผลอยู่ ตลอดเวลา

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะจากการวิจัยที่ส่วนใหญ่ ครูผู้สอนได้นำเสนอถึงแนวทางการพัฒนาในด้านสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนี้

5.3.1.1 ควรมีการเชิญวิทยากรภายนอกบรรยายพิเศษเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในชั้นเรียน และต้องมีความชำนาญและจิตวิทยาสูงเพื่อสามารถให้ผู้สอนได้ปรับปรุงทักษะการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

5.3.1.2 โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอน และจัดอบรมครูผู้สอนให้มีทักษะความสามารถในการใช้สื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ เสมอ

5.3.1.3 โรงเรียนควรจัดสถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีความปลอดภัย มีภูมิทัศน์ที่ดีเอื้อต่อการเรียนการสอน และให้มีห้องปฏิบัติการเฉพาะในแต่ละสาระการเรียนรู้

5.3.1.4 ควรจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งานของครูผู้สอน ติดตั้งโปรเจ็คเตอร์ หรือทีวีในแต่ละห้องเรียน และมีการจัดการดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ให้สภาพพร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา

5.3.1.5 ควรจัดอบรมให้ครูผู้สอนมีทักษะการใช้สื่อกิจกรรมที่หลากหลาย และเน้นการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจริงให้กับผู้เรียน พร้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนนำไปในชีวิตประจำวันได้

5.3.1.6 ควรจัดทำแบบทดสอบก่อนเรียนทุกครั้งในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และครูผู้สอนต้องรู้จักนิสัย พฤติกรรมความแตกต่างของผู้เรียน

5.3.1.7 ควรให้ครูผู้สอนยึดวัตถุประสงค์จนกระทั่งสอนจบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์

5.3.1.8 ควรมีการจัดอบรมทักษะการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อการเรียนการสอน และสามารถจัดทำสื่อที่มีความหลากหลาย ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

5.3.1.9 ควรมีการจัดคาบสอนไม่มากจนเกินไปเพื่อให้มีเวลาในการทดลองใช้สื่อ ก่อนที่ครูผู้สอนจะนำเสนอให้กับผู้เรียน และสามารถนำเข้าสู่บทเรียนได้อย่างเต็มที่

5.3.1.10 ควรให้การเสริมแรงกับผู้เรียนทุกครั้ง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม

5.3.1.11 ควรให้ผู้สอนมีการประเมินผลการใช้สื่อในทุกครั้งที่ใช้ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมเลือกวิธีทดสอบที่เหมาะสมกับการใช้สื่อการเรียนการสอน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลาม ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมีสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตเลือกตามรายวิชาหลักสอน ได้แก่ อัลกุรอาน อัลฮะดีษ อัลฟิกฮ อัลอะกีดะฮ์ อัตตารีค อัลอัศลาค ภาษาอาหรับ และภาษามลายู

5.3.2.2 การศึกษาวิจัยการใช้สื่อของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างครูสอนที่จบจากต่างประเทศกับในประเทศ และครูผู้สอนคนไทยกับคนต่างชาติ

5.3.2.3 ควรศึกษาวิจัยการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

บรรณานุกรม

หนังสือ/เอกสาร

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. การจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- _____. 2551. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- _____. 2553ก. การจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- _____. 2553ข. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- ชาลิต แขงทอง. ม.ป.ป. สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- ชัยน มุฮัมมัด ซะฮาดะฮฺ. ม.ป.ป. ศึกษาศาสตร์อิสลามและกระบวนการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา. แปลโดย ดนรอหีม สุนทรมาลาตี. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- เซน มุฮัมมัด ซาฮาดะฮฺ. ม.ป.ป. ศึกษาศาสตร์อิสลามและวิทยาการสอนอิสลามศึกษา. แปลโดย ดนรอหีม สุนทรมาลาตี. ยะลา : ศูนย์สารสนเทศและอิสลามศึกษา
- ดวงแสง ณ นคร. 2555. การใช้สื่อการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทัศนีย์ ผลชานิกโก. ม.ป.ป. ปอเนาะ. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- ธำนันท์ ศิลป์จารุ. 2557. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 15. นนทบุรี : เอส. อาร์. ฟรินดิง แมสโปรดักส์
- นราศรี ไวนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 9. ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิเลาะ แวอุเซ็ง. ม.ป.ป. การวิเคราะห์ผลข้อมูล. เอกสารประกอบการเรียนการสอนสอนวิชาการวิจัยทางอิสลามศึกษา. ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- _____. 2553. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- พิสุทธ์ บุญเจริญ. 2538. ปอเนาะศึกษา. เขตการศึกษา 2. ยะลา : สำนักพัฒนาการศึกษาเขตการศึกษา 2

- ยศระวี วายทองคำ. 2555. เทคนิคการนำเสนอสื่อการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สกล สมจิตต์. 2556. สื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- สมนึก ภัททิยธนี. 2553. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กทม. : ประสานการพิมพ์
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย. ม.ป.ป. พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน พร้อมความหมายภาษาไทย. อัลมาดีนะห์ อัลมุเนาววาเราะห์ : ศูนย์กษัตริย์ ฟ้าฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน
- สำลี รักสุทธี. 2553. คู่มือการจัดทำสื่อวัตกรรมการศึกษาและแผนประกอบสื่อวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2545. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร
- อบุล อะลา เมาดูตี. 2551. ตีพิมพ์อัลกุรอาน คัมภีร์อัลกุรอาน เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ท
- _____. 2553. ตีพิมพ์อัลกุรอาน คัมภีร์อัลกุรอาน เล่ม 6. กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ท
- อิสมาอีลลูตฟี จะปะกียา. 2554. ความรู้ตามทัศนะอัลกุรอาน. แปลโดย นัศรุลลอฮ์ ต็อยยิบ และรอสลี แมยู. ปัตตานี : องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี
- _____. 2557. คู่มือหะละเกาะฮอัลกุรอาน. พิมพ์ครั้งที่ 9 แปลโดย อนัส แสงอารี. ปัตตานี : องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี
- Abu Hasan, Khaythamah Ibn sulaymān. 1982. Min Hadīth Khaythamah Ibn sulaymān al-Qurāshīyy (من حديث خيثمة بن سليمان القرشي). Libanān : Dār al-Kitāb al-‘Arabiyy
- al-Bukhāriyy, Muḥamad Ibn ‘Ismā‘īl. 1981. Ṣaḥīḥ al-Bukhāriyy (صحيح البخاري). Bayrūt : Dār Tuq al-Najāh
- Heinich Robert and Other. 1982. Instructional Media and The New Technologies of Instruction. 3rd ed. New York : Magraw - Hill book Company
- Ibn Kathīr. Abu al-Fidā’ ‘Ismā‘īl bin ‘Umar. 1999. Tafsīr al-Qur’ān al-‘Aẓīm (تفسير القرآن العظيم). Dār ṭayyibah Lilnushur Wa al-Tawzī’
- Muslim, Muslim Ibn al-Hajjār. n.d. Ṣaḥīḥ Muslim (صحيح مسلم). Vol 5. Bayrūt : Dār ‘Ihyā’ al-Tarāth al-‘Irabiyy
- al-Tirmidhiyy, Muḥamad Ibn ‘Isa. 1998. al-Jāmi‘ al-Kabīr (الجامع الكبير). Bayrūt : Dār al-Ghorb al-‘Islāmiyy

วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย

- ชลฤทัย ผลวาทิต. 2553. การประเมินมโนความต้องการจำเป็นในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูระดับมัธยม ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต1. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (สำเนา)
- ชুমายยะห์ สะแมดัม. 2554. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. (สำเนา)
- นางสาวนุรีซัน ดอเลาะ. 2551. สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สงขลานครินทร์. (สำเนา)
- ยุทธนา เกื้อกุล. 2550. วิทยาการสอนของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- อัมมัดซาคี มาหามะ. 2551. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- อิสมาแอล หลีเส็น. 2557. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- ฮาสาน๊ะ จิเหม. 2557. สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)

บทความ

- นิเลาะ แวอูเซ็ง และคณะ. 2552. “การจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.” วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 15, 5 (กันยายน – ตุลาคม) : 743.

บุคคลานุกรม

- ปิยะ นนทลี. 2559. สัมภาษณ์. 18 มิถุนายน

เว็บไซต์

- ที่ว่าการอำเภอจะนะ, 2556. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายการพัฒนาของอำเภอ(ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://www.chana-sk.go.th/index.php?option=information&id=2> [1 ตุลาคม 2559]

Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 087-2969194

ที่ มอ 751/ว วันที่ ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ การีนา

ด้วยนายสะอาด สอนยาแหละ รหัสนักศึกษา 5720420030 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลฮาดี สะบูดิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไปพร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 087-2969194

ที่ มอ 751/ว วันที่ ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทร

ด้วยนายสะอาด สนยาแหละ รหัสนักศึกษา 5720420030 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลฮาดี สะบูดิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไปพร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 087-2969194

ที่ มอ 751/ว วันที่ ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อับรอฮีม ณรงค์รักษาเขต

ด้วยนายสะอาด สนยาแหละ รหัสนักศึกษา 5720420030 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลฮาดี สะบูดิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไปพร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/ว

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ถน
เจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วยนายสะอาด สนยาแหละ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลฮาดี สะบูดีง และ ดร.อับดุลฮาติม เอ็งเปีย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรครูสอนศาสนาในสังกัดของท่าน เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์บุคลากรครูสอนศาสนาในสังกัดของท่าน โปรดกรุณาให้ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐๘-๗๒๙๖-๙๑๙๔

โทรสาร ๐-๗๓๓๔-๘๗๒๖

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/ว

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ถน
เจริญประดิษฐ์ ตำบลรุสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญร่วมลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัยภาคสนามเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่ม
อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

เรียน คุณซาฟารี เทาะไบ

ด้วยนายสะอาด สอนยาแหละ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะ
นะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลฮาดี สะบูติง และ ดร.อับดุลฮาكيم เอ็งปียา เป็นอาจารย์ที่
ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และเป็น
บุคคลในพื้นที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน โปรดกรุณาร่วมลงพื้นที่เก็บ
ข้อมูลวิจัยภาคสนามดังกล่าว ในวันที่ ๒๕ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงวัน ๒๗ เดือนมกราคม พ.ศ.
๒๕๖๐ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐๘-๗๒๙๖-๙๑๙๔

โทรสาร ๐-๗๓๓๔-๘๗๒๖

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๘/ว

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ถน
เจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วยนายสะอาด สนยาแหละ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” โดยมี ดร.อับดุลฮาดี สะบูดีง และ ดร.อับดุลฮาติม เอ็งปียา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรครูสอนศาสนาในสังกัดของท่าน เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์บุคลากรครูสอนศาสนาในสังกัดของท่าน โปรดกรุณาให้ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐๘-๗๒๙๖-๙๑๙๔

โทรสาร ๐-๗๓๓๔-๘๗๒๖

Prince of Songkla University
Patani Campus
ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
2. แบบสอบถามมี 4 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 สภาพการการใช้สื่อการเรียนการสอน
  - ตอนที่ 3 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน
  - ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน
3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ เพื่อให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
4. การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของท่าน แต่จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการใช้สื่อการเรียนการสอนต่อไป
5. คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ โดยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

ขออัสสลอฮ์ ³ผู้ ทรงประทานความดีงามให้แก่ท่าน และผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายสะอาด สนยาแหละ
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาอิสลาม
ศึกษา
คณะบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเติมค่าลงในช่องว่างและใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ ที่กำหนดให้ตามความ

เป็นจริง

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ภูมิลำเนา

- สงขลา ปัตตานี ยะลา
 นราธิวาส สตูล อื่น ๆ โปรดระบุ

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

4.1 ระดับการศึกษาทางศาสนา

- อิบติดาอียะฮ์ มตะวัสสิฎะฮ์ ฆานะวียะฮ์
 ปริญญาตรี ปริญญาโท อื่น ๆ โปรดระบุ

4.2 ระดับการศึกษาทางสามัญ

- ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6
 อนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ประสบการณ์สอน.....ปี

6. ระดับที่สอน

- ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

7. รายวิชาหลักที่สอน

- อัลกุรอาน อัลฮะดีษ อัลอะกีดะฮ์
 อัลฟิกฮ์ อัตตารีค อัลอัศลาฮ์
 ภาษาอาหรับ ภาษามลายู

8. ขนาดของโรงเรียน

- ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1 - 120 คน)
 ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121 - 600 คน)
 ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 601 - 1,500 คน)

ตอนที่ 2 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มี 5 ด้านดังนี้

- 1.1 ด้านบุคคล (การเชิญบุคลากรมาแสดงประกอบการสอน)
- 1.2 ด้านวัสดุ
- 1.3 ด้านอาคารสถานที่
- 1.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์
- 1.5 ด้านกิจกรรม เทคนิค และวิธีการ

2. โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนตามระดับการใช้สื่อในแต่ละด้าน ดังนี้

- 2.1 ใช้บ่อยครั้ง (4)
- 2.2 ใช้ค่อนข้างบ่อย (3)
- 2.3 ใช้นาน ๆ ครั้ง (2)
- 2.4 ใช้น้อยมาก (1)

ข้อ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระดับการใช้สื่อ			
		บ่อยครั้ง (4)	ค่อนข้างบ่อย (3)	นาน ๆ ครั้ง (2)	น้อยมาก (1)
1. ด้านบุคคล (การเชิญบุคลากรมาแสดงประกอบการสอน)					
1.1	การเชิญวิทยากรภายในโรงเรียน				
1.2	การเชิญวิทยากรภายนอกโรงเรียน				
1.3	การเชิญบอบอปอเนาะในเขตพื้นที่				
1.4	การเชิญโต๊ะอิมามในเขตพื้นที่				
1.5	การเชิญโต๊ะครูในเขตพื้นที่				
1.6	การเชิญคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด				
2. ด้านวัสดุ					
2.1	ภาพนิ่ง หรือภาพโปสเตอร์				

ข้อ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระดับการใช้สื่อ			
		บ่อยครั้ง (4)	ค่อนข้างบ่อย (3)	นาน ๆ ครั้ง (2)	น้อยมาก (1)
2.2	บทอ่าน หรือบทสนทนา				
2.3	บัตรคำ หรือแถบประโยค				
2.4	ใบงาน				
2.5	ของจริง				
2.6	แบบจำลอง				
2.7	แผนที่ หรือลูกโลก				
2.8	แผนภูมิ หรือแผนผัง				
2.9	แผ่นพับ หรือแผ่นใส				
2.10	เครื่องหมาย หรือรูปภาพ				
2.11	กระดาน				
2.12	แผ่นชาร์ตเพื่อเสนอรูปแบบประโยค				
2.13	ภาพพลิก				
2.14	ป้ายนิเทศ				
2.15	รูปถ่าย				
2.16	หนังสือแบบเรียน				
2.17	หนังสือคู่มือสำหรับครูผู้สอน				
2.18	จุลสาร วารสาร หรือบทความวารสารวิชาการ				
2.19	เอกสารแนบแนว				
2.20	แผ่น CD VCD หรือ DVD				
2.21	เทปบันทึกเสียง				
2.22	USB แฟลชไดร์ฟ Flash Drive				
3. ด้านอาคารสถานที่					
3.1	ชั้นเรียนของผู้เรียน				
3.2	ห้องสมุดภายในโรงเรียน				
3.3	ห้องปฏิบัติการทางภาษา				

ข้อ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระดับการใช้สื่อ			
		บ่อยครั้ง (4)	ค่อนข้างบ่อย (3)	นาน ๆ ครั้ง (2)	น้อยมาก (1)
3.4	ห้องคอมพิวเตอร์				
3.5	หอประชุม				
3.6	สนาม หรือที่ร่มภายในโรงเรียน				
3.7	ศูนย์อาหาร				
3.8	โรงงาน				
3.9	ตลาด				
3.10	สถานที่ทางประวัติศาสตร์				
3.11	พิพิธภัณฑ์				
4. ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์					
4.1	เครื่องบันทึกเสียง				
4.2	ชุดเครื่องเสียง				
4.3	โทรทัศน์				
4.4	วิทยุ				
4.5	คอมพิวเตอร์				
4.6	Laptop				
4.7	Smart Phone				
4.8	เครื่องถ่ายเอกสาร				
4.9	เครื่องพิมพ์เอกสาร				
5. ด้านกิจกรรม เทคนิค และวิธีการ					
5.1	บทเรียนสำเร็จรูป				
5.2	ละคร				
5.3	ชุดแสดงนิทรรศการ				
5.4	การสร้างสถานการณ์จำลอง				
5.5	ทัศนศึกษานอกสถานที่				

ข้อ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระดับการใช้สื่อ			
		บ่อยครั้ง (4)	ค่อนข้างบ่อย (3)	นาน ๆ ครั้ง (2)	น้อยมาก (1)
5.6	เกมส์				
5.7	ฝึกปฏิบัติให้สถานการณ์จริง				
5.8	การสอนแบบศูนย์การเรียน				
5.9	ชุดการสอน				
5.10	บทเรียนคอมพิวเตอร์				
5.11	การสอนแบบโครงงาน				
5.12	การสอนแบบแก้ปัญหา				
5.13	กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์				
5.14	การสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ				
5.15	การเรียนรู้เป็นรายบุคคล				
5.16	การบรรยาย				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มี 6 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน
- 1.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์
- 1.3 ด้านการเลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อ
- 1.4 ด้านการใช้สื่อ
- 1.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน
- 1.6 ด้านการประเมินผล

2. โปรดอ่านข้อคำถามในแบบสอบถามให้เข้าใจ และพิจารณาว่าท่านมีปัญหาอยู่ในข้อใดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา แล้วโปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- 2.1 เห็นด้วย เมื่อท่านคิดว่าเป็นปัญหาในการใช้สื่อ
- 2.2 ไม่เห็นด้วย เมื่อท่านคิดว่าไม่ใช่ปัญหาในการใช้สื่อ

ข้อ	รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ	
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน			
1.1	ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน		
1.2	ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน		
1.3	ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน		
1.4	ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับความสามารถทางภาษาผู้เรียน		
1.5	ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับทัศนคติต่อวิชากับผู้เรียน		
1.6	ครูไม่มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อในการเรียนการสอน		
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์			
2.1	ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนที่เรียนจบบทเรียนแล้วจะสามารถบรรลุถึงสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน		

ข้อ	รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ	
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.2	ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังจากการใช้สื่อ		
2.3	ครูไม่ทราบถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการเรียนการสอนทำให้ไม่สามารถเลือกใช้สื่อได้ถูกต้อง		
2.4	ครูไม่ทราบถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการเรียนการสอนทำให้ไม่สามารถกำหนดแนวทางการประเมินผลได้ถูกต้องครอบคลุม		
ด้านการเลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อ			
3.1	สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่หลากหลาย และไม่ค่อยเพียงพอกับการจัดการเรียนการสอน		
3.2	สื่อที่มีอยู่ชำรุด ไม่สะดวกกับการจัดการเรียนการสอน		
3.3	ขาดทักษะในการดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพดีขึ้น		
3.4	ขาดทักษะการออกแบบและผลิตสื่อใหม่ ๆ		
3.5	ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อ และอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน		
3.6	สื่อการเรียนการสอนบางชนิดไม่เหมาะสมต่อผู้เรียนทำให้เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้สื่อ		
3.7	ครูขาดทักษะในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอน		
3.8	ครูขาดทักษะในการเลือกใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอน		
3.9	เลือกสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน		
3.10	ครูขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงไม่เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทนั้น ๆ		
ด้านการใช้สื่อ			
4.1	ใช้รูปแบบสื่อที่ไม่หลากหลายในการจัดกิจกรรมแต่ละบทเรียน		
4.2	ครูขาดทักษะในการติดตั้งเครื่องมือเกี่ยวกับสื่อบางชนิดด้วยตนเอง		
4.3	ขาดงบประมาณด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน		

ข้อ	รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ	
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
4.4	จำนวนคาบสอนของครูมีมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน		
4.5	โรงเรียนไม่มีคู่มือ ตำรา เอกสารทางวิชาการอย่างเพียงพอ		
4.6	โรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน		
4.7	โรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวก และให้บริการในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน		
4.8	ไม่มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการใช้สื่อการเรียนการสอนบางประเภท		
4.9	พื้นที่ห้องเรียนคับแคบเกินไปทำให้เป็นอุปสรรคในการใช้เทคนิคการสอนบางเทคนิค		
4.10	ครูไม่มีเวลาทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนให้ชำนาญก่อนการใช้สื่อ		
4.11	ครูไม่เตรียมเอกสารอื่น ๆ ประกอบการใช้สื่อ		
4.12	ครูไม่มีเวลาเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมก่อนการใช้สื่อ		
4.13	การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้		
4.14	ครูไม่สนใจตอบข้อซักถาม อธิบาย หรือชี้แนะปัญหาเพิ่มเติม		
4.15	ครูไม่มีเวลาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน		
4.16	สื่อการเรียนการสอนขัดข้องขณะการใช้ทำให้การสอนไม่ต่อเนื่อง		
4.17	ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นสื่อการเรียนการสอนขณะใช้อย่างทั่วถึง		
4.18	การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน		
4.19	หลังการใช้สื่อ ไม่มีการจัดเก็บสื่อให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยพร้อมใช้ในครั้งต่อไป		
4.20	ครูไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีความสนใจสื่อที่ได้นำเสนอ		
4.21	ครูไม่ใช้สื่อ นำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ และเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน		
4.22	ครูไม่ใช้สื่อ ประกอบชั้นดำเนินการสอนเพื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		

ข้อ	รายการ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อ	
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
4.23	ครูไม่ใช้สื่อประกอบชิ้นสรุปเนื้อหาในบทเรียน		
4.24	ครูไม่ใช้สื่อประกอบชิ้นการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง		
ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน			
5.1	ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นภายหลังที่ได้ใช้สื่อ		
5.2	ครูไม่ได้เสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเสนอผลงานโดยการใช้สื่อ		
5.3	ครูและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบการผลิตและการใช้สื่อ		
5.4	ครูไม่ให้ผลย้อนกลับทันทีเมื่อผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นภายหลังการใช้สื่อ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของผู้เรียน		
5.5	ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองผลจากการใช้สื่อ		
5.6	ครูไม่ได้เสริมแรงให้ผู้เรียนภายหลังการใช้สื่อ		
ด้านการประเมินผล			
6.1	ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลการใช้สื่อในชั้นเรียน		
6.2	ครูและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การใช้สื่อ		
6.3	ครูใช้เทคนิคและเครื่องมือวัดผลไม่เหมาะสมกับเป้าหมายการใช้สื่อ		
6.4	ครูเลือกใช้การทดสอบไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ		
6.5	ครูขาดการประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนที่เกิดจากการใช้สื่อ		
6.6	ครูไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการใช้สื่อ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ที่ท่านประสบเกี่ยวกับสภาพและปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.1 ด้านบุคคล (การเชิญบุคลากรมาแสดงประกอบการสอน)

.....

.....

.....

1.2 ด้านวัสดุ

.....

.....

.....

1.3 ด้านอาคารสถานที่

.....

.....

.....

1.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

.....

.....

.....

1.5 ด้านกิจกรรม เทคนิค และวิธีการ

.....

.....

.....

2. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน

2.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

.....

.....

.....

2.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

.....

.....

.....

2.3 ด้านการเลือก ตัดแปลง หรือออกแบบสื่อ

.....

.....

.....

2.4 ด้านการใช้สื่อ

.....

.....

.....

2.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน

.....

.....

.....

2.6 ด้านการประเมินผล

.....

.....

.....

****ขอความกรุณาตรวจสอบอีกครั้งว่าท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อทุกตอนแล้ว
ด้วยความเคารพอย่างสูง****

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในอำเภอจะนะะ จังหวัดสงขลา

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะะ จังหวัดสงขลา

2. แบบสัมภาษณ์มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตำแหน่ง.....วุฒิทางการศึกษา (ศาสนา).....
(สามัญ).....ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี
วันเดือนปีที่สัมภาษณ์..... เวลาที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น

1. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน

1.1 ด้านบุคคล (การเชิญบุคลากรมาแสดงประกอบการสอน)

.....

.....

.....

1.2 ด้านวัสดุ

.....

.....

.....

1.3 ด้านอาคารสถานที่

.....

.....

.....

1.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

.....

.....

.....

1.5 ด้านกิจกรรม เทคนิค และวิธีการ

.....

.....

.....

2. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน

2.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

.....

.....

.....

2.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

.....

.....

.....

2.3 ด้านการเลือก ตัดแปลง หรือออกแบบสื่อ

.....

.....

.....

2.4 ด้านการใช้สื่อ

.....

.....

.....

2.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน

.....

.....

.....

2.6 ด้านการประเมินผล

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ค
ค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
(Item Objective Index : IOC)

ผลการตรวจหาค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม
(Item Objective Index : IOC)

ข้อ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
ด้านบุคคล (การเชิญบุคลากรภายนอกมาแสดงประกอบการสอน)							
1	การเชิญครูสอนศาสนาภายนอกโรงเรียนเข้ามาให้ความรู้ กับผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
2	การเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียนเข้ามาให้ ความรู้กับผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
3	การเชิญบอปปอเนาะในเขตพื้นที่เข้ามาให้ความรู้กับ ผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
4	การเชิญโต๊ะอิมามในเขตพื้นที่เข้ามาให้ความรู้กับผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
5	การเชิญโต๊ะครูในเขตพื้นที่เข้ามาให้ความรู้กับผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
6	การเชิญคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเข้ามาให้ ความรู้กับผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านวัสดุ							
7	ภาพนิ่ง หรือภาพโปสเตอร์	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
8	บทอ่าน หรือบทสนทนา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
9	บัตรคำ หรือแถบประโยค	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
10	ใบงาน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
11	ของจริง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
12	แบบจำลอง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
13	แผนที่ หรือลูกโลก	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
14	แผนภูมิ หรือแผนผัง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
15	แผ่นพับ หรือแผ่นใส	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
16	เครื่องหมาย หรือรูปภาพ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
17	กระดาน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
18	แผ่นชาร์ตเพื่อเสนอรูปแบบประโยค	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
19	ภาพพลิก	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
20	ป้ายนิเทศ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
21	รูปถ่าย	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
22	หนังสือแบบเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
23	หนังสือคู่มือสำหรับครูผู้สอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
24	จุลสาร วารสาร หรือบทความวารสารวิชาการ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
25	เอกสารแนบแนว	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
26	แผ่น CD VCD หรือ DVD	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
27	เทปบันทึกเสียง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
28	USB แฟลชไดรฟ์ Flash Drive	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านอาคารสถานที่							
29	ชั้นเรียนของผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
30	ห้องสมุดภายในโรงเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
31	ห้องปฏิบัติการทางภาษา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
32	ห้องคอมพิวเตอร์	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
33	หอประชุม	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
34	สนาม หรือที่ร่มภายในของโรงเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
35	โรงงาน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
36	ตลาด	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
37	สถานที่ทางประวัติศาสตร์	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
38	พิพิธภัณฑ์	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์							
39	เครื่องบันทึกเสียง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
40	ชุดเครื่องเสียง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
41	โทรทัศน์	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
42	วิทยุ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
43	คอมพิวเตอร์	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
44	Laptop	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
45	Smart Phone	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
46	เครื่องถ่ายเอกสาร	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
47	เครื่องพิมพ์เอกสาร	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรม เทคนิค และวิธีการ							
48	บทบาทสมมติ	0	1	1	2	.66	สอดคล้อง
49	บทเรียนสำเร็จรูป	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
50	ละคร	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
51	ชุดแสดงนิทรรศการ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
52	การสร้างสถานการณ์จำลอง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
53	ทัศนศึกษานอกสถานที่	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
54	เกม	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
55	ฝึกปฏิบัติให้สถานการณ์จริง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
56	การสอนแบบศูนย์การเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
57	ชุดการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
58	บทเรียนคอมพิวเตอร์	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
59	การสอนแบบโครงงาน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
60	การสอนแบบแก้ปัญหา	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
61	กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
62	การสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
63	การเรียนรู้เป็นรายบุคคล	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
64	การบรรยาย	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน							
1	ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
2	ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
3	ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
4	ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับความสามารถทางภาษาผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
5	ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับทัศนคติต่อวิชาที่จะสอนต่อผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
6	ครูไม่มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อในการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์							
7	ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนที่เรียนจบบทเรียนแล้วจะสามารถบรรลุถึงสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
8	ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลังจากการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
9	ครูไม่ทราบถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการเรียนการสอนทำให้ไม่สามารถเลือกใช้สื่อได้ถูกต้อง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
10	ครูไม่ทราบถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการเรียนการสอนทำให้ไม่สามารถกำหนดแนวทางการประเมินผลได้ถูกต้องครอบคลุม	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านการเลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อ							
11	สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่หลากหลาย และไม่ค่อยเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
12	สื่อที่มีอยู่ชำรุด ไม่สะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
13	ขาดทักษะในการดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพดีขึ้น	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
14	ขาดทักษะการออกแบบและผลิตสื่อใหม่ ๆ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
15	ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อ และอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
16	สื่อการเรียนการสอนบางชนิดไม่เหมาะสมต่อผู้เรียนทำให้ เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
17	ครูขาดทักษะในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่ เหมาะสมแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
18	ครูขาดทักษะในการเลือกใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอน	0	1	1	2	.66	สอดคล้อง
19	เลือกสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับชั้นของ ผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
20	ครูขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงไม่เลือกใช้ สื่อการเรียนการสอนประเภทนั้น ๆ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านการใช้สื่อ							
21	ใช้รูปแบบสื่อที่ไม่หลากหลายในการจัดกิจกรรมแต่ละ บทเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
22	ครูขาดทักษะในการติดตั้งเครื่องมือเกี่ยวกับสื่อบางชนิดได้ ด้วยตนเอง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
23	ขาดงบประมาณด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
24	จำนวนคาบสอนของครูมีมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอใน การเตรียมสื่อการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
25	โรงเรียนไม่มีคู่มือ ตำรา เอกสารทางวิชาการอย่าง เพียงพอ	0	1	1	2	.66	สอดคล้อง
26	โรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการ เรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
27	โรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวก และ ให้บริการในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
28	ไม่มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการใช้สื่อการเรียนการสอนบางประเภท	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
29	พื้นที่ห้องเรียนคับแคบเกินไปทำให้เป็นอุปสรรคในการใช้เทคนิคการสอนบางเทคนิค	0	1	1	2	.66	สอดคล้อง
30	ครูไม่มีเวลาทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนให้ชำนาญก่อนการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
31	ครูไม่เตรียมเอกสารอื่น ๆ ประกอบการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
32	ครูไม่มีเวลาเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมก่อนการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
33	การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
34	ครูไม่สนใจตอบข้อซักถาม อธิบาย หรือชี้แนะปัญหาเพิ่มเติม	0	1	1	2	.66	สอดคล้อง
35	ครูไม่มีเวลาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
36	สื่อการเรียนการสอนขัดข้องขณะการใช้ทำให้การเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
37	ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นสื่อการเรียนการสอนขณะใช้อย่างทั่วถึง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
38	การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
39	หลังการใช้สื่อ ไม่มีการจัดเก็บสื่อให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยพร้อมใช้ในครั้งต่อไป	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
40	ครูไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีความสนใจสื่อที่ได้นำเสนอ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
41	ครูไม่ใช้สื่อนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ และเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
42	ครูไม่ใช้สื่อประกอบขั้นตอนการเรียนการสอนเพื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	สรุปความ สอดคล้อง
43	ครูไม่ใช้สื่อประกอบชั้นสรุปเนื้อหาในบทเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
44	ครูไม่ใช้สื่อประกอบชั้นการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน							
45	ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นภายหลังที่ได้ใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
46	ครูไม่ได้นำเสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการนำเสนอผลงานด้วยการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
47	ครูและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบการผลิตและการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
48	ครูไม่ให้ผลย้อนกลับทันทีเมื่อผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นภายหลังการใช้สื่อ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของผู้เรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
49	ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองผลจากการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
50	ครูไม่ได้เสริมแรงให้ผู้เรียนภายหลังการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
ด้านการประเมินผล							
51	ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลการใช้สื่อในชั้นเรียน	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
52	ครูและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
53	ครูใช้เทคนิคและเครื่องมือวัดผลไม่เหมาะสมกับเป้าหมายการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
54	ครูเลือกใช้การทดสอบไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
55	ครูขาดการประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนที่เกิดจากการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง
56	ครูไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการใช้สื่อ	1	1	1	3	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	IOC	แปรมผล
1. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน							
1.1	ด้านบุคคล (การเชิญบุคลากรมาแสดงประกอบการสอน)	1	1	0	2	.66	สอดคล้อง
1.2	ด้านวัสดุ	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
1.3	ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
1.4	ด้านกิจกรรม เทคนิค และวิธีการ	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
1.5	ด้านอาคารสถานที่	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
2. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน							
2.1	ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
2.2	ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
2.3	ด้านการเลือก ตัดแปลง หรือออกแบบสื่อ	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
2.4	ด้านการใช้สื่อ	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
2.5	ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
2.6	ด้านการประเมินผล	1	1	1	3	1	สอดคล้อง

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

1. ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

1.1 ด้านบุคคล	เท่ากับ	.795
1.2 ด้านวัสดุ	เท่ากับ	.913
1.3 ด้านอาคารสถานที่	เท่ากับ	.779
1.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	เท่ากับ	.866
1.5 ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ	เท่ากับ	.814
ค่าความเชื่อมั่นภาพรวม	เท่ากับ	.951

2. ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

1.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน	เท่ากับ	.879
1.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	เท่ากับ	.940
1.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ	เท่ากับ	.879
1.4 ด้านการใช้สื่อ	เท่ากับ	.941
1.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน	เท่ากับ	.886
1.6 ด้านการประเมินผล	เท่ากับ	.881
ค่าความเชื่อมั่นภาพรวม	เท่ากับ	.971

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .938

Prince of Songkla University
ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
Patani Campus

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ การ์รีนา
ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทรง
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Prince of Songkla University
Pattani Campus

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก จ
สรุปเนื้อความบทสัมภาษณ์การวิจัย

สรุปเนื้อความบทสัมภาษณ์การวิจัย

1. สรุปบทสัมภาษณ์คนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์ เป็นบริหารโรงเรียนขนาดกลาง วุฒิกการศึกษา ศศ.บ. ศาสนศาสตร์ ป.โท บริหารการศึกษา อายุ 31 ปี มีประสบการณ์ทำงาน 7 ปี โดยรับตำแหน่งผู้บริหาร 2 ปี และสัมภาษณ์เมื่อ เวลา 16.00 น.

ผู้วิจัย : “อาจารย์คิดว่าระดับการใช้สื่อในภาพรวมของโรงเรียนมากน้อยแค่ไหน”

ผู้ตอบสัมภาษณ์ : “โรงเรียนมีการใช้สื่อบุคคลมากที่สุด และใช้หนังสือประกอบบรรยายการสอน มีแบบฝึกหัดบ้าง โดยการขึ้นกระดานเป็นบางครั้ง มีการเชิญโต๊ะครูปอเนาะ โต๊ะอิمامมาสอนในรายวิชาศาสนา เนื่องจากโรงเรียนได้เน้นการสอนในรูปแบบของสถาบันปอเนาะในเขตพื้นที่ เช่น บาลาเกาะ ดุซฟาตุลชะดีช ฟิกฮฺ เน้นการท่องจำ โดยกลุ่มภาษาได้ใช้สื่ออย่างหลากหลายมากกว่ากลุ่มศาสนา ส่วนวิชาอัลกุรอานได้ใช้เพียงอัลกุรอานโดยตรงผ่านผู้สอน โดยวิธีการบรรยาย และส่วนมากสอนโดยเน้นสถานที่ห้องเรียน ชุมศาลาสนามบริเวณโรงเรียน ยังไม่ค่อยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ โดยระดับชั้นเรียนสูง ๆ (ชานะวีย์) คนที่เชิญมาจะทำการเขียน แล้วให้ครูพิมพ์เป็นเอกสารในการสอบวัดระดับ จำนวน 18 คน ตามกำหนดตารางที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ บุคคลภายนอกใช้บ่อยมาก การทำกิจกรรมศาสนาเป็นหลัก และมีความสัมพันธ์กับชุมชน มีชุมชนโต๊ะลูกบา การปั้นเยาวชนให้มีทักษะการปฏิบัติในลักษณะเดียวกับสถาบันปอเนาะ ซึ่งนักเรียนจะต้องเป็นผู้นำในการนำคูอาห์ในพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา เช่น เมื่อคนตาย อิمامละหมาดตะรอวีเยฮฺ ตามประเพณีของกลุ่มพื้นที่ของชุมชน เป็นต้น นักเรียนจะต้องมีความซิมซิบวิถีชีวิตต่าง ๆ เหล่านี้”

ผู้วิจัย : “และคิดว่าสื่อด้านไหนบ้างที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้น”

ผู้ตอบสัมภาษณ์ : “สื่อด้านที่ควรพัฒนา ได้แก่ วัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ โดยมีคอมพิวเตอร์อย่างน้อย แต่ทางโรงเรียนยังไม่ความจำเป็นเนื่องจากยังใช้การเชิญบุคลากรภายนอกซึ่งเป็นคนรุ่นเก่า แต่ทั้งนั้นในอนาคตหากมีครูรุ่นใหม่เข้ามาแทนที่ในการจัดการเรียนการสอน จะทำให้มีความจำเป็นในการใช้สื่อวัสดุ และเครื่องมือ อุปกรณ์ ครูผู้สอนส่วนใหญ่จบจากต่างประเทศ ร้อยละ 90 ครูภาษาไม่ได้เข้มงวดมากกว่าครูที่สอนศาสนา และใช้วิชากลุ่มปอเนาะเกือบทั้งหมด ส่วนวิชาที่โรงเรียนกำหนด ฟารอเอ็ด อะลัด จะใช้ครูผู้สอนที่จบจากต่างประเทศ”

ผู้วิจัย : “ขอทราบรายละเอียดเกี่ยวสื่อในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมการสอน เกี่ยวกับระดับการใช้สื่อและแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการสอน”

ผู้ตอบสัมภาษณ์ : “ด้านบุคคลที่สำคัญกระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการในการเรียนศาสนา โดยใช้แนวคิดและจิตวิญญาณ ครูภาษายังใช้คนไทย แต่มีความต้องการครูต่างชาติ โดยที่ผ่านมา

ประสบปัญหาส่วนตัวของผู้สอนที่เข้ามาสอน จนออกไปไม่สอนโดยมีปัญหส่วนตัว การใช้พัฒนาบุคลากรให้ใช้วิธีการสอนโดยเทคโนโลยี ยังไม่มีความสามารถที่จะทำได้ เนื่องจากต้องการอนุรักษ์บุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานที่ดี นักเรียนที่จบจากโรงเรียนส่วนใหญ่ไปต่อสายศาสนาแล้ว เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เข้มข้นวิถีมุสลิม และบรรยายศาสนาเป็นสำคัญ”

“ด้านวัสดุมีนักเรียนที่เรียนต่อจนจบต่างประเทศและได้กลับมาเป็นครูผู้สอนในสถาบันเดิม เป็นนักเรียนประจำร้อยละ 90 ส่วนใหญ่ใช้หนังสือ รองลงมากระดาษ แบบฝึกหัด เน้นอิงซาค หนังสือศาสนาส่วนใหญ่เป็นภาษาอาหรับ หนังสือภาษามลายูจะใช้หนังสือรุมิ ควรที่จัดอบรมครูให้รู้จักการใช้สื่อประเภทวัสดุ และการใช้สิ่งรอบข้างมาทำเป็นสื่อการเรียนการสอน หนังสือเล่มใหญ่ ๆ จะออกแบบเป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน”

“ด้านอาคารสถานที่มีการสอนใช้อยู่ทุกวิชาในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีวิชาที่หนักๆ ใช้ศาลานอกห้องเรียนเป็นสถานที่การเรียนการสอน การเพิ่มสถานที่เฉพาะสำหรับบางรายวิชา เช่น กลุ่มวิชาภาษา”

“ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ทางโรงเรียนใช้อยู่ในระดับน้อย โดยกลุ่มภาษาส่วนใหญ่จะใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ ส่วนวิชาศาสนาอื่นไม่ค่อยใช้ แต่ทางโรงเรียนมีความต้องการที่จะจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ ผ่านการจัดงานเพื่อสนับสนุนงบประมาณ เครื่องปริ้นท์ เครื่องถ่ายเอกสาร จอทีวี

“ด้านกิจกรรมการสอนการฝึกอ่าน และท่องจำตัวต่อตัว และเป็นกลุ่มกับครูผู้สอน เน้นการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้โรงเรียนยังมีการอบรมครูปีละ 2 ครั้ง เกี่ยวกับเทคนิคการสอน มีกิจกรรมเวทีเกี่ยวกับศาสนาเดือนละ 1 ครั้ง ยังขาดการวิจัยชั้นเรียนในกลุ่มอิสลามศึกษา โดยทางโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาครูผ่านการวิจัยชั้นเรียน”

2. สรุปบทสัมภาษณ์คนที่ 2

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์ เป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ วุฒิการศึกษา ศศ.บ. อิสลามศึกษา (มะดีนะฮ) ป.โท บริหารการศึกษา อายุ 45 ปี มีประสบการณ์ทำงาน 20 ปี โดยรับตำแหน่งผู้บริหารอย่างทางการ 16 ปี สัมภาษณ์เมื่อ เวลา 16.00 น.

ผู้วิจัย : “บาบคิดว่าระดับการใช้สื่อในภาพรวมของโรงเรียนมากน้อยแค่ไหน”

ผู้ตอบสัมภาษณ์ : “โรงเรียนขนาดใหญ่มีนักเรียนไปกลับ ครึ่งต่อครึ่ง โดยนักเรียนที่อยู่หอพักจะมีกลุ่มฮาเลาะฮ์ สำหรับหลักสูตรการสอนโรงเรียนจะใช้ตามกระทรวงศึกษาธิการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ครูผู้สอนในบางรายวิชายังไม่ตรงกับสาขาที่จบมา ซึ่งโรงเรียนได้ใช้ครูโอนเาะเดมมีจำนวน 5 คน สอนระดับชานะวีย เช่น บาลาเฆาะ อัลนุศุส ใช้กระดาษเป็นส่วนใหญ่ การเข้าเรียนมีการวัดระดับศาสนาเป็นขั้น โดยการสอบวัดความรู้พื้นฐาน สำหรับครูที่จบในรุ่นหลัง ๆ โดยเฉพาะครู

ภาษา หรือครูที่จบต่างประเทศ จะใช้วัสดุเป็นส่วนใหญ่ในการใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน โดยเน้นการใช้บัตรคำ ซึ่งทางโรงเรียนได้สนับสนุนงบประมาณในส่วนนี้ ครูที่จบจากอียิปต์เป็นครูที่จบตรีปิยะส จะ มีทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย การใช้สถานที่บริเวณโรงเรียนเป็นสื่อในการสอน ภาษา และศาสนา ส่วนการพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ ในการสอนของครูระดับสูงหรือครูรุ่นเก่า ยัง ไม่ใช้ แต่แก้ไขโดยการให้ครูผู้สอนของโรงเรียนทำการจัดพิมพ์หลังจากนั้น”

ผู้วิจัย : “สำหรับการใช้สื่อในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคาร สถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมการสอน บาบอคิดว่าสภาพทั่วไปของการใช้สื่อ ตอนนี้เป็นอย่างไร หรือว่าควรมีการปรับปรุงหรือว่ามีแนวทางพัฒนาการใช้สื่ออย่างไรบ้าง”

ผู้ตอบสัมภาษณ์ : “ด้านบุคคล การเชิญบุคลากรมาในคาบกิจกรรมเป็นประจำทุกสัปดาห์ โดยคำนึงถึงเรื่องที่ใกล้ตัวและมีความจำเป็นในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น กิจกรรมต้อนรับรอมฎอน ซึ่ง ทางโรงเรียนให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง และมีบุคคลกรทางภาษาเฉพาะโดย ทำเอ็มโอยู กับทูตอียิปต์โดยส่งบุคลากรมาจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ (อัสฮัร) รายวิชาภาษาอาหรับ โดยทางมหาวิทยาลัยรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เอง”

“ด้านวัสดุ มีการจัดอบรมจากสำนักงานส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ เช่น สช. โดยสื่อ วัสดุส่วนใหญ่ครูผู้สอนแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองในสื่อเล็ก ๆ หากใหญ่ๆ จะมีห้องเก็บสื่อที่ มีความพร้อม แต่ยังขาดผู้ดูแลอย่างเป็นระบบ”

“ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนยังขาดห้องของแต่ละสาระวิชา เนื่องจากสถานที่ไม่ เพียงพอกับนักเรียน จึงเรียนเป็นห้องเรียนแต่ละชั้นเรียนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งครูอิสลามศึกษาจะจับกลุ่ม เป็นภาระงานต่าง ๆ ตามความสามารถของบุคลากร เช่น ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายทะเบียน เป็นต้น และมีการก่อสร้างมัสยิดเฉพาะให้สำหรับนักเรียน”

“ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ตอนนี้โรงเรียนมีทีวี โน้ตบุ๊ก ที่ความพร้อม โดย สนับสนุนโครงการจากรัฐบาล โดยมีวิชาภาษาจะใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่ในระดับชั้นกลาง(มตุวัส ลีฎ)

“ด้านเทคนิค กิจกรรม และวิธีการสอน โรงเรียนยังเน้นการจัดกิจกรรมภายในทุก ๆ สัปดาห์ นักเรียนยังมีกลุ่มที่มีการเรียนต่อระดับศาสนาที่สูงขึ้น โดยมีการสนับสนุนการศึกษาให้ศึกษา ต่างประเทศ และการฝึกการปฏิบัติจริงในทุก ๆ เช้า เช่น การฝึกอ่านคฺฎบะฮฺ และมีนักเรียนที่ รับผิดชอบสอนตาดิกา ในวันเสาร์-อาทิตย์ โดยโรงเรียนสนับสนุนอย่างเต็มที่สำหรับนักเรียนนี้ และ เป็นนักเรียนที่มีพื้นฐานครอบครัวเป็นโตะสอน จึงทำให้โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องเปิดการเรียน การสอนจันทร์-ศุกร์ ส่วนวิชาฟิฮฺ เช่น เรื่องหัจญ์ จะใช้สื่อการจำลองสถานที่จริงเป็นสื่อ”

ผู้วิจัย : “สำหรับการใช้สื่อในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการ

ตอบสนองผู้เรียน และการประเมินผล บาบคิดว่าปัญหาของการใช้สื่อตอนนี้เป็นอย่างไ หรือว่าควรมีการปรับปรุงหรือว่าพัฒนาการใช้สื่ออย่างไรบ้าง”

ผู้ตอบสัมภาษณ์ : “สื่อที่ครูผลิตเองไม่ค่อยมีปัญหา เนื่องจากครูทำสื่อไม่มากนัก นอกจากกลุ่มกลุ่มวิชาภาษา ระดับต้น และระดับกลาง ใช้หนังสือสมาคม 8 กลุ่มสาระ นอกจากระดับสูง จะใช้หนังสือเฉพาะในลักษณะเดียวกับสถาบันปอเนาะ”

“ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน โรงเรียนมีกิจกรรมที่สามารถพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น SDQ และมีการพบปะกับครูประจำชั้นก่อนเข้าเรียนทุกวัน และรายงานผลกับโรงเรียน ทำให้มีข้อมูลฐานหลักทำให้ครูรู้จักตัวนักเรียนเป็นอย่างดี มีการเยี่ยมบ้านและติดต่อผู้ปกครองสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิงนอกจากนักเรียนหอพัก”

“ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดแผนการเรียนการสอนล่วงหน้า อย่างน้อย 1 เดือน เพียงแค่รายวิชาที่ถนัดวิชาเดียว ส่วนวิชาอื่น ๆ ที่สอนทำเพียงแค่กำหนดการสอน โดยสามารถนำแผนที่ใช้แล้วมาใช้ต่อไปในการศึกษาต่อไปได้ โดยยึดหลักการจากกระทรวงศึกษาธิการ”

“ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อต้องการให้มีการจัดทำสื่อในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงแค่กลุ่มศาสนาเพียงอย่างเดียว”

“ด้านการใช้สื่อ มีการจัดอบรมให้กับครูผู้สอนเป็นประจำทุก ๆ ปี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน”

“ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน ผู้บริหารทำการนิเทศครูผู้สอนด้วยตนเอง และนักเรียนจะมีการโต้ตอบบ้างในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งของครูผู้สอน”

“ด้านการประเมินผลการให้นักเรียนมีการประเมินครูผู้สอน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนมาก ผู้บริหารจะเรียกการเข้ามาคุยเป็นส่วนตัวเพื่อการพัฒนาการสอน การนิเทศการสอนเทอมละ 2 ครั้ง กล่าวคือ ก่อนสอน และหลังสอน”

3. สรุปบทสัมภาษณ์คนที่ 3

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์ เป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง วุฒิการศึกษา ม.ตะวัสสิฎุ ป.โท บริหารการศึกษา อายุ 40 ปี มีประสบการณ์ทำงาน 15 ปี สัมภาษณ์เมื่อ เวลา 14.00 น.

ผู้วิจัย : “ผอ.คิดว่าระดับการใช้สื่อในภาพรวมในแต่ละด้านของครูอิสลามศึกษา มากน้อยแค่ไหน”

ผู้ตอบสัมภาษณ์ : “ด้านบุคคลากรเชิญบุคคลมาในส่วนกีฬา และกิจกรรมสัมพันธ์ วิทยากร ภาษามลายูคนต่างประเทศ การเชิญบาบอมาในกิจกรรมศาสนา ประเพณีมาลิด ต้อนรับรอมฎอน การเชิญคณะกรรมการอิสลาม เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนบรรยากาศให้กับนักเรียน”

“ด้านวัสดุส่วนใหญ่เป็นบุคลากรเก่าไม่ค่อยใช้ แต่ครูใหม่ส่วนน้อยจะใช้กันมาก โดยเฉพาะกลุ่มภาษาจะใช้มาก ส่วนวิชาศาสนาอื่น ๆ ใช้หนังสือเป็นหลัก”

“ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ ใช้เป็นบางคนในวิชาอัตตารีก ภาษามลายู โดยต้องการให้มี สนับสนุน ทั้งงบประมาณและการจัดอบรม และมีการอบรมคอมพิวเตอร์ช่วงต้นปีที่ทางโรงเรียนจัด และจะอบรมในกรณีพิเศษที่มีสื่อตัวใหม่เข้ามา เช่นสมาร์ทบอร์ด มีการติดตั้งไวเนล ในรายวิชาฟารอเอ็ด วิชาเตอาฮีด ใช้โปรเจกเตอร์ ซึ่งเป็นบุคลากรรุ่นใหม่ที่จะมา

“ด้านอาคารสถานที่ การใช้อาคารมีสยิดค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่นักเรียนจะลงมาหา ครูผู้สอนในเรียนนอกห้องเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นครูมีอายุมากแล้ว จัดการสอนในบริเวณที่ร่ม หรือลาน โถงบริเวณโรงเรียนยังขาดห้องที่เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องมัลติมีเดีย เป็นห้องสื่อในแต่ละรายวิชา อย่างชัดเจน โดยเฉพาะรายวิชากลุ่มภาษา”

“ด้านเทคนิคกิจกรรมและวิธีการ วิชาการปฏิบัติที่ทางโรงเรียนได้เพิ่มเติมแยกจาก คาบสอนในแต่ละรายวิชาครูทุกคนเหมือนกัน มีหน้าที่ไม่แตกต่างกันทั้งครูศาสนาและสามัญ เช่น ฝ่าย ปกครอง ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายการเงิน โดยหัวหน้าฝ่ายจะเป็นครูศาสนาส่วนใหญ่ กิจกรรมศาสนาทำ กิจกรรมทุก ๆ วันจันทร์ การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร แต่เน้นการส่งครูไปนอกโรงเรียนมากกว่าในการอบรมความสามารถของครูผู้สอน การสร้างความโดดเด่นให้กับโรงเรียนขึ้นอยู่กับความพร้อมใน ขณะนั้น การเรียนรู้คู่กับการปฏิบัติอย่างชัดเจน และการจัดกิจกรรมบนเวทีเป็นประจำ”

ผู้วิจัย : “ขอ.คิดว่าสภาพทั่วไป ของการใช้สื่อ และแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อใน ภาพรวมแต่ละด้านของครูอิสลามศึกษาเป็นอย่างไร”

ผู้ตอบสัมภาษณ์ : “ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน อยู่ในหลักประกันคุณภาพในเรื่องของผู้สอน จัดนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม และจะหาเวทีให้กับนักเรียนที่มีความสามารถ และแก้ปัญหาให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มอ่อน

“ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ มีการทำแผนการเรียนการสอน สามารถปรับเปลี่ยน จากของเดิมได้โดยไม่ต้องทำใหม่ และโรงเรียนต้องการกำหนดการสอนก่อนในต้นภาคเรียน และ จะต้องส่งแผนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา เนื่องจากการตรวจบ่อย และการนิเทศบ่อย จะทำให้เกิด แรงด้าน โดยใช้วิธีให้ผู้สอนมีความรักต้องการในการสอน แต่เน้นให้ครูจัดทำกำหนดการสอนเพื่อแสดง ถึงกระบวนมากกว่า การจัดทำเอกสาร โดยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอนแต่ละคน

“ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ใช้หนังสือเป็นหลัก วิชาศาสนาใช้สื่อจากสถาบันปอเนาะ แต่เมื่อรัฐต้องการให้สอบไอเน็ต ทางโรงเรียนจึงต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร เริ่มต้นโดยให้ครูผู้สอนจัดหาหนังสือเองที่สอดคล้องกับหลักสูตร โดยต้องการที่ไปในทิศทางเดียวกันกับโรงเรียนส่วนใหญ่ และมีการใช้เทปเสียงในการกระตุ้นความจำของนักเรียน

“ด้านการใช้สื่อ ต้องการความพร้อมของงบประมาณ และการเตรียมความพร้อมของสื่อที่จะใช้ไม่แน่นอน เนื่องจากมีสื่อที่ใช้น้อย

“ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน การเรียนรู้เป็นกลุ่มในอาคารมัธยมโดยแบ่งวัน เช่น การวิวัต การอ่านอัลกุรอาน วิธีการละหมาดฮายัต เป็นต้น โดยนักเรียนเน้นการท่องจำเป็นรายบุคคล โดยนักเรียนจะตอบสนองเป็นกลุ่มใหญ่มากกว่ารายบุคคล”

“ด้านการประเมินผล เน้นการพูดคุยกับครูผู้สอน โดยผ่านการเดินสำรวจแบบผ่าน ๆ และดูจากผลสัมฤทธิ์เป็นรายวิชา แล้วจะเรียกครูมาสอบถามเหตุผล และคุยอย่างไม่เป็นทางการแล้วแต่ช่วงเวลาสถานที่ที่เหมาะสม โดยไม่ใช่แบบประเมินจากครูและเด็ก ส่วนวิชาที่ท่องจะประสบปัญหาต่อผลสัมฤทธิ์ จึงจำเป็นต้องเน้นกระบวนการท่องจำในรูปแบบทั้งกระบวนกลุ่มและรายบุคคล”

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ฉ
นิพนธ์ต้นฉบับ

นิพนธ์ต้นฉบับ

หัวข้อวิจัยเรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

สะอาด สนยาแหละ⁹, อับดุลฮาดี สะบูติง¹⁰ และอับดุลฮากัม เฮงเปีย¹¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน (2) ศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน (3) ศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน (4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ และ(5) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามการวิจัยเป็นครูอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 132 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการตอบแบบสัมภาษณ์เป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 3 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test ค่า F-test และค่า χ^2

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ใช้อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย คือ ด้านวัสดุ ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านอาคารสถานที่ ส่วนด้านบุคคล ใช้อยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง
- 2) ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ปัญหาในภาพรวมเห็นด้วย ร้อยละ 46.2

⁹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอิสลามศึกษา รหัส 5720420030

¹⁰ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต หัวหน้าสาขาวิชาอิสลามศึกษา

¹¹ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และอาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงตามลำดับด้านที่เป็นปัญหามากไปน้อย พบว่า ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อมากที่สุด รองลงมาด้านการใช้สื่อ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการประเมินผล ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียนตามลำดับ

3) เปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ครูอิสลามศึกษาที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อทุกด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีระดับการใช้สื่อด้านบุคคล และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีระดับการใช้สื่อด้านบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับที่สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อด้านบุคคล และด้านอาคารสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูผู้สอนที่มีรายวิชาหลักที่สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อด้านวัสดุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) เปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า ครูอิสลามศึกษาที่มีอายุ ประสบการณ์สอน ระดับการศึกษาสามัญ และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน นอกจากครูอิสลามศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน และด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับที่สอนต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการใช้สื่อด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน นอกจากครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการใช้สื่อด้านอาคารสถานที่ต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อด้านการใช้สื่อ และด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

5) แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ได้แก่ ควรเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญและจิตวิทยาสูงเพื่อสามารถให้ครูอิสลามศึกษาได้พัฒนาทักษะการสอนให้ดียิ่งขึ้น โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอน ควรจัดอบรมครูอิสลามศึกษาให้มีทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ควรจัดสถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ปลอดภัย มีภูมิทัศน์ที่ดีเอื้อต่อการเรียนการสอน และควรมีห้องปฏิบัติการเฉพาะในกลุ่มอิสลามศึกษา ควรจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์

ให้เพียงพอต่อการใช้งาน ควรติดตั้งโปรเจ็คเตอร์ หรือ TV ในแต่ละห้องเรียน และมีระบบจัดการดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานเสมอ และควรจัดอบรมให้ครูอิสลามมีทักษะการจัดการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย และเน้นการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจริงให้กับผู้เรียน

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Thesis Title : The Use of Instructional Media for Islamic Studies Subject Area in Islamic Private Schools, Chana District, Songkhla Province

Sa-ard Sonyalah¹², Abdulhadee Sabuding¹³, Abdulhakam Hengpiya⁴¹⁴

ABSTRACT

The objective of this study were 1) to study the level of the using of the instructional media in learning and teaching 2) to study the problems of the process of using instructional media in learning and teaching 3) to study and compare the level of the using of the instructional media in learning and teaching by sex, age, religious and general education level, teaching experience, teaching level, courses, size of the school 4) to study and compare the problems of using instructional media by gender, age, religious and general education level, teaching experience, Teaching Level, core curriculum, School size and the use of media and 5) to atudy of the development of the using of the instructional media in learning and teaching of Islamic studies subject area in Islamic private schools, Chana District, Songkhla Province.

The samples were 132 of Islamic studies teachers and three of school administrators in Islamic private school in Chana district, Songkhla province. The instruments were questionnaires and interviews. The statistics used for analyzing the collected data included percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and χ^2

The results revealed that

1) The states of the using of the instructional media in learning and teaching of Islamic studies subject area in Islamic private school in Chana district, Songkhla province was usually level for overall. Considering each aspect ordered, the most commonly used aspect are materials, technical activities and methods, tools and equipment, the location, and in personal used in a long time.

2) The problem of the using of the instructional media in learning and teaching of Islamic studies subject area in Islamic private school in Chana district, Songkhla province, the overall problem was 46.2%. When considering each aspect ordered, the highest frequency was the selection, adaptation, or design of the media. Secondly, the use of media, analysis of characteristics of students, evaluation, objectives and the response of the students in the order respectively.

3) Comparison of the using of the instructional media in learning and teaching of Islamic studies subject area in Islamic private school in Chana district, Songkhla province found that the Islamic studies teachers who had sex, age, and the size of the school. There are no different levels of instructional media usage. In addition to Islamic studies teachers who have different levels of religious education. There is a level of minstructional media usage. And tools and equipment, there was a statistically significant difference at the .05 and .01 level. The Islamic studies teachers

¹² raduate Student (Islamic Studies), College of Islamic Studies, Faculty of Graduate, Prince of SongKla University

¹³ Ph.D (Islamic Studies) Lecturer of Islamic Studies, College of Islamic Studies, Prince of SongKla University

¹⁴ Ph.D (Educational Administration), Lecturer of Islamic Educational Administration and Management, College of Islamic Studies, Prince of SongKla University

had different levels of education. There is a level of instructional media usage. There were statistically significant differences at the .05 level. There is a level of instructional media usage. And the building side. There was a statistically significant difference at the .05 level and the teachers with different core subjects taught differently. There is a level of instructional instructional media usage. There was a statistically significant difference at .01 level.

4) Comparison of The problem of the using of the instructional media in learning and teaching of Islamic studies subject area in Islamic private school in Chana district, Songkhla province found that Islamic studies teachers with teaching experience ordinary education and the size of the school. There is no difference in using of the instructional media. Besides Islamic studies teachers who have different sex. There are problems in the use of the instructional media for the purpose. There was a statistically significant difference at .05 level. Islamic studies teachers had different levels of religious education. There are problems in the use of instructional media in the analysis of learners. And the choice of adaptation or design instructional media. There were statistically significant differences at .05 and .01 level. There are problems with the instructional media process. For Islamic studies teachers , the level of use of personal media in materials, tools and devices was at the level of .05. And the different activities, techniques and methods. There is no difference in media usage. In addition to Islamic studies teachers who have different levels of media use in different buildings. There are problems with media use. And the choice of adaptation or design instructional media. There were statistically significant differences at .05 and .01 level, respectively.

5) Guidelines for development of the Islamic studies subject area in Islamic private school in Chana district, Songkhla province, should be invited external lecturer lecture to change the atmosphere in the classroom and they must have the expertise and high psychology to enable their instructors to improve their teaching skills. Schools should support the budget for the procurement of instructional media and teachers should have the ability to use new teaching materials as well. Schools should be a safe place for learners and it has an ideal landscape for learning. There should be a laboratory in each subject. The equipment should be sufficient for the use of the teacher. The projector or TV should be installed in each classroom and are available. There should be training for teachers. Focus on teaching to develop practical skills for learners and encourage them to use daily life.

1. บทนำ

สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ผู้สอนใช้ในการสื่อสารกับผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจ เนื้อหาผ่านวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้สอนเห็นว่าทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ตามสภาพบริบทและ สิ่งที่เอื้ออำนวย โดยผ่านอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ขวลิต แข่งทอง, (ม.ป.ป.) กล่าว ว่า บทบาทของสื่อการเรียนการสอน ก็คือ เป็นตัวกลางหรือพาหนะ หรือเครื่องมือ หรือช่องทางที่ใช้นำเรื่องราว ข้อมูลความรู้หรือสิ่งบอกกล่าวของผู้ส่งสารหรือผู้สอนไปสู่ผู้รับหรือผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้หรือการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี

การใช้สื่อการเรียนการสอน ถือเป็นเทคนิคการสอนที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ใช้สอน บรรดาเศาะฮาบะฮฺ ﷺ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น และเห็นภาพพร้อมด้วยคำอธิบายในเวลา เดียวกัน ซัยน มุฮัมมัด ซะฮาดะฮฺ (ม.ป.ป. : 81) กล่าวว่า ภาษาแม้ว่าจะจะเป็นสื่อหลักที่ใช้สำหรับการ ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น แต่ในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารมิใช่ทำได้แค่เพียงการใช้ภาษาที่เป็นเสียงหรือ คำพูดเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีสื่อแขนงอื่น ๆ เกิดขึ้นอีกมากมายหลายชนิด ซึ่งภาษาก็ยังมีบทบาท สำคัญในการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม และสื่อแขนงที่ไม่ใช่ภาษาก็มีบทบาทสำคัญเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น เข้ามาในรูปของการสนับสนุนสื่อที่เป็นภาษาหรือเข้ามามีบทบาทในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างออกไปจาก เดิม ทั้งนี้ นักวิชาการได้แบ่งสื่อที่แสดงออกถึงการเคลื่อนไหวของร่างกายที่สามารถนำมาเป็นสื่อใน การสื่อสารออกเป็นหมวดหมู่ไว้มากมาย เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการพูด การเดินเข้าหา หรือขยับตัวห่างออกไป การแสดงท่าทางประกอบการสัมผัส เครื่องมือ เสื้อผ้า สัมผัสร่างกาย การ แสดงออกทางสีหน้า การปรับระดับสูงต่ำของน้ำเสียง เป็นต้น (อ้างถึงใน ยุทธนา เกื้อกุล, 2550 : 153-154) ทั้งนี้กลุ่มสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษานั้น มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานจัดการเรียน การสอนอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย 8 สาระการเรียนรู้ ดังนี้ 1) อัลกุรอาน 2) อัลฮะดีษ 3) อัลอะกีดะฮฺ 4) อัลฟิถฺฮฺ 5) สาระ อัตตารีค 6) อัลอักลาค 7) ภาษามลายู และ 8) ภาษาอาหรับ (หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, ม.ป.ป. : 11)

ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับเรียนการสอนอิสลามศึกษาในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา มีความ จำเป็นต่อพัฒนาในทุกหน่วยย่อยของสังคม เช่น สถานศึกษา โรงเรียน และตาติกา เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัย ได้กำหนดพื้นที่การศึกษาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เนื่องจากที่มีความโดดเด่นในวิชาการด้านศาสนาอิสลาม จากประสบการณ์การเข้าร่วมการแข่งขัน ทักษะวิชาการในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสงขลา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้

ทำการศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

2.2 เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดของโรงเรียน

2.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดของโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ

2.5 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

3. ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

3.1 ได้ทราบระดับ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

3.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเฉพาะกลุ่มอิสลามศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3 หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยมาพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอบรมครูอิสลามศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน

3.4 ใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อต่อยอดทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

3.5 เพื่อเป็นประสบการณ์ในการทำวิจัยแก่ผู้วิจัย

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระดับปัญหากระบวนการ และแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ หรือแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้อิสลามศึกษาในสถานศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 4.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติ

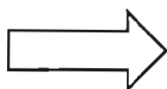
4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษาศาสนา
4. ระดับการศึกษาสามัญ
5. ประสบการณ์สอน
6. ระดับที่สอน
7. รายวิชาหลักที่สอน
8. ขนาดของโรงเรียน

ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน

1. ด้านบุคคล
2. ด้านวัสดุ
3. ด้านอาคารสถานที่
4. ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์
5. ด้านกิจกรรม เทคนิค และวิธีการ

ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน

1. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน
2. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์
3. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ
4. ด้านการใช้สื่อ
5. ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน
6. ด้านการประเมินผล

ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ตารางที่ 1

ข. การสุ่มออกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะจัดแบ่งขนาดของหน่วยวิจัยเป็น 30 จำนวนประชากรทั้งหมด 196 คน โดยมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มของ ทวีร ยามาเน่
ศึกษา ไปโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 132 คน จาก

ก. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม
4.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม
ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ใช้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูอิสลามศึกษา และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่
4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียน

ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 196 คน และผู้บริหารจำนวน 16 คน จากโรงเรียน 16
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

4.2.1 ประชากร
4.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง

57 อ้างถึงใน ยศะวี วยทองคำ, 2555 : 44-47)
กรอบแนวคิดจากปฏิแบบที่เรียกว่า "The ASSURE Model" (Heinich and others, 1982 : 34-

การใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน และด้านการประเมินผล โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์
วิเคราะห์หลักทฤษฎีเรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกสื่อออกนอกแบบสื่อ ด้าน
4.1.2.2 ปัญหากระบวนกรใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านการ

(ดวงแสง ณ นคร, 2555 : 15)

กรอบแนวคิดจากการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ (Learning Resources) อีลี (Ely)
อาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมและเทคนิคและวิธีการ โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์
4.1.2.1 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้าน

4.1.2 ตัวแปรตามมี 2 ประเด็น กล่าวคือ

ศาสนาและสามัญ ประสบการณ์การสอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน

4.1.1 ตัวแปรต้น เป็นครูอิสลามศึกษา จำนวนตาม เขต อย ระดับการศึกษา

สงขลา แบ่งตามระดับ และตัวแปรตามได้ ดังนี้

เรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัด
จากกรอบแนวคิดการวิจัยข้างต้นแสดงถึงผู้วิจัยต้องการศึกษา การใช้สื่อการ

ตารางที่ 1 ผลการคำนวณจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ดังนี้
ขนาดกลาง มี 11 โรงเรียน โดยมีประชากร จำนวน 91 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 61 คน

โรงเรียน	จำนวนครูอิสลามศึกษา	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กีฏมุดดิน	10	7
เจริญธรรมวิทยา	5	3
ดรุณวิทยา	10	7
ดำรงศาสน์วิทยาลัยมุลินี	5	3
ดินลูอิสลาม	6	4
ดัสดีกียะห์	9	6
ธรรมวิทยาลัยมุลินีสงขลา	10	7
เราะห์มารียะห์	11	7
สรรเสริญอิสลาม	8	6
มุสลิมจะนะศึกษา	6	4
อิสลามวิทยานุเคราะห์	11	7
รวม	91	61

โรงเรียนขนาดใหญ่ มี 5 โรงเรียน โดยมีประชากร จำนวน 105 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 71 คน

โรงเรียน	จำนวนครูอิสลามศึกษา	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
จริยธรรมศึกษามุลินี	27	18
บุสถานุดดิน	17	12
รุ่งโรจน์วิทยา	17	12
ศาสนบำรุง(สอลิหุดดิน)	23	15
แสงธรรมวิทยาลัยมุลินี	21	14
รวม	105	71

4.2.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์จำนวนทั้งหมด 3 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนของเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ประกอบโรงเรียนขนาดกลาง 2 คน และขนาดใหญ่ 1 รวม จำนวน 3 คน

4.3 เครื่องมือในการวิจัย

4.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

4.3.1.1 แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์เกี่ยวกับสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ก. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม

ข. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามและสำนวนภาษาของข้อคำถาม ผู้วิจัยได้ออกแบบลักษณะของข้อคำถามอย่างเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิด แบบตรวจสอบรายการ (Multiple choice)

ตอนที่ 2 ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ โดยให้ความหมายดังนี้

- 4 หมายถึง ใช้บ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง ใช้ค่อนข้างบ่อย
- 2 หมายถึง ใช้นาน ๆ ครั้ง
- 1 หมายถึง ใช้น้อยมาก

ในรายละเอียดการตอบการวิจัย 5 ด้าน ดังนี้

- ด้านบุคคล
- ด้านวัสดุ
- ด้านอาคารสถานที่
- ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์
- ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ

ตอนที่ 3 ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายปิดเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple choice) 2 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย

ในรายละเอียดการวิจัย 6 ด้าน ดังนี้

- ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน
- ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์
- ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ
- ด้านการใช้สื่อ
- ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน
- ด้านการประเมินผล

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ลักษณะคำถามเป็นชนิดปลายเปิด

- ค. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
- ง. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
- จ. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่ม

ทดลอง

- ฉ. หาคุณภาพของแบบสอบถาม
- ช. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4.3.1.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้ตอบสนองวัตถุประสงค์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ก. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของข้อคำถาม

ข. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม และสำนวนภาษาของข้อคำถาม ผู้วิจัยได้ออกแบบลักษณะของข้อคำถามอย่างเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสภาพทั่วไปของการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

- ตำแหน่ง
- วุฒิการศึกษา

- ประสบการณ์ในการทำงาน
- เวลาที่สัมภาษณ์
- วันเดือนปีที่สัมภาษณ์

(2) ตอนที่ 2 เป็นส่วนของข้อคำถาม และเนื้อที่ว่างที่ใช้บันทึกคำตอบจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน ในรายละเอียดกรอบการวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้

- แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน
- แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน

- ค. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
- ง. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
- จ. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจริง โดยข้อมูลมีลักษณะเชิงพฤติกรรมใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ พฤติกรรมที่ผ่านมาแล้ว และพฤติกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาศึกษา ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.4.1 แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

4.4.2 ตรวจสอบ ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4.4.3 นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล และวิธีทางสถิติ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่เน้นวิธีการวิจัยปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้หลักการวิเคราะห์ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

4.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา

ก. แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาจากแหล่งจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ หอสมุดจอนเอฟเคนดี้ หอสมุดแห่งชาติ สถานศึกษาต่าง ๆ และเว็บไซต์ เป็นต้น โดยแบ่งประเภทของแหล่งข้อมูลดังนี้

(1) ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ อัลกุรอาน และอัลฮะดีษ โดยใช้หนังสือตีพิมพ์ อัลกุรอาน และหนังสือชาเราะฮ์อัลฮะดีษ ประกอบ เช่น หนังสือตีพิมพ์อัลกุรอาน ตัฟซีร์ อิบน์ กะซีร์ ชาเราะฮ์นาวาวิย อะลา มุสลิม เป็นต้น

(2) ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ตำรา บทความ งานวิจัย เอกสาร รูปภาพ หรือบรรณานุกรม เช่น หนังสืออุลุมอัลกุรอาน หนังสือเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยทั่วไป การศึกษาในอิสลาม หนังสือเรื่องสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีวงล้อเดมมิง และงานวิจัยเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

ข. การวิเคราะห์เนื้อหา

นำข้อมูลเนื้อหาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยยึดหลักการอัลกุรอาน อัลฮะดีษ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงบรรยาย ประกอบการใช้เหตุผล เรียบเรียงเนื้อหา และสรุป

ค. การเรียบเรียงเนื้อหา

ทำการจัดเรียงข้อมูลที่ได้ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล เกี่ยวกับหลักสูตรอิสลาม ศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน ปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน และแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของ นักวิชาการอิสลาม เป็นกรอบในการค้นคว้าข้อมูลแหล่งข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทำการเรียบเรียงข้อมูลเนื้อหาและนำไปสร้างแบบสอบถามเพื่อลงพื้นที่เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า (t-test) ค่า (F-test) และค่าไคสแควร์ (χ^2)

การวิเคราะห์ข้อมูลมีความสัมพันธ์กับการวิจัย นับตั้งแต่ในขั้นตอนของการกำหนด วัตถุประสงค์ การเรียบเรียงข้อมูลเนื้อหา การสร้างเครื่องมือการวิจัย ซึ่งในการวิจัยเชิงสำรวจมักจะใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย และใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากร ซึ่งขั้นตอนที่กล่าวถึงนี้มีความสัมพันธ์ต่อกัน

5. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เป็น 5 ส่วน ดังนี้

5.1. ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน พบว่า เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.3 โดยส่วนใหญ่อายุ 26-35 ปี ร้อยละ 52.3 จบการศึกษาศาสนาระดับปริญญาตรีและชานะวียะฮ์มากที่สุด ร้อยละ 51.5 และ 37.1 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 42.3 มีประสบการณ์สอน ไม่เกิน 5 ปี เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.0 รองลงมาอยู่ในช่วง 6-10 ปี ร้อยละ 27.3 เป็นครูอิสลามศึกษาที่สอน สอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ปลาย ร้อยละ 75.8 และเป็นครูอิสลามศึกษาที่สอนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 24.2 โดยส่วนใหญ่สอนวิชาอัลกุรอานเป็นวิชาหลัก ร้อยละ 20.5 ซึ่งมากกว่าวิชาหลักอื่นเป็นสองเท่า คือ วิชา อັตตารีค อัลฮะดีษ อัลอะกีดะฮ์ และอัลอัคลาก ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 9.8, 9.1 และ 9.1 นอกจากนี้วิชาภาษามลายู ภาษาอาหรับ และอัลฟิฮฺ อยู่ที่ร้อยละ 15.2, 14.4 และ 12.9 และครูอิสลามศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มากกว่าขนาดกลาง ร้อยละ 53.8 และ 46.2 ตามลำดับ

5.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มี 5 ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.52$, S.D.= .47) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านวัสดุ ($\bar{x}=2.71$, S.D.= .48) รองลงมาด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ($\bar{x}=2.60$, S.D.= .54) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ($\bar{x}=2.53$, S.D.= .70) ส่วนด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x}=2.46$, S.D.= .58) และด้านบุคคล ($\bar{x}=2.26$, S.D.= .65) อยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง

5.2.1 ด้านบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ($\bar{x}=2.37$, S.D.= .61) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 1 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเชิญวิทยากรภายในโรงเรียน ($\bar{x}=2.72$, S.D.= .87) รองลงมาการเชิญวิทยากรภายนอกโรงเรียน ($\bar{x}=2.36$, S.D.= .82) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง คือ การเชิญโต๊ะอิมามในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .82) การเชิญโต๊ะครูในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .84) และการเชิญบออปอเนาะในเขตพื้นที่ ($\bar{x}=2.24$, S.D.= .86) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเชิญคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ($\bar{x}=2.05$, S.D.= .83)

5.2.2 ด้านวัสดุ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.86$, S.D.= .45) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้ง 2 ข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 10 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 10 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หนังสือแบบเรียน ($\bar{x}=3.71$, S.D.= .65) รองลงมา กระดาน ($\bar{x}=3.68$, S.D.= .61) และหนังสือคู่มือสำหรับครูผู้สอน ($\bar{x}=3.45$, S.D.= .76) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ของจริง ($\bar{x}=2.72$, S.D.= .91) เอกสารแนแนว ($\bar{x}=2.58$, S.D.= .88) และป้านนิเทศ ($\bar{x}=2.58$, S.D.= 1.01) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เทปบันทึกเสียง ($\bar{x}=2.18$, S.D.= 1.02) และภาพพลิก ($\bar{x}=2.13$, S.D.= .87)

5.2.3 ด้านอาคารสถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.51$, S.D.= .58) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้ง 1 ข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 4 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ชั้นเรียนของผู้เรียน ($\bar{x}=3.55$, S.D.= .67) อยู่ในระดับบ่อยครั้ง รองลงมาเป็นหอประชุม และสนามหรือที่ร่มภายในโรงเรียนเท่ากัน ($\bar{x}=2.66$, S.D.= .62) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ห้องสมุดภายในโรงเรียน ($\bar{x}=2.63$, S.D.= .82) ห้องปฏิบัติการทางภาษา ($\bar{x}=2.43$, S.D.= .88) และศูนย์อาหาร ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 0.98) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ($\bar{x}=1.91$, S.D.= .83) โรงงาน ($\bar{x}=1.86$, S.D.= .96) และตลาด ($\bar{x}=1.75$, S.D.= .91)

5.2.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.66$, S.D.= .63) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 4 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ($\bar{x}=3.01$, S.D.= .97) รองลงมาโทรทัศน์ ($\bar{x}=2.86$, S.D.= .93) และเครื่องถ่ายเอกสาร ($\bar{x}=2.83$, S.D.= 1.04) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ ชุดเครื่องเสียง ($\bar{x}=2.50$, S.D.= .96) Smart Phone ($\bar{x}=2.39$, S.D.= 0.96) และ Laptop ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 1.00) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เครื่องบันทึกเสียง ($\bar{x}=2.15$, S.D.= .95) และวิทยุ ($\bar{x}=2.12$, S.D.= .98)

5.2.5 ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{x}=2.69$, S.D.= .53) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย 10 ข้อ และอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป ($\bar{x}=3.20$, S.D.= .88) รองลงมาการบรรยาย ($\bar{x}=3.18$, S.D.= .85) และการเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x}=2.84$, S.D.= .95) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ การสอนแบบแก้ปัญหา ($\bar{x}=2.50$, S.D.= .96) การสอนแบบศูนย์การเรียน ($\bar{x}=2.39$, S.D.= 0.96) และบทเรียนคอมพิวเตอร์ ($\bar{x}=2.38$, S.D.= 1.00) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชุดแสดงนิทรรศการ ($\bar{x}=2.19$, S.D.= .87) และละคร ($\bar{x}=2.11$, S.D.= .87)

5.3 ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มี 6 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ด้านการใช้สื่อ ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ด้านการประเมินผล พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยเฉลี่ยร้อยละ 46.2 เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าความถี่เห็นด้วยเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ คิดเป็นร้อยละ 56.1 รองลงมาด้านการใช้สื่อ ร้อยละ 52.3 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ร้อยละ 50.8 ส่วนด้านที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 41.0 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ร้อยละ 38.7 และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ร้อยละ 37.1 ตามลำดับ

5.3.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 50.8 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมาครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน ร้อยละ 56.1 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน และครูขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับทัศนคติต่อวิชากับผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 48.5 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อในการเรียนการสอน ร้อยละ 40.2

5.3.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 38.7 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนที่เรียนจบบทเรียนแล้วจะสามารถบรรลุถึงสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน ร้อยละ 43.9 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังจากการใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 39.4 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่ทราบถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดการเรียนการสอนทำให้ไม่สามารถกำหนดแนวทางการประเมินผลได้ถูกต้องครอบคลุม ร้อยละ 34.8

5.3.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 56.1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ร้อยละ 77.3 รองลงมาสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่หลากหลาย และไม่ค่อยเพียงพอกับการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 68.2 และขาดทักษะการออกแบบและผลิตสื่อใหม่ ๆ ร้อยละ 65.9 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ สื่อที่มีอยู่ชำรุดไม่สะดวกกับการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 62.1 ขาดทักษะในการตัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้ว

ให้มีคุณภาพดีขึ้น ร้อยละ 57.6 และสื่อการเรียนการสอนบางชนิดไม่เหมาะสมต่อผู้เรียนทำให้เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้สื่อ ร้อยละ 56.1 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูขาดทักษะในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนจึงไม่เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทนั้น ๆ ร้อยละ 43.2 และเลือกสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ร้อยละ 38.6

5.3.4 ด้านการใช้สื่อ ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 52.3 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ จำนวนคาบสอนของครูมีมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 75.8 รองลงมาขาดงบประมาณด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 75.0 โรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และโรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกและให้บริการในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน เท่ากัน ร้อยละ 71.2 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ใช้สื่อประกอบชั้นดำเนินการสอนเพื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ผู้เรียนไม่สามารถมองเห็นสื่อการเรียนการสอนขณะใช้อย่างทั่วถึง ร้อยละ 49.2 และครูไม่มีเวลาเตรียมผู้เรียนให้พร้อมก่อนการใช้สื่อ ร้อยละ 48.5 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูไม่มีเวลาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 28.8 และครูไม่สนใจตอบข้อซักถามอธิบายหรือชี้แนะปัญหาเพิ่มเติม ร้อยละ 27.3

5.3.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 37.1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูและผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบ ผลิต และใช้สื่อ ร้อยละ 46.2 รองลงมาครูไม่ได้เสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเสนอผลงานโดยการใช้ ร้อยละ 39.4 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูไม่ให้ผลย้อนกลับทันทีเมื่อผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นภายหลังการใช้สื่อ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 37.9 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ และครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการตอบสนองผลจากการใช้สื่อ ร้อยละ 31.1

5.3.6 ด้านการวัดและประเมินผล ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 41.0 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยสูงสุด ได้แก่ ครูไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินผลการใช้สื่อในชั้นเรียน ร้อยละ 48.5 รองลงมาครูไม่ได้นำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงการใช้สื่อ ร้อยละ 43.2 ข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยปานกลาง ได้แก่ ครูและนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 42.4 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่เห็นด้วยต่ำสุด คือ ครูเลือกใช้การทดสอบไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ 33.3

5.3.7 จัดกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1)กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย 2)กลุ่มที่เห็นด้วยต่ำ 3)กลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง 4)กลุ่มที่เห็นด้วยสูง โดยจำแนกเป็นกลุ่มตามด้าน ดังนี้

5.3.7.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 25.8 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 37.9 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 19.7 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 16.7

5.3.7.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 46.2 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 32.6 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 12.9 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 8.3

5.3.7.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 11.4 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ใกล้เคียงกับกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.1 และ 34.1 และกลุ่มที่เห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 17.4

5.3.7.4 ด้านการใช้สื่อ มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 8.3 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 39.4 รองลงมาเห็นด้วยสูง ร้อยละ 32.6 และเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 19.7

5.3.7.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 37.9 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูง ใกล้เคียงกับกลุ่มเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 25.8 และ 25.0 และกลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 11.4

5.3.7.6 ด้านการวัดและประเมินผล มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเลย ร้อยละ 37.9 เมื่อพิจารณากลุ่มที่เห็นด้วยกับปัญหากระบวนการใช้สื่อ พบว่า เป็นกลุ่มที่เห็นด้วยสูงมากที่สุด ร้อยละ 30.3 รองลงมาเห็นด้วยต่ำ ร้อยละ 20.5 และเห็นด้วยปานกลาง ร้อยละ 11.4

5.4 ส่วนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดของโรงเรียน มีรายละเอียดผลการเปรียบเทียบ ดังนี้

5.4.1 ครูอิสลามศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.4.2 ครูอิสลามศึกษาที่มีอายุ มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.4.3 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

5.4.4 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาสามัญต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4.5 ครูอิสลามศึกษาที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.4.6 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับที่สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบุคคล และด้านอาคารสถานที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4.7 ครูอิสลามศึกษาที่มีรายวิชาหลักที่สอนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านบุคคล ด้านอาคารสถานที่ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านวัสดุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.4.8 ครูอิสลามศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5.5 ส่วนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน ขนาดโรงเรียน และระดับการใช้สื่อ

ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

5.5.1 ส่วนที่ 5.1 ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาศาสนาและสามัญ ประสบการณ์สอน ระดับที่สอน รายวิชาหลักที่สอน และขนาดโรงเรียน พบว่า ด้านการใช้สื่อ และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถจำแนกรายละเอียด ดังนี้

5.5.1.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.5.1.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า เพศต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.5.1.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ระดับการศึกษาศาสนาต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.5.1.4 ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

5.5.1.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ระดับที่สอนต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.5.1.6 ด้านการวัดและประเมินผล มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

5.5.2 ส่วนที่ 5.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน และด้านการวัดและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ และด้านการใช้สื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถจำแนกรายละเอียด ดังนี้

5.5.2.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

5.5.2.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

5.5.2.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า หากระดับการใช้สื่อในด้านอาคารสถานที่ต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.5.2.4 ด้านการใช้สื่อ จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า หากระดับการใช้สื่อด้านอาคารสถานที่ต่างกัน มีปัญหากระบวนการใช้สื่อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.5.2.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

5.5.2.6 ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามระดับการใช้สื่อ พบว่า มีปัญหากระบวนการใช้สื่อไม่แตกต่างกัน

5.6 ส่วนที่ 6 ผลการประมวลข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน

5.6.1 แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ปรากฏผลดังนี้

5.6.1.1 ด้านบุคคล พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ การเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายพิเศษเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.5 รองลงมาการเชิญวิทยากรภายนอกช่วยชั้นทำให้นักเรียนมีแรงกระตุ้นในการเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 16.7 และสื่อบุคคลที่นำมาแสดงต้องมีความชำนาญและมีจิตวิทยาสูง เพื่อสามารถให้ผู้สอนได้ปรับปรุงทักษะการสอนของตนให้ดีขึ้น ร้อยละ 14.8 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การเชิญผู้นำศาสนาในชุมชนเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติม และการสนับสนุนงบประมาณให้กับผู้สอนที่ต้องการเชิญบุคลากรภายนอกเมื่อมีความจำเป็น เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.1 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การเชิญบุคลากรภายนอกมาให้ความรู้มาจากหน่วยงานที่มีความพร้อม คิดเป็นร้อยละ 3.7

5.6.1.2 ด้านวัสดุ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อด้านวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมาแบบเรียนต้องมีความหลากหลาย สร้างสรรค์และน่าสนใจ ร้อยละ 14.0 และการอบรมเพื่อพัฒนาให้ครูผู้สอนใช้สื่อที่มีอยู่แล้วให้เกิดความชำนาญ และให้รู้จักใช้สื่อใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 12.0 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ วัสดุที่มีอยู่สามารถเอามาสอนและดัดแปลงเป็นสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และวัสดุที่ใช้ต้องทันสมัยอยู่เสมอ ร้อยละ 8.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ จัดให้มีศูนย์ผลิตสื่อของเขตพื้นที่และมีบุคลากรที่มีประสบการณ์คอยดูแล คิดเป็นร้อยละ 2.0

5.6.1.3 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ สถานที่ต่างๆ ของโรงเรียนต้องปลอดภัย มีภูมิทัศน์ที่ดีและเอื้อต่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมาคือห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการเฉพาะในแต่ละสาระวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ร้อยละ 17.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดให้มีห้องปฏิบัติการทางภาษาในรายวิชาภาษาอาหรับ และภาษามลายู คิดเป็นร้อยละ 10.9 และการสนับสนุนงบประมาณด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เพียงพอ ร้อยละ 6.5 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การกำหนดนโยบายให้ผู้สอนทำการสอนนอกห้องเรียนอย่างน้อยหน่วยการเรียนรู้ครั้ง ร้อยละ 2.2

5.6.1.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอมากที่สุด ร้อยละ 44.0 รองลงมาคือเครื่องมือและอุปกรณ์ต้องทันสมัย ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การติดตั้งระบบจอโปรเจกเตอร์ LCD หรือโทรทัศน์ ในแต่ละห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อหาทุนในการจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.0

5.6.1.5 ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ ครูผู้สอนควรจัดให้มีกิจกรรมการสอนที่หลากหลายมากที่สุด ร้อยละ 25.0 รองลงมาคือการจัดอบรมให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเทคนิคและวิธีการสอน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง ร้อยละ 17.6 และการสอนให้เน้นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติจริงของผู้เรียนให้มากขึ้น ร้อยละ 16.3 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดให้มีกิจกรรมกลุ่มอัลเกาะฮ์และการทดสอบเป็นรายบุคคล และเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.4 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลาลงพื้นที่ให้ความรู้และสามารถแลกเปลี่ยนกันและกัน และการเปิดเวทีนำเสนอผลงานวิชาการอิสลามศึกษาให้กับนักเรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.5

5.6.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ปรากฏผลดังนี้

5.6.2.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ จัดทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนใช้สื่อการเรียนการสอนมากที่สุด และเท่ากันกับครูผู้สอนต้องรู้จักนิสัย พฤติกรรม และความแตกต่างของแต่ละคน ผ่านการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และ SDQ คิดเป็นร้อยละ 22.5 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อให้ผู้สอนได้เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.5 และครูผู้สอนต้องมีทักษะในการวิเคราะห์สื่อการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ร้อย

ละ 10.0 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ การศึกษาต่อของผู้สอนที่ไม่ได้มีใบประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้างความเข้าใจ และมีทักษะในการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนกับการใช้สื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 2.5

5.6.2.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ เน้นให้ครูผู้สอนมีทักษะการกำหนด KPA ให้ชัดเจนต่อการเลือกใช้สื่อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.9 รองลงมาการยึดเอาวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นหลักจรรยาบรรณทั้งหน่วยงานการเรียนรู้ที่สอน ร้อยละ 21.0 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องมีทักษะการปฏิบัติจริงและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ส่วนข้อที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมเนื้อหา และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ร้อยละ 2.3

5.6.2.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สอนมีทักษะในการเลือก ตัดแปลง หรือออกแบบสื่อการสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาการออกแบบสื่อที่หลากหลาย ทันต่อสถานการณ์ และน่าสนใจ สามารถให้ผู้เรียนต่อยอดได้ ร้อยละ 15.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ ทางโรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาสื่อการสอน และผู้สอนควรเลือก หรือออกแบบสื่อที่ง่าย ๆ สะดวกในการพกพา ใช้งานได้หลาย ๆ ครั้ง และเหมาะสมกับความรู้พื้นฐานผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.3 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ ส่งเสริมความสามารถผู้เรียน เช่น อ่านอัลกุรอานไพเราะมาบันทึกเสียงเพื่อใช้เป็นสื่อ คิดเป็นร้อยละ 2.5

5.6.2.4 ด้านการใช้สื่อ พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การจัดอบรมให้ผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจตรงกันและมีทักษะการใช้สื่อใหม่ๆ อยู่เสมอ และครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนล่วงหน้า เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาการใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน ร้อยละ 13.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ การจัดการเรื่องคาบสอนของผู้สอนไม่มากเกินไปทำให้เวลาในการเตรียมสื่อการสอน และการทดลองใช้สื่อก่อนการนำไปใช้ในการสอนจริงกับผู้เรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด คือ หมั่นใช้อุปกรณ์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ประกอบควบคู่กับการสอนในตำราหรือหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 3.3

5.6.2.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ การให้แรงเสริมกับผู้เรียนทุกครั้งที่ใช้สื่อการสอน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามได้ตามต้องการและให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้เรียน เท่ากัน ร้อยละ 21.4 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนอยู่เสมอหลังจากการใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 14.3 และครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างในการตอบสนองผู้เรียนก่อนประเมินผล

เสมอ ร้อยละ 10.7 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ต่ำสุด ได้แก่ การสร้างบรรยากาศสถานที่เรียนให้ดึงดูดผู้เรียนและเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผู้สอนต้องนำเสนอความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการนำเสนอสื่อการสอน เท่ากัน ร้อยละ 3.6

5.6.2.6 ด้านการประเมินผล พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ ให้ครูสอนมีการประเมินผลการใช้สื่อในทุกครั้งที่ใช้และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาครูผู้สอนประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด และประเมินผลนักเรียนตามสภาพความเป็นจริง เท่ากัน ร้อยละ 13.8 ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่ปานกลาง ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินความพึงพอใจกับการใช้สื่อของครูผู้สอน และประเมินผลความแตกต่างของการใช้สื่อในแต่ละบทเรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูผู้สอนควรใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย และควรมีผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานโรงเรียนเอกชนจังหวัดสงขลาเข้ามานิเทศการสอน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.8

5.7 ส่วนที่ 7 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหา ลักษณะการถอดบทเรียน และจัดหมวดหมู่ตามประเด็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

5.7.1 การสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผลปรากฏดังนี้

5.7.1.1 โรงเรียนขนาดกลาง สภาพทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน โรงเรียนจะเน้นการใช้สื่อด้านบุคคล คือ การเชิญบุคคลมาแสดงประกอบการเรียนการสอน และใช้หนังสือประกอบบรรยายการสอน มีแบบฝึกหัด ใช้กระดาน มีการเชิญโต๊ะครูปอเนาะ โต๊ะอิมามมาสอนในรายวิชาศาสนา เนื่องจากโรงเรียนได้เน้นการสอนในรูปแบบของสถาบันปอเนาะในเขตพื้นที่ เช่น บาลาฆาะ ดุยฟาตุลอะดีซ ฟิกฮ์ และเน้นการท่องจำ เป็นต้น มีโรงเรียนที่เน้นการสอนโดยใช้การผสมผสานหลักสูตรแกนกลางจากกระทรวงศึกษาธิการระหว่างหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษา 2551 ในการยึดถือมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเพื่อการจัดการเรียนการสอน

สอนนั้นสอดคล้องกับการทดสอบ I-net แต่ยังใช้สื่อบุคคลมาประกอบการสอนในการเรียนระดับศาสนาชั้นชานาอะวียี ทั้งนี้กลุ่มภาษาได้ใช้สื่ออย่างหลากหลายมากกว่ากลุ่มศาสนา

สถานที่ทำการเรียนการสอนส่วนมากจะใช้ห้องเรียน และจะใช้ซุ้มศาลาบริเวณโรงเรียนค่อนข้างบ่อย สำหรับสื่อจำพวกอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะใช้น้อยมาก การออกข้อสอบให้กับนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นชานาอะวียี ที่ได้เชิญบุคลากรภายนอกนั้น จะใช้การเขียนข้อสอบด้วยลายมือของผู้สอน (บาบอ) และให้ทางโรงเรียนจัดพิมพ์เป็นเอกสารในการสอบวัดผลให้แก่ักเรียน

โรงเรียนจะเน้นการทำกิจกรรมศาสนาเป็นหลัก และมีความสัมพันธ์กับชุมชน มีชุมชนมุเตะลุบา เป็นการป็นเยาวชนให้มีทักษะการปฏิบัติในลักษณะเดียวกับสถาบันปอเนาะ กล่าวคือ นักเรียนจะต้องเป็นผู้นำในการนำดูอาอ์ ในพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา เช่น การจัดการศพ อิมามละหมาดตะรอวีเยฮฺ และกิจกรรมอื่น ๆ ตามประเพณีของพื้นที่ในชุมชน เป็นต้น นักเรียนมีการซึมซับวิถีชีวิตต่าง ๆ เหล่านี้จากชุมชน

ทั้งนี้ ระดับการใช้สื่อทั่วไปของโรงเรียนขนาดกลาง ยังมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่ค่อยหลากหลาย ซึ่งสื่อด้านที่ควรพัฒนาเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์มีใช้ไม่เพียงพอ เป็นต้น แต่ความจำเป็นในขณะนี้ทางโรงเรียนยังไม่ให้ความสนใจต่อการใช้สื่อเหล่านี้ เนื่องจากยังใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก โดยเฉพาะบุคลากรภายนอก ที่เป็นบาบอ หรือโต๊ะครู ซึ่งเป็นคนรุ่นเก่า แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในอนาคตหากมีครูรุ่นใหม่เข้ามาแทนที่ในการจัดการเรียนการสอน จะทำให้มีความจำเป็นในการใช้สื่อวัสดุ และเครื่องมือ อุปกรณ์ โดยปัจจุบันโรงเรียนจะเน้นการใช้วิชากลุ่มปอเนาะเกือบทั้งหมด ส่วนวิชาที่โรงเรียนกำหนดหลักอื่น ๆ เช่น มรดกและพินัยกรรม และดาราศาสตร์ จะใช้ครูผู้สอนที่จบจากต่างประเทศ

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ก. ด้านบุคคล

โรงเรียนขนาดกลางจะเน้นการสื่อด้านบุคคล เนื่องจากต้องการกระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการในการเรียนศาสนา มีแนวคิดและจิตวิญญาณที่ถ่ายทอดโดยตรงผ่านผู้สอน โดยยังไม่มี ความจำเป็นที่จะนำสื่อสมัยใหม่ในการพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากต้องการอนุรักษ์บุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานที่ดี และทางโรงเรียนจะเชิญบาบอมาในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น ประเพณีเมาลิด และกิจกรรมต้อนรับรอมฎอน เป็นต้น อีกทั้งได้มีการเชิญคณะกรรมการอิสลาม เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนบรรยากาศให้กับนักเรียนด้วยเช่นกัน ส่วนครูผู้สอนในรายวิชาภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย เนื่องจากประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาส่วนตัว และงบประมาณในการจัดจ้างครูผู้สอนจากต่างประเทศโดยตรง เป็นต้น

ซึ่งผลทำให้นักเรียนที่จบจากโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่ไปต่อสายศาสนาแล้ว เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เข้มข้น และมีบรรยากาศเป็นสำคัญ มีนักเรียนบางส่วนที่เรียนต่อจนจบต่างประเทศ และได้กลับมาเป็นครูผู้สอนในสถาบันเดิม

ข. ด้านวัสดุ

โรงเรียนขนาดกลาง โดยเฉพาะรายวิชาศาสนา ส่วนใหญ่ใช้หนังสือและกระดาน เน้นการทำแบบฝึกหัด หนังสือศาสนาส่วนใหญ่เป็นภาษาอาหรับ หนังสือภาษามลายูจะใช้หนังสือรุมมี ส่วนหนังสือที่เรียนในระดับชั้นชานะวียะฮฺจะใช้หนังสือรูปแบบเดียวกับปอเนาะ แต่จะออกแบบเป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน เพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน ส่วนรายวิชาภาษาต่างประเทศ จะใช้สื่อวัสดุที่หลากหลายมากกว่า เช่น หนังสือบัตรคำ แถบประโยค เทปเสียง และวีซีดี เป็นต้น

ทั้งนี้การใช้สื่อด้านวัสดุในภาพรวมยังคงยังไม่หลากหลาย ทั้งนี้ทางโรงเรียน มีแนวทางในการพัฒนาให้ครูผู้สอนรู้จักการใช้สื่อวัสดุ โดยเบื้องต้นส่งเสริมให้มีการจัดทำวีดิโอในรายวิชาศาสนาอิสลามเพื่อเป็นสื่อให้นักเรียนได้ศึกษาในห้องเรียน และมีการจัดอบรมครูให้รู้จักการใช้สื่อประเภทวัสดุ การใช้สิ่งรอบข้างมาทำเป็นสื่อการเรียนการสอน และพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ค. ด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนขนาดกลาง ทุกรายวิชาส่วนใหญ่มีการเรียนการสอนในห้องเรียน และมีการใช้อาคารละหมาดหรือมัสยิดค่อนข้างมากโดยเฉพาะรายวิชาอัลกุรอาน และอัลฟิกฮ์ มีการใช้ศาลานอกห้องเรียนเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนนักเรียนระดับชานะวียะฮฺ และบริเวณที่ร่มหรือลานโล่งบริเวณโรงเรียน เนื่องจากครูผู้สอนอายุมาก จึงต้องการให้นักเรียนลงมาเรียนในสถานที่ที่ผู้สอนต้องการ

สำหรับความต้องการของโรงเรียนนั้น ได้แก่การเพิ่มสถานที่เฉพาะสำหรับบางรายวิชาโดยเฉพาะกลุ่มวิชาภาษา หรือจัดสรรให้กลุ่มอิสลามศึกษามีห้องเฉพาะในแต่ละกลุ่มวิชา และมีห้องมัลติมีเดียที่เป็นห้องสื่อในแต่ละวิชาอย่างชัดเจน

ง. ด้านเครื่องมืออุปกรณ์

โรงเรียนขนาดกลาง ในรายวิชาที่ใช้สื่อด้านนี้ค่อนข้างบ่อย จะเป็นวิชาภาษาต่างประเทศ ส่วนวิชาศาสนาอื่นจะไม่ค่อยใช้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นหลักในการเลือกใช้สื่อ โดยจะพบได้ว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 5 ปี มักจะใช้สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ด้วย

ทางโรงเรียนมีการจัดหาและจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ เช่น เครื่องปริ้นท์ เครื่องถ่ายเอกสาร TV เป็นต้น การพัฒนาหรือส่งเสริมให้

ครูผู้สอนรู้จักการใช้เทคโนโลยีในทุก ๆ ปี เช่น การอบรมคอมพิวเตอร์ช่วงต้นปีที่ทางโรงเรียนจัด และการอบรมในกรณีพิเศษที่มีสื่อตัวใหม่เข้ามา เช่น สมาร์ทบอร์ด เป็นต้น

จ. ด้านเทคนิคกิจกรรมและวิธีการ

โรงเรียนขนาดกลาง ส่วนใหญ่ใช้การบรรยายโดยเฉพาะรายวิชาอัลกุรอาน จะมีการฝึกอ่าน การท่องจำตัวต่อตัว และการสอนเป็นกลุ่ม สำหรับวิชาอัลฟิกฮุจะเน้นการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้โรงเรียนยังมีการอบรมครูปีละ 2 ครั้ง เกี่ยวกับเทคนิคการสอน มีกิจกรรมเวทีเกี่ยวกับศาสนาเดือนละ 1 ครั้ง สำหรับการวิจัยชั้นเรียนในกลุ่มอิสลามศึกษายังไม่ค่อยชัดเจนในการนำผลมาพัฒนาต่อยอดให้ครูและนักเรียน

ทางโรงเรียน ต้องการพัฒนาการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริงเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรง และจะให้มีความรู้วิชาเพิ่มเติมจากคาบสอนหลัก คือ วิชาการปฏิบัติ โดยสิ่งสำคัญคือการพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะการใช้สื่อด้านนี้ โดยการอบรมครูผู้สอนควบคู่กับการส่งครูไปศึกษาดูงานนอกโรงเรียน และให้ครูผู้สอนมีความเสมอภาคในการบริหารจัดการโรงเรียน พร้อมสร้างความโดดเด่นให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

5.7.1.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ สภาพทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักของกระทรวงศึกษาธิการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในบางรายวิชาไม่ตรงกับสาขาที่จบมา และมีการเชิญบาบหรือโต๊ะครูปอนะมาเป็นผู้สอนนักเรียนในระดับชั้นชานะวียะฮ์ เช่น บาลาเฆาะ อันนุศูล เป็นต้น โดยจะใช้กระดานเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์โดยการให้ครูผู้สอนของโรงเรียนสามารถจัดพิมพ์เป็นเอกสารประกอบให้กับนักเรียน โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนไม่เกิน 10 ปี โดยเฉพาะครูภาษา หรือครูที่จบจากต่างประเทศ จะใช้สื่อวัสดุเป็นส่วนใหญ่เน้นการใช้บัตรคำ สำหรับบุคลากรครูที่จบในสาขาการสอนโดยตรงจะมีทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งทางโรงเรียนได้สนับสนุนงบประมาณในส่วนนี้ และโรงเรียนมีการพัฒนาสถานที่บริเวณให้เป็นสื่อการเรียนการสอน

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ก. สื่อด้านบุคคล

โรงเรียนขนาดใหญ่ การเชิญบุคลากรภายนอกมาในคาบกิจกรรมที่จัดเป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อให้ความรู้เชิงประสบการณ์และการปฏิบัติจริงในชุมชน หรือมีความจำเป็นในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น กิจกรรมต้อนรับรอมฎอน ซึ่งทางโรงเรียนให้การสนับสนุนงบประมาณ และมีบุคคลกรทางภาษาต่างประเทศโดยตรง

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมีความสามารถในการจัดสรรบุคลากรครูให้ตรงตามความต้องการของสถานศึกษาและหลักสูตร แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ในรายวิชาศาสนาอิสลามไม่ได้จบในสาขาตรีบียะฮ์หรือการศึกษาโดยตรง สำหรับในระดับชั้นชานะวียะฮ์นั้นยังมีความ

จำเป็นต้องเชิญขอ บอหรือโต๊ะครูปอเนาะมาแสดงประกอบการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนจะเน้นรายวิชาการระดับชั้นชานะวียะฮฺ ให้มีความเข้มข้นตามการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะ

ข. สื่อด้านวัสดุ

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการจัดอบรมจากสำนักงานส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ เช่น สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา โดยสื่อวัสดุส่วนใหญ่ครูผู้สอนแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองในสื่อชิ้นเล็ก ๆ หากเป็นชิ้นใหญ่ ๆ จะมีห้องเก็บสื่อที่มีความพร้อม แต่ยังคงขาดผู้ดูแลอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนมีระบบจัดการและพัฒนาสื่อด้านวัสดุ แต่ยังมีข้อบกพร่องในการดูแลรักษาวัสดุชิ้นใหญ่ ๆ เช่น แบบจำลอง แผ่นป้าย และไวนิลขนาดใหญ่ที่ใช้ในบางช่วงเวลา เป็นต้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดการระบบดูแลรักษาวัสดุ โดยจัดให้ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่ในการดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในห้องเก็บสื่อเอง หรือจัดหาเจ้าหน้าที่ในการเบิกใช้วัสดุ

ค. สื่อด้านอาคารสถานที่

โรงเรียนขนาดใหญ่ ยังขาดห้องของแต่ละสาระวิชาอิสลามศึกษา เนื่องจากสถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน จึงทำให้ส่วนใหญ่จะใช้ห้องเรียนแต่ละชั้นเรียน โดยครูอิสลามศึกษาจะจับกลุ่มเป็นภาระงานต่าง ๆ ตามความสามารถของบุคลากร เช่น ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายทะเบียน เป็นต้น

โรงเรียนจะเน้นในเรื่องการบริหารจัดโรงเรียนการมากกว่า ทำให้ไม่มีระบบการทำงานเป็นกลุ่มสาระวิชาอย่างชัดเจน ถึงค่อนข้างจะมีความพร้อมด้านสถานที่และยังไม่มีการจัดห้องสื่อตามกลุ่มสาระวิชาอิสลาม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาระบบการสอนที่เข้มข้นในแต่ละรายวิชาต่อไป โดยคำนึงถึงการกระจายงานและภาระความรับผิดชอบที่ครอบคลุมขึ้น

ง. สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมอย่างมากในเรื่องเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น TV โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นท์ และเครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น โดยได้รับการสนับสนุนโครงการจากรัฐบาล ซึ่งรายวิชาภาษาต่างประเทศจะใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่

จะเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้อุปกรณ์นี้ของครูผู้สอน แต่พบว่า ยังไม่ค่อยมีการใช้สื่อนี้เท่าที่ควรในรายวิชาศาสนาอิสลาม อันเนื่องมาจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่จบสาขาตรีปิยะฮฺหรือการศึกษาโดยตรง จึงไม่ค่อยมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นมีความจำเป็นในการพัฒนาด้านตัวผู้สอนให้มีทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสำหรับการสอน

จ. ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ

โรงเรียนขนาดใหญ่ เน้นการจัดกิจกรรมภายในทุก ๆ สัปดาห์ นักเรียนยังมีกลุ่มที่มีการเรียนต่อระดับศาสนาที่สูงขึ้น โดยมีการสนับสนุนการศึกษาให้ศึกษาต่างประเทศ มีการฝึกการปฏิบัติจริงในทุก ๆ ชั่วโมง เช่น การฝึกอ่านคัมภีระฮุ และมึนักเรียนที่รับผิดชอบสอนตาดึกา ในวันเสาร์-อาทิตย์ เป็นต้น โดยโรงเรียนสนับสนุนอย่างเต็มที่สำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ และบางรายวิชาเช่น วิชาอัลฟิฮฺ ในบทเรียนเรื่องหัจญ์จะใช้การจำลองสถานที่จริงเป็นสื่อการสอน เป็นต้น

จะเห็นว่าโรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งครูผู้สอนมีเทคนิคและวิธีการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาของกลุ่มอิสลามศึกษา

5.7.2 การสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผลปรากฏดังนี้

5.7.2.1 โรงเรียนขนาดกลาง ปัญหาทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในหลักประกันคุณภาพในเรื่องของผู้สอน

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

จัดนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม และจะหาเวทีให้กับนักเรียนที่มีความสามารถ และแก้ปัญหาที่นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มอ่อน

ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การทำแผนการเรียนการสอน สามารถปรับเปลี่ยนจากของเดิมได้ โดยไม่ต้องทำใหม่ และโรงเรียนต้องการกำหนดการสอนก่อนในต้นภาคเรียน และจะต้องส่งแผนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา เนื่องจากการตรวจบ่อย และการนิเทศบ่อย จะทำให้เกิดแรงต้าน โดยให้วิธีให้ผู้สอนมีความรักต้องการในการสอน แต่เน้นให้ครูจัดทำกำหนดการสอนเพื่อแสดงถึงกระบวนการจัดทำเอกสาร โดยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สอนแต่ละคน

ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ

ต้องใช้หนังสือเป็นหลัก วิชาศาสนาใช้สื่อจากสถาบันปอเนาะ แต่เมื่อรู้ต้องการให้สอบไอเน็ต ทางโรงเรียนจึงต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร เริ่มต้นโดยให้ครูผู้สอนจัดทำหนังสือเองที่สอดคล้องกับหลักสูตร โดยต้องการที่ไปในทิศทางเดียวกันกับโรงเรียนส่วนใหญ่ และการใช้เทปเสียงในการกระตุ้นความจำของนักเรียน

ง. ด้านการใช้สื่อ

ต้องการความพร้อมของงบประมาณ และการเตรียมความพร้อมของสื่อที่จะใช้ไม่แน่นอน เนื่องจากมีสื่อที่ใช้้น้อย

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน

การเรียนรู้เป็นกลุ่มในอาคารมัธยมโดยแบ่งวัน เช่น การวิดิ การอ่านอัลกุรอาน วิธีการละหมาดฮายัต เป็นต้น โดยนักเรียนเน้นการท่องจำเป็นรายบุคคล โดยนักเรียนจะตอบสนองเป็นกลุ่มใหญ่มากกว่ารายบุคคล

ฉ. ด้านการประเมินผล

เน้นการพูดคุยกับครูผู้สอน โดยผ่านการเดินสำรวจแบบผ่าน ๆ และดูจากผลสัมฤทธิ์เป็นรายวิชา แล้วจะเรียกครูมาสอบถามเหตุผล และคุยอย่างไม่เป็นทางการแล้วแต่ช่วงเวลาสถานที่ที่เหมาะสม โดยไม่ใช่แบบประเมินจากครูและเด็ก ส่วนวิชาที่ท่องจะประสบปัญหาต่อผลสัมฤทธิ์ จึงจำเป็นต้องเน้นกระบวนการท่องจำในรูปแบบทั้งกระบวนกลุ่มและรายบุคคล

5.7.2.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ สภาพปัญหาทั่วไปของการใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อที่ครูผลิตเองไม่ค่อยมีปัญหา เนื่องจากครูทำสื่อไม่มาก นอกจากกลุ่มกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศในระดับต้น และระดับกลาง ใช้หนังสือสมาคม 8 กลุ่มสาระ นอกจากระดับสูง จะใช้หนังสือเฉพาะในลักษณะเดียวกับสถาบันปอเนาะ

โดยสามารถสรุปเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ก. ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน

โรงเรียนมีกิจกรรมที่สามารถพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น SDQ และมีการพบปะกับครูประจำชั้นก่อนเข้าเรียนทุกวัน และรายงานผลกับโรงเรียน ทำให้มีข้อมูลฐานหลักทำให้ครูรู้จักตัวนักเรียนเป็นอย่างดี มีการเยี่ยมบ้านและติดต่อผู้ปกครองสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิงนอกจากนักเรียนหอพัก

ข. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การจัดแผนการเรียนการสอนล่วงหน้า อย่างน้อย 1 เดือน เพียงแค่รายวิชาที่ถนัดวิชาเดียว ส่วนวิชาอื่น ๆ ที่สอนทำเพียงแค่กำหนดการสอน โดยสามารถนำแผนที่ใช้แล้วมาใช้ต่อไปในการศึกษาต่อไปได้ โดยยึดหลักการจากกระทรวงศึกษาธิการ

ค. ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ

ต้องการให้มีการจัดทำสื่อในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงแค่กลุ่มสาระศาสนาเพียงอย่างเดียว

ง. ด้านการใช้สื่อ

มีการจัดอบรมให้กับครูผู้สอนเป็นประจำทุก ๆ ปี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

จ. ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน

ผู้บริหารทำการนิเทศครูผู้สอนด้วยตนเอง และนักเรียนจะมีการโต้ตอบบ้างในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งของครูผู้สอน

ฉ. ด้านการประเมินผล

การให้นักเรียนมีการประเมินครูผู้สอน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนมาก ผู้บริหารจะเรียกการเข้ามาคุยเป็นส่วนตัวเพื่อการพัฒนาการสอน การนิเทศการสอนเทอมละ 2 ครั้ง กล่าวคือ ก่อนสอน และหลังสอน

6. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มีบางประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ดังนี้

6.1 เพื่อศึกษาระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ค่อนข้างให้การสนับสนุนและมีความพร้อมเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ทำให้ครูผู้สอนมีการใช้สื่อที่ค่อนข้างน้อย ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ, (2553ก : 139) ได้ระบุว่า สื่อการเรียนรู้อาจเป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้อาจมีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏผลดังนี้

6.1.1 ด้านบุคคล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเชิญบุคลากรมาแสดงประกอบการสอน ผู้สอนจะเชิญมาในกรณีวิชาเรียนหรือเนื้อหาที่เฉพาะต้องการผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามาสอนเท่านั้น และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จะทำการสอนอิสลามศึกษาสูงสุดถึงระดับชั้นชานะวียะฮ์ โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีความ

ต้องการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ทางด้านศาสนาอิสลามในการศึกษาระดับที่สูงขึ้นไป และมีเป็นบางครั้งที่มีการเชิญวิทยากรภายนอก โต๊ะครู และบาบอปอเนาะ เข้ามาสอนพิเศษเพิ่มในบางเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาครบกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาของสถานที่ศึกษา อีกทั้งพื้นที่อำเภอจะนะ ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ศาสนาที่มีสถาบันปอเนาะ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงทำให้สื่อด้านบุคคลมักจะมีบทบาทสำคัญต่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะเรื่องการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 34) ในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานะวียะฮฺ) เป็นการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสู่การศึกษาเฉพาะสาขามากขึ้น เน้นความสามารถ ความถนัด สามารถคิดพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณในระดับสูง มีเป้าหมายให้สามารถปฏิบัติศาสนกิจเป็นกิจนียะฮฺ มีวิถีคิดแบบอิสลามในการตัดสินใจของตนในการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

6.1.2 ด้านวัสดุ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สื่อวัสดุเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ทั่วไป สามารถหาได้ง่าย และส่วนใหญ่เป็นองค์ประกอบหลักสำหรับการใช้จัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว อันเป็นสิ่งที่สามารถบรรจุวิชาความรู้ต่าง ๆ ไว้ได้ และเก็บรักษาได้ไม่ยากนัก เช่น หนังสือแบบเรียน กระดาน และป้ายนิเทศ เป็นต้น ดังที่ สกส สมจิตต์, 2556 : 7-11 กล่าวว่า วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน โดยรูปแบบของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผ่นที่ แผ่นซีดี เป็นต้น หรือสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรัพยากรในโรงเรียนและได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

6.1.3 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สื่อด้านอาคารสถานที่ มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งได้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างปลอดภัย ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนใช้นำเสนอได้อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระความรู้ที่ต้องการจะถ่ายทอดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะห้องที่เรียกได้ว่าเป็นชั้นเรียนหลักสำหรับการจัดการเรียนการสอน และยังมีอาคารสถานที่อื่น ๆ ที่ครูผู้สอนได้ใช้ อีก เช่น ห้องสมุด สถานที่ทางประวัติศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับบทบาทสำคัญของผู้สอนและผู้เรียน ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 33) ในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนมีบทบาทในการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และผู้เรียนจะต้องมีบทบาทในการเสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ และทางโรงเรียนจะต้องอำนวยความสะดวกให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้อ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้อ

และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคม โลก

6.1.4 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สื่อด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ถือเป็นสื่อหลักในการเตรียมความพร้อมในเนื้อหาการสอนที่เหมาะสมกับเครื่องมือและอุปกรณ์ อีกทั้งสามารถนำเสนอการใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน โดยเฉพาะปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษ พบว่า ขนาดของโรงเรียนจะเริ่มที่ขนาด และขนาดใหญ่ จึงเป็นข้อสันนิฐานได้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างมีความพร้อมให้การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสื่อที่เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องพิมพ์ และเครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น ดังที่ ผลการวิจัยของ นายซัมบรี ยีวาแต, (2554) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหากระบวนการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายบ้านแป๊ะบุญ อำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 กล่าวว่า “ระดับการใช้สื่อของครูผู้สอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ในการใช้สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ มีประสบการณ์ในการใช้สื่อโทรทัศน์การศึกษาและสื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อการสอน 1 – 5 ปี ความถี่ในการใช้สื่อในการสอน 1 – 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ระยะเวลาในการใช้สื่อ 1 – 2 ชั่วโมง” ที่สำคัญ อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยในปัจจุบันถือว่ามีประโยชน์ต่อการใช้สอยในชีวิตประจำวันในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา เช่น Smart Phone และ Laptop แต่ในทางกลับกันเครื่องมืออุปกรณ์ที่ล้ำสมัย เช่น เครื่องบันทึกเสียง และวิทยุ มีระดับการใช้ที่ลดลงเรื่อย ๆ เช่นกัน สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 7) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

6.1.5 ด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สื่อด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการถือเป็นศิลปะในการถ่ายทอดวิชาความรู้จากผู้สอนให้กับผู้เรียน ที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับเนื้อหา และรายวิชา โดยส่วนใหญ่ ครูผู้สอนมักจะใช้การบรรยาย แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับสื่อด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคคล ด้านวัสดุ ด้านอาคารสถานที่ และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ นั้นถือว่ามีความพร้อมในการนำสื่อเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ผ่านการเป็นสื่อด้านกิจกรรมเทคนิคและวิธีการ ที่มีประสิทธิภาพ และเกิดความหลากหลายให้กับผู้เรียน ที่สำคัญขึ้นอยู่กับบริบท ความพร้อม และความศักยภาพผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ในการเลือกนำเสนอการใช้สื่อในด้านนี้ มาสร้าง

เสริมประสบการณ์การเรียนรู้จากพื้นฐานต่อยอดจากการบรรยายการสอน เพื่อปรับเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เช่น การสอนเป็นรายบุคคล การสอนแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ การจัดชุดนิทรรศการ และการกลางแจ้งแสดงออกในการปฏิบัติจริง เป็นต้น ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2551 : 32) ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า การเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ, (2553 : 6) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ใน การดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ดังที่ ผลงานวิจัยของ นางลักษณีย์ หะยีมะสาและ, (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้ครูสอนศาสนาอิสลามทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ พฤติกรรมการสอน ต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้ปฏิบัติจริง

6.2 เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 46.2 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนอย่างน้อยเกือบครึ่งที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในภาพรวม จึงทำให้ครูผู้สอนส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งที่ไม่เห็นด้วยในกระบวนการที่ขั้นตอนบางอย่างที่คิดว่าไม่จำเป็นต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังที่ ผลการวิจัยของ ฮาसानีะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า “สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน” ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การใช้สื่อที่ไม่ค่อยหลากหลายในการจัดการเรียนการสอน เน้นการใช้สื่อด้านวัสดุเป็น

ส่วนมาก และเน้นกิจกรรมการสอนในลักษณะการบรรยายตามหนังสือแบบเรียน เมื่อพิจารณาทางด้านปรากฏผลดังนี้

6.2.1 ด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 50.8 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกินกว่าครึ่งที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนไม่ได้จัดทำแบบทดสอบความรู้ก่อนเรียน และยังไม่รู้จักนิสัย พฤติกรรมและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูผู้สอนขาดการวิเคราะห์สื่อให้เหมาะสมกับวัยและความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการกำหนดวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและตรงตามกรอบโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรอิสลามศึกษาในแต่ละรายวิชา ดังที่ ผลการวิจัยของ ชูมายะยะห์ สะแมดัม, (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า “หลักสูตรอิสลามศึกษาต้องปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับวัย” และดังที่ ผลงานวิจัยของ อิสมาแอล หลีเส็น, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ก่อนที่จะมีการเรียนและ นักเรียนจะได้เตรียมตัวและรู้จักขอบเขตของการเรียนและให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคนเพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันให้มี

6.2.2 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 38.7 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนส่วนน้อยที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจนในแผนการเรียนรู้ซึ่งเป็นความรับผิดชอบในฐานะครูผู้สอนที่จำเป็นต้องใช้แผนการสอนในรายวิชาของตนเองเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายที่คาดหวังกับผู้เรียนหลังจากจบการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แต่ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูผู้สอนไม่ได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจน ดังที่ ผลงานวิจัยของ อิสมาแอล หลีเส็น, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า การแจ้งจุดประสงค์และบอกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ให้นักเรียนล่วงหน้า เพราะสิ่งนี้ถือว่าเป็นการวางแผนการเรียนการสอนตามหลักสูตร

6.2.3 ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 56.1 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกินกว่าครึ่งประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนไม่ค่อยมีทักษะการออกแบบสื่อที่หลากหลาย ทันสมัย และมีเวลาน้อยในการจัดเตรียมสื่อรวมไปถึงการสนับสนุนงบประมาณและการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการตัดแปลงหรือออกแบบสื่อการเรียนการสอน ดังที่

งานวิจัยของ ฮาसानีะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า “ด้านการดัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ สื่อมีน้อยไม่หลากหลาย ข้อเสนอแนะการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐจังหวัดสตูลพบว่า ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในผลิตสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรมีการผลิตสื่อ หรือดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้ครูควรดัดแปลงหรือประยุกต์สื่อที่มีอยู่ให้ทันสมัยและเหมาะสมยิ่งขึ้น” ดังที่ ผลงานวิจัยของ นางสาวนุริชัน ดอเลาะ, (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานีพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีน้อย ไม่มีความหลากหลายและขาดความทันสมัย จากปัญหาดังกล่าวได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขคือ จัดให้มีการอบรมวิทยากรอิสลามศึกษาในเรื่องการจัดทำสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษา พร้อมทั้งแนะนำวิธีการใช้สื่ออย่างถูกต้อง

6.2.4 ด้านการใช้สื่อ พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 52.3 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกินกว่าครึ่งประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะในการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และต้องการเวลาในการจัดเตรียมความพร้อมก่อนที่จะนำเสนอสื่อการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอนในการใช้สื่อการเรียนการสอน และพร้อมจะแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้นขณะครูผู้สอนกำลังนำเสนอให้กับผู้เรียน ดังที่ ผลงานวิจัยของ ฮาसानีะ จิเหม, (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า ด้านการใช้สื่อการสอน ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ชำนาญและสื่อมีไม่เพียงพอ

6.2.5 ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 37.1 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนส่วนน้อยที่ประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านการกำหนดการตอบสนองผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียนไว้ชัดเจน และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหลังจากที่ผู้สอนได้ใช้สื่อการเรียนการสอน อีกทั้งได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อยอด และเสริมแรงพร้อมกับให้ผลย้อนกลับทันทีเมื่อผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น

6.2.6 ด้านการประเมินผล พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยร้อยละ 41.0 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเกือบครึ่งประสบปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนในการด้านการประเมินผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนไม่ได้ประเมินการใช้สื่อในชั้นเรียนทุกครั้งตามสภาพความเป็นจริงพร้อมๆ กับไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการหรือปรับปรุงการใช้สื่อในครั้งต่อไป ดังที่ ผลงานวิจัยของ นาย ชัมบริ ยิวาแต, (2554) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหากระบวนการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาใน

การเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายบ้านแปะบุญ อำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราธิวาส เขต 1 กล่าวว่า “ปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านประเมินผล พบว่า ขาดการนำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อมาแก้ไขก่อนการนำไปใช้สอนในครั้งต่อไป และไม่มีการ ทดสอบผู้เรียนตามเกณฑ์และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้” และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อีสมาแอล หลีเส็น, (2557:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลาม ศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผล ต้องเป็นไปตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรในปัจจุบันการประเมินของครู ยังขาดความหลากหลาย ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอ ให้มีการประเมินผลที่เหมาะสม กับสถานการณ์ในปัจจุบัน ต้องมีการพัฒนาการประเมินผลอยู่ ตลอดเวลา

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ในอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะจากการวิจัยที่ส่วนใหญ่ ครูผู้สอนได้นำเสนอถึงแนวทางการพัฒนาในด้านสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังนี้

7.1.1 ควรมีการเชิญวิทยากรภายนอกบรรยายพิเศษเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในชั้น เรียน และต้องมีความชำนาญและจิตวิทยาสูงเพื่อสามารถให้ผู้สอนได้ปรับปรุงทักษะการสอนของ ตนเองให้ดียิ่งขึ้น

7.1.2 โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอน และจัดอบรมครูผู้สอนให้มีทักษะความสามารถในการใช้สื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ เสมอ

7.1.3 โรงเรียนควรจัดสถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีความปลอดภัย มีภูมิทัศน์ที่ ดีเอื้อต่อการเรียนการสอน และให้มีห้องปฏิบัติการเฉพาะในแต่ละสาระการเรียนรู้

7.1.4 ควรจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งานของครูผู้สอน ติดตั้งโปรเจ็คเตอร์ หรือทีวีในแต่ละห้องเรียน และมีการจัดการดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ให้สภาพ พร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา

7.1.5 ควรจัดอบรมให้ครูผู้สอนมีทักษะการใช้สื่อกิจกรรมที่หลากหลาย และเน้น การสอนเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติจริงให้กับผู้เรียน พร้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนนำไปในชีวิตประจำวันได้

7.1.6 ควรจัดทำแบบทดสอบก่อนเรียนทุกครั้งในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และครูผู้สอนต้องรู้จักนิสัย พฤติกรรมความแตกต่างของผู้เรียน

7.1.7 ควรให้ครูผู้สอนยึดวัตถุประสงค์จนกระทั่งสอนจบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์

7.1.8 ควรมีการจัดอบรมทักษะการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อการเรียนการสอน และสามารถจัดทำสื่อที่มีความหลากหลาย ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

7.1.9 ควรมีการจัดคาบสอนไม่มากจนเกินไปเพื่อให้มีเวลาในการทดลองใช้สื่อ ก่อนที่ครูผู้สอนจะนำเสนอให้กับผู้เรียน และสามารถนำเข้าสู่บทเรียนได้อย่างเต็มที่

7.1.10 ควรให้การเสริมแรงกับผู้เรียนทุกครั้ง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม

7.1.11 ควรให้ผู้สอนมีการประเมินผลการใช้สื่อในทุกครั้งที่ใช้ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมเลือกวิธีทดสอบที่เหมาะสมกับการใช้สื่อการเรียนการสอน

7.2 ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลาม ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมีสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตเลือกตามรายวิชาหลักสอน ได้แก่ อัลกุรอาน อัลอะดิษ อัลฟิกฮ อัลอะกีดะฮ อัดตารีค อัลอัลลาเก ภาษาอาหรับ และภาษามลายู

7.2.2 การศึกษาวิจัยการใช้สื่อของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างครูสอนที่จบจากต่างประเทศกับในประเทศ และครูผู้สอนคนไทยกับคนต่างชาติ

7.2.3 ควรศึกษาวิจัยการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มอิสลามศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2553ช. หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

ชวลิต ช่างทอง. ม.ป.ป. สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ชัยน มุฮัมมัด ชะฮาดะฮ. ม.ป.ป. ศึกษาศาสตร์อิสลามและกระบวนการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา. แปลโดย ดนรอหีม สุนทรมาลาตี. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

ดวงแสง ณ นคร. 2555. การใช้สื่อการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ทัศนีย์ ผลชานิก. ม.ป.ป. ปอเนาะ. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- _____. 2553. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- ยุทธนา เกื้อกุล. 2550. วิทยาการสอนของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- Heinich Robert and Other. 1982. Instructional Media and The New Technologies of Instruction. 3rd ed. New York : Magraw - Hill book Company

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นายสะอาด สนยาแหละ

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5720420030

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต (อิสลามศึกษา)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2557

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ครูผู้สอน โรงเรียนพัฒนาศาสตร์มูลนิธิ ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สงขลา

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

สะอาด สนยาแหละ, อับดุลฮาดี สะบูดีง และอับดุลฮากีม เอ็งปียา. (2560). สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 43 “The 43 rd Nation Gradute Reserch Conference” 26 กรกฎาคม 2560. ณ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี